

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

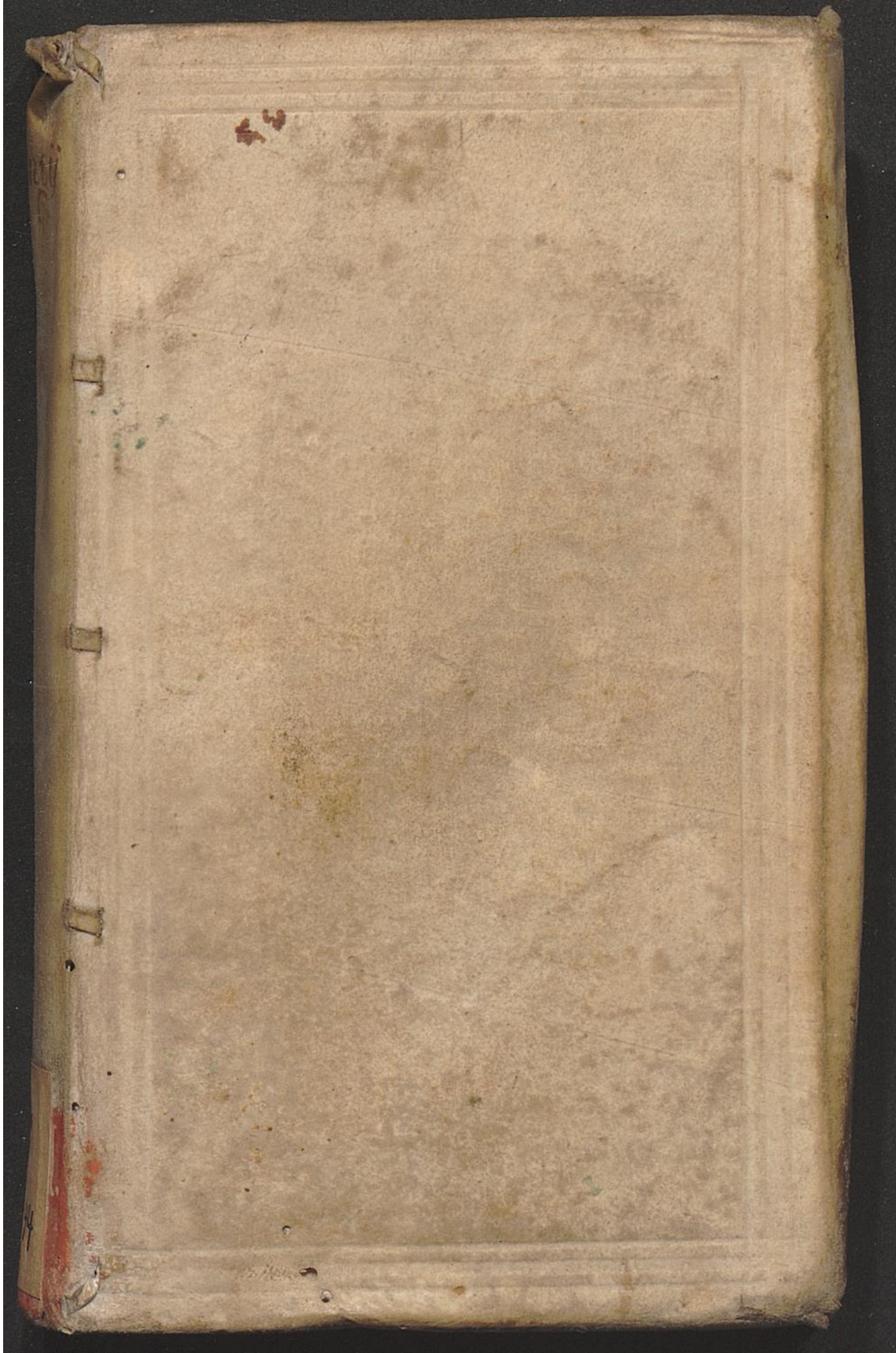
Universitätsbibliothek Paderborn

**Vita Reverendi Patris Vincentii Carafæ, Septimi Societatis
Jesu Generalis**

Bartoli, Daniello

Leodii, 1655

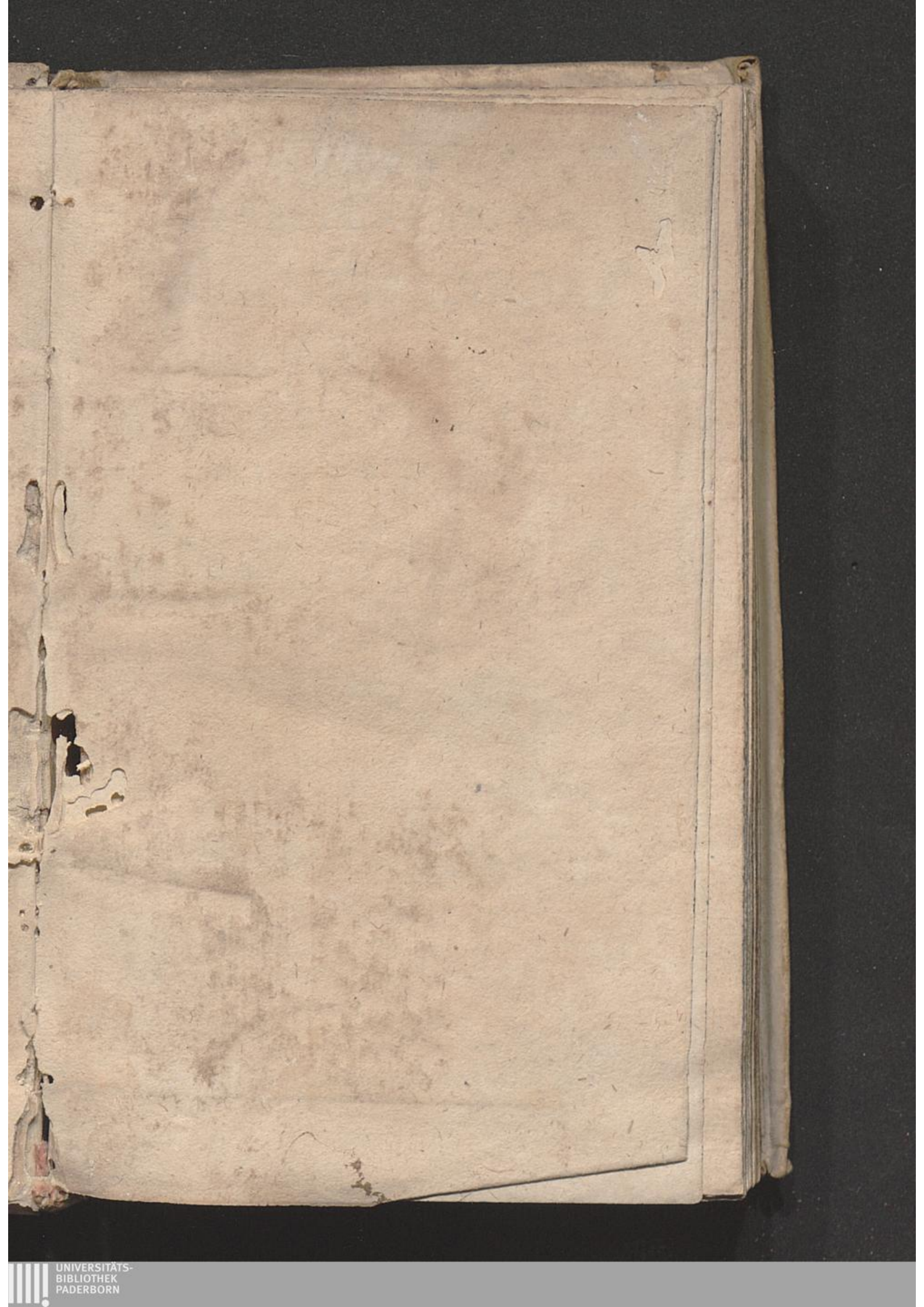
urn:nbn:de:hbz:466:1-42928

Th. 2444.

K111

12

11

Bartholi

Societatis Jesu Paderborna
VITA

REVERENDI PATRIS
VINCENTII CARAFÆ,
SEPTIMI
SOCIETATIS JESU
GENERALIS.

A DANIELE BARTHOLI Italicè,
à JACOBO HAUTINO Latinè contexta,
utroque ejusdem Societatis
Sacerdote.

LEODII,
Ex Officina Typographica JOANNIS MATHIÆ HOVII,
sub signo Paradisi Terrestris.
M. DC. LV.

Cum Approbatione & Privilegio.

VITA
REVERENDI PATRIS
VINCENTII CARLAE

SECTIO
SOCIETATIS IESU
GENERALIS

A DANIELI TERTHOFF ILLUST.
A JACOBO HARTMANNI CURAT.
MUNICIPIO CIVITATIS

LEODII
In Officina Typographica Joannis Mariae
Hartmanni
M. DCC. LXX.

Curat Typographus, P. Thiering.

P R Æ F A T I O

A D

P A T R E S E T F R A T R E S
S O C I E T A T I S .

Societatis IESV lu-
men, & huius propriè
secundi nostri seculi ad-
huc ineuntis gloria, Vincen-
tius Carafa, Vobis, ô Socii
IESU, non Italis modò, ad quos
singulari quodam Prosapia, or-
tus ac domicilii jure pertinebat;
sed omnibus omnino, quibus uti-
que illum providentia Numinis

a

Præpo-

PRÆFATIO.

Præpositum Generalem, communemque Parentem dedit, ab eadem in omne virtutis exemplum proponitur. Qui enim pueritiam in sinu illustrissima sanctissimaq; matris Angelicè exegerat; Adolescentiam in Societate IESV, seu tiro, seu philosophiæ, theologiæq; auditor, seu disciplinarum humanitatis Præceptor, omni virtutum genere excoluit, virilemq; ac senilem ætatem per omnes munerum gradus, duce S. P. N. Ignatio, cujus constitutiones præ oculis semper habebat, & Christo IESV, Mariæq; auspiciis, quos semper in medullis;
ad

PRÆFATIO.

ad supremum sanctimonie apicem
 evexit. Itaque magna semper
 agere, nec minora pati, num-
 quam tamen non humillimè de
 se sentire; se ipsum semper vin-
 cere, nec quidquam indulgere
 sibi; fluxa mundi nihili facere,
 & Parentum claritudinem obli-
 visci: studio salutis animarum
 ardere, nec laboribus parcere,
 inopum egestatem medullitus mi-
 serari, omniq; ope sublevare;
 denique seraphica in Deum cha-
 ritate ferri: quæ singula virum
 Religiosum majorem in modum
 commendent, in Vincentio
 emicuisse universa. Adhuc aliis

PRÆFATIO.

Præfectus cum regendi suavitatem, fortitudinem animi, constantiamque admirabili arte conjunxit: subjectus etiam post Neapolitanæ Provinciæ administrationem, tironum obedientiam, observantiamque adversus Præsules suos non æquavit tantum, sed & superavit: insuper utramque personam prodigiis celestibus, nec paucis, nec mediocribus illustravit, pergitque beatam, uti credere pronum, haud minoribus illustrare vitam. Habent igitur in eo viro uno universi seu Præsides, seu subjecti, commune omnibus germana religionis

PRÆFATIO.

ligionis exemplar : habent singuli propria virtutum exempla, qua in sui muneris administratione imitentur : habet denique hoc secundum Societatis nostræ sæculum vivam S.P.N. Ignatii imaginem, digito Dei expressam, quam posteritas omnis intueatur. Quare, quod hominum Religiosorum est ; ejus vitæ, tamquam sanctimonie regulæ nostram aptare conemur : quod sociorum IESV ; ex hoc eximio IESV imitatore, fortiter agere ac pati discamus : quod filiorum ; tam nobilis Parentis vestigia ad mortem usque

PRÆFATIO.

*premamus. Ita mihi Vobisq³
ex animo voveo, omnium in
Christo Servus*

J. H.

PR O-

PROTESTATIO AUCTORIS.

LECTOR, adverte in elogiis virorum
Illustrum, quos hoc libro comple-
xus sum, nonnulla me obiter attingere,
quæ sanctitatē ipsis videantur adscribere:
perstringo nonnunquam aliqua ab iis ge-
sta, quæ cū vires humanas superent,
miracula videri possunt: præfagia futu-
rorum, arcanorum manifestationes, re-
velationes, illustrationes, & si quæ sunt
alia hujusmodi: beneficia item in miseros
mortales eorum intercessione divinitus
collata: demum nonnullis sanctimoniarum,
vel martyrii videor appellationem tribue-
re. Verū hæc omnia ita meis Lectori-
bus propono, ut nolim ab illis accipi tam-
quam ab Apostolica Sede examinata &
approbata, sed tamquam, quæ à sola suo-
rum auctorum fide pondus obtineant,
atque adeo non aliter, quàm humanam
historiam. Proinde Apostolicum S. Con-
gregationis S. R. & universalis Inquisitio-
nis Decretum anno 1525. editum, & anno
1634. confirmatum integrè, atque invio-
latè juxta declarationem ejusdem Decreti
à S. D. N. URBANO Papa VIII. anno 1631.

PROTESTATIO AUCTORIS.

factam, servari à me omnes intelligant, nec velle me, vel cultum, vel venerationem aliquã per has meas narrationes ulli arrogare, vel famam, aut opinionem Sanctitatis, aut martyrii inducere, seu augere, nec quicquam ejus existimationi adjungere, ullumque gradum facere ad futurã aliquando ullius Beatificationem, vel Canonizationem, aut miraculi comprobationem, sed omnia in eo statu à me relinqui, quem seclusâ hac meâ lucubratione obtinerent, non obstante quocunque longissimi temporis cursu. Hoc tam sanctè profiteor, quam decet eum, qui Sanctæ Sedis Apostolicæ obedientissimus haberi filius cupit, & ab ea in omni sua inscriptione & actione dirigi.

DANIEL BARTOLI.

INDEX

INDEX CAPITUM.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.	V incentii ortus, & laus Matris.	1
CAP. II.	Vincentii pueritia & adolescen- tia.	20
CAP. III.	Vincentii consilium ingrediende Societa- tis, & ingressus.	39
CAP. IV.	Vincentii vita in Societate, Tirocinii, stu- diorum, ac magisterii tempore.	54
CAP. V.	Vetus, & infrequens B. Virginis apud PP. Societ. IESV Sodalitium nobilium Equitum pristinae celebritati, vigoriq; restituit: ac subinde utrumque au- get.	77
CAP. VI.	Societatis IESV Generalis renuncia- tur.	93
CAP. VII.	Quam regendi rationem sequeretur Vin- centius.	110
CAP. VIII.	Vincentii fortitudo studiumq; disciplinae religiosa.	128
CAP. IX.	Suavitas ejus regiminis.	144
CAP. X.	Memorabilia quadam effecta egregia Vin- centii in subiectos caritatis.	167
CAP. XI.	Ejusdem suprema Romae beneficentia in egros ac egentes.	179
CAP. XII.	Vincentii ardens mortis desiderium, po- stremus morbus, & mors.	199
CAP. XIII.	Sapientum de vita & moribus Vincentii judicia.	215

LIBER

INDEX CAPITUM. LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.	Vincentii cupiditas patiendi, atque ex patientia gaudium.	231
CAP. II.	Voluntarii ejus cruciatus.	250
CAP. III.	Vincentii mira abdicatio sui, absolutumq; in affectiones animi imperium.	265
CAP. IV.	Vincentii mira demissio animi, suiq; contemptus.	278
CAP. V.	Contemptus item terrenorum, & abdi- catio amoris parentum.	299
CAP. VI.	Accurata ejus observatio votorum Reli- giosorum.	316
CAP. VII.	Vincentii ardens studium salutis anima- rum.	338
CAP. VIII.	Vincentii mira ad sublevandos inopes vo- luntatis propensio.	362
CAP. IX.	Vincentii in Deum caritas eximia.	381
CAP. X.	Ejusdem innocentia vitae, nitorq; animi.	397
CAP. XI.	Vincentii orandi studium, & intima cum Deo familiaritas.	410
CAP. XII.	Vincentii pietas in Dominum IESVM, ejusq; Matrem Virginem.	425
CAP. XIII.	Sententie ejus ascetica memoriâ dignio- res.	443
CAP. XIV.	Quadam à Vincentio seu vivo seu mortuo prodigiosè patrata.	454

APPRO-

APPROBATIO ORDINARII.

Relatio Vitæ R. P. VINCENTII
CARAFÆ septimi Societatis JESU
Generalis ex Italico in Latinum idioma
translata per R. P. JACOBUM HAUTINUM,
quia ad perfectionem Christianæ virtutis,
vera omnibus semita esse potest, in uti-
litatem Reipublicæ Christianæ liberè
typis mandetur. Datum Leodii in ædi-
bus nostris 24. Octobris 1654.

LAURENTIUS DE MEAN,
Assistens & Cooperator Vi-
cariatus Leodiensis.

FACUL-

FACULTAS R.P. PROVINCIALIS.

EGo infrascriptus Societatis Jesu per Gallo-Belgium Provincialis, juxta Privilegium eidem Societati à Sacra Cæsarea Majestate concessum, ne libri ab ejusdem Societatis hominibus compositi possint sine nostra facultate in Provinciis Romano Imperio subjectis imprimi, aut venales proponi, concedo facultatem HENRICO & JOANNI MATHIÆ HOVIIS fratribus, Typographis Leodiensibus, ut librum cui titulus est: *Vita Reverendi Patris Vincentii Carafe septimi Societatis IESV Generalis, à Daniele Bartoli Italicè, à Jacobo Hautino Latinè contexta, utroque ejusdem Societatis Sacerdote, ad sex annos proximos imprimere & liberè distrahere possint.* Datum Insulis 24. Septembris 1654.

PETRUS PENNEQUIN.

Locus ✠ Sigilli.

VITA

I

VITA
VINCENTII
CARAFÆ,
SEPTIMI
SOCIETATIS JESU
GENERALIS.
LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

*Ejus ortus, & vitæ matris
epitome:*

NEAPOLIS ab amplitudine Ortus.
ac nobilitate notissima civi-
tas, & Regni, cui nomen tri-
buit, caput, Vincentium ex
inclÿta Carafæorum gente
orbi dedit. Fabricius Carafa, & Maria
item Carafa genuêre: nono, ut creditur,
maii anno millesimo quingentesimo octo-
A gesimo

gesimo quinto. Ille Andriæ Dux, Comesq;
 Rubrorum, natu primus Carafæi generis,
 quâ stirpem respicit à Statera dictam, ut se-
 jungatur ab altera, quam vocant à Spina,
 ex eodem principe universæ gentis stipi-
 te: Hæc autem Aloysii Principis Stigliani,
 ejusdemque Ducis Mandragonæ, & Co-
 mitis Aliani filia, ex matre item perillu-
 stri Lucretia del Tufo, natâ Marchione
 Lavelli. Uterque Pontificem, Purpura-
 tos S. R. E. Patres, aliosque sacri ac pro-
 fani ordinis Principes, Archiepiscopos,
 Patriarchas, Apostolicos Legatos inter
 majores suos longa serie recenset. Quo-
 niam verò Sancti viri virtutes, non Princi-
 pis laudes, enarrare institui, una hæc Ma-
 ria ad Vincentii decus mihi posteris com-
 mendanda est. Quippe ab hac ille edi-
 tus non tam mundo, quàm Christo, pari-
 terque precibus ac virtutum exemplis
 educatus est: ut mihi testis ipse in suis fa-
 vorum cœlestium commentariis.

Matris
 pueri-
 tia.

Maria igitur Carafa, Vincentii mater,
 jam inde à teneris unguiculis pietatem
 ita complexa est, ut ejus studium inna-
 tum ipsi videretur. Nihil illi secundum
 Deum charius umquam Deiparâ, nihil
 in

in ore suavius; hanc & Matrem & Dominam jam inde appellabat: atque ut hæ-
rere sibi in animo demonstraret, illius
icuniculam in sinu, atque adeo super cor-
de gestabat; grandiore item imaginem,
quòquo iter erat, circumferebat, etiam
cum Duci parenti ditionem suam lustran-
ti comes veheretur. Tum igitur prima
puellulæ cura arulam struere, in ea Divæ
signum locare, flexis coram illa geniculis
identidem per horas integras Reginæ
cœli supplicare, & parvulos amores, in-
nocentissimamque animam dicare & ad-
dicere, ut parvula maria tota Mariæ, &
mariana foret.

Puerilibus annis egressa, parthenonem Adoles-
iniit, non ad Religiosum vitæ genus ca- centia:
pessendum, sed, de more Italicæ gentis,
ad septum pudicitia, Christianamque
teneræ istius ætatis sexusve disciplinam.
Verùm Maria parentum vota, ætatemque
prætergressa, quasi Religionis voto atri-
cta esset, ita illius munia obibat; usque
eò, ut ægrarum curatrici Sanctimoniali
etiam in abjectis sordidisque ministeriis
famulam se præberet; gnara vel tum do-
cente, qui trahebat, Divino Spiritu, ger-
manæ

manæ caritati eò plus accedere splendoris ac gloriæ, quò se ad fordidiora vilioraque Dei causâ demittit. Inter hæc ætas conjugio maturuit, domumque illam revocavit, & parentes Fabricio Carafæ, Andriæ (ut diximus) Duci collocavêre. neque tamen connubio illigata, Christo minus adhæsit. Quamquam enim virum, ut par erat, & amabat & colebat: tamen & hunc amorem illi quasi commodatum, ad supremum omnium Dominum pertinere ac referri oportere sciebat, & honorem marito delatum, observantiam ita præcipientis Numinis interpretabatur. Qua etiam ratione obsequium focruī debitum ex humilitatis Christianæ virtute ac legibus reddebat. ceterum etsi præter decorum sentiebat uti amictu comitatuve infra dignitatem; ita præter fas, fucatis coloribus faciei accersere venustatem. Neque verò induci umquam potuit ad ornatum ullum, qui vel tantillam speciem vanitatis præferret.

Munificentia
principalis in

Alia scilicet erant fortis mulieris studia: *Manum* (ut illa Salomonica) *aperiebat inopi, & palmas suas extendebat*

ad

ad pauperem. Certè hoc unum illi ex ^{paupe-} inclyta profapia solatium, quòd munifi- ^{res.} centiæ in egentes principalis facultatem præbeat. Sollicitudo verò iis opitulandi tanta erat, ut ipsamet egenos velut opimam prædam venaretur: iisdemque sic aderat, ut si singuli fratres sui essent; imò, quasi Christus in singulis fuisset iuvandus. Cùm vidua domum regeret, primos ad alloquium admittebat; idque summo manè, ne quid illis de diurno quæstu decederet. Etsi autem per mariti obitum, ingenti ære alieno penè oppressa, nihil tamen de consueta liberalitate remisit. Quot diebus festis trecentos & amplius in aulam Ducalem cogi jubebat, atque ut necessitatibus animorum, non minus quàm corporum, prospiceret, primùm horam ac dimidiatam impendebat, pueris quidem fidei Christianæ rudimenta, grandiusculis verò piam vitæ normam edocendis: tum cibum omnibus, & à cibo nummos aliquot impertiebat, inopiæ ad insequentem proximè festum diem sublevandæ. Quin etiam suis ipsa manibus ægris in nosocomio jacentibus inserviebat, iisque propensius quos foetentior

morbus infecerat, aut horridior gangrena tabefecerat; nihilque tam tetrum olebat, ut stomachum illi succutere posset. Nemo feminam principem dixisset naturâ & educatione delicatam, sed è plebeculæ facie ac gurgustiiis, aut in valetudinario enutritam. Ita virtus indolem firmat, nec sexum aut habitum corporis, sed se solam patitur sentiri. Porro sermo illi cum ægrotantibus salutaris juxtâ ac familiaris fuit, de rebus cælestibus ac æternis, de leniter ferendis, aut etiam jucundè tamquam à paterna Numinis manu, ægritudinibus. quippe hæc aliave corporis mala medicæ potionis instar animis adhiberi ad vitiorum purgationem: atque ut aliquid acerbitatis habeant, secum tamen adferre suavissimam animi pacem, optabilissimamque salutem. Agebat etiam de expediendis hac in vitâ, quæ culpâ nostrâ contrahimus, haud paucis nominibus; quippe hic pro mille fieri satis nummo unico; at in purgantibus locis totum prorsus & strictissimo jure exigi. Hæc aliave id genus sapiens mulier disputabat, atque ut misericordia liberalitasque perquam eloquens est, non ægrè persuadebat.

Illi

Illi porrò maximè cordi erant, quos pudor egestatem prodere vetat, utique omnium miserrimi. Horum nomina in indicem retulerat, singulisque clam & citra verecundiæ periculum, vel per se, vel per suos ferebat stipem: & si quando morbo tenerentur, ipsamet cibos illis coquere, ad palatum singulorum condire, orexim variè excitare, remedia curare: denique nescire Ducissam, ut miserorum ministram idoneè ageret. Si quæ puellæ per inopiam de pudicitia periclitabantur, illas suis sumptibus pro cuiusque conditione ac voto, partim in matrimonio, partim in Cœnobio collocabat. Vestes etiam indigis distribuebat, iis præsertim quos pudor publico, atque adeo templo, & Missæ sacrificio præscriptis diebus arcebat. Quam in rem Barium, Apuliæ urbem, sacerdotem religiosum sæpenu-mero misit, ut pauperum in usus pan- num telamque coëmeret. Et sanè sin- gulos in annos, ad octo aut decem, aut etiam duodecim aureorum millia hujus- modi largitionibus insumpsit, gravissi- mam omnino summam, pro familiæ, quam alebat, amplitudine, ærisque alieni,

Præser-
tim in
egentes
quos
pudor
occul-
tat.

quo maritus moriens domum prægravatam reliquerat, pondere, at pro caritatis illius magnitudine perexiguam. Ut enim hæc ingens erat, & subsidio pauperum velut pascebatur: ita non nisi immensa largitate exsaturari poterat.

Et in
annonæ
aliave
difficul-
tate.

Neque verò hisce limitibus circumscribi se passa est; si qua enim gravis extraordinem necessitas aliquando incidebat, sumptus etiam extraordinarios faciebat illi levandæ. Quondam evenit, ut Apulia magna annonæ caritate, atque adeo fame, & ex fame interitûs complurium egentium periculo laboraret. Ipsa igitur calamitate medullitûs icta, hordeum undequaque coëmit (nec enim aliud frumenti genus uspiam extabat) neque paucas familias aluit. Cûmque pauperum egestatem pro sua haberet, eosque pro fratribus, quamdiu ea caritas tenuit, alium ab hordeaceo panem gustare, domesticis nequicquam contra nitentibus, præcisè renuit; nefas esse dictitans, ut lautius carissimis fratribus, delicatiusque acciperetur. Aliàs, siccatis Andriæ regionisque circumjacentis fluminibus puteisque universis, præ summa vi æstivi calor

ad

ad plures menses cuncta torrentis (quando egeni benè secum agi credebant, si aquâ lixiviâ, aliâve lutosâ sitim explerent) eadem piissima illorum seu soror, seu etiam mater, stagnantem intra palatium aquam, satisque hætenus à solari æstu defensam, in commune derivandam curavit. Et factum probavêre superi: si- Cum prodigio.
quidem cùm quinque omnino mensium spatio, omnes urbis incolæ, pariterque accolæ, dies atque noctes inde aquam haussissent, stagnum nihil decrevisse compertum est, cùm tamen nulla ex origine nova in locum promptæ suffici aqua posset: quæ res nihil à prodigio abesse censenda est: Et profectò eos pudore perfudit, qui acriter contendebant, in usus aulæ ducalis aut molarum aquariarum illam aquam esse servandam. ut ratum sit, ab eximiâ quadam divinaque charitate, humanæ providentiæ leges secure negligi.

Atque ea ipsa in alios caritas me admonet, ut ad cognatum sibi odium in seipsum gradum faciam. Quod quidem in Maria tantum inerat, ut quam poterat maximè, in corpus suum sæviret. Mos illi à prima Eiusdē pia in seipsam crudelitas,
A 5 ferme

ferme ætate, ternis per hebdomadam diebus, in ediam tolerandi (Martis nempe, Veneris & Sabbati, præter profestos Divæ Virginis) idque non rarò pane & aqua contentæ ad modicam prandii refectiõnem. Insuper à Kalendis Novembribus ad Christi Natalem, & aliàs quoque sæpiùs intra anni curriculum, pane & herbis aquæ puræ incoctis, omni condimento repudiato, corpusculum refocillabat: nec umquam carnem, nisi ægra gustavit; imò nec orba viro vinum: cuius quidem caliculum bene dilutum eo vivo libare consueverat. Medicorum igitur sententiã tenuitas victûs illius instar perennis miraculi, aliis perpetuum jejunium erat. Jam quietis nocturnæ tempus trium dumtaxat horarum spatium: neque sanè quietum, quoniam nec vestes exuebat, superque nuda humo, & si quando molliùs, super assere cubitabat. Quod ut famulæ deprehendere nequissent, compositum pridie sibi lectum summo manè deformabat. Præterea cilicino texto, instar interioris tunicæ oblongo, ternis in singulas hebdomades diebus (nec enim pluribus licebat per confessarium

rium quem è Societate JESU delegerat) totidemque catenula ferrea afflictabat sese. Et erat verberantis ardor, visque in delicata fœmina tam insolens, ut pavimentum cruore nataret, perinde ac si bestię tergus dereptum inibi fuisset. Et tamen tanta in se crudelitas pro mollitie illi erat: quocirca frequenter impenseque flagitavit Deum alias longè graviores pœnas, suis utique ut rebatur criminibus pares: ita leves, quæ vita vel innocens patitur, potiùs quàm admittat, culpas appellabat. Neque tulit repulsam: nam singulis Veneris diebus, ingenti insuetoque capitis dolore excruciabatur, tamquam infixis ad cerebrum usque spinis: non in pœnam noxarum quidem certè; sed ad virtutis coronam insignioremque Sponsi sanguinum imitationem; qui favor dotis optatissimæ ac pretiosissimæ loco, lectioribus Christi sponis est attributus. Sed assiduum, multiplex, & intolerabile Mariæ tormentum, maritus, alienis amoribus amens, & efferatus in propriam conjugem: in quam velut in bestiam sæviebat. Hinc quotidiana oviculæ laniena: attamen nullus vel apud suos

Et sævities Mariti.

suos quæstus: concoquebat omnia mascula virtus, & solatiis muliebribus illibata manebat. Potuit etiam Christiana heroïs, non viro tantum domi, sed & foris pellici, quæ illius amorem ad se averterat, benignum & hilarem vultum obviæ præbere, imò huic, quàm ceteris benigniorem. adeo felix & opportuna virtuti est calamitas, ubi pares animos invenit.

Fami-
liaritas
Mariæ
cum
Deo.

Ceterum Maria, quò magis humano solatio destituta erat, & viro invisâ, eo arctius Deo castissimis amoris vinculis se illigabat: & ipse dulcissimus animarum Sponsus eò suavius eam complectebatur. Ita fiebat, ut solidam orationis horam poenè momentum duceret, præ lætitiæ sacrarumque deliciarum affluentia, nec sine vi ab ea posset avelli, & miseriæ domesticæ ne memor quidem tunc esset. Porro antemeridiani temporis magnam partem orationi dabat, etiam superstitè viro; pomeridiani autem ternas horas continentes, genibus humi positis, quæ tandem occalluerunt; mortuo autem, noctem insuper insumebat, demptis pauculis illis horis, quas somni necessitas exigebat. Eucharistici convivii dies integros ei

ei quem piissimè exceperat, fixa herebat : precibus ac voluntariis pœnis geminatis, rejectisque in aliud tempus negotiis profanis, & ne liberis quidem matris alloquendæ facultate relicta. Si quid admodum urgeret, quàm licebat celerrimè, expediebat; non sic tamen ut mustum cæleste, quo circumfluebat animus, ore non promeret. Ipse etiam sermo de rebus domesticis Deum ac divina spirabat.

Et par tantæ cum Deo necessitudinis fructus extitit; nam præter invictum animi robur ad durissima quæque fortiter subeunda, suæ cum divinâ voluntatis mira conformatio, omni contagione affectûs aut respectûs humani liberam reddebat; neque quidquam tam volebat ipsa, quàm Deus per ipsam. Igitur seu pax, seu bellum, seu commodum, seu incommodum, seu solatium, seu mœstitia, supremo rerum Domino placuisset; Maria juxta habebat: cujus egregiæ virtutis argumentum, luctuosa mors Ludovici, liberorum carissimi, insigne dedit. Tende-
bat ad extrema lectissimus adolescens anno ætatis quarto & decimo, nec spes ulla salutis à medicis erat. Venit ad matrem

Ejus-
que
fructus.

trem

trem solaturus vir quispiam, remedium-
que morbo filii amoliendo obtulit, quod
ipse præsentissimum affirmabat, & supra
naturæ vires efficax. Sed cum hæc non-
nullâ superstitionis suspicione illud labo-
rare accepisset, continuò respuit, homi-
nemque domo expulit, certa potius &
hunc & quotquot haberet liberos, morti
permittere, quàm apud Opt. Max. Nu-
men vel leviter offendere. Obiit Ludo-
vicus: neque Maria illius obitum vel la-
crimis vel suspirio ullo profecuta est:
etiamtum cum suis manibus tumbæ ca-
daver imposuit (quasi nimirum non per-
iisset ipsi, sed Deo redditus esset) atque
adeo ficcis oculis bene illi Christiano ri-
tu precata, funus efferri curavit, matrem
generosè oblita, ne vultu aut alia ulla
sui parte minùs composita ad Numinis
arbitratum appareret.

Vita in
Coeno-
bio.

Vidimus adhuc Ducissæ vitam in pala-
tio tamquam in eremo cœnobiisque se-
verissimis exactam; restat ut Sanctimo-
nialem proponamus. Cum enim deside-
rio unicè Deo placendi magis in dies in-
censa, inquireret in seipsam, numquid
reliqui haberet necdum ipsi penitus ad-
dictum:

dictum; unam liberi arbitrii facultatem adhuc utcumque suam comperit, & hanc illi libentissime consecravit. Ut autem indissolubili omnino nexu juris divini esset, solemnibus votis se totam eidem obstrinxit in cœnobio Beatæ Mariæ, quam à Sapiëntia nominant, in quo Sancti Dominici religiosam disciplinam florere satis compertum habebat. Pervincenda tamen prius fuit vis parentum & amicorum, alia omnia (ut fit) sentientium ac molientium, seu commodi sui causâ, seu ex Philosophiæ mundanæ placitis: sed quæ mundi affeculis immixta, judiciorum legumque ejus secura vixerat, cùm eos æternum salvere juberet, minimè scilicet de iis laborare cœpit. Ceterum rata se inter Angelos, seu Angelicas Virgines acturam, Mariæ nomini cognomen Magdalenæ adjunxit, quò meminisset (quotiescumque appellaretur) inter insontes ac sanctas sorores solam se ream vivere. Et verò cùm novum illum sacrumque habitum induit, visa sibi est ab immani scelerum voragine, efferente Deo, ad perfectionis montem transvolare: certè eo suscepto corporis imbecillitatem ingeni-
tam

tam, usumque laboris expertem nihil morata, juvenum ac robustarum labores tolerantiamque facile ac brevi superavit: adeo verò sermones de sæculo (ut aiunt) ab ipso Monasterii ingressu repudiavit, quasi numquam in illo versata, & in hoc nata & educata fuisset. Itaque officiosas salutationes admittebat nullas, nisi subinde & rariùs, quas obibat Andriæ Dux, ejus filius, & D. Joannes Davalos Mariæ Uterinus, quorum ut alloquium renueret, salutis ratio non sinebat. Nullus illi jam Deo sacræ respectus illustrissimæ prosapiæ, nullum vitæ aulicæ specimen. Quin etiam vestium paupertate, morum modestia, obsequiorum promptitudine & numero, nulli vel infimæ sanctimonialium cedebat. Ipsa laborum perpetua consuetudo callum ejus manibus obduxerat, & nimius hyemis algor inter ministeria domestica sanguinem ex iisdem obtritis ac fissis exprimebat: quem utrumque identidem arridens inspectabat, quippe velut adamantem illum, & hunc corallum pyropumque Christianæ paupertatis & patientiæ. fuere è sororibus, quæ remedia suggererent fissuris

fissuris istis curandis, quibus ipsa non ad mitigandum, sed ad exacuendum dolorem usa est, lotis perfrectisque cinere aquâ diluto manibus. Non poterat tanto ardori patiendique desiderio diu par esse tenerum ac debile corpus; itaque succumbebat non infrequenter & morbo tentabatur: sed Maria Magdalena debilitatem ac morbum fortiter dissimulans, ne consuetis laboribus eximeretur, plus etiam oneris suscipiebat ferebatque, quàm validæ valentesque ferre possent. Impetravit inter alia onera valetudinarii curam: partim ut suæ in Deum pietati, partim ut caritati in ægrotantes liberius indulgeret. Eam verò ita gessit, ut integras sæpè noctes precibus simul intenta, simul promptissima ad opem esset quamcumque & quetiescumque rogassent. Inter has, cujusdam ex humilioribus (quas vocant Conversas) ulcera tiliarum visu horrida, & olfactu intolerabilia per annum medicata est, sodalibus vix illius aspectum accessumve ferentibus. Sed quæ rosas inter spinas legere, etiam inter tabum & pus balsaminam lachrymam, animæ perquam suaveolentem colligere

noverat. Nimirum Christum dilectissimum Sponsum in forore illa deprehendebat, cui ex vero dictum à consimili sponsa: *Quasi balsamum odor tuus.*

Et hic ille est, qui incredibili charitate in Deum pectus Mariæ, tum temporis perurebat. Cujus vis cum in corpus redundaret, Aquiloni interditi, noctu verò auræ liberiori exponere se cogebatur. Ille porrò ardor tribus postremis vitæ mensibus nimium quantum ingravescens, mortem mercedemque vicinam nuntiavit. Quamquam Maria nec laborum ac molestiarum tædio, nec cælestium deliciarum cupiditate, imò nec Deo fruendi desiderio, quæ bonum nostrum, mortem opperiebatur; sed divinæ dumtaxat gloriæ causâ. Nec rarò audita est in summo æstu, quo tota illius facies ardere videbatur, ita Redemptorem alloqui: *Domine mi, si ex meis in tartaro cruciatibus æternis immensisque minima gloriæ tuæ accessio fieri possit, en me paratam: illuc immitte, modò nulla mea culpa: sane eo pacto tartarus misericordum sit. Tandem post vitam in quadruplici statu, innuptæ, nuptæ, viduæ, ac Religiosæ sanctissime*

etiffimè tranfactam; anno virginei par-
 tus millefimo feccentesimo decimo quin-
 to, ætatis quadregesimo nono, fupremo
 conflictata morbo eft: quo denique, fi-
 mul & vivida inter languores continen-
 tique charitatis divinæ christianæque sub-
 miffionis exercitatione perpolita, migra-
 vit ad cæleftes nuptias, relicto fui (vivi-
 utique perfectique virtutum exemplaris)
 incredibili defiderio. Mortuæ facies an-
 gelicum nescio quid fpirans, intuentium
 oculos mirificè delectavit: fatiari aspi-
 ciendo nequibant; caro minimè fcabra,
 aut rugis asperata, fed mollis ac tracta-
 bilis, vivæ in modum ac vigentis manfit.
 Reculæ ejus omnes, & ea quibus ufa fue-
 rat, tamquam fpolia fæctitatis, ad vene-
 rationem fepofita. Ita certus ad hono-
 rem gradus, defpicientia fui eft, & eas res
 amaffe quæfiffeque Chrifti gratiâ, quas
 vulgus horret ac fugit, eft vulgi amorem
 cultumque iis conciliaffe. Atque in hoc
 propè fole judicia mundi cum divinis
 conspirant. Sanè tam viventem quàm
 vita functam prodigiis Deus illustravit,
 quæ referre minimè huc fpectat.

C A P U T II.

*Vincentii pueritia & adoles-
centia.*

Institu-
tio pue-
ri.

HAc igitur parente natus est Vin-
centius, anno partæ salutis M. D.
LXXXV. ut superius visum, ejusque plus-
quam maternis curis, ut primum disci-
plinæ Christianæ idoneus fuit ad omnem
virtutem informatus. Noverat enim pru-
dens mater quanta vis insit primævæ in-
stitutioni: enimverò quæ pueritia se-
mel imbiberit, ea retineri fideliter, ac
transmitti in reliquam deinceps ætatem,
cum paribus ferè virtutis, vitiive, ac ætatis
incrementis: Arbusculæ siquidem illam
haud absimilem, cui quas notas incideris,
cum ætate crescunt ac firmanantur in arbo-
re, nec umquam oblitterantur. Propterea
in hoc maximè incumberebat, ut teneris
adhuc liberorum animis, pro ætatis captu,
unà cum fidei rudimentis, Numinis me-
tum pietatēque in Superos sensim im-
primeret: aliena prorsus à sensu mori-
būque quorundam parentum nobilium,
qui

qui præcocem in filiis audaciam arrogantiamque malunt, quam accommodatam ætutulæ religionem. Divæ igitur Blancæ matris S. Ludovici Galliarum Regis exemplo solita erat iterare suis hoc divinum effatum: Mori satius esse, quam lethale crimen admittere. Etenim mortem quidem omnibus communem differri posse, non vitari; eaque vitam eripi, sed miseram; neque tam eripi bonis, quam in beatam immortalémque commutari: At lethiferâ noxâ spoliari animam vitâ planè divinâ, itaque emori quidem certè, sed ut semper mortua, suppliciis vivat intolerabilibus juxta ac æternis. Hæc ad salutarem Dei timorem. Religionem sic inferebat. Statis per diem nec semel repetitis precibus Vincentium ac reliquam prolem jubebat eidem Numini supplicare: Quot hebdomadis frequentare sacram exomologesim, itémque mensam Eucharisticam. & ad hæc exemplo suo leniter quidem, sed tamen haud mediocriter urgebat. Cùm enim exempli magna vis est in utramque partem; tum præcipuè parentum in filios, sive quod ex iis toti pendeant, sive quod ad eorum imi-

tationem innati amoris pondere ferantur. Verumtamen Vincentius observantiâ in matrem, pietatêque in Divos, inter omnes eminebat. Etsi enim æquè omnibus solis instar lucem caloremque affunderet materna religio atque industria; tamen idem animis, quod agris, usu venit, ut pro apparatus ac soli varietate uberiores alii aliis fructus efferant.

Mira à
puero
pietas.

Quamquam non alienæ aut humanæ industriæ; sed divinæ virtutis ac beneficentiæ partum satiùs dixero Vincentii rarissimam vel à puero pietatem. Sic enim tunc divinitus conformabatur ejus animus, ut per majora in dies virtutum omne genus incrementa, ad summum perfectionis apicem aliquando aspiraret. Principio igitur insitum illi cum puerilium oblectamentorum fastidio, studium struendi arulas, ornandi sacra simulacra, fingendi præsepiola recens nato JESULO fovendo, & tumbulas mortuo excitandi, ac denique pia carmina tenellosque in ipsum amores suos cantandi. Dein ætate ac judicio, Dei divinarumque rerum capacioribus, S. Spiritûs impulsu secessum ab ædificiis quæritare: pone parietes, pone lecto-

VINCENTII CARAFÆ. Lib. I. 23
lectorum spondas, inque aliis palatii an-
gulis latitans orare de geniculis, preces-
que ad integras horas continuare, pro-
pè sine motu, statux in modum, submis-
sissimaque corpusculi compositione, ac
totius oris venusta specie referre Ange-
lum, usque adeo ut contemplantibus fur-
tim domesticis, qui suspensis passibus
eum vestigaverant, admirationem & pias
lachrymas ciceret. Jam adolescentulus,
uti ex honorario ephebo compluribus
annis illi famulato audivimus, post gram-
maticæ ac humanitatis prælectionem,
quæ domi habebatur, in matris sacra-
rium se recipiebat, ibique ternas aut qua-
ternas horas continentes dabat orationi.
Quam in rem non ille commentariis de
arte cælestia meditandi, non aliis præce-
ptionibus utebatur, easve requirebat,
quoniam ipse Deus, ut magister, sic &
illius liber erat: quippe idoneum disci-
pulum nactus. Et par erat contempla-
tionis diuturnitati divinarum rerum sen-
sus, intimus utique ac suavissimus, quasi
cæli ambrosiam prælibaret. Sanè etiam-
tum cum ab oratione, profana in publi-
co, cumque aliis tractaret, vel suspirio è

penetralibus ducto, vel oculis in cælum suaviter conjectis, nihil inde mentem abesse sat prodebat. Neque verò sermonibus ullis aut negotiis poterat à divinis avocari, ut aliquem è gente Angelica dixisses, *qui semper vident faciem Patris qui in cælis est.*

Præfer-
tim in
SS. Eu-
chari-
stiam.

Ceterùm primæ illi deliciæ, sistere se supplicem coram Augustissima dulcissimæque Eucharistiâ, cujus respectu amorque ita rapiebatur, ut sui suorumque immemor ageret. Fuit cùm illâ ad venerationem expositâ in Divæ Mariæ à porta sancta (templum est Sodalitii nobilium in urbe Andria) Vincentius ad tres horas, summissis humi genibus orationi institit, immotis oculis, immoto reliquo corpore, perinde ac si sacram Ecstasim pateretur: & mansisset multò diutiùs, nisi ad palatium accersitus fuisset: siquidem intelligens non sanctiùs Deum quàm obediendo coli posse, ut primùm vocatus paruit. Porro nullus ei Missa non audita dies abiit, atque adeo nullus sine maximo fructu liquidæ voluptatis. Ita cùm Andriæ degeret, itabat quot diebus in adem PP. Capucinorum primo diei crepusculo,

pusculo, ibidemque ad prandii usque tempus (quod spatium perlongum erat) cælestium contemplationi, precibusque incumberebat. Quam ædem præ aliis ejusdem urbis frequentabat, non modò quòd jucundum illi erat cernere illos Patres, aris piè operantes; sed etiam quòd ejus à palatio distantia opportunitatem dabat pluribus egenis undique accursantibus stipem largiendi, ad quam quasi innatâ misericordiâ (ut brevi dicetur) propendebat. Cùm per ætatem licuit, legem sibi indixit Dominicis quibusque diebus ac festis celebrioribus sacræ mensæ accumbendi, quam sanctè observavit. Ad hanc autem pridiano jejunio, eoque rigido, precibusque ac sacra commentatione, multò quàm aliàs prolixioribus, parabat sese, eamque fervida gratiarum actione per horæ spatium prosequebatur. Et visum est superis hancce id ætatis insumendo Pane Angelico pietatem non gratiæ solùm ac virtutum incrementis eximiis, sed etiam prodigioso ostento probare. Nam Pater Julius Mancinellus, vir è Societate JESU non obscuræ sanctitatis, Vincentium SS. Eucharistia imper-

B 5 tiens

tiens in sacello palatii Ducalis, animadvertit Angelico decorum vultu, & cælesti lumine circumfusus: ut retulit ipse in Ephemerides, nec paucis narravit, præfagiens vel tunc, qui vir & quantus futurus esset, qui etiam adolescens adeo superis placeret. ut enim vita humana quoddam drama est, sic & illius initium prologus esse solet reliquæ.

Et in
Deipara-
ram
Virgi-
nem.

Amori JESU comes ibat amor MARIÆ: gemellus utique & fratris lateri numquam non junctus. Hic à teneris quoque unguiculis Vincentii intimis sensibus hæsit, & cum adolescente adolevit. namque Vincentius ab ineunte ætate ternis per hebdomadam jejuniis ad Virginis matris honorem assuevit, Mercurii nimirum, Veneris ac Sabbathi diebus; & Sabbathi quidem pane & aqua contentus erat. Deinde ejusdem Divæ rosarium ut vocant, officiūque recitabat quotidie, piè juxta ac constanter; singulisque diebus illi sacris, divinis epulis reficiebat animum, longiùsque solito temporis intervallum impendebat orationi, quò dulciùs liberiùsque suo in Mariam amor indulgeret. Neapolim cum venisset habitaturus

taturus apud avunculum, & humanioribus litteris operam daturus apud Patres Societatis JESU, illicò se inscribi curavit albo Sodalitii Virginis Annuntiatae, cujus ex instituto certum ac singularem illius cultum amorémque professus est. Denique domo numquam exibat, quin continuò ædem aliquam illi dicatam subiret: ubi non obiter salutabat Deiparam, sed tamquam in ipso ingressu illigatus, precibus inhærebat, neque poterat nisi vi quadam se inde avellere. Quoniam autem ut libertatis, sic & secreti amans est Amor, cùm Andriæ degeret, haud paulò libentiùs frequentiusve ædiculam ejusdem Virginis juxta murum urbis sitam, quàm alias ampliores, inibat. Hæc illa est ædícula, in qua insolito Numinis afflatu, cælestique flammâ succendi se aliquando persensit: adeo ut post auditus sit dicere, se summæ felicitatis loco habiturum, si Deiparæ per totam vitam famulari posset, etiam verrendâ concinnandâque ædiculâ istâ, imò etiam mendicando ab introëuntibus oleo ad perpetuum coram Virginis imagine lumen, etiam hac lege ut numquam ex ea discedere

dere liceret. Quod votum damnans nescio quis (ut planè discrepant aulicorum mundi & cæli studia omnisque Philosophia) *Atqui, ait, tam abiectæ cogitationes nobilissimo adolescente non satis dignæ sunt: ad summa quæque natus es, mi Vincenti; igitur vide etiam atque etiam, ne tã humilis ministerii cupido subeat animũ.* At ille, *Ego verò, inquit, nil sublimius splendidiũsque ambire me posse reor, quàm ut Regina, supra quàm fingi, nedum dici potest, augustissimæ serviam. vel infimo illius famulatu inferiorem me sentio.* Ita ipse, ac verè. Siquidem (quod & mundi asseclæ concedant) ministrorum & ministerii dignitas ex dominæ celsitudine metienda est. Quam itaque matrem appellitare jubebat amor, majestatis existimatio observantiaque, Dominam ut vocaret, identidem obtinebat. Quæ utraque mirificè crevit ex insigni in illum favore, curaque seu matris in filium, seu dominæ in fidum famulum Mariæ. Andriæ Dux, Vincentii frater, universæ ditionis suæ militares copias Rubros (oppidum est Regni Neapolitani) transvexerat, tum ut recenseret, tum ut in arte militari periclitaretur.

Aucta
prodi-
gioso
hujus
favore.

clitaretur. tota nobilitas Rubrensis Nudriensisque ad visendum confluxerat: & aderat spectaculi pars non minima Vincentius cohortis unius ductor, licet adhuc circiter quinquennis. Quamquam enim jam tum ingenio erat à splendidis hujusmodi pompis alieno, tamen studium obsequendi fratri eò illum perduxerat. Cum ergo alterius ductu milites suos ordinasset, ipse ductor in adversos primus incurrens, catapultulam explodere nifus est sed frustra: igne utique minimè concepto. mox ad lavam ut fit, se recepit. Tum pulvere novo sclopum instruere parans, dum per imprudentiam igniarium funiculum à pyrio pulvere non avertit, sive proficientibus è funiculo scintillis, seu alio vitio, infundibulum pulveris primum accensum, moxque in illius manu disruptum est. appensa deinde lateri capsella eodem sclopetario pulvere gravis igne correpta, pariterque statim disrupta Vincentium totum flammis involvit, vestibisque tremantis brevi ambustis, ignis jam instabat indusio, cum ille Virginis vehementer opem inclamat, & ecce flamma derepentè extincta est, Mariam

riam fassa principis elementi dominam. Et verò gratiam hanc, quam complures pro liquido miraculo habuere, grata perennique memoria prosecutus est, cūque narraret, Virginem liberatricem palam ac disertè agnoscebat.

Utriusque
fructus.
Casti-
monia
& ani-
mi
quies.

Porro geminus hic Vincentii amor multiplicem partum fortitus est. Nam hic quidem Marianus castimoniam incomparabilem; eò magis admirandam, quòd habitus corporis sanguineus, animi autem hilaris & excitatus erat, ætas quoque virens, singula ad vitium libidinis præcipitia. Quamobrem non immeritò aulici Angelum carne indutum nuncupare sunt soliti. De qua virtute sigillatim ac propriè cū postmodum acturus sim, dicere nunc supersedeo. Porro amoris divini, familiaritatisve cum Numine prior ac præcipuus partus, fuit insueta mentis tranquillitas, è vultu ipso emicans, quam nec prosperæ, nec improspæræ, neque prævisæ, neque inopinatæ res labefactabant. Cui etiam juvenilis ætas admirabilitatem conciliabat: quippe in qua affectiones animi insolentiores, ob sanguinis aliorumque humorum vigorem, nativum potius

potius impetum, quàm rationis ductum
sectentur. Verùm insidens animo atque
excubans Deus, sensumque sui semper
præsens continuum imprimens, etsi pra-
vas affectiones primis motibus insurgere
sinebat, non tamen impotenter in ani-
mum grassari. Quare agitabatur qui-
dem Vincentius identidem, & leviter iis
succumbebat, quod humanum est; sed se
sibi ac pristinæ æquabilitati mentis illicò
ac facile reddebat. Hinc in eo elucebat
sermonis ac morum perenne decorum.
Numquam enim vel in famulos iracun-
diâ efferebuit: numquam oculis ac vultu
prætulit indignationem. Cùm verò ipsius
fratres inter gladiatoriam umbratilem,
aut æquitationem palæstinam, aliasque
id genus nobilium exercitationes, turbu-
lentiore animi signum aliquod darent,
seu gestu seu clamore, ipse blandum sub-
ridens amicè monebat majorem illos à
bestiis obsequelam exigere, quàm rationi
præstarent, promptiusque rudium ictus
declinare, quàm vitiorum. Ad eandem
animi tranquillitatem referre licet egre-
giam illius observantiæ in matrem prom-
ptitudinem. Facile enim voluntati alterius
suam

suam accomodat qui tractabilem habet & minimè repugnantem. Ut igitur numquam matris dicto audiens non fuit, ut semper obsecutus desideriis; ita nec umquam ab illa durior verbo, aut vultu severiore acceptus. Et adungebat obedientiæ cognatâ submissionem. Etsi enim carissima illi mater, & matri ipse carissimus, tamen in ea colenda servorum obsequentiam vincebat. Numquam adduci potuit ad sedendum ea præsentem, aut etiam omnino ad standum. siquidem ad venerationem alterum genu submittebat. Ubi verò primùm strato mane relicto, Deum Divosque propter omnes cubiculi sui imagines precatus erat, matrem adibat, bonam ejus appreciationem petiturus, eaque felicem se ratus, tum demum in publicum prodibat.

Singularis
item
caritas
in egen-
tes.

Alter amoris Vincentii in Deum ac familiaritatis divinæ fœtus, charitas fuit in miseros ac egentes: Hæc adhuc laicum & adolescentem maximè inter reliquas virtutes illustrem reddidit: quippe suomet splendore se prodit, & omnibus probat amabili indole. Quæ igitur benignitas nascenti velut insita fuerat,
&

& cum puero creverat, adolescentem facillimè in omnem partem flexit. Non ille de miseris audire sine commiseratione, non afflictos cernere sine lachrymis, non manus abstinere posse à largiendo egentibus, seu argento seu auro, quodcumque & undecumque etiam humili prece obtinere poterat: totum autem largiri eo lætitiæ sensu ac si Christo in manus traderet. Frequentissimè ex palatii aula, matrisque consortio currebat ad fenestras, prospecturus num qui pauperes adessent. Quibus repertis properè hilarèque recurrebat ad matrem, *Et en*, in-
quiebat; Domina, egeni ad fores. Continuoque singulorum necessitates egregius eorum patronus non sine pia amplificatione recensēbat. Hos etenim fame, illos frigore propè enectos: ex iis partim mancos, partim cæcos, partim seniculos, partim puellos matrum uberibus pendentes: impetrataque stipe lætior ad eos recurrebat; ipsemet suis manibus eam impertiebat, abeuntesque non sine mixtis gaudio, gratiarumque actione lachrymis & optimo adolescenti optimè volentes præcantesque, lætissimis oculis prosequēbatur.

C

quebatur.

quebatur. Enimverò beatus ille est, qui fratrum Christi, id est, pauperum votis, & quibusdam suffragiis jam nunc beatur. Si quando de more quæritanti, nullus è pauperibus præ palatii foribus comperiretur, tamdiu ad fenestram excubabat, dum quis eminùs adverti posset, advocatumque stipe donabat, sociosque cogere, unaque omnes ad eandem adducere jubebat. neque tot umquam convenere quin plures optaret, tam dandi utique cupidus quàm avarissimus quisque accipiendi, tamque lætus ejusmodi conquiritiõne, inventioneque pauperum, quàm adolescentes id ætatis & nobilitatis vehatione prædaque. Nisi fortè hac ipsa re venatorem dicere malis, ejusque feras, miseros: quales, Ambrosio authore, Abrahami fuerunt; non minus certè pauperum patris, quàm multarum gentium. Cæterum si quando accideret, ut præter illius spem ac studium nemo unus ex egenis se offerret, destinatos illis nummos per cubiculum sparsim projiciebat, ut tamquam derelictos ingressi postmodum famuli colligerent, perinde ac si eos diemque perdidisse se crederet, nisi esset largitus.

gitus. Quin etiam sectorem mensarium
iisdem egentibus se præstabat. Quippe
dapum lautiorum partem aliquam sepo-
nebat in disco, quam iis ut distribueret,
à parente impetrabat. Nec deerat pie-
tati idoneum argumentum; quoniam, ut
aiebat, nisi simili bona forte id eis ob-
tingeret, numquam toto vitæ cursu eos
gustare daretur. Verumtamen illa, for-
tasse, ut tam piis filii studiis cumulatius
frueretur, ejus preces identidem repel-
lens, verabat sectos cibos è mensa ad pau-
peres amitti. At hic, quod precibus ne-
gabatur, lachrymis evincebat. Certa
enim victoria est ubi telum intorseris, quo-
quis amat vinci. Est etiam hoc illustre
ejus benignitatis indicium. Cùm enim
in procinctu esset ad Societatis JESU
ingressum, multam supellectilem rerum
sibi necessariorum recens comparatam,
ut vestes, indusia, lintea, aliaque ejusmo-
di, in egenos erogavit. Per id tempus
contigit ut mendicum quempiam subter
fenestram palatii multa flebiliter queren-
tem inaudiret, ex verane an ex ficta ino-
pia incertum. Ceterùm ipse suspicionum
nescius, & alienæ miseriæ impatiens, pre-
tiosum

tiosum lecti sui conopeum illicò detractum iit, perque fenestram illi immisit, amiceque dimisit tam dulci onere gestientem. Quamquam Vincentium maior voluptas dato beneficio, quàm mendicum præter spem accepto, incessit. Noverat enim se illius & universitatis hujus Domino, quod illi tradiderat, fœnori ingenti dedisse.

& egros

Rarior etiam in eo ætatis ac nobilitatis flore extitit Vincentii commiseratio adversus ægrotos. Turrim del græco dictam (locus est haud multis passuum milibus Neapoli dissitus) matri comes cum adisset, solitus erat primo quoquo tempore valetudinarium petere, ægris adesse, inservire, solari, unaque cum nummis aliquot, mitigatos saccaro fructus, aliave salgama singulis impertiri, sive recreandis, siue confirmandis. Quod caritatis officium Neapoli quoque præstitit. Post bellum Hungaricum ac deinde Capuanum, rheda illum avunculus magnus donarat, ut pro generis claritate honorificè per urbem invehctus, cùm libêret, obambulare. At ipse eo consilio sapienter juxta piequæ abutens, vehi se per compita
urbis

urbis jubebat ad duo illius præcipua nosocomia, quorum alteri ab Annuntiatione, alteri ab incurabilibus nomen, ibique ministerii omne genus quantum in se erat, miseris adhibebat; ac tanta quidem voluptate, quantam se aliis ex rebus capere non posse rebatur. credo quod illius animum animæ instar suis impulsibus regeret misericordia, quæ in valetudinario tamquam in centro conquiescit. Denique ut in Vincentii matre ceterisque insignibus Dei servis, caritatem in fratres præsertim miseros & ægros, sic & in ipso comitabatur acre sui odium & contemptus, illud masculæ virtutis, hic etiam maturæ in adolescentia indicium. Nam carnem suam jejuniis ac flagellationibus inclementer afflictabat; & sui adeo despiciebat, ut quas tulerant fratres, ipse vestes haud illibenter denuò gestaret: quod in adolescente id claritudinis atque opulentia videri potest prodigio proximum.

Cum
sui odio
cōtem-
ptuque.

Quæ universa, nimirum præclaram Vincentio existimationem apud suos peperere, cum eam singula mererentur. Adeo ut qui puero Angeli nomen, ado-

Ex quibus præclara de illo existima-
tio

lescenti sancti decus ac merita ascribe-
rent. Ipsa mater, ut absolutæ virtutis ma-
trona, tamen illum magnopere suspicie-
bat; non sine augurio admirandæ illius
cum ætatis ac gratiæ progressu sanctita-
tis. Fabricius autem Carafa, Præsul Bi-
tontinus, unâ cum Vincentio à pueritia
educatus, aliique illi olim familiares, me-
morant se solâ virtutis ipsius opinione
admonitos, nihil umquam coram illo au-
sos, non modò quod spurcitiam oleret,
sed nec indignatiunculam, aut insitam
pueris levitatem: ut porrò hic Vincen-
tius ab alio Vincentio Carafa, Marchio-
nis Bitontini filio distingueretur, Vincen-
tium bonum appellari solitum. Et profe-
ctò ipse ejus aspectus & innocentiae argu-
mento, & ad virtutem stimulo erat. Po-
stremò homines religiosi spectatæ virtu-
tis, Vincentio familiariter usi, ejusque
animi sensa colloquiis spiritualibus rima-
ti, insuetam Numinis manum in illius ap-
paratu ornatuque agnoscebant, & velut
lineamenta non vulgaris olim sanctimo-
niæ. Quos inter R. P. Modestus nume-
ratur virtutis famâ conspicuus, qui mutua
cum Vincentio necessitudine conjunctis-
simus

VINCENTII CARAFÆ. Lib. I. 39
simus fuit; quippe quem hic tertio quot
hebdomadis adiret, & post colloquium
de rebus divinis, simul cum illo acriter
ac diu se verberaret: Ita non natura so-
lum, sed gratia etiam pares cum paribus
congregat, & insuper præludia magno-
rum operum spectanda præbet, ut ex illis
horum perfectionem, quam per se non
satis nosse licet, æstimemus.

C A P U T III.

*Vincentii consilium ingrediendæ
Societatis, & ingressus.*

TANTÆ virtutis fama brevi totam Eccle-
Carafæam gentem Vincentii admi- siastica
ratione & faustis auguriis implevit. atque illius
ut studiis affectibusque consilia congrue vestis
re solent, plerique consanguineorum su-
premis Ecclesiæ dignitatibus, eam voto
ac spe destinabant. Verum alia erant
æternæ sapientiæ decreta; tam vili ac lu-
teo ædificio tam nobile fundamentum
non jacentis. Cæterum cum in obsequiis
divinis, salutisque negotiis totum esse
viderent sui, volentem Ecclesiastica veste
C 4 induc-

induerunt. Sed & Vincentio aliud ac parentibus propositum eo facto erat. Si quidem illi vestem prensationi sacrorum honorum, Carasæ familiæ quasi domesticorum, aptaverant: at Vincentius sancto ac negotioso otio destinabat; quippe ejus respectu à multis officiis ac salutationibus nobilium ritu frequentandis eximendus. Nec enim sublimem erectumque ejus animum tam humilis cogitatio subiit umquam; ut hoc habitu viam sibi ad honores Ecclesiasticos sterneret. Honor illi onus, aurum & purpura ambitionis ac servitutis humanæ indigna pretia semper visa sunt; virtutem autem gloriæ, pedissequæ suæ, & velut umbræ, ancillari, numquam pati potuit. Quin etiam jam tum quasi per rimas radios divinæ lucis religiosam vitam commonstrantis excipiebat, quæ lux per horariam Hieronymi Plati de bono status religiosi quot diebus lectionem, meditationi non absimilem, sensim se omnino explicavit. Nempe aperuit religioso instituto inesse quidpiam humano majus, propterea quod humana omnia despiciat, uni ut adhæreat omnium Conditori. Et fraudare quidem

Reli-
giosa
vitæ in-
eundæ

causæ,

quidem se sensuum oblectamentis; at frui
 longè liquidiorè divinioreque animi vo-
 luptate: destitui opibus; at gratiæ the-
 sauros accumulare: Abdicare libertatem;
 at divinæ voluntatis impulsibus agi: De-
 nique jam beatum hominem reddere au-
 thore Bernardo: ut in ambiguo sit, An-
 gelusne terrestris, an homo cælestis ap-
 pellandus sit. Quibus argumentis insi-
 nuante se Deo animum planè permisit. propo-
situm.

Atque ut bonum naturâ solitudinem fu-
 git, gaudetque pluribus esse commune, Fratri
ad illâ
invita-
tio.
 ipse alios in suæ felicitatis partem voca-
 vit. Itaque factus ex discipulo magister,
 Scipionem Carafam fratrem suum natu-
 minorem, quem divinorum docilem im-
 primis sciebat, primum aggreditur: quæ-
 que animo altè imbibit cælestis disciplinæ
 placita, summatim quidem, at efficaciter
 illi proponit: atque ut plenius hauriat,
 ad librum ipsum Plati remittit. Audivit
 avidè Scipio, avidius legit. deque certio-
 re facilioreque salutis via seriò cogitavit,
 quam denique felicibus auspiciis ingres-
 sus, ducem hodieque sequitur Divum
 Benedictum, tam remotus à sæculi stre-
 pitu, quàm qui maximè. Tanti est vel

bono magistro bonum discipulum, vel bono discipulo bonum magistrum obtigisse. Neque hîc constitit Vincentii ardor. Ducis Andriæ fratris sui natu majoris famulum (cui Ludovici nomen) juvenem qui Deo serviret dignum, alia omnia cogitantem, velut invasit, restitantemque rationibus æternis vicit: qui & deinde divinis obsequiis in ordine Capucinorum se mancipavit.

De fa-
milia
religio-
sa deli-
berat

Cæterum cum jam Vincentio de Religiosa familia ineunda deliberatum esset, etsi in bonis initiis dimidium operæ constare feratur; tamen non vulgariter anxium habuit unius inter tot electio. Id quidem ratur, eas missas facere quæ primævo fundatorum spiritu destitutæ erant; sive quòd ille, velut cuique corpori sua anima, sic religioni divinitus inditus sit ad motum quasi naturalem, facilemque perfectioni assequendæ; sive quòd eo deficiente totum religionis corpus labascatur, ideoque nequeant singula membra diu stare: verum cum inter instituta primi spiritûs retinentia, alia mitius vitæ genus sectentur, alia severius, aliaque saluti alumnorum unice studeant, alia

alia simul alienæ; hæc præsertim contentio illius animum agitabat. Nam ad vitæ severitatem egestatemque amplectendam, quadam ingenii sponte, & usu ipso ferebatur. accedebat frequens cum RR. PP. Capucinis congressus, virtutisque illorum experimentum: non modica illecebra ad vitæ consortium. Aliò tamen distrahebat studium salutis alienæ, atque adeo Christi exemplum, cujus perfecta imitatione perfectionem virtutis contineri non ignorabat. Quare cum Societas JESU hoc in genere florere visa illi esset, identidem à Capucinis ad eam animum traducebat. In eo mentis quasi diffidio, causæ decisionem experientiæ committere placuit. Itaque quam potuit maximè, ad normam severitatemque vitæ Capucinorum aliquamdiu suam exegit. Sed & ipso experimenti initio & progressu, corpus nescio quo gelu rigere, mens hebetari quasi lapidesceret, ac divinis de more commentandis tarditatem in dies majorem persentiscere. Quamobrem desistere coactus utcumque intellexit parum Deo probari ut ejusmodi vitæ genus capefferet. Neque tamen id
temporis

temporis Societatis cupido tangebatur animum; quin & ejus fastidium & quidam horror ingruere coëptus est: & eorum, quæ antehac in ea probaverat, despiciatus. Atque hinc animi lamentabiles angustiae; donec arcana mentis omnia parenti pandit, quam noverat non minus divinorum scientem, quàm salutis liberorum cupidam esse. Hæc verò auditis omnibus, atque perpensis, Vincentium hortatur, in proposito prehensandæ religionis sibi constet, singulatimque ad Societatem Jesu animum appellat; simulque voto se obstringat peregrinandi in D. Virginis Andrientis. Futurum enim, ut ejus ope ac luce divina tandem ex angustis ac tenebris istis emergat. Vaticinio fidem astruxit mirus eventus. Vix enim ædiculam ingresso precantique oborta divina lux discussâ nocte animum planè composuit, proque tædio & horrore, insolitum Societatis amorem desideriumque brevi potiundæ indidit. Tantillum distant cum fiducia orare Deiparam & exorare; tantillum quoque orari ab ipsa filium, & hunc ei parere.

Explorata porrò Numinis voluntate,
non

Societatem
Jesu
eligit.

non cessavit Vincentius, dum suam Societatis JESU ineundæ ejusdem Patribus patefecit. Quam illi, difficile dictu est, quanto cum gaudio exceperint; satis gnari non tam hominem, quàm mente ac moribus Angelum cupere sibi aggregari. Inter hos R. P. Carolus Sangrius (qui deinde Societatis Assistsens Italiæ, ac post Vicarius Generalis extitit) providens tampiam illustrissimi juvenis voluntatem ingentibus machinis oppugnatum iri: Lupios ad quemdam è nostris Sacerdotem scripsit, ut & sanctum Vincentii propositum precibus P. Bernardini Realini, viri è Societate JESU spectatissimæ sanctitatis, vehementer commendaret, & ex eo exhortatorias ad Vincentium litteras exprimeret. Non defuit ille quidem officio: at principio præcisè renuit, quod rogabatur, Realinus. Enimverò satiùs fore ut, si profusa juventæ inconstantia à suscepto religiosæ vitæ genere posthac descisseret, culpam in se unum conferret; non in alium, qui currentem licèt, & sanctè laudabiliterque impulerit. Inertibus enim ac levibus animis nullum opportunius defectionis velum, quàm nancisci ansam causan-

P. Realino cōmenda-
tur, qui
constā-
tiā san-
ctitatē-
que il-
lius va-
ticina-
tur.

causan-

causandi, rectè ac prudenter religionem deferi, quæ alterius potius inductione, quàm sponte inita sit. Idque perperam excusasse nescio quem ex eadem gente Carafæa, alterius itidem prece, à se animatum ad Numinis instinctum fortiter sequendum. Hæc in præsentia Realinus prudenter sanè, si quæ humanitùs eveniunt pensentur. Sed Deus, cui totum hoc negotium cordi, Vincentii patrocini-um sibi propriè sumpserat. Quare vix horâ elapsâ, Realinus ad eum, qui repul- sam hætenus tulerat, hilaris cum exhortatoriis revertit. Se enim ab illius congressu Deum super isto negotio consuluisse, & vocem intimam exaudisse præcipientis, ut Vincentium in ea mente confirmaret: non dubius ipsius ad mortem usque in Societate perseverantiæ, excellentisque olim sanctimonix; aliæque ad juvenem spectantia, ipsique interiora, quæ divinitùs acceperat, eidem Patri aperuit.

Oppu-
gnatur
à fratre
Duce

Realini precibus atque exhortatione velut armatum, Deus nec levi nec uni certamini committit. Imprimis fratris sui Ducis Andriæ, non amore minus quàm

quàm sanguine conjuncti, precibus oppugnatus fuit. Quo teli genere uti nullum est lenius, ita nec fortius adversus ingenuos; si quidem ab eis tractetur, quos & ames & vereare. Animum illi suum subobscurè indicaverat Vincentius, dum forte unà cum ipso solennes Virginis laudes (officium vocant) recitaret. Cùm enim ad illa Cantici Zachariæ ventum esset: *Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi*; fratris manum amicè presserat: nec plura, seu voce seu gestu. Neque solerti principi opus fuerat interprete, prementis mentem id temporis ac loci ut satis cognitam haberet; sed inducere animum nunquam potuit, ut super ea disertè interrogaret; ne audiret quod nollet. Non multo post tempore Vincentio visum est rem totam planè illi significare: quo nuntio tam graviter affectus fuit, ut protinus linquente animo humi conciderit, jacueritque velut exanimis. Demum resumptis utcumque viribus Vincentium oculis blandè mærentibus intuens: *Siccine ô frater, inquit, amantiſſimum fratrem deseris?* Tum illi ab ea mente revocando, per
mutuum

mutuum amorem, per studium honoris Caracæ domus, per sacra omnia preces cumulat: additque argumenta quæ tali re ac tempore eloquens affectus suggerit. Sed incassum omnia, nisi fortè ut ansam det sui vincendi. Etenim Vincentius, quid fratri, quid familiæ, quid sibi, quid Deo deberet apprimè callens, adeoque salutis suæ divinæque voluntati cetera posthabens, non modò precibus Ducis ac fratris emollitus aut rationibus fractus non est, ut victo propior, quàm victori frater è prælio isto discesserit. Posterius priori non cessit, diuturnitate longè etiam gravius certamen. Aggressus est illud Vincentii patruus, Prior Capuanus, caritate in ipsum haud impar patri. Ac primum illius animum promissis expugnare contendit. Quippe nihil proclivius futurum, quàm ut ad sacros primatus auctoritate sua operaque evehatur, si quidem Ecclesiasticæ vitæ genus in curia Romana sectari velit. Nec deesse vel nunc nervum quemdam honestissimi ambitûs, annuam pensionem duûm millium aureorum, ex Abbatia S. Joannis in Lamis, sive D. Marcucii, quam pro potestate sibi à Pontifice

Et à Pa-
truo Ca-
puæ
Priore.

Pontifice facta, cui libet, liceat transcribere: statimque illi transcripturus sit, atque consiliis suis obtemperarit. Sed juvenem cælo inhiantem, spernentemque terras, confirmare isthæc poterant, non à proposito deflectere. Imò, inquit, *si quantus quantus est hic orbis, meus omnino esset, tam propensè illo cederem religiosæ vitæ gratiâ, quàm alius quilibet centum duplioniibus pro totius Orbis possessione. Quanto promptiùs tantilla illa spe cessero, quæ mihi in mercedem longæ gravisque in curia Romana servitutis proponitur? Cui Patruus, Si constitutum tibi est, ait, religiosæ familiæ vitam mancipare, Societatem saltem excipe, in qua statim & tamquam idu uno præciditur omnis spes Ecclesiasticæ dignitatis. Age per me licet; institutum hoc, aut si mavis, illud arripe (certa quædam designabat) unde facile assumi ad honores queas, teque & familiâ nostrâ dignos. Abiectionis animi est semper humi & in tenebris iacere. Quin potius, reponit Vincentius, demissi & humi iacentis est fluxos ac inanes mundi honores, luteæque terræ bona postponere cælesti perennique gloria. Denique cum*

D

Prior

Prior idem sæpiùs recantaret, compendio contentionem diremit Vincentius. *Etenim de rebus, quæ divini iuris sunt, non esse mortalium decernere. Atque adeo cum ad Societatem IESU certo Numinis instinctu impellatur, ratum sibi fixumque esse, in ea vivere ac mori. Sanè de dignitatibus, quibus aditus apud alios religiosos pateret, ut minimum, nihil se laborare; quia in religiosis familiis non quæreret, quod in sæculo repudiasset. Atque his & ejusmodi responsis constantissimè semper occurrit promissis, quæ Patruus assiduè oggerebat.*

Et tandem
utroque de-
victo Socie-
tatem ingre-
ditur.

Aliquamdiu tenuit pugna; illo impetere pertinace, hoc vinci nescio. donec Vincentius ratus observantiæ in patrum suæ ceteroque officio factum satis, nodum discindere statuit, quem solvere non poterat. Quocirca clam domesticis omnibus domo aliquando egressus, apud Patres Capucinos se abdidit, in eo conventu, qui suburbiis Sancti Antonii adjacet; ut Patruus nullum ejus vestigium, nisi post dies aliquot, quantalibet diligentia deprehendere potuerit. Qui tum quidem constituerat duriùs nepotem accipere: fed

sed qui voluntates pro arbitrio temperat,
 in ejus partes non ægrè illum perduxit.
 Cùm enim ad Vincentium apud PP. Ca-
 pucinos adiisset, conspicatus jam exsuc-
 cum ac pallidum, inediaque, vigiliis, aliis-
 que voluntariis pœnis, quibus exorandæ
 cœlitus missioni per id tempus se dedide-
 rat, pœnè confectum, pro eo ut nepo-
 tem inde vi extrahere destinarat, in que-
 rimonas amoris testes suspiriaque totum
 se sine modo effudit. Ratusque sedem ibi
 jam figere velle, vires objecit tanto im-
 pares oneri, vitæque severitati. Enim-
 verò cùm sub illius initia adeo emarcuif-
 set ut agnosci vix posset; non diu persti-
 turum, quin mors aut parum honorifica
 defectio sequeretur. Videret quid ageret:
 non enim voluntaria sui cæde delectari
 Deum; & virtutem quidem hostem cor-
 poris esse, sed non capitalem: non sic
 currendum, ut statim viribus ac spiritu
 exhaustus corruas: denique moderata
 durare, ac tutò promoveri. Hæc & alia,
 quæ turbatiore animo caritas exprome-
 bat, longiùs persecutus, tandem ex acto-
 re patronus factus, hortatus est, ut quan-
 do animo ita federet, faustis auspiciis So-

cietati JESU nomen daret; se profectò deinceps nihil obstiturum. Atque hoc promisso fretus (ceu sol discussis nubilis gravior emicat) sic Vincentius solito lætior cum patruo domum rediit. Ibi tres omnino menses commoratus est: Dum Societatis Præsides liberum ei jam esse ingressum renunciavere. Quo nuntio gestiens, inscio Patruo, ne plagâ refricatâ malum recruderet, diem tirocinio ineundo constituit quarto nonas Octobres, Anno Virginei partus millesimo sexcentesimo quarto, ætatis decimo nono, atque adeo illius florem jucundissimo Religionis paradiso insevit, in fructus olim ingentes.

Prodi-
gium
circa id
tempus.

Opportunum porrò hîc visum est, rem sanè admirabilem, deque nullo, quod sciam, Divo commemoratam, Vincentii nostri gloriæ attexere. Agebatur Neapoli Præfectum Domûs Professorum, quando à Cardinale Archiepiscopo Boncompagni accersitus est, ut nobiliori cuidam puellæ cacodæmonis hospitio liberandæ sacra carmina adhiberet. Hoc munere perfunctum senex quidam venerabundus accessit, rogavitque, num esset is ipse

P. Vin-

P. Vincentius Carafa? Affirmanti, obortis ex intimo sensu lachrymis, *Scias velim*, inquit, *mi venerande Pater, me domi vestrae per diu famulatum esse, sicque appellari* (nomen indicabat) *porro cum Societati te aggregasti, Ducissa mater tua tenue colobion, quo usus eras, mihi donavit; atque ego illud primo nata e tribus filiis meis, ingenio ac robore pollentibus. Is colobion, ubi primum induit, mirum dictu, religiosæ vitæ desiderio, quod nunquam adhuc senserat, exarsit; atque, ut primum licuit Cœnobium inivit. Relictum itaque colobion & ipse minor natu induit, & profectò cum eo eandem cum fratre mentem, continuèque religiosum institutum prehensavit, & amplexus est. Demum cum minimo obvenisset, & ipse eodem studio, cuius pariter nullum antea sensum habuerat, incendi se miratus est, nec cessavit dum expleret. Quo eventu ego magnopere condolens, colobion irreptum pauperi in stipem proieci. Pergebat bonus senex verbis ac lachrymis rem æstimare: sed Vicentium pudor, ut sermonem ei abrumperet, coëgit. Quippe reposuit illum opinione sua graviter falli, ipsi perperam tribuendo,*

quod Spiritui Sancto debitum sit. Siquidem ejus rei ignarum, neque velle neque posse ex ea quidquam sibi arrogare. Quibus dictis hominem citato gradu reliquit. sed nimirum pudor ipsum secutus est, proditæ virtutis non inidoneus testis, & negatæ latentisve amicus proditor. Certè trinam illam tam prodigiosam mutationem Vincentii meritis ascribunt hodieque, qui sensere fratres, sancteque affirmant omnes tres, prius quàm colobion induissent, ne in mentem quidem sibi venisse religiosæ vitæ, eoque induto continuo ejus desiderio tactos atque dein ad eam perpulsos fuisse, quasi thoraculo illi Vincentiani pectoris ardor adhæsisset.

C A P U T IV.

Vincentii vita in Societate, Tirocinii, studiorum, ac Magisterii tempore.

Seipsū
vincit
ac de-
primit

CUM Vincentius in media aula religiosæ vitæ modum tenuisset, Probationis domus non virtutis tirocinium, sed

sed eximiæ sanctitatis palæstra illi fuit. Itaque fræno potius quàm stimulis ab ipso initio opus habuit. Necdum sæculi vestes exuerat, dum iussus statis horis certam horti partem inutilibus ac noxiis herbis radicibusque fruticum purgare, impigrè constanterque paruit. Post laboris triduum, animadversum est manus illi præter modum intumuisse. Causam rogatus celare conatus est, sed tandem expressum est ex urticarum ruborumque tractatione tumorem esse profectum, quæ ille ut tantus delicias avidè corripuerat. Dein religioso amictu donatus, atque in aliorum rironum consortium admissus, tantam sui demissionem contemptumque præ se tulit, quasi mortalium novissimus foret. Quam opinionem altè animo impressam, ut aliis ingereret; frequenter communis mensæ tempore cibum ex aliis mendicabat, quem ad Novitiorum pedes humi sedens esitabat: utque mendicabulum insignius ageret, quæcumque mendicanti porrigebantur, eadem scutellâ excepta, atque confusa hauriebat. Respuisset certè quidem ea stomachus minimè ad huiusmodi naturâ horridas confusiones fa-

ctus, aut etiam reddidisset: præsertim
cùm solus aspectus nauseam aliis provo-
caret: sed & illum virtus subigebat. quæ
etiam suum Carasæ nomen, quia splendi-
dum & perillustre, minus gratum illi red-
didit. Quare à Præsidibus contendit ut
cum obscuriore vel incognito mutare il-
lud liceret. Quod cùm minimè conce-
deretur, illius fastidium ingeniosis qui-
busdam humiliorum natalium figmentis
fallere conabatur. Cujus generis est, quod
cum in communi triclinio de Societatis
more tironum mores censerentur, ubi
quisque materiam scripto promit ad se
deprimendum idoneam, evulgavit ipse
matrem sibi esse lotricem, patrem verò
vitam opificio sustentare. Ceteris porrò
minimè id capientibus, cùm quæsisset
quispiam, quæ citra mendacium proferre-
tur, respondit rem sic habere, quòd lotrix
ei nutrix fuerit, cujus maritus operarius:
illam enim matris loco haberi posse, adeo-
que & hunc patris, quando sui despicien-
di locus ac tempus esset. Frequens etiam
urbem Neapolim obibat, stipem ostiatim
emendicans, aptis mendicabulo vestibus.
Aliàs asinum per ejus compita agitans,
fordi-

fordibus hinc & inde collectis illum onerabat, idque iis præsertim ac studiosè locis, ubi nobilium virorum corona frequentior. & gloriari tum potissimè ac gestire videbatur.

Scio hæc & ejusmodi subinde à tironibus aliis agitari sui potiùs vincendi gratiâ, quàm ex sincera animi demissione victoriaque. Sed in novitio nostro non novitiam, sed adultam etiam tum virtutem extitisse luculentè demonstro. Solet Societas probandis tironum animis eos peregrinatum mittere ternos ac pedestres, propè aut procul pro ætatis ac virium discrimine, ea lege ut victu hospitioque emendicatis utantur. Id quod S.N. Pater suavi providentia instituit, ut jam inde ab exordio vitæ religiosæ existimationi gloriæque mundanæ paternæque domus commodis mutuum remittentes, discant à providentia caritateque Numinis totî pendere. His sponte accedunt exercendæ patientiæ humilitatisque occasiones nec paucæ nec exiguæ: mortalium nonnullis parum humaniter eos hospitio excipientibus, nonnullis calumniarum, quàm stipis in eos largioribus, Jesuitarum

Ex intimo demissionis, sensu,

velut fato; quorum vitæ ratio, cùm in quærenda salute aliena, cunctisque beneficiendo, sita sit, complurium maledicentiâ odioque pensatur. Vincentio porrò peregrinatio ad montem Cassinum obtigit: & cùm discedendi tempus adfuit, inter amplexus traditæ sunt à Magistro Societatis litteræ patentes, conditionis peregrinantium indices: quæ traditio argumentum est alicujus in duos comites imperii. Porrò levissima hæc honoris umbra potius, quàm honor, sic illum afflixit, ut illicò humi prostratus summississimis precibus eum deprecaretur, precesque rationibus congestis firmare conaretur, quas ex ineptitudine sua ad tantillum officii, & unde unde poterat, operosè, pariter ac sincerè ducebat: usque eò ut Magistrum ad commiserationem sui, atque ad tradendas uni comitum literas perpulerit. Tum verò quasi è gravissimo periculo ereptus, alacer & gaudio triumphans erexit se in pedes, & iter ingressus est. Nec diu cunctatus, instat apud socios, ut sarcinulas suis unius humeris imponant, quippe ipsis robustioris. Deinde ad hospitium appulso urget, seipsum ut finant

finant eorum calceos luto, vestes pulvere ac cœno purgare, lectos sternere, cetera servorum obsequia obire; idem speciosum velum humilitati prætexens, quòd cum viribus polleret præ aliis, ex Dei eas conferentis consilio ac voluntate easdem illis commodare deberet. Certè aliàs quoque, quotiescumque licebat, sociis magna sua voluntate inserviebat; itaque cum iis se gerebat, ac si ex mera gratia in Societatem esset admissus ut ceteris famularetur.

Jam in corporis maceratione par erat ^{Corpo-} infensissimo sui hosti; familiaria illi aspe- ^{ris sui} ra cilicia, acres verberationes, jejunia, ^{hostis} durus & inquietus somnus super nuda hu- ^{acerrimus} mo ac tabulis; nihilque propius fuit, quàm ut modum in iis excederet, nî Præsidum vigilantia inhibuisset. Quod vitium in tironibus laudabile propè dixerò: quoniam magni animi index est, & non vulgaris virtutis prænuncium: in Vincentio autem magis virtuti affine, quod ab egregia mentis depressione enatum erat, cui pœna omnis infra meritum levissimæ noxæ videri solita est. Ita factum aliàs, ut cum æditui socium atque adjutorem

torem

torem ageret, faxque cerea fortuito è manibus ejus elapsa confracta esset, continuo ad ministrum accurrerit, poenamque delicti petierit. Cui ille, *Quid tibi commeritus videris, ait, ob incuriam istam, neglectumque religiosæ paupertatis?* (Sic religiosæ scholæ loquuntur) *fustuarium*, inquit Vincentius. & *sic ego censeo*, subjecit minister. *Igitur prandii tēpore triclinium circuibus, noxam hanc Novitiis confitens: quos identidem rogabis, ut te in illius poenam fuste excipiant. Et si quis hanc gratiam tibi præstare paratus erit, a quo animo tolerabis ictus, ac pro iis habebis gratias.* Hæc ille. Cum ergo pransuri confedissent tirones, adest Vincentius, triclinium obit, culpam ingeminat, fustuarium in poenam exposcit. Silent omnes, demissionis exemplo, non culpæ aut poenæ intenti: donec ad eum pervenit, qui Præsidis jussu, quod rogabatur, promptum se exequi dixit. Tum Vincentius hilari vultu graduque citato ad crassum nodosumque fustem, quem ad id paraverat, se convertit, quando ab obvio, qui cuncta spectaverat, ministro re infecta ad mensam missus est: sanè mœstus, uti spe publicæ

VINCENTII CARAFÆ. Lib. I. 61
publicæ & probrosæ verberationis fuerat
exhilaratus. Sed ad mercedem divinam,
tentasse pulchrum facinus; fecisse est, ubi
sola voluntati deest facultas.

Sed hæc impræsentiarum. Nam de pe-
culiaribus virtutum exemplis posteriore
libro propriè agendum. Nunc in argu-
mentum provectæ vel in tirocinio virtu-
tis Vincentii, non inane ostentum pro-
fero. Mendicabat ipse adhuc novitius per
urbem Neapolitanam, cum è prima no-
bilitate vir eum attentius intuitus, anim-
advertit toto vultu ac capite cælestibus
radiis coruscare: Attonitus spectaculo,
in ipsius comites novitios pariter mendi-
cantes convertit oculos: at nihil in illis
simile. Interpretansque hoc viso raram
cœlitus ostendi virtutem, eminus sequi-
tur euntes usquedomum probationis, to-
tòque itinere idem è Vincentio splendor
emicat. Quo domum ingresso, tironum
magistrum (nomen illi Horatio Sabbati-
ni) ad se accersitum de tota re certio-
rem facit, rogâtque, quis ille juvenis sit. Ho-
rati-
us ad certius indicium, Novitios om-
nes, obtenta consilio nescio qua causa,
ad hortum vocat. Inter eos comparet
Vincen-

Novi-
tius
quidē,
sed ad-
ulta vir-
tute

Vincentius, atque ex omnibus à viro nobili dignoscitur idem ipse, quem fulgere viderat: auditóque quis foret, de Magistri venia, paucis cum eo de divinis rebus ad animæ suæ solatium collocutus, ad suos se recipit, cum præclara scilicet virtutis ejus existimatione, cùm præsentis, tum etiam futuræ, cujus tam faustum omen præceperat. Cui affine est alterum, quod haud multo post, nempe primo, vel secundo, quo studiis in Societate operam Vincentius dabat, anno contigit. Quondam enim cùm R. P. Albizius, patria Florentinus, sanctimonia & frequentibus cœli favoribus clarus, ac juvenum nostrorum in Collegio Neapolitano ordinarius confessorius, excipiendis eorum exomologesibus ad cubiculum rediret, inter alios operientes, Vincentium vidit miram radiantem luce, attonitusque eodem gradu constitit aliquamdiu, & in illum oculos avidè intendens, quam de angelica ipsius integritate opinionem conceperat, non parum confirmavit: adeo ut Nostri postmodum cum pietatis ac reverentiæ sensu dictitaret, se Sancti juvenis confessiones (Vincentium intelligebat) solitum

rum audire. Nimirum hortulani more, lectissimi inter ceteros floris culturâ adeo gaudentis, ut lætitiâ nequeat dissimulare.

Ceterum biennio probationis expleto, E tyra-
 votisque Religionis, ea quam credere par cinio
 est, animi devotione Deo nuncupatis, mitti-
 ad altiora studia missus est. Et quoniam tur ad
 frequenter usuvenit, ut nisi principio & studia.
 intentiore cura malum prævertas, ferven- Studen-
 tis ingenii labores pietatis succo mentem tis pu-
 exhauriant, & sciendi cupido sacris com- rissima
 mentationibus otium suffuretur, simul mens,
 ac illam palæstram ingressus est, sollicitè
 providit, ne vel temporis punctum divinis
 negotiis decederet. Quam in rem hæc,
 quæ subiecta sunt, cælestis sapientiæ de-
 creta, in codiculum relata, ut ad manum
 essent, sibi deinceps accuratè observanda
 proposuit. 1. *Primum tibi studium esto le-
 gere Christum cruci affixum. Recurrat
 animo illum eo maxime loco mitem esse, &
 humilem corde; penitusque cruciatibus &
 mortis angustiis opprimi. Hoc ex libro de-
 siderium eius causâ patiendi hauries. 2. In
 aliarum disciplinarum studiis eum modum
 teneto, quem Praefecti præscripserint: quippe
 sicuti*

sicuti leges nostra præcipiunt, non alia studendi causa proposita tibi esse debet quàm obedientia, & caritas obedientiæ amica. Quapropter extra tempora studiis destinata, ita mentem ab iis avertes, ut si nunquam applicuisses. Et verd Angelicum Doctorem ferunt sic orasse, ut interea nulla de studiis obreperet cogitatio; sic studuisse, ut nulla de oratione. Quo pacto non cupiditate sciendi, multò minus scientiam venditandi, sed solo obediendi studio studiis te commodabis, atque adeo facile cum res feret, subtrahes. 3. Ingens præmium ita studentibus propositum mentis tuæ oculis crebrius obiiciendum. Et contra si secus faxis, expectandum tibi funestum illud: Recepisti mercedem tuam, inanem scilicet exsaturata curiositatis fructum, oblectationem. 4. Fixum omnino tibi certumque maneto, studendum ut pareas, non parendum ut studeas. Rursum edico, non tibi statuendum esse alium studiorum finem, quàm obedientiam. Sic enim, cum Supremo Iudici sistere, confidenter illi dicere poteris, quod quispiam Sanctus vir, Redde quod promissisti, quia fecimus quod iussisti. Hæc ipse sibi: nec sanctiùs decrevit, quàm præstitit constantiùs. Illud

Aug.
serm. 16.
de verb.
Apost.

Illud imprimis studuit, ut potius ex
 JESU cruci suffixo virtutum usum, abdi-
 cationemque omnis humanæ voluptatis,
 quàm ex libris ac dictatis arcana scien-
 tiarum edisceret. Quare cum nulla vo-
 luptatum cum ea conferri possit, quam
 reconditarum rerum maximè recens
 scientia parit, cumque ipse R. P. Antonii
 Palumbi, magistri sui judicio, nulli fre-
 quentium condiscipulorum cederet inti-
 mis Theologiæ rimandis, & seipsum &
 voluptatem è studiis sponte natam suspe-
 ctam habuit. enimverò metuere cœpit
 castissimi voti juvenis, ut unicam Numi-
 nis gloriam, nevè ullam in studiis oble-
 ctationem spectaret. Et quia nec eam
 voluptatem, è scientia derivatam; nec
 metum illum aut dubitationem depelle-
 re ab animo per se poterat, certus abdi-
 care abjicereque omnia, quæ Deum uni-
 cè quærenti fraudi esse queant: Modera-
 tores missionem à studiis flagitavit; unâ-
 que descensum ad fratrum laicorum con-
 ditionem. Sed tantùm abest, ut obtinue-
 rit, ut etiam eo nomine aptissimum ad
 studia religiosè tractanda judicarint: nec
 enim certior virtutis index, quàm oppositi

Fugitās
 volu-
 ptatis
 è scien-
 tiâ sca-
 turien-
 tis

E

vitii

vitii metus. Perrexit itaque in studiis: sed contrà, quàm metuebat, nec de pietatis fervore, nec de cura uni Deo placendi, quam è tirocinio attulerat, quidquam remisit: quin etiam utrumque in dies intendit.

Et pri-
mi fer-
voris
retinēs,

Festos igitur dies, utpote Deo sacros, omnino totos eidem reddebat; partim piis libris legendis, partim rebus divinis commentandis, partim precibus fundendis. Et quamvis perenni mentis labore caput oppidò fatigatum vix sustineret; numquam tamen ei levando quietem captabat ullam, aut ferebat: perpetua sensuum compressione sibi Deoque intētus. Quamobrem vacationis etiam à studiis dies, quot hebdomadis concessos ad reficiendas ingeniorum vires, vel negotiis divinis, vel ægrorum in Nosocomio Neapolitano jacentium ministerio dabat, quasi si vili isto laboriosoque famulatu levaretur. Quibus ex rebus Patribus nostris enata occasio est, Vincentium cum Beato Aloysio componendi: iis nominatim qui utroque familiariter usi fuerant: Nec ille huic inferior visus, seu vitæ integritate, seu perpetua cum Deo familiaritate, seu

adeo ut
jam tū
cum B.
Aloysio
confer-
retur

sui

fui contemptu, seu voluntariis cruciamentis, seu modesta corporis compositione. Et erant, qui sanctimoniam Vincentii blandius splendescere dicerent, ob intermicantem illi morum suavitatem: qua mixtura quemadmodum nihil amabilius, ita nihil ad virtutis imitationem pertrahit potentiùs. Sanè permulti hoc magnete tracti Vincentio adhærebant.

Quæ res, opinor, supremum Moderatorem nostrum impulit, ut Vincentium incundæ Theologicæ palæstræ Romam acciret, ad spargenda Collegio Romano atque adeo Societate universa virtutum exempla; quippe quòd illud universæ quasi seminarium sit. Quamquam autem Romæ annum unicum commoratus est, quod grave illi esset & insalubre cælum Romanum: tantillo tamen spatio, benignioris instar astri, pluribus ad virtutem profuit, nec paucos à mundi inaniis ad solida Religionis bona traduxit. Horum oculatus ac locuples testis R. P. Nitardus Biberus, Rhæni superioris Provincialis, qui ad litteras admodum R. P. Florentii de Montmorency id temporis Generalis Societatis JESU Vicarii, de obitu admodum R.

Exēpli
causā
Romā
ad
Theo-
logicū
cursum
voca-
tur.

P. Vincentii rescripsit in hanc sententiam:
 „ Litteras Reverentiæ vestræ 10. Junii datas
 „ accepi, simulque luctuosum nuntium de
 „ admodum R. P. nostri Vincentii Carasæ
 „ morte, omni profectò sanctimonix gene-
 „ re illustris. Quemadmodum autem tanti
 „ viri jactura tam inopinata non mediocri
 „ nobis fuit mœrori: ita virtutum ejus me-
 „ moria pari stimulo ad earum imitatio-
 „ nem. Equidem sanctè testari possum,
 „ me dum Romæ, jam à 33. annis, Germa-
 „ nici Collegii alumnus operam Theologiæ
 „ navarem, solo illius aspectu scholam in-
 „ gredientis, in eaque confidentis, ad sæ-
 „ culi contemptum vehementius impul-
 „ sum fuisse, quàm si triduum exercitiis
 „ S. P. nostri Ignatii dedissem. Summâ, &
 „ condiscipuli mei, & ego ipsum pro sancto
 „ ac pro Angelico juvene habebamus.
 „ Hæc ille Moguntia 9. Julii 1649.

Valetu-
 dinis
 causâ
 redit
 Neapo-
 lim

Neapoli verò, quò, repetente Neapo-
 litano Collegio, florentissimæ illius Aca-
 demix bono remissus est, uti diutiùs ju-
 ventuti illuxit modestiæ, ac reliquarum
 virtutum exemplis, ita in plurium pecto-
 ribus vitæ sanctioris studium accendit.
 Occupabant scholarum auditores horis
 integris

integris earum tempus, ut Vincentii intrantis modestissimo habitu oculos animosque pascere: eminusque viso, ecce (inter se aiebant) ecce sanctus adest. In schola vix ab eo oculos avertere: observare tacite nutus illius omnes: mirari invicem silentii tam tenacem, ut nullum umquam ex ore suo excidere fineret verbum: tam alienum à curioso aspectu, ut oculos semper demissos teneret: tam denique modestiæ studiosum, ut ne importunas quidem muscas abigeret, quasi si earum aculeum non sentiret, aut velut illi interpretabantur, si divinam ecstasim pateretur. Postremo, Vincentii mores ac sanctimonia tantam vim intuentis & admirandæ juventæ animis fecit; ut illius æmulandæ studio, multi è mundo, ut vocamus, ad religiosa claustra convolarint. Quæ vis etiam domi atque in religiosa familia valuit. Si quis enim progenio Italicæ gentis, excitatori erat indole, quàm ut intra modestiæ limites per se ipse consistere posset, Vincentio eadem cellâ consociabatur, quò illius aspectu tamquam perpetua suaviq̃ue censura corrigeretur. Usque adeo ratum est unicum

hominem sanctum plurimis sat amplum theatrum esse, eoque tacente omnes illius nutus virtutem animi præsentare, nec sine pio motu spectari posse.

Despi-
cientia
sui mul-
tis ex-
ternis
prodest.

Verùm ad has & ejusmodi animorum conversiones, plus etiam contulere plurimæ frequentesque vexationes sui, ludibriaque famæ à Vincentio ultrò quæsitæ. Apparando ad festos dies sanctiùs celebrandos animo, solitus erat veste in lacerâ ad Collegii januam è genibus stipem à studiosis petere. Aliàs in simili veste Neapolim mendicans obibat, & subinde ex collecta stipe prandium egentibus instituebat pro Collegii foribus, ubi & edebat ipse cum illis: neque aliud quàm quod reliquum fecerant; seu quia minus arrideret palato, seu quia domum deferre pigebat. Quondam Neapoli, stipem eodem amictu, & mantica insuper ex humero pendente, ostiatim corrogando, demum palatium paternum attigit numeroso mendicabulorum comitatu cinctus: quippe quibus acceptam stipem impertiri consueffet. Vidit illum patruus ille Capuæ Prior è fenestra: statimque acerbo suffusus pudore, & ira exardescens, quam intoleran-

intolerandum hoc, ut rebatur, familiæ Carafæ probrum concitaverat, fuste arrepto descendit, propiorque factus illum in caput Vincentii intentavit; & nisi socius avertisset, hominemque quâ precibus, quâ rationibus mitigasset, non nisi verberibus malè exceptus discessisset Vincentius. De cetero vicem verberum supplevit ingens in eum exoneratus convitiis cumulus. Jam enim probrosum lixam, jam infame mendicabulum, jam bipedum ineptissimum, jam claro sanguine indignissimum occlamitans, tandem in malam crucem abire jussit: gaudentem profectò Apostolico more contumeliâ; sed laticiam temperabat, quod verberibus dignatus non esset.

Peracto Philosophiæ curriculo, ut quantocyus fieri poterat, præcipuis ac publicis Societatis muneribus, quibus natura virtusque eum aptaverant, admoveretur, monitus est à R. P. Provinciali, sese ut ad ineundam proximè Theologiam pararet. Nimirum præter morem Societatis, quæ studia ista humaniorum magisterio ad aliquot annos continuato interfecare amat. At prærogativa illa, quæ aliis dum obtingit,

Omnis
præro-
gativæ
impa-
tiens

non vulgarem de se opinionem, lætitiā-
que parere nata est, lachrymas etiam, &
singultus ex ipso elicuit. Cū enim ex
condiscipulorum sermonibus & aggratu-
latione comperisset Præsides non eò ad-
ductos, quòd regendæ juventuti ineptum
censerent (quæ cogitatio primū non
parum illum solabatur) sed quòd altiori-
bus muniis parem; confestim ad R. P. Vin-
centium Maggii rebus spiritualibus præ-
fectum se contulit, provolutusque in ge-
nua, manantibus lachrymis oravit, ut à
Moderatoribus obnixè contenderet, ne
se præter reliquorum morem docendis
humanioribus eximerent. Quam in rem
tam multa congestit demissionis pariter
ac doloris argumenta, quæ ipse rationum
momenta ducebat, tamque appositè di-
xit, ut Maggio persuaserit, & hic Præsi-
dibus, dandum id ejus dolori, & humili-
tati in præsentia cedendum. Quare sum-
mo suo gaudio ad docendam Salerni
grammaticam destinatus est.

Gram-
maticā
ex voto
docens
qui se
gesserit

Quemadmodum autem ceteris rebus,
quas ad Numinis obsequium aggredieba-
tur, se totum impendebat; ita huic maxi-
mè ministerio, in quo & plurimum mo-
menti

menti ad animarum subsidium, & ad charitatis, patientiæ, submissionisque exercitamentum, non parum opportunitatis inesse noverat. Quocirca sibi suisque discipulis non mediocriter profuit: his quidem, junctis docendi sedulitati, industriæque multiplici, angelicæ vitæ exemplis: sibi autem demissione animi ac nitore. Mirum dictu! discipulorum censuræ ipse angelicus magister mores suos subiciebat; atque ut naves suos sibi liberè aperirent, hortabatur: etiam proposito præmio. Quæ liberalitas acuebat scilicet adolescentum oculos, gestuum magistri verborumque observandis erroribus; sed cum nullos deprehenderent, præmii cupidine eorum umbram vitio illi dabant. Quale illud, quod quondam è discipulis quispiam objecit Vincentio, clericalem ejus tonsuram plus æquo ad lævam vergere: qui tamen nec indonatus abiit. Porro à scholæ laboribus ac curis, ut corpus ac animum tantisper reficeret, domum regressus, auram liberiores è fenestra captabat, sed maximè cælestem ac divinam. Quippe eminus prospectans sublimem crucem, ejus in aspectu im-

motus hærebat, ac deinde manantibus gaudio lacrymis perfundebatur, scilicet ad magistri divini præceptiones è libro illo Sanctorum, unde dum amare discitur, condiscitur & labore & ærumnis gaudere. & verò gravi per sese scholarum oneri multiplicem operam in animarum subsidium adjungebat. Identidem enim egenos vagosque in unum locum cogere, fidei morumque doctrinam eis exponere, eosdem ad exomologesim conducere solitus erat. & fortunabat illius studium Deus complurium ad meliorem vitam translatione, quoniam fideli servo, atque adeo nihil sibi arroganti, operam jungere gaudebat.

Item
Philo-
sophiã

Sed illa cura salutis animarum visque divina potissimum enituit, dum in Neapolitano Collegio Philosophiæ placita explicaret. vide autem prius ejus ad hoc magisterium apparatus. Ad tirocinium Societatis secessit: ibique cælestis sapientiæ discipulo, quam humanæ Philosophiæ magistro propior fuit. Visebatur super illius mensa Aristoteles cum Thoma de Kempis; scripta item philosophica cum asceticis; quòd Philosophiam Theologiæ mysticæ

mysticæ rectè sociari sciret: quemadmodum Dominæ ancillam, ut in tempore famuletur. De cætero inter docendum sive disputaret, sive privatim illius scientiæ abdita rimaretur; ingenium præferbat non perspicuum magis quam profundum. Acer autem erat in concertationibus, sed sine aculeo iræ aut tumore superbiæ, neque aliam ullam animi perturbationem prædebat, ratus disputationem ingeniorum inter se pugnam esse, non animorum. Sacræ porro illius culturæ discipulorum argumentum sat efficax est, quòd ex iis plus sexaginta ad cælestem religiosorum Ordinum sapientiam confluerint; & qui sæculo nuncium non remisere, Christianæ pietatis officiis præclare deinceps perfuncti sint. Ad quod plurimum contulit suave simul & efficax vitæ illius exemplum, sine voce eloquens, liquidoque demonstrans, fluxa mundi contemptu, solum Deum amore, sola æterna votis nostris digna esse. Accedebant singulis diebus modò breviores, modò longiores disceptationes super præcipuis ac gravissimis Christi effatis, Christianorumque scitis, quorum objectu ac lumine

lumine acuuntur mentis oculi, perspi-
ciuntque tum demum eas res, quibus
fallax species pretium facit, planè nihili
faciendas esse, si præsertim cum æternis
comparentur. Eapropter frequens illi
sermo de fine, ad quem conditi à Deo
sumus: de malitia & pœnis peccati, quod
mortales ab eo fine avertit: de vanita-
te curarum laborumque humanorum:
de momento illo, quo pereunt universa
tantis parta laboribus: frequentissimus
de æternitate felice vel infelice, quæ ex
eo momento pendet. Quibus sermoni-
bus pondus ingens additum à diviniore
illo spiritu, quo hæc differebat. Hic enim
animis sese quasi immittens propè eosdem
motus in iis ciebat, quos in se experie-
batur Vincentius: adeo ut se denique
dederent vel Deo per Vincentium vin-
centi, vel Vincentio per Deum. Quos
inter cùm bonus numerus Societati se
adjunxisset; ipsemet Rector illis tironibus
impositus est, è medio secundi curriculi
Philosophici avulsus; ut quos sublimiori
sapientiæ initiaverat, illius arcanis peni-
tus imbueret. Sed de hac aliisque ejus
præfecturis, ac regendi peritia, simul
agendum

VINCENTII CARAFÆ. Lib. I. 77
agendum suo loco, ne dicta repetere
cogamur.

C A P U T V.

*Vetus & infrequens Beata Vir-
ginis apud PP. Societatis IESV
Sodalitium nobilium Equitum
pristinæ celebritati vigoriq; re-
stituit, ac subinde utrumque
auget.*

VT mortales, sic mortalium omnia Sodalitii No-
sensim deficiunt; & nî reparentur, bilium
ad interitum sponte sua tendunt. Eximia Equitū
potissimè: quoniam insueto vel naturæ curam
vel gratiæ quasi conatu parta eodem con- suscipit.
sistunt, qui utique diuturnus esse non po-
test. Communi hoc vitio defloruerat le-
ctissima olim nobilium Equitum Sodali-
tas in Domo Professâ Neapoli Virgini
Natæ sacra, tam paucos jam numerans
Sodales, ut præter decus, Sodalitii quo-
que ac cœtus nomen propè amisisset. Re-
staurandæ vir navus, multisque animi
opibus

opibus pollens opus erat. Quæ cura Societatis Præsides in varios variaque consilia distrahebat. Eò maximè, quòd intelligerent reparati vigoris fructum etiam ad populum & ad ægros manaturum. Quippe quòd probis nobilium exemplis populus ad officium pertrahendus, & eorumdem benignitate legibus sodalitiis sancita, ægri communium Nosocomiorum levandi essent. Verùm re Domino ac Dominæ Dei Genetrici obnixiùs commendatâ circumspectisque omnibus egregiis profectò viris, qui ad hoc munus destinari possent, aptissimus unus inter omnes occurrit Vincentius, qui ad id naturâ gratiâque divinâ factus videretur. At ipse ubi illud Moderatorum de se iudicium consiliumque sensit, cohorrui primùm, præ animi demissione, impares tanto oneri speique de se conceptæ humeros opinanti: tum & gliscente metu ne per suam tanti muneris aptè gerendi imbecillitatem res in deterius fluere, vir aliàs obsequi promptissimus, à Sodalitii præfectura abhorruit, & quantum citra vitium licuit, illi se subduxit. Non sic tamen, quin continenter precibus
apud

apud Deum instaret, ut si divinæ menti ita federet, admittendam sibi esse, voluntatem suam insinuare dignaretur: siquidem hac intellectâ, se confestim & illam & quidlibet aliud audacter aggressurum. Enimverò nimio plus noverat, Deum nihil muneris mortalibus imponere, cui sustinendo sat virium non sufficiat. Et placuit Numini voluntatem hac super re suam fidissimo famulo declarare, interprete, ad quam res propriè spectabat, Serenissima Cæli Regina. Hæc enim cuiuspiam familiari, atque adeo visis cælestibus illustri mandavit, Vincentium ut suo MARIÆ nomine hortaretur, provinciam istam susciperet: neque suis viribus ita diffideret, ut Mariane auxilio non plurimum niteretur: se enim ipsi laboris sociam, quin & cœtui illi suo Præsidis loco futuram. Quo promisso vehementer confirmatus, oblatam provinciam admisit. Nec mora, ita ipse secum: *Euge deinceps*, ait, *Deus mihi & Sodalitas*: subaudi: unicè cordi erunt. Hæc enim solennis illi formula gravius aliquid ad Numinis gloriam aggredienti, quam non impar studium rectè illud administrandi, divinæque gloriæ

gloriæ

gloriæ velificandi sequebatur. Profectò tum alia munia sibi à Moderatoribus injecta, tum hoc ipsum sic tractavit; ut si aliud nihil in vitâ agendum haberet. Quare quotiescumque Sacerdos ille, qui in laboris consortium additus illi fuerat, ad Vincentium in cubiculo adiret, de Sodalitii rebus acturus, *Quid mi Pater*, aiebat Vincentius, *de Sodalitio novi. Eia fiant Sancti*, Sodales intelligebat: ut appareret in id unicè incumbere. Sed multum agit, qui unum impensè, atque ex Numinis voluntate agit.

Et illud
numero
auget.

Porro ut primùm Vincentium Sodalitati Nobilium Equitum præesse fama vulgavit; facile patuit, Immaculatam Mariam, singularem ejus curam suscepisse. Confestim enim Equites ineundi cœtûs desiderium incessere, crescere Sodalium numerus, lectissimi quique ac primæ nobilitatis viri albo inscribi se curare, ut multitudinem loci angustia non caperent. Quod eò admirabilius, quòd Vincentius neminem vel per se, vel per alios ullâve arte alliceret (nisi fortè sanctimoniam illius illecebram excipias) quoniam optabile erat, hominem Numine plenum
in

in magistrum vitæ, animæque patrem
 fortiri, & adeo per ipsum regi ab ipso Deo.
 Neque verò ullum exinde allicere susti-
 nuit. Etsi enim satis constaret, solo ejus
 invitatu complures accessuros, cui nimi-
 rum gentis ac sanctitatis respectu nihil
 negaturi essent: tamen probè noverat
 non sponte, sed precariò adscitis, non
 nisi precariò præcipi. eoque, lentescere
 legum vigorem, præfectique authorita-
 tem infringi; quorum damnorum, longè
 potiorum, quàm numeri Sodalium ha-
 bendam esse rationem. Quam etià ob
 rem rogatus à nonnullis, ut quempiam è
 præpotentibus Regni Principibus, arctissi-
 ma sibi propinquitate conjunctum, ad
 Sodalitium invitaret; (quippe quia ejus
 accessione videbatur non mediocriter
 cohonestandum: nec nisi invitatus spera-
 batur accessurus) penitus recusavit; quòd
 diceret non esse ejusmodi illius vitam, ut
 tali loco ac cœtu dignus censeretur posset:
 & verò dissimulari illam in Sodale, non
 aliud esse, quàm tacitè approbari: neque
 audiendum, si in animum induceret,
 se posse simul mancipium Veneris, & Vir-
 ginis filium esse. Etsi enim id, quod fieri

F

nulla-

nullatenus potest, daretur, tamen in Sodale tolerari nefas esse, ne nomen illud ac gradus graviter violetur, ii'que, qui eo digni sunt, indignè deprimantur.

Pristi-
noque
reddit
vigori

Atque his rebus pristinus Sodalitio vigor redditus. Non infrequenter sub Sabbathi vesperam cædere se volentium multitudini, flagellorum numerus impar erat: uti & paratarum Eucharistici Panis formularum copia festis diebus accumbentium. Dein revocata in usum Christianæ charitatis humilitatisque exercitia. Inter alia nominatim, laudabilis illa consuetudo, singulis Martis diebus ægrotis interveniendi, in valetudinario quod nuncupant, incurabiliū. Quod tanto animorum ardore frequentabatur, ut lecticas ægrotorum, axesque famulares ante occupare pro se quisque certarent, appositis occupantium indiciiis. Crebròque accidit, ut Equites plures ad famulandum convenirent, quam ægri in frequentissimo alioqui Nosocomio censerentur. Emicabat autem in eo famulatu non pietas modò, sed & egregius sui contemptus insuetis mixtus gaudiis, ad stuporem lacrimasque spectantium. Enimverò abluabant idem
tident

tidem à capite usque pedes mendicabula
 squallore ac putore horrida, ulcerumque
 tabo computrescentia: syderatos, mem-
 brisque captos ad commodum situm
 componebant, ut cum Jobo dicere pos-
 sent, se manum impoti manuum, pedem
 claudo, & oculum cæco fuisse. Omnibus
 lectos sternebant, iisque eos inferebant.
 Vitâ functos suis ipsi manibus sepultos
 supplicantium agmine efferebant, preci-
 busque ac sacrificiis prosequiebantur.
 Quibus in ministeriis ut Vincentius ex-
 emplo cæteris præibat; ita ingenti com-
 plebatur voluptate. Cui licet se subtrahe-
 ret, ne eâ tamquam laborum mercede
 frueretur; cavere tamen nequibat, ne pro
 lætitiæ vi speciem hominis à sensibus ab-
 alienati præ se ferret. Et indidem ipse
 ansam argumentumque ducebat de cæle-
 sti beatitudine philosophandi. *Si enim,*
ut secum ipse ratiocinabatur, tantum li-
quidissimæ voluptatis hauritur ex famu-
laribus ac molestis operis infætidos ulcero-
sosque atque aspernabiles agros, Dei causâ
susceptis, quandò amplius ex perenni visu
ac consuetudine cæli Principum, Numine
ac cælestibus deliciis circumfluentium? Si

stillula supernæ beatitatis sic pectus complet; quid faciet immensus illius oceanus?

Nova
inducit
charita-
tis offi-
cia,

In vale-
tudina-
rio

Ceterum tanto Sodalium fervore animatus Vincentius, charitatis munia instituit veteribus ac primariis ampliora. Primum, stasis per hebdomadem ministeriis, in illo incurabilium nosodochio, extraordinaria adjecit, affixitque celebrioribus anni temporibus, digna profecto, quæ imitetur mireturque posteritas. Tunc enim ægrotis omnibus pedes eluti, epulum regio sumptu instructum, bombycinis aureisque peristromatis valetudinarium vestitum, mensæ selectissimi generis mappis instrata, quibus lintea tergendis pedibus haud imparia, aquæ iisdem lavandis perquam odoriferæ, paropsides instrumentumque omne escarium ac potorium argenteum, escæ non modò copiosæ, sed & delicatissimæ: Et ne quid ad delicias afflictorumque solatium deesset, divinæ laudes modulatione musicâ inter mensam personabant. Deinde ad condimentorum distributionem ventum: tanta in singulos copia, ut quondam ex adstantibus quispiam sexaginta pelves argenteas & capaces, his refertas numerarit, putatisque

putatisque rationibus sacchari numerum
ad mille libras pertingere compererit.
Neque tamen magnifica illa charitas, va-
letudinarii finibus circumscribi se passa
est: authore Vincentio ad vinctos quoque
porrecta. Itaque cum *Catena* Neapolim
adventarent (sic reos insignes vocitant,
qui ex toto Neapolitano Regno coacti
Neapolim vincti mittuntur) ipse cum suis
Equitibus, Dux & Princeps agminis, præ-
lata cruce, inter Litaniarum cantum ob-
viam illis ibat, deductisque in grandio-
rem Vicarii aulam, pedesque lotis, opi-
paræ mensæ dein accumbentibus, cum
iisdem Nobilibus famulabatur. Quos
equidem Equites Sancti Spiritûs, non in-
venustè immeritòve appellare posse vi-
deor, quos illius afflatu ad miserorum
solatium circumcursare video. Sanè ipse
famulantium conspectus ac contempla-
tio potissimum mensæ condimentum erat,
plusque animos afflictorum, quàm escæ
corpora reficiebat: quos & Vincentius
deinde confirmabat, apposita ad persua-
dendam incommodorum carceris pœna-
rumque patientiam oratione. Siquidem
hæc ab illis deberi pro facinoribus non

apud
Vinctos

tam humanæ quàm divinæ justitiæ. eam autem, si jure suo utatur, longè acerbiora supplicia exigere posse. semper verò hac in vita Patris potiùs esse, quàm Judicis: imò Patris benevolentissimi, qui pœnas etiam debitas, in pignus hæreditatis fruendæ vertat, si æquo animo tolerantur; & infamiam, in segetem laudis æternæ. Addebant porrò his Sodales frequentem ac largam stipem in miseros: quæ & nonnulli redimebantur, quos in longis durisque ærumnis non sine gravissimo familiæ suæ damno carcer attinebat.

Et pietatis

Atque hæc charitatis: quibus accedere non minora pietatis officia eodem Vincentio institutore. Imprimis publicæ totius cœtûs in templo synaxes, quæ aliquoties intra annum obibantur ab Equitibus, non vulgari ad ciendam plebis pietatem incitamento. Triduo item toto hilarium quadragesimæ proximè prævio, quo majore cum apparatu exponitur SS. Eucharistia, ex antiquo Societatis ritu, instituit ut duodecim nobiles Equites continenter coram illa orarent, succedentibus post singulas horas ex eodem Sodalitio novis: quod pietatis genus, eodem
 authore

authore, ad septem præcipuos dies Beatissimæ Matri sacros derivatum est, quibus insuper grandis ducatorum copia egentibus, quos pudor occulit, impertitur à Dominis Montis Pietatis administrationi præpositis, qui ex eadem Sodalitate eliguntur. Ad hæc, semel per annos singulos S. P. Ignatii exercitia octidui spatio tradebat: notum insignibus per multorum conversionibus pietatis instrumentum, ex serie meditationum super Evangelicis axiomatis, vitæque Christi, arte quadam divina contextum. Et quoniam quibuscumque Nobilibus, etiam Sodalium albo non inscriptis, convenire ad illas fas erat, tanto horum concursu, imò & hominum Religiosorum frequentabantur, ut locus, tametsi benè amplus, iis capiendis non sufficeret. Et profectò vel Vincentium audisse meditanda proponentem (licet in meditando præcipua vis exercitiorum sita est) sat erat illustrandis inflammandisque animis desiderio vitæ sanctioris, qualis utique expectanda ab eo, qui sic temporariis uti debet, ut semper spectare, semper expectare, semperque ambire debeat æterna. Nimirum

Vincen-
tii ardor
in tra-
dendis
exerci-
tiis S. P.
N. So-
dalibus.

hisce mysteriis disceptandis divina lux
 haud modicè se menti Vincentii super-
 fundebat : quam sequebatur infuetus ar-
 dor, ut cor illi è pectore exilire videretur,
 facies tota ignesceret, oculi affatim ex-
 primerent quod vox eloqui non valebat.
 Crebròque contigit, ut cùm meditatio-
 nis capita prout erant à se concepta
 distinctaque proposuisset, divina quadam
 vi abreptus alia omnia persequeretur; ut
 appareret Spiritûs Sancti organum esse,
 nec jam suo ipsius arbitratu; sed illius im-
 pulsu moveri. Verùm nulla Vincentii in-
 dustria Equitibus illis fructuosior institu-
 tione secreti cœtûs quaque feria sexta
 sub vesperam iniri soliti ab iis, quos ar-
 dentius religionis, imitandique Christi,
 studium ceperat. Quo quidem die sic
 abstrahabatur ab humanis, sic Deo fixus
 hærebat, nullis ut sermonibus aurem vel
 tantisper commodaret. Cùmque illius
 in ea præfectura Socius Sacerdos è Socie-
 tate nostra consilii ergò ad eum accede-
 ret, nihil aliud responsi ferebat, quàm
 hoc ipsum, *Hodie, mi Pater, cœtus habe-*
tur secretus : quibus pauculis in mentem
 illi revocabat, nullas se præterquam de
 divinis

& cœtu
 privato

divinis cogitationes admittere. Antequam illi daretur initium, duas solidas horas in ferventissima oratione exigebat, nec nisi sic inflammatus ad inchoanda illius exercitia ingrediebatur. Sodalitii aula nigris obtensa erat: medium obtinebat simulacrum Christi è cruce pendentis, magnitudine corporis humani, super suggesto nonnihil à terra extante, pannoque nigro pariter oblecto jacens. Circum illud ossa demortuorum, cruces & coronæ spineæ. Exordium à lectione Carcerum Joannis Climaci ducebatur. Inde Sodales omnes sumptis è suggesto, impositisque capiti coronis, ut erant coronati, è capsulâ scedulam singuli sortitò educebant; quâ scedulâ pœna cuique sponte subeunda continebatur: aut aliàs ad varietatem, sententia per hebdomadem mente versanda: cujusmodi istæ: *Momentaneum est quod delectat, æternum quod cruciat:* aut: *Ni modò pœniteat, semper pœnitebit. Nunc gratiæ tempus; post pœnæ.* Tum officium, ut vocant, plagarum Christi, cantu recitatum, quo peracto unusquisque certi delicti pœnam publicè exposcebat. Demum Vincentius de aliquo è

cruciatibus Christi verba faciebat, vel si ita loqui fas est, haustos ex eorum contemplatione sacros ignes jactabat in Sodalium pectora: quibus accensi longâ & acri flagellatione finem Congregationi imponebant. Námque dolor de cruciatibus ac morte Christi germanus non est, quem vindictæ cupiditas non sequitur.

Sodaliū
laus

Incredibile porro dictu est, quantum hujusmodi industriæ lectissimæ illi nobilium coronæ ad virtutem profuerint. Exploratum habeo nonnullos ex iis religiosissima vita mortéque, aut æquasse, aut etiam superasse spectatæ virtutis Ascetas: eo laudabiliore exemplo, quòd in Cœnobiis, viâ planâ tritaque ad virtutem curritur; in sæculo, per prærupta ac salebrosa, obsistentibus haud paucis grassandum est. Sed hortatore pariterque adjutore Vincentio, cuncta hæc impedimenta, non tam moram, quàm fortitudinis ansam illis objecere. Certè id plerique omnes sibi gratulabantur, quòd fidei caræque tam sancti & industrii viri divino favore commissi essent; unde præsagiebant in Beatorum sortem sese propitio Numine adsciscendos. Proinde ad
statos

statos Congregationis seu publicæ seu privatæ dies, cum sancta impatientia aspirabant, atque ut primùm illuxerant, gestire videbantur. Ex quibus omnibus percrebuit scilicet fama sanctimonix Vincentii. Adeo ut illustris quidam vir, juxtaque gravis ac sapiens, affirmarit, licet nihil aliud suppeteret ad laudem illius, quàm quod iis annis, quibus Sodalitatem rexit, palàm emicuit, affatim esse cur Sanctorum Catalogo inscribatur. Inter hæc tamen ita sibi ipse in eo munere non satisfaciebat, ut malè administrati religionis perpetuò percelleretur. Enimvero se illi oppido imparem, seu naturæ facultates spectaret, seu gratiæ: quò itaque diutiùs administraret, eò plus detrimenti Sodalibus, sibi autem plus noxæ accessurum. Quocirca sæpè apud Moderatores institisset, ut robustioribus alterius humeris imponeretur, nî Confessarius obstitisset: qui insuper addebat illum ad ejus continuationem charitatis lege obstringi. Sed humili facilè recutiant, graviusque incubant, semel iterumque depulsi noxæ timores. Quondam itaque cùm audisset Episcopum quemdam ob neglectum

Et mira
interim
Patris
d. mis-
sio.

neglectum commissi sibi gregis, inferis cruciatibus adjudicatum, vultu mœrorem prætulit. Cùmque in animum altiùs descendisset, ducto ex medullis suspirio, se sibi metuere dixit, memorem rationis à se exigendæ de tot nobilibus Equitibus curæ suæ ereditis, quorum singuli familiam, universi civitatem sanctam componere potuissent, si, ut idonei erant, eos ad sanctimoniam informasset. Aliàs quoque rogatus à quopiam è nostris, ut de vehementia affectûs, deque nimia mentis contentione, cùm in aliis exercitiis Sodalitatis, tum maximè in Congregatione secreta adhiberi à se solitis, nonnihil remitteret (alioqui enim futurum ut brevi oneri succumberet) *Id verò, ait, mihi in votis est, cùm alia ratione defungi eo munere non liceat, quàm si simul defungar vita. Quod si vel sic eo liberer, cui equidem ferendo non sum, Congregationi bonam sortem gratulabor, simul & mihi ipsi: illa enim labem à me Praside in dies maiorem, ego par salutis periculum eadem via evadam.* Longiusque proventus affirmabat, exoletum templi scoparium, insulsumvè paganum sese provinciæ isti aptiorem esse:

esse: Quamobrem si quid boni Deus per ipsum effici in Sodalitio vellet, miraculo opus habere. Adeo se suaque omnia æstimabat nihili. At quanti Deus faceret, abundè patefecit; quando illum ex ea præfectura, ad Generalem totius Societatis evexit.

CAPUT VI.

*Societatis IESV Generalis
renunciatur.*

ADmodum R. P. Mutio Vitellesco Electionis vaticiniae
 post felicem per annos triginta Societatis universæ gubernationem, vivis erepto; coacti sunt de more singulis in provinciis Primorum Societatis Conventus: à quibus item singulis lecti Sacerdotes bini, virtute, iudicio, regendi que peritia præstantes, qui Romam cum Provinciali cujusque Provinciæ peterent; novo Societatis Præposito Generali creando. Inter hos cum à provincia Neapolitana ad iter Romanum
 electus esset Vincentius, priusquam in iter se daret, cœlitus ac certò cognovit, nec se Neapolim rediturum, & Romæ paucis

paucis post annis obiturum. Idque oraculum pluribus patefecit, non modò arcanorum suorum conscis, sed aliis quoque; qui (ut fit) faustam profectiōem promptumque reditum ei precabantur. Quos hac formulâ excipiebat. *Vale, mi Pater, in mutuum in cælo congressum: mihi quidem è domicilio Romano brevior in cælum futura est via.* Apertiùs quoque aliis, qui quandonam inter se iterum viderent, sciscitabantur, *Nisi Romam* (inquebat) *veneris, ultimum iam videmus.* Quo circa cum carissimum Equitum Sodalitium extremum salvere iubens, constitutum animo haberet hæc dictis addere, se illos Deo opt. max. in reditum suum commendare; non potuit, ut fassus est postmodum, quantacumque vim sibi faceret, ultimum illud de reditu exprimere. Et verò sic omnia composuit, quasi Præfecturam illam resumpturus numquam. Quin & priùs quàm Patres ad electionem convenissent, quamque illius eligendi cuiquam forsitan venisset in mentem; non minus quàm si res peracta esset, sese ad iter, atque ad congregationem Generalem delectum iri certus erat. Quibus
auditis,

auditis, simulque cum altissima illius demissione animi, horroreque gloriæ expensis, liquidò conficiebant aliqui, agi illum ad ea tam asseveranter enuncianda spiritu quodam plusquam humano, neque verò quæ diceret, observare. Ita quasi furtim humilium rectè facta laudésque ex ipforū ore Providentia Numinis nonnumquam elicit, ad exemplum cæterorum. Verumtamen de Generalis Magistratu, quem Superi illi destinabant, nihil dum Vincentius divinitus acceperat. Id dumtaxat ei exploratum, R. P. Franciscum Picolominæum aliquando ad eum provehendum. Quodam enim sibi intimo paucis ante electionem hebdomadis, cum eo agente, ac familiariùs quærente, an idem Picolominæus futurus esset Generalis, *Omnino, ait, sed minimè hac proxima electione.* Quod vaticinium quartus post annus confirmavit, quando Vincentio Generalatu ac vita defuncto substitutus est. Sed ipsam Carafæ Generalem Præfecturam, è cœlesti oraculo alii prænunciarunt. Sacerdos enim Montisleonis in Calabriâ, spectatæ virtutis, dum mane Deo supplicat, vocem cœlitus audit distinctè

ad Generalaturam

stinctè nunciantem, Vincentium Carafam Societati universæ cum imperio imponendum: idque eodem ipso die, id est, 27. Decembris anni 1645. duobus & decem diebus priusquam electus est, Rectori Societatis Jesu in eodem oppido, qui ei à confessionibus erat, significat sibi oraculo patefactum esse. Quamquam autem tunc quidem haud facile illi creditum: tamen, cum eadem vox postero mane eidem rursus oranti exaudita esset, cum hoc additamento, minimè illum Sacerdotem (quod fortasse videbatur) falsum iri, fides adjuncta est. quam paucis post diebus eventus comprobavit.

Electio-
nis mo-
dus

Ceterum ad hanc electionem convenire è Provinciis Europæis tres & octoginta: accessere Japonicus, Malabarius, & Goanus Procuratores ex Oriente: Peruanus, Mexicanus, Noviregnus ex Occidente: omnes virtutibus variisque ingenii opibus eximii Vincentio ipso teste, qui in epistola ad amicum Neapolim scripta, *Sanè (inquit) interfui Sanctorum cœtui, & persensi veritatem illius effati: Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Hæc autem est

est apud nos ratio Generalem deligendi. Quatriduo ante electionem ultro citro-
 que ab electoribus solis inquiritur de eo-
 rum, qui ad tantam Provinciam idonei
 videntur, dotibus regendi, ac potissimum
 de facultate vel conservandi, vel, si qua
 parte elanguisset, restituendi primævum
 Instituti florem. Hæc enim cura omnium
 maximè Patres sollicitat. Die ad eligen-
 dum destinato, omnes, quos penes est jus
 eligendi, liturgiæ Vicarii Societatis in-
 terfunt, eque illius manu Angelico Pane
 pascuntur: Nimirum, ut uno omnes Chri-
 sti spiritu in Numinis obsequium hac ele-
 ctione conspirent. Post actas ritè gratias
 pro divino epulo, bini ad conventûs lo-
 cum procedunt, ibique includuntur. Tum
 aliquis ex iis Orator momentum rei, qua
 de agendum est, breviter exponit. Sequi-
 tur omnium precatio de genibus per ho-
 ræ spatium, in qua spirituum ponderatori
 Domino, electionem obnixissimè com-
 mendant; eoque arbitro secum agitant;
 cui potius è Dei gloria, reque Societatis
 publica suffragentur. Quibus peractis ad
 suffragia venit. Ergo Vincentius qui Electio
 toto sacrificii, synaxeos, ac suffragiorum
 G tempore

tempore ubertim illacrymatus erat; sive studio virum deligendi qui tantam personam cum dignitate sustineret, sive praesagio ac metu tam infelicitis (ut rebatur) fortis suae, primo statim scrutinio quinquaginta duobus suffragiis universae Societati Praefectus, continuoque rite ac palam renunciatus est, 7. Jan. 1646.

Vincen-
tii post
electio-
nem
sensus

Quamquam autem non nescius esset, divino potius quam humano consilio, rem totam transactam esse, atque adeo frustrare omnem cujuscumque inopiae atque impotentiae excusationem, tamen (ut caeca est humilitatis cupido se abjiciendi, aequè ac ambitionis attollendi, & utraque vi sua alumnos nonnumquam in transversa abripit) obtinere à se non potuit vir modestissimus, quin impositum sibi magistratum, quantum in se erat, abdicaret, Patresque communiter obtestaretur, ut in alterum ex tot se multò dignioribus transmittere sibi liceret: Verùm cum auditus non esset, humeros onerandem supposuit. Id autem mirum, quod eum ex ante diem, qua die electus est, eò usque dum Praefecturae acquievit, velut spissa caligine involutam mentem habuisset,

buiſſet, & triſtitia ſquallentem, adeo ut ſolatii im-poſi-bili videretur; ipſo admiſſæ pun-cto deterſa caligine ſerenum rediit, mœrorumque inſueta pax animi excepit, & Vincentius in alterum virum mutatus eſt. Verùm uti ambitio ſemper timida eſt infamiæ & depreſſionis, ita humilitas di-gnitatis, ne ſaluti malè vertat, cui benè gerendæ vires deeſſe opinatur. Id quod in Vincentio liquet, ex ejus ad R. P. Caro-lum Sangrium epiſtola, in qua illum jam Generalis conſulit, an ſalutis ſuæ, Socie-tatiſque bono dignitas hæc renuncianda ſibi ſit, certus ejus conſilium, promptus-que in utramque partem exequi. Sic illa. *Reverende in Chriſto Pater, pax Chri-* „
ſti. Tempus eſt ea cavendi, quæ mihi cir- „
 ca mortem moleſtiam creare, & ſcrupu- „
 los movere poſſint. Nuperrimè unum ex „
 iis Reverentiæ Vestræ propoſui, nunc „
 alterum objicitur, quod ab illa, cui, ani- „
 mus meus perſpectus eſt, expediri cupio. „
 Noverit itaque, haud ſatis mihi conſtare, „
 quæ me habeam in hoc munere. Hinc „
 enim iisdem difficultatibus curiſque con- „
 flictor (de quibus aliàs ſcripſi, dum de „
 ſuſcipiendis inferioribus muniis agebatur) „

„ quæ nunc intenduntur pro muneris su-
„ cepti magnitudine. Illinc autem volun-
„ tas intelligentiæ ac cognitioni tenuitatis
„ meæ haud se accommodat. Nam mens
„ quidem evidenter agnoscit, me tantæ
„ provinciæ imparem esse; sed ut voluntas
„ nunc constituta est, videor mihi recusa-
„ re illam nec recusare, admittere nec
„ admittere. Experior enim id me velle
„ quod nollem, quodque nolle deberem.
„ Et cum nihil hoc in officio obversetur,
„ seu naturale seu humanum, cur placeat,
„ solasque ex eo sentiam spinas; nihilomi-
„ nus tamen indubitatum mihi est, Deum
„ vires nequaquam sufficere, ut illud nolim
„ quod videor debere nolle. Accedit quod,
„ ne recusem, non exiguis divinæ volunta-
„ tis indiciis prohibeor. Primum jam inde
„ ab eo tempore, quo Congregatio Gene-
„ ralis per provincias indicta est, divinitus
„ cognovi, quamquam ignota causa, me
„ Româ Neapolim non esse reversurum.
„ Deinde vehementiùs incitari me sensi ad
„ orandum S. P. N. Ignatium (quod nec
„ sine lacrymis feci) ut in Generalem *elige-*
„ *ret virum secundum cor suum & secundum*
„ *spiritum suum*: quod studium me perpetuò
tenuit

tenuit ante electionem. Præterea inter
 eligendum, cum ad alios adjicerem ani-
 mum, ad meipsum vi quadam tacita re-
 pellebar, & verò sine animi judicii ve pro-
 pensione alteri suffragium addixi. Ad hæc
 dum Generalis renunciatus fui, equidem
 electioni efficaciter obsistere cupissem;
 sed deerat animus. His adjice corporis
 habitum ab electione immutatum in me-
 lius, cæloque huic factum, cui antehac
 assuescere non potui, siue cum Provinciæ
 Neapolitanæ Procurator veni Romam,
 siue cum curriculi Theologici causâ, quod
 quidem incommodè per annum unicum
 istic profectus, propter aduersum vale-
 tudini cælum Romanum, Neapolim re-
 ditum maturare coactus fui. Sed enim
 quales quales hæ causæ, simul omnes
 impares sunt seu detergendo pudori meo,
 ex inopia facultatis ad hoc munus ne-
 cessariæ, seu pacandæ conscientiæ ad il-
 lud abdicandum sollicitanti, idque publi-
 co Societatis bono. Quamquam neque
 hæc ut abdicem, satis urget. His igitur
 angustiis nunc premor: mihi certè videor
 hoc in negotio laborare dubitatione par-
 tim ea quam speculativam scholæ vöci-

„ tant, partim quam practicam. Illinc con-
„ scientia rectæ mentis, intentionisve me
„ convincit: hinc autem cum ad rem ve-
„ nio, atque ad muneris tractationem, non
„ ita moveor. Haud scio an animi mei tri-
„ cas satis expedierim. Summatim peto à
„ Reverentia Vestra, an propter ea, quæ
„ exposui, quæque alia producere possum,
„ censeat me obstringi ad provinciam hanc
„ renunciandam: aut si minus obstringor,
„ an saltem renunciationem ad majus Dei
„ obsequium cessuram. Illam ex animo
„ precor, semel ad aram faciat; obtinendæ
„ per Sanctissimam Dei Genitricem hujus
„ dubitationis solutioni, simulque volunta-
„ tis filii ipsius ac S. P. N. Ignatii declara-
„ tioni. Neque ego sententiæ vestræ minus
„ quam divino oraculo acquiescam: usque
„ eo, ut confestim omnes super ea re scrup-
„ pulos, quibus in morte angi queam, ex-
„ cussurus sim. Condonet mihi Reverentia
„ Vestra omnem hunc superfluum labo-
„ rem, quo illam onero; nec enim alius
„ mihi quisquam est, quem super similibus
„ difficultatibus consulam. Quod reliquum,
„ SS. R. V. sacrificiis ac precibus me com-
„ mendo. Romæ 7. Augusti 1648. Reve-
„ rentiæ

rentiæ vestræ servus & filius in Christo, „
 Vincentius Carafa. Ad epistolæ calcem „
 hæc erant adscripta. *Ut prævertam „*
scrupulum, qui post Reverentiæ Vestræ „
 responsum menti injici potest, mentio- „
 nem ipsa faciat omnium, quæ aliàs scri- „
 psi, de mea gubernandi imperitia, sive „
 quòd memoriæ, sive quòd sermonis, *sive „*
quòd alterius facultatis ingentis sum
inops. Hactenus Vincentius. unde pro-
 fectò emicat ille insitus humilitati metus
 dignitatis atque muneris, de quo superius,
 & insuper rara quædam Providentia Nu-
 minis in rem Societatis, dum potestatem
 illi quodammodo ademit dignitati Gene-
 ralis renunciandi. Quippe, cui occulta
 vi affixum se sentiret, neque ulla mentis
 contentione excutere illud à se vel co-
 gitando posset. Quem animi sui sensum
 aliàs nec sine prodigio alteri ostendit.
 Rem transcribo, ut est in testificatione
 jurejurando firmata ejus ipsius cui conti-
 git. *Cùm Neapoli gravi morbo laborarem,*
inquit, nocte quadam inter somnum sensi
me proprio nomine appellari, & evigilans
vidi Patrem Carafam: qui tunc ita me-
cum: Versor in munere quod refugiebam.

*Nollem hîc esse, neque istic. Deum pro me
precare: hisque dictis evanuit. Nocte id
accidit: & postridie Vincentium creatum
esse Generalem Româ perlatus est, cûmque
Pater quissiam id mihi nunciaturus ad-
venisse, eum occupans significavi mihi
esse cognitum, quod nunciatum veniret.
Sic ibi.*

Item
aliorum

Explicari autem non potest, quantum
sanctioris lætitiæ ex hac electione tam
sapienter sanctèque peracta ad omnes
permanarit. Societatis amici etiam cum
lacrymis gratulati sunt nobis, providen-
tiæ illius planè paternæ acceptum divi-
nitus pignus; talem, inquam, Generalem,
cujus virtus exemplum optimum, pru-
dentia rectam administrationem, studium
solam divinam gloriam aucupandi, sin-
gularem cælitus opem sponderent. Ipse
Summus Pontifex Innocentius X. cum
insigni testificatione lætitiæ amorisque,
recens electum Generalem, pedes ei de
more osculantem, seque ac Societatem
universam illius obsequiis devoventem,
fideique ac tutelæ commendantem exce-
pit. Vincentio autem vixdum conclavi
egresso, P. Valëtinum Mangionium, ipsius
cum

VINCENTII CARAFÆ. Lib. I. 105
cum aliis comitem, ad se revocatum gra-
tes agere toti Patrum cœtui iussit, quòd
adeo idoneum Generalem elegissent. In-
de nuncii de electione quaquaversum
perlati, totam Societatem mixtis pietate
gaudiis complevêre, quæ & ad externos
pertinêre. E quibus minimè prætermi-
tendus Reverendiss. Dominus Campagna,
antehac Ordinis Minorum de Observan-
tia Generalis, nunc Episcopus in Hispania;
qui audita Mutii morte pronunciavit,
tum demum manifestum fore, utrum vel
Socii perfectionis studio, vel Deus præ-
cipuo quodam in Socios amore tenere-
tur. Si enim Vincentius in demortui lo-
cum substitueretur, (vir utique sibi Nea-
poli à Sanctimonia prudentiaque perbe-
nè notus, eoque munere dignissimus)
de neutro ambigi posse. Quod cum fa-
ctum intellexisset, & mirificè lætatus est;
& præclarè, si aliàs umquam, de Societa-
te sensit. Sed principem hîc locum obti-
nuit Serenissimus Volfangus Comes Pala-
tinus Rheni, Juliæ Dux & Neoburgi, eo
etiam nomine nobis colendus, quòd
quinque Societatis Collegia in sua ditio-
ne partim fundarit, partim tueatur;
G s adeoque

Præser-
tim Du-
cis Neo-
burgici

adeoque illam amplectatur, ut mortuo
Augustissimo Cæsare Ferdinando II. af-
firmare non dubitarit, nemini jam se in
amanda Societate Jesu cedere. Neque
verò Cæsari tam inæqualitate amoris,
quàm Majestatis respectu primas in eo
genere concessisse. Hic igitur cum Duf-
sendorpii, ditionis suæ urbe, ultimo
Januarii 1646. cum quibusdam proceribus
mensæ accumberet, quidam ex his Aca-
tholici promptis ex Hollandia variis nun-
ciis (Gazetas, vocant) inter mensam re-
citarunt, Jesuitas in Generali deligendo
tantopere inter se dissidere, ut Societas
parum ab interitu ac dissolutione abesset.
(Nimirum sic sunt hæretici, ut de rebus
Jesuitarum non ut constant, sed ut vovent
ipsi scribere ament) Serenissimus, etsi eo-
rum ingenio probè cognito, parum fidei
nuntiis adhiberet, quia tamen Societa-
tis bonum habebat cordi, rem autem
nondum compertam, aliquantum per-
cussus est. Sed in tempore adfuit è Patri-
bus aliquis, velut à bono Principis Genio
accersitus, cum litteris novi Generalis,
queis se totamque Societatem obsequio
Celsitudinis suæ offerebat. Quæ litteræ
adjecta

adjecta Patris narratione rerum in electione gestarum, ac nominatim, insolitæ in eligendæ animorum voluntatumque similitudinis, rarorumque novi Generalis decorum, non ingrata vice Acatholicos mœrore, Ducemque lætitia perfuderunt. Hic verò in pedes exurgens, nudoque vertice (qui honos solis Imperatoribus ac Regibus exhibetur) faustitatem novi Generalis præbuit, quem & cæteri etiam hæretici, quamlibet ægris animis, secuti. Inde Dux Collegium adiit, atque in tesseram lætitiæ & congratulationis manum Patribus omnibus osculandam porrexit. Die autem postero solemni gratiarum carmini, Missæque musicè decantatis inrerfuit. Denique quatuor post diebus cum Martyrum nostrorum Japonensium festus dies ageretur, ipse comitantibus decem principalis sanguinis proceribus, triclinium nostrum ingressu dignatus, unà cum illis Patres nostros epulo excepit. Parentis lætitiā alacritas æquavit Principis Guilielmi Philippi, dignissimi ^{Ejusq;} ^{fili} tali patre filii, nec magis ejus ditionum, quàm amoris in Societatem hæredis. Qui audita Neoburgi Patris Carafæ ad Generalatum

ralatum promotione, præter cetera lætitiæ publicæ signa, tanto numero tormenta bellica explodi iussit, ut qui causam ignorabant, opinati sint, pacem de qua Monasterii tunc tractabatur, coitam esse.

& Neapolitanorum

Prolixior sim, si de aliis alibi editis lætitiæ publicæ argumentis sigillatim agam. Neapolitanam tamen urbem sine injuria transmittere nequeo. ut enim Vincentii dignitas, quippe Neapolitani, non vulgari illius gloriæ cedebat: ita se nobilissima hæc civitas in plausus & gratulationem pœnè effudit. quamquam lætitiæ nonnihil mœroris inspersum erat, quòd, ut aiebant, Sanctum suum non essent ampliùs recepturi. Compluribus locis actæ Numini publico nomine gratiæ cum symphonia musica excellenti. Nec paucæ familiæ Religiosæ, quod adhuc nunquam fecerant, quasi privatum Societatis bonum, commune illis esset, festivos sonos ære campano dedere. Verùm reliquis antecelluit hoc in genere, ut par erat, Sodalitas nobilium Equitum, utpote amantissimi parentis amantissima proles atque officiosa. E ceteris eorum insignibus
sanè

sanè grati animi, amorisque in Vincen-
tium notis, id unum seligo, quod illi fuit
acceptissimum. Equitum singuli sigilla-
tim ac scripto ei obtulère quædam pieta-
tis officia à singulis in ejus gratiam præ-
standa; singulari Numinis gratiæ ad So-
cietatis regimen obtinendæ. Litterarum
fasciculus in meas manus venit, conti-
netque sacrificiorum complura millia,
item bono numero synaxes, flagellatio-
nes, jejunia, stipem liberalem; Nosoco-
miorum aditiones, & famulares in eis
operas: officia præterea, corollasque Vir-
gineas, & ejusmodi: ut crederes vel à reli-
giosis tironibus dona hæc profecta, vel
Equitum Sodalitatem, Vincentii operâ,
evalisse in familiam religiosam. Certè
tam pia nobilitas germana primaque no-
bilitas est: quippe quæ in aula Regis su-
premi primos gradus mereatur. Vincen-
tius quidem tanti hæc sacra munera fe-
cit, ut scriptorum archetypum apud se
custodiret; non tam solatii causâ ex re-
cordatione tam egregiorum capitum
subinde capiendi, quam ut in diffici-
lioribus negotiis coram Deo expande-
ret, aptissima utique ad conciliandam
ejus

ejus gratiam, lucemque cælestem instrumenta.

C A P U T VII.

Quam regendi rationem sequeretur Vincentius.

Societatis præfecturæ, cruce

SOcietatis JESU præfecturæ, Vincentii judicio, non nisi cruce sunt, eæque Christi cruci haud absimiles. speciosos quidem titulos præferunt: at simul spinas Præfectorum verticibus imprimunt. Et illi profectò solam boni speciem habent, non fructum ferunt ullum: hæ autem nimis ex vero crudeliterque pungunt, nec inanis honor aut plagis medetur aut dolori. Quisquis igitur seipsum edomare ac vincere studet, oblatas regiminis curas, eo quidem authore, minimè subterfugiet, sed modestè admissas leniter feret. Enimverò religiosorum cœtuum magistratus, si rectè administrantur, propius ad ministeria accedere quàm ad magistraria: primatus virtute potius, quàm auctoritate constare: imperia exemplis magis, quàm præceptis firmari: eorum denique

denique Præsidibus adeo non licere immunibus esse, ut lex gravissima imposita sit, omnibus ut sint omnia: totque habeant corda (si ita loqui fas est) quot subjectos; totque indoles, quot ipsi genios diversos. Quæ omnes Ecclesiastici ac Religiosi regiminis leges fusè à Gregorio Theologo descriptæ, à Vincentio studiosè observatæ sunt; ut ex hoc & tribus sequentibus capitibus planum fiet.

Igitur Vincentius propè per omnes inferiorum Magistratum gradus, ad supremum Generalis conscendit. Nam Magister Novitiorum, Rector Collegii Neapolitani, Præpositus Domus Professæ tertium, ac denique Neapolitanus Provincialis extitit. Et nisi Porcia, minervini Princeps, eadèque Vincentii soror, ejus opera & monitis ad piissimum vitæ genus traducta, in quo jam à viginti annis procul à sæculi inaniis se exercet, apud Societatis Præsides intercessisset efficacissimis Principum precibus, ne Neapoli emoveretur, etiam Rectorem Collegii Romani, & Provinciam Siciliæ egisset. huic siquidem muneri destinatus & auctoritatis litteris (quas patentes vocamus)

Per eas
propè
omnes
prove-
ctus cō-
stitutio-
nibus
semper
inhære-
bat.

à

à Mutio Vitellesco Societatis Generali
 jam instructus erat. Omne porro illud
 regimen ad Constitutiones S.P.N. Ignatii,
 & prudentiæ placita composuit. Ille leges
 regendi, hæc rationem iis utendi præscri-
 bebat. Atque adeo regente Vincentio
 Ignatius adhuc præerat, ipse autem, stre-
 nuus ejus administer, ejusdem legum
 usum urgebat. Non ergo umquam ex
 moris instituti que politici normâ (qua
 peste nulla ad florentissimi cujusque Or-
 dinis Religiosi tabem ac labem præsen-
 tior) non ex respectibus humanis, non
 alia parum probabili arte sibi subjectos
 rexit. Unicam Numinis gloriam, eorum-
 que salutem ac processum in virtutibus
 in gubernando spectabat : quem finem
 Sanctissimus noster Conditor Societati
 proponit. Hinc causas ducebat omnes
 concedendi quidpiam aut negandi, pro-
 movendi aliquem aut deprimendi, corri-
 piendi aut laudandi, lenius aut asperius
 habendi. Et quod quidem attinet ad
 exemptiones à communi legum observa-
 tione, vehementer ab iis semper abhor-
 ruit; quòd diceret, ut res est, conditas
 esse ut observentur : facili que unius
 alteriusve

non fa-
 cile
 quem-
 piam iis
 aut aliis
 legibus
 eximēs

alteriusve ab iis absolute viam sterni ad communem violationem. Quippe numquam defore, qui privati commodi causâ, ea postulent, quæ solius necessitatis, prioribus permixta sunt. Hæc verò si concedas, institutum Religiosum, quod legibus velut nervis astringitur ac viget, dissolvitur; si recuses, nihilominus, turbatur. Inter leges à Generalibus toti Societati præscriptas, hæc est, ut nemo Nostrorum Horologium rotatum suos in usus habeat, utpote ob illius pretium Societatis paupertati religiosæ parum congruum. Fuere è Provincialibus Aquilonaribus, qui solvi eâ lege peterent, gubernationis saltem, aut inspectionis Collegiorum tempore. Cum enim ea subinde plurium dierum spatium diffusa sint, ideoque, dum adeuntur, nonnumquam in desertis locis aut sylvis sit pernoctandum, Horologiis illis aiebant opus se habere, quò & tempus itineris metiri, & in illo se regere possent. Qui tamen à Vincentio tulere repulsam. Etenim pauperes nos esse, neque pauperibus in more positum, ut horologiis tam pretiosis per iter utantur: quin verè pauperibus, quales

H

nos

nos esse decet, deesse multa non modò naturæ commoda, sed & necessaria. Fortiùs etiam egit cum infelice quodam transfuga, qui cùm nescio qua dignitate, quam spe ac studio præceperat, exclusum se vidisset, à Societate defecit, abjectoque habitu religioso eò asyli confûgit, unde authoritate nostra extrahi nequiret. Cùm verò vel redire ultro ad Societatem, vel ascribi alteri religiosæ familiæ illum oporteret (quatuor enim vota ritè Deo nuncupaverat) Vincentium facultatem rogavit, ad unum è militaribus ordinibus transeundi: cui ipse super hoc postulato in hunc modum rescripsit. *Tertium caput est, quod eius generis venia ne uni quidem umquam à sæculo concessa sit: absit igitur, ut ego illi aliàs concedendæ viam aperiā. Quamobrem pro explorato habeat Reverentia vestra, numquam à me extorturam, ut se in Ordinem militarem, aliūve, in quo disciplina religiosa non observatur, missione meā transcribat. Certè non inani religione tentarer, si hanc portam in Societate panderem. Ita ipse. Qui multò impensius cavit, ne portas illas, quas S. P. N. Ignatius, Spiritûs sancti afflatu &*
ope,

ope, sua ipsius manu clausit, referaret: qualis illa, quâ excluditur Societate libertas omnis admittendi Ecclesiastici primatûs, qualiscumque ex ejus gestione spes cultûs divini, salutisque animarum affulgeat. Ita cùm ab aliquo è primis Europæ Regibus postulatum esset, ut nominationi unius è Nostreis in Episcopum Canadensem acquiesceret, numquam eò adduci potuit. Quamquam Canada regio est Americæ Septentrionalis, una omnium incultissima pariter & inhumanissima; ex qua nulli alii census sperari possint, quàm incommodorum, ærumnarumque ingentium, mortisque deinde violentæ ac crudelissimæ: (quali morte tres è Nostreis Sacerdotes novissimè extinctos, hæc me scribente, nunciatur) quamquam etiam RR. PP. Assistentium postulatis annuendum videretur. Cæterum hanc mihi curam commisit, ut in commentariis rerum nostrarum perquirerem, qua se ratione gessisset Ignatius, dum R. P. Nunnius Barettus in Patriarcham Æthiopiæ assumptus est: quæ ratio ex iis quæ in vita S. illius Parentis retuli, sat liquet, itemque ex decimæ partis Con-

Et dignitates Ecclesiasticas etiam molestas Societate excludens

stitutionum explanatione, nempe non aliter, quam præciso Summi Pontificis imperio adactum id concessisse. Quo comperto certus recusare quod postulabatur, de tota re R. P. Galliæ Assistentem cum monuisset, adjecit duas in Societate esse portas, quarum si altera semper aperta maneat, & altera semper clausa, primævum illius spiritum semper conservandum. & priorem quidem amittendis jugi religiosi impatientibus, atque adeo legum violationi Societate excludendæ stru-ctam; posteriorem verò dignitatibus Ecclesiasticis, pariterque ambitioni arcendæ. Ita ipse rectè: nam Reipubl. anima, legum observatio est; pestis, ambitio. Illa etiam infirma membra confirmat: hæc præcipua quæque corrumpit.

abdicar
ro o-
mni pri-
vato af-
fectu

Porro ejusdem S. Parentis nostri decre-
tis ac constitutionibus constanter inhæ-
rens, nec alio, quam ejus spiritu agi se
patiens, numquam in muneris admini-
stratione privatæ in aliquos benevolen-
tiæ tribuit quidquam, numquam proprii
commodi rationibus, nedum violentæ
cuiquam turbulentioris animi affectioni.
Non inquam, in quopiam ad Magistratus
evehendo,

evehendo, vel aliorum in sese, vel suum in alios amorem spectavit; ratus quod res est, ex publico illo communique munerum & magistratuum velut fundo, meritis omnia deberi; & quantum benevolentiae aliquorum daretur, tantum aliorum juri detrahi. Adde non modò cœcum, sed & infame obtreccionibus regimen, ubi gratiosi regnant. Neque verò virtuti locum esse, ubi gratia pluris fit. Quamobrem neque ullum utcumque sibi parum benevolum infra jacere sivit, quem merita ac virtus altiùs propellerent: ut nemo jure metuere potuerit, ne velut ab aspectu, & è numero promovendorum sepositus lateret, quem spiritus primùm religiosi pectoris, tum ingenitæ facultates, memoriâ & provinciâ aliquâ dignum redderent. Quæ res eò admirabilior, quòd homini plenissimo jure, summoque cum imperio ei Reipublicæ præsidenti, in qua tot sunt eximii viri muniis meritò pares, & numero longè superiores, promptissimum esset nonnullorum fructuosam benevolentiam colligere, tamquam in honestum censum supremi Magistratus. Sed ut cetera abessent, rem benè æstimanti,

damnosissimus est quæstus benevolentia mortaliū, etiam omnium, si cum minimo divini amoris aut gloriæ detrimento conjunctus sit. Quod si quis iis dotibus esset instructus, quæ plus habent elegantia, quàm momenti ad regimen religiosum (quales sunt nobilitas non vulgaris, præstantia ingenii doctrinae, & speciosa quædam ratio civilitatis, atque huiusmodi, quæ vulgus in pretio habet) ipse, si exortes virtutis essent, vix pluris nihilo faciebat, dicere solitus in familiis religiosis non aliter de hominibus ad regendum admovendis judicandum, quàm militiæ de gladiis ad præliandum. Quemadmodum enim nihil militem juvet, dum conferendæ sunt manus, quòd capulus gladii aureus sit, si gladius ipse plumbeus; ita non decora illa, siquidem sola sint: sed insitas ad gubernandum facultates, quæ rem conficiant, in deligendis Rectoribus spectandas esse.

Et humano
metu

Denique liber erat Vincentius in Societatis procuratione, ab humana quadam formidine, quam plerique è lycæo mundi sapientes prudentiæ partum falsò autumant, rectius dicerent inconstantis motum

tum animi parumque Deo fidentis. Neque enim se umquam eò adduci passus est, ut magnatum voluntati minus probabili cederet, dum animi dumtaxat gratiâ, aut certè levi de causa, rem aliquam non levi religiosæ disciplinæ dispendio, famæque jacturæ obnoxiam instanter petunt. Fac enim accidere, quod sæpè, ut si eorum votis non obsequare (vetante scilicet Numinis offendendi metu, & boni publici respectu) justissimam repulsam contemptum sui interpretaturi sint, eosque à quibus tulêre, deinceps, invisos habituri: tamen minimè purgandos apud Supremum Judicem, Præsidentemque Præsidentem eos, qui probrosæ suæ indulgentiæ postulata Principum obtendant: parum enim referre portane civili, ut aiebat, an verò rustica res offensionis plenas in religiosam familiam inducas; id est, an Principum virorum gratiâ, an verò vulgarium, offensionem crees. Et si in negotio aliquo simul Numini, simul homini satisfacere nequeas, certè nefas esse infra homines Deum haberi: qui homines, si æquitatis amantes fuerint; non modò disciplinæ religiosæ, haud gravatè

Impru-
dentiq;
pietate

laturos voluntatem divinam suæ præferri, quamquam non sine molestia sua, atque incommodo: sin ab æquitate atque ratione abhorrebunt, indignum planè esse, Deum abs te negligi, ut ab iis gratiam ineas. Quæ placita maximè sequebatur, quando cum Nostri negotium erat. Neque verò ea pietas, quæ S. Ignatio jure dicta, *imprudens*, cum ab instituenda è Constitutionum præscripto Societate vel latum unguem umquam abduxit. Cujus constantiæ ne multa exempla congeram, Epistolæ ad quemdam Superiorem ab eo exaratae partem trāscribo. R. P. nostrum „ est optimæ matri Societati pro virili ad- „ esse. Posteaquam Præpositus Domus Pro- „ fessæ rei statum te docuerit, eaque Do- „ mino Deo vehementer commendatâ, „ omnem facultatis atque industriæ tuæ „ confidentiam animo excluseris, rem sua- „ viter æquè & fortiter age. Præ oculis sit „ major Dei cultus, Societatis bonum, pro- „ ximi exemplum, conscientiæ obligatio, „ & Sanctitatis suæ imperium. Si, quod in „ votis est, à nobis obtinebitur, quod fas est, „ fiet, & placidè: sin autem negabitur, „ fiet itidem quod opus erit, tametsi non
fine

sine molestia, quæ interim sedato animo „
 toleranda erit, ne major existat ex no- „
 stra cum voluntate divina discrepantia, „
 & stimulo conscientia. Summâ eniten- „
 dum, ut impunitatis spes, utique Ordi- „
 num religiosorum lethale toxicum, pro- „
 cul *Societate arceatur*. Ita ipse, & in hoc
 & in ceteris negotiis religiosâ planè for-
 titudine. Quam quidem non nescio vi-
 sam nonnullis propius, quàm par esset, à
 severitate abesse. Sic enim usuvenit in
 amplis coetibus, ut non omnium sincera
 sint judicia, propter afflatum quendam
 pravarum affectionum, quo fit ut aliqui
 id dumtaxat probent, quod sibi commo-
 dum; & æquè quod incommodum est,
 improbent. Nec defuere, qui animo mi-
 nimè malo, religiosaque modestia, Vin-
 centium per litteras obtestarentur, de
 severâ regiminis ratione tantillum ut re-
 mitteret: epimverò Præsides Societatis
 sese bonas matres erga subjectos præbere
 oportere. At ipse inter eas legendas, Non
 matres, subjecit, sed patres: quasi dice-
 ret, non molli, parumque ad prudentiæ
 charitatisque leges conformata suavita-
 te utendum illis esse, ut malint eos

H 5 contentos

contentos vivere quàm probos, sed virili robustoque amore, qui modò meliores efficiat, parum pensi habet, si moerore afficiat; *Idquæ ad horam*, ut ait Apostolus, *& secundum Deum, ut in nullo detrimentum patiantur*. Certè non solent mollia medicamenta ægris multum prodesse.

Adhibi-
tâ infi-
gni pro-
viden-
tiâ

Porro quod attinet ad prudentiam, quam diximus alterum fuisse illud, ad cuius normam Vincentius regimen suum exigebat; non semel aliquos ex Assistentibus audiui (sic eos nominamus, qui Generali sunt à consiliis) cùm eum inde commendarent, quòd in consultationibus sententiam ut plurimum diceret omnium probabilissimam: deinde quòd frequenter illi ex tempore occurrissent, quæ ab ipsis post longam indaginem deprehendi non potuerant: præterea evenisse interdum ut in negotiis intricatis & peregrinis, mirâ quadam solertiâ, causæ viscera certiùs altiusque pervaderet, quàm qui ex incolis ac præsentibus solertissimi. Et exitus confirmabat, Vincentii iudicium unum omnium, opportunissimum fuisse. Quæ mentis perspicacitas potissimum

mum emicuit in rebus, responsisque ad viros Principes ita componendis, ut neuter contraria simul postulantium posset meritò offendi. Qua de re nihil ampliùs hoc loco dicere habeo. Præterea, quoniam personarum, rerum, ac locorum peculiaris notitia, ad rectum de iis iudicium non utilis tantum, sed necessaria est; mirum dictu, quotuplice industria, quantòve labore eam sibi compararit. Testes sunt, præter cætera, libri non pauci ab eo, memoriæ causâ, manu sua exarati, tantillo tempore, quo uniuersæ Societati præfuit. In iis, velut in epitomen redactum vides jus civile instituti nostri, quidve nobis fas aut nefas, sive ex consuetudine veteri, sive ex Pontificum diplomatibus, sicut periti exposuere. Observatur etiam Provinciarum Europæ, & utriusque Indiæ status. Conditiones item cuique gradui propriæ, seu Præsidium seu subiectorum, aliæque etiam minutæ; sed ad regiminis velut horologii tractationem idoneam minutorum, velut rotularum, non exigua cura sit necesse est. Huic studio statum quot diebus temporis spatium dabat: itaque aptior ad regendam
in

in dies evadebat. Neque enim egregii Rerumpublicarum Rectores nascuntur, sed fiunt usu & industriâ magistris. Et parum æqui hominis sit, arbitrari novellum Generalem, familiæ impositum perquam multiplici ac frequenti, ab ipso magistratûs primordio æquè peritum gubernandi esse debere, atque alium, qui viginti aut triginta annorum gubernatione industriam acuerit; illiusque initia cum hujus fine componere. Ars enim regendi regendo discitur: & experientia ejus magistra uti non nisi fluxu temporis gignitur; ita crescit observatione rationum agendi & eventuum, non adversorum minus quàm secundorum. & impigisse, offendisseque, cautioni est.

Maximè è
coelo
petita;

Ceterum quantumlibet Vincentius iudicio & peritiâ valeret, numquam tamen iis solis niti ausus est; nec verò solâ Patrum Assistentium, quam tamen semper maximi fecit, sapientiâ, (quippe hominum in consilii sui partem à Societate tota delectorum) sed diviniorem è cælo accersendam ducebat. Noverat enim prudentiam humanam iis, qui publica negotia gerunt, pernecessariam quidem esse: nunquam

nūquam tamen ab erroris periculo, subinde nec ab errore immunem: atque adeo ad divinæ Sapientiæ regulam identidem corrigendam: scilicet horologiorum quoque sonantium ritu, quæ ut peritissima manu conformata directaque, sæpè tamen ad solis cursum ab errore revocanda sunt. Quare quemadmodum S. P. N. Ignatius, licet è prudentissimis ævi sui, nūquam de re alicujus ponderis decretorium judicium ferebat, nisi consultationem somnus excepisset, id est, ex illius mente, nisi rem iterum, idque ad radios lucis æternæ inspexisset: sic & Vincentius, cujus utique menti semper ille, ut virtutis prototypon, obversabatur. Placita itaque omnia priusquam rata esse vellet, inter precandum Deo proposita, commendabat enixius, ut ad gloriam suam dirigeret, faustisque successibus prosequeretur. Hæc vera causa quotidiani illius ad sacram cellulam secessus, certis ac statis horis, quamdiu familiam duxit; non verò ut deliciis animi plusculum indulgeret, aut negotium suum cum Orbis Arbitro ageret. Neque enim tanto in munere, tamque ingentium numero

&

& magnitudine operum supremâ præfecturâ, se suum esse rebatur, sed totum Societatis, qui admissa Sodalitii Nobilium Equitum procuratione, ut ante retuli, ex animo dicebat, nihil sibi deinceps præter Deum & Sodalitium in oculis fore. Nam gloriam Numinis unice spectanti eò gravior cura incessit, quò major illius quæstus aut jactura in ambiguo sunt. Et cum temeritatem quandoque prudentiâ fortunatiorem esse intelligeret, ad eum crebro confugiebat, à quo faustitas omnis, velut è fonte fluit. Erat porro frequentior ille recursus casibus adversis, ac periculosis temporibus, ubi prudentia humana penitus hærente animus magis fluctuat. Et sanè Deus, cui se Societatemque medullitùs commendabat committebátque, opportuna consilia mirum in modum dabat. Nec enim rarò accidit, ut statim ab oratione Scribam, qui sibi à secretis erat, vocatum, juberet ad eos, quorum intererat ea scribere quæ consulto precibus Numine didicerat, fuerántque post consultationem Patrum Assistentium in ancipiti relictæ. Atque hæc ipsa est frequens cum Deo negotiorum commu-

communicatio, quam tantopere in Generali expetebat S. Ignatius; nimirum ut ex conscio futuri æquè ac præsentis aliquatenus præcipiatur, quid è majore Numinis gloria, ac re Societatis futurum sit. Patet hoc Beati Patris votum ex 9. Constitutionum parte, ubi inter decora, quæ Generalis Electores exquirere in diligendo debent; hoc potissimum statuit: *Omniū prima*, inquit, *hæc est, ut cum Deo ac Domino nostro quàm maximè coniunctus, & familiaris, tam in oratione, quàm in omnibus suis affectionibus sit: ut & uberius ab ipso, ut boni totius fonte, universo corpori totius Societatis abundantem eius participationem, ac multum valoris & efficaciæ, omnibus illis rationibus, quibus ad animarum salutem utetur, impetret.* Hæc Ignatius. Ut autem noster hic optimus Generalis opportuniùs ac certius Deum sibi demereretur, ex iis quos Societas cælo inseruit, modò hunc, modò illum, patronos adhibebat, oblati ad eorum cultum non paucis sacrificiis ex illorum numero, quæ singuli Societatis Sacerdotes singulis hebdomadis faciunt ad eum finem, qui Generali cumque placuerit,

placuerit. Denique numquam litteris ullis chirographum adscribebat, quin S. Vincentio, sibi utique cognomini & Patrono, negotium iis contentum commendaret.

C A P U T VIII.

Vincentii fortitudo, studiumq; disciplina religiosa.

EXposita Sancti nostri Generalis constantiâ, legislatoris constitutiones in omni regimine intuentis, ejusque prudentiâ singulari, (quæ duo in omnes partes rectæ gubernationis pertinent) descendimus, hoc & sequenti capite, ad eas virtutes, quibus velut instrumentis proximis, atque ad illam imprimis necessariis usus est. Quarum prior, fortitudo animi lenitate mixta; posterior, lenitas mixta fortitudine. Namque alteram ab altera si prorsus sejunxeris, continuo ex virtutibus vitia fient, illâ in asperitatem, hac in ignaviam degenerente. De priorē igitur ut prius agamus: Sicuti Vincentii supremus magistratus non fuit aliud, quam

Fortitu-
do illius
adver-
sus ho-

quàm honorata siquidem, sed mera servi-
tus Numinis, Societatis instituto propria,
ita quidquid ad illam spectabat, utcum-
que arduum, summa animi contentione
effectum dabat. Nec deesse poterant illi
tantam provinciam tractanti, fortitudinis
probandæ occasiones, neque illis ipse.
Acerrima illius pugna pro bono Societa-
tis nomine, rebusque instituti nostri fuit,
eaque partim adversus externos, partim
etiam adversus domesticos. Quemad-
modum enim in vasto ac fertili agro no-
xiæ herbæ furtim nascuntur, ac deinde
propalam caput exerunt, quas necesse
est in tempore extirpari: sic in Societate
per universum Orbem terrarum diffusâ,
frequentissimâque, abesse non potest in
tantâ naturæ humanæ pravitate, quin
subinde inter bonos nonnulli latitent ma-
li, & cùm occasio tulerit, superbum ver-
ticem attollant: quos cùm diu frustra-
que corrigere studueris, velut stirpitus evulsos
foras projici oporteat. In his celebres
fuere tres, animis & errore juncti; eò pe-
riculosiore, quòd sibi divinitùs illustrati
viderentur: quibus denique Societatem
liberare Vincentius coactus est. Iis spiritus
I nescio

stes So-
cietatis
dome-
sticos

nescio quis, certè quidamater, non modò peregrinus, sedè imposuerat, ut neglectis sanctissimis Instituti (quod addito etiam quarto voto professi erant) legibus, suis ipsi ad perfectionem tendere, aliosque, si fors daret, ducere vellent. Accedebat morositati peryicacia, Potentum fulta autoritate, eò quæsita, ut suavi salutarique poenæ se subtraherent. Cùm igitur iis emendandis omnes lenitatis rationes frustrà periclitatus esset, tandem fortiter omnes adegit, ut cum suis commentisne perfectioris vitæ an deliramentis è Societate facerent. Fuit præterea quispiam, quem tanquam insito in Societatem odio & per nequitiam corroborato delectabat, clandestinis scriptis ad illius ludibrium, criminationemque compositis, eam lacerare. Et quasi in matrem amantissimam satis impius per se esse nequiret, externos, æquè malevoli acerbique ingenii homines, ad idem impulerat. Ita illius curas & tanquam puerperii lactationisque labores degener ac spurcius compensabat. Hunc cùm certis vestigiis Vincentiusprehendisset; primùm probè convicit sceleris, tum evulsum è Collegio,

legio, ubi firmissimas radices egisse videbatur, exportari in aliud iussit, ubi eas dedit pœnas, quibus terreri queant, si quos forsan eadem rabies sollicitabit. Quoniam autem ejusmodi refractarii, Magnatum quorundam potentiâ & auctoritate ad præsidium & impunitatem provinciæ nitebantur, Vincentio frequens erat tutumque ad pedes Summi Pontificis Innocentii X. perfugium. Qui quòd exploratâ haberet rectissimam Generalis nostri mentem omnis sinistri de aliis judicii, pravæque affectionis expertem, nec non insigni prudentiâ præditam, nimirum non modò illum benignè audiebat ut communis omnium Religiosorum Ordinum Pater; sed, ut est revera ex S. Ignatii voto, & maximâ suâ voluntate, proprium Societatis *Protectorem* ei se præbebat. Usque eò ut Vincentii in se fiduciam, & ejusmodi tutelam sibi acceptam esse testatus sit, non sine S. Fundatoris nostri laude, quod in Summorum Pontificum clientela Societatem esse voluerit.

Neque admodum mirum est, Pontificem ei singulariter adversus domesticos

I 2

Instituti

Et adversus
exter-
nos

instituti nostri hostes adfuisse, cùm Deus prodigiosam manum contra externos commodarit. Potentissimus quidam Prorex falsis delationibus imbutus, pertinaciter obsistebat, ne Regno cui præerat, pedem inferret quidam è nostris, ad lustranda illius Collegia à Vincentio missus. Diluit per litteras Proregis suspicionem vir Sanctus, instititque abs eo summississimis precibus, ut Visitatori fungi officio liceret: addidit avertendis obtrektorum calumniis, quæ fortè timeri possent, effecturum se ut bona cum Regis venia res conficeretur. Sed frustrà omnia. Cùm igitur conatus humanos in irritum cadere vidit, ad Deum confugit, ut cor illius Dynastæ emolliret, cui cor Rgis & Principum in manu est. Cumque re cum ipso humillimè communicata, annuere sibi Numen, Sanctum Ignatium rem cordi habere persensisset, scriptis ad quemdam è Patribus nostris in ea urbe degentem, ubi Prorex erat, litteris, hæc mandata dat. Vincentii nomine Proregi renuntiet conceptis verbis: Rationem hanc ingrendi sese Societatis regimini, illudque perturbandi oppidò displicere S. P. N. Ignatio:

Ignatio: augurari Proregem pœnas daturum injuriæ hujus, atque ad majus Religiosæ familiæ bonum, inhibendum ab eo, quem ponebat, obice. Ita scripsit, minasque pœna non plumbeo pede secuta est. Prorex namque subitâ feбри correptus est, simulque haud levi timore mortis. Sed qui febrim immiserat, etiam ejus remedium menti ægrotantis suggestit. Dum enim hunc Pater ille solatii & officii causâ adiret, sine mora admissus in conclave, hisque exceptus est verbis. Scribat Reverentia vestra, R. P. Generali, ipsum mihi S. Francisci Xaverii instar esse. Tum præ nimio è feбри dolore, in aliud latus se convertens, Patrem spondæ insidere jussu, ultro voluit scribere ad Vincentium, mitteret Visitatorem in illud Regnum, quandocumque luberet. Quod & ab eo Patre præstitum. Cumque ille adventaret, misit Prorex, qui sua ipsius triremi exceptum, in regnum introduce-ret. Ne autem cuiquam dubium esset, morbū eò dumtaxat eum invasisse, quòd Inspectorem Regno pertinaciter excluderet; ut primum litteræ liberi illius in regnum ingressus expeditæ, & ipse Prorex

morbo expeditus est. Deinde Vincentii operâ precibusque febrim immissam fuisse, ex eo ipso perspicuè cognitum est. Nam respondens illi Patri, à quo de tota re certior factus erat, fidenter, ut amico intimo ita scribit. *Atque ut arcanum aliquid Reverentiæ Vestræ soli pandam, quod attinet ad Proregis agrotationem, illam petii à Domino, ex toto, sed nunc non requiram.* Porro Vincentium exinde Prorex tanta reverentia profecutus est, ut numquam nisi sanctum appellaret. Adeo nimirum ratum hîc fuit tritum vulgi ore proverbium, tum demum sanctis credi, dum patrant miracula.

Vincen-
tii stu-
dium
religio-
sæ disci-
plinæ

Venio nunc ad ardens illius constans-
que studium religiosæ disciplinæ, quod &
fortis animi est, & primùm in Societatis
nostræ paupertate (quam S. Ignatio au-
thore fortissimum Religiosi Ordinis mu-
rum appello) numeris omnibus absolven-
da eluxit. Itaque ut vitio illi contrario
(quod proprietatem Ascetæ vocant) adi-
tum omnino obstrueret, etiam pietatis
instrumentis, ut lipsanothecis, iconibus
sacris, & ejusmodi, si quæ pretiosa essent,
nostros privatim uti vetuit. Nam in
pretio

pretio ornatuque talium rerum proprii amoris lenocinium inest. Deinde sententiis de pecuniarum usu apud Religiosos permissio laxioribus, quamvis quibusdam bonæ notæ Theologis receptæ sint, prorsus interdixit. Quidquid item speciem habet negotiationis profanæ, mercatusve, Collegiis nostris exclusit, quæcumque rei familiaris necessitas utilibus pactis obtenderetur. Jam alienissimus erat à parvis Collegiis admittendis. Ut enim in exiguo foco ignem, sic in pusillo hominum numero religionis ardorem difficile foveri: collegia ejusmodi propter oppidorum infrequentiam, cum otio abundant, seminaria vocari posse Nostrorum inertia: denique necesse esse in illis per quandam epiicheiam connivere laxationi legum, solutionive disciplinæ: quoniam solitudo ipsa hominibus eam ex instituto non profitentibus pro rigida disciplina esse solet, & locus nonnullis pro exilio. Quocirca dum Provinciæ Neapolitanæ præfuit, non pauca istiusmodi recusavit: nimirum quæ oppida Fundi, Venafrum, Ortona, Stibium, Rosanum, haud frigide petebant: quæ

universa ampliùs bis centena millia ducatorum ad eorum foundationem obtulêre. Neque unquam persuaderi illi potuit, ut Residentiam Paulensem in Collegium mutaret. Quin & conatus est erectum Monopoli Collegiolum solvere. Quamquam non commisit, ut in illis oppidis collegiorum opportunitates ad animarum salutem desiderarentur. Quippe certis ac commodis anni temporibus ferventes ac validos è nostris operarios eò destinabat : maximo populorum emolumento , nullo Societatis dispendio : at compendio potiùs, quando extraordinariis laboribus virtus & industria acuntur. Porro in Collegiorum lustrationibus pauca quidem constituebat, sed volebat accuratè impleri : satis gnarus non legum multitudine, quæ gravis est etiam robustis, sed observatione stare ac florere Rempublicam. Quod si in Collegii alicujus inspectione decreta sua per Moderatoris incuriam neglecta deprehenderet, & hunc puniebat pro meritis, neque isto Collegio discedebat, nisi confectâ re, quam imperaverat, vel affecta, vel certè inchoatâ. Atque ita cùm Rector quispiam,

fenestram

fenestram, per quam prospectus quidem
 amœnus, at æquè nostris noxius erat, ob
 rerum mentem ad se malè distrahentium
 obviam segetem, obstrui non curasset,
 ut à Vincentio fuerat imperatum; eò ipse
 post reversus non priùs pedem extulit,
 quàm fenestram muro obductam conspe-
 xisset. Ad hæc censebat delictis publicis
 pœnas publicas semper imponendas, ne
 reis iteratò peccandi audacia, aliis eos
 imitandi libido glisceret. Præterea num-
 quam obtineri ab eo potuit ut ad Socie-
 tatem denuo admitteret, quos ex ea se-
 mel dimiserat. Etenim huiusmodi ad-
 missionis facilitate sollicitari inconstantes
 ad egressum, repulsâ firmari in ea, sibi quæ
 ad mortem usque constare. Societatem
 (utpote matrem optimam) numquam eò
 severitatis venire, ut filios carissimos do-
 mo ejectos velit, nisi longâ ingeniorum
 animorumque periclitatione ac toleran-
 tia, correctionis indociles agnoverit. Et
 verò rem lubricam, valde quæ incerti exi-
 tûs videri, nec satis prudentibus proban-
 dam, sperare ab illis emendationem, cor-
 roborata multorum jam annorum spatio
 mali consuetudine, quam toties tanto quæ

nifu quæsitam, nondum adultâ malitiâ
obtinere nequiveris. Uſu demum ipſo
conſtare, qui Deo ac Societati fidem
voto obſtrictam ſemel ſefellerint, non dif-
ficilè denuo fallere, denuo expellendos.

Præſer-
tim in
oratio-
ne o-
mnibus
cōmu-
ni, & ju-
vētutis
noſtræ
pietate
procu-
randâ

Porro orationis matutinæ, quæ mente
per horam integram ex legum noſtrarum
præſcripto continuatur, itemque bino-
rum per diem examen conſcientiæ
penſo neminem eximi volebat, utcum-
que gravia multaque negotia urgerent:
neque momentum temporis, quoad fas
erat, ſacro illi tempori perire patiebatur.
Quippe non modò religionem cæteras-
que virtutes iis niti noverat, ſed & feli-
cem negotiorum ſucceſſum: facile autem
accidi, aut integrum prætermitti cultûs
divini tempus, ex inertia mera, ſi ſemel
negotiorum cauſâ accidere conſueveris;
natura ſcilicet ad prætexendas commo-
dis ſuis cauſas ſemper promptâ & inge-
niosâ. Emicabat nominatim hoc Vin-
centii ſtudium in eo, quòd etiam Provin-
cialis, omnes à Rectoris conclavi ad infi-
mi cujuſque cellas eo tempore per ſe ipſe
luſtrabat. Nec minori curâ ferebatur ad
providendum, ut quiſque ſemel per anni
interval-

intervallum exercitationibus spiritalibus, idque de Societatis instituto octo aut decem diebus, & in singulos tribus aut quatuor horis orationi quæ solùm mente fit, vacaret. Si quis autem iis defungi nequivisset, Provincialibus mandaverat, ut se de homine, ejus impedimento, & impedimenti gravitate, certiores facerent. Adeo rem hanc cordi habebat, quippe quæ religionis ignem perennibus negotiis sopitum, velut ingesto novo pabulo una inter reliquas maximè fuscitat. Præterea quod probè intelligeret Societatis juventutem, ejus velut sobolem atque adeo spem esse, sedulò eam excoli curabat. Quare modò singulos privatim, modò uniwersos publicè, quàm monitis, quàm exhortationibus, quàm efficacissimis industriis urgebat, ut pro virili quisque gratiæ divinæ, vocationis beneficio, nostrorumque expectationi non impares progressus in virtute facerent. Cùm Neapoli Rectorem Collegii ageret, minimùm semel in singulas hebdomades rationem conscientiæ sibi ab iis reddi jubebat: quo tempore propriis documentis instructos, ad studium solidarum virtutum accendebat

debat singulos, præcipuè verò ad generosam in omnibus victoriam de se pravisque animi affectionibus reportandam. Certis quoque temporibus in unum locum coactos, ad sectandam perfectionem asceticam omnes animabat. Cumque velut receptâ ex illius ore ac pectore flammâ efferbuiscent, ultrò rogantium culpas palam prædicari ac puniri sinebat. Et quoniam vacationum à studiis tēpore, quo Scholastici nostri necessariæ ingeniorum relaxationi ad vineam mitti solent, periculum est, ne pietatis studium in nonnullis justo solutioribus intepescat, multiplici arte sanctus Pater detrimentum cavebat, Jobique ritu pro filiis convivantibus precantis, ipse dum sui honestæ recreationi se commodant, voluntarias pœnas precésque cumulabat; idque unice flagitabat piissimam eorum matrem, Immaculatam Deiparam, ut saltem ne deteriores, quàm ei crediderat, inde reciperet.

damnis-
que ani-
mæ ab
ea amo-
liendis

Quod si quis ab officio deflexisset, naturæ, ut fit, ac juventæ præcipiti cæcòque impetu, hunc paternè admonitum venia scilicet donabat. At si correctio parum prodesset,

VINCENTII CARAFÆ. Lib. I. 141
prodeffet, domo Collegiõe amittebat
furdus ad preces auribus, ne membrum
corruptum alia inficeret. Numquam ju-
nioribus usum librorum inutilium, nedum
periculosorum permisit. Et si cujuspian
in musæo poëta, aliúsve author minus ca-
stus deprehenderetur, ejus lectorem ad
tirocinium ablegabat, ut istie castimoniæ
severioris præcepta, artémque sui fran-
gendi è codice crucis condisceret. Quon-
dam cùm Neapoli, in manibus unius è
Nostris junioribus, ingeniosi sanè ac pro-
bi, Jerosolyma Tassi, Poëtæ Itali, inventa
fuiſſet, eum ad viliora culinæ ministeria
per aliquot dies obeunda amandavit, ne-
quidquam excusantem nobiles Poëtæ il-
lius inventiones sibi tum temporis hu-
maniora docenti usui esse posse. Habebat
porrò id temporis ac loci conciones ad
populum vir meritis clarus. Hic partim
amicorum rogatu, partim suamet ado-
lescentis commiseratione, istius delicti ac
pœnæ gratiam poposcit Vincentium. At
ipse eâ nec factâ nec negatâ, *Tu verd,*
inquit, mi Pater, vadémne huius gratia,
te mihi apud Supremum Judicem spondes?
Perculit ea vox hominem, ut ne verbum
quidem

quidem contra hiscere auderet. Ita poenam reus exsolvit omnem; verum magno animæ compendio. nam maiore salutis curâ susceptâ, alium hominem induit. Quo factum ut cùm aliquot post annis missionem in Indias Orientales obtinuisset, etiamnum inter strenuissimos vineæ illius Apostolicæ operarios numeretur. Nempè medicamentum est poena: dum noxia submovet, vigorem animis non reddit modò, sed adjicit: si præsertim ob perspectam periti medici benevolentiam avidè hausta est. Certè Vincentius subditorum animas pro suis habebat amabatque. Neque minus sibi, quàm illis ex eorum culpâ timebat, sæpè animo volvens succinctum illud, sed emphaticè non Gregorii: *Penset ergo qui ad satisfaciendum districto Iudici de sua tantummodo anima fortasse vix sufficit: quia quot regendis subditis præest, reddendæ apud eum rationis tempore, ut ita dicam, tot solus animas habet.*

urgebat
alios
maxi-
mè ex-
plo suo. Cæterum non aliàs magis, quàm ex-
quendo, legum executionem urgebat.
Contra quam Præsides nonnulli, qui dum
leges facillè frangunt, fragiles eas faciunt:
dumque

dumque mollius vivunt, & pauca à se, simul ab aliis multa, nec satis leniter exigunt. Itaque præcipuum ad virtutem momentum sancti Generalis vitæ, religiosissimisque moribus inerat. Tunica illius talaris, quam sotanam vocamus, pauper & detrita, cubiculum omni familiari suppellectile nudum, rara in omnibus animi demissio, modestissimusque corporis habitus, etsi aliquorum iudicio minus idonea erant ad tantam personam dignè sustinendam, tamen revera extollebant eam potius, quàm deprimerent. Maximam verò vim vel eorum aspectus animis nostris faciebat: quin & cogi videbamus ad nostri contemptum: utique indignum rati, & probro plenum, si quis melior conditione esse vellet, quàm ipse Generalis, genere inclytus, dignitate summus, virtute eximius. Siquidem non posse nos non intimè commoveri, cum æquaret ille primulum tironem observatione minimarum legum: dimidiaret verba ad campanæ silentium indicentis pulsum: non sibi vel hoc sumeret pro supremâ potestate, ut præter regulam domum per templi fores subiret, etiam dum
largus.

largus imber adigebat: ad primum item nolæ examen conscientiaë sonantis pulsum vel maximi ponderis interromperet consultationes: non caperet ullum ab immensis negotiis levamen: at lætitiā ex abjectione ad vilissima miserorum ministeria, mœroremq; ex honore: denique cū impleret omnia, quæ S. P. N. Constitutiones exigunt. Hæc, inquam, omnia disciplina virtutisque tuendæ augendæque maxima ex omnibus præsidia erant. Constat enim leges, apud ingenuos non tam pœnis, quàm majorum exemplis sanciri.

CAPUT IX.

Suavitas ejus regiminis.

V Irum quidem, ut vidimus, patrēque se gerebat Vincentius in Sociorum familiā gubernanda: at etiam matrem. Eoque hanc propensius, quod suavitas illi ingenita, severitas præter indolem erat. Experti in illo matrem ægri imprimis, quos utique *oculi sui pupillam* vocare consueverat: manifesto indicio eos

Eum
matrem
exoriū-
tur æ-
groti.

eos illi in oculis, ac maximè cordi esse.
 Id quod litteris ad Societatis Præpositos
 datis, sanè efficacibus ac luculentis, testa-
 tum esse voluit: & aliis ad quemdam
 Provinciæ Neapolitanæ clarum meritis
 Sacerdotem, fractâ jam senio laboribús-
 que valetudine. Cùm ejus scriba ita Vin-
 centii mentem exposuisset, *Valetudo tua,*
mi Pater, æquè ac mea ipsius cura mihi
est, expunxit Vincentius, *æquè*, substituit-
 que, *plusquam mea*. Sed & aliàs volenti
 nolentive id ipsum expressere lachrimæ:
 nàmque de illorum curâ, sub vitæ finem
 cum uno è Patribus Assistentibus agens,
 erumpentibus illis ex intimo miserationis
 sensu, sermonem abrumpere coactus
 est. Verùm his omnibus certiora lucu-
 lentioraque facta. Quotiescumque igitur
 aliquis ex morbo gravi decumbebat,
 nulla nox abibat, etiam per hyemis acer-
 bitatem, quin lecto ipse surgeret, ægrum-
 que adiens rogaret morbi statum, & si
 res ferret, piè solaretur. & contigit ut
 bimestri spatio, dum scilicet duravit mor-
 bus, singulis omnino noctibus quemdam
 è nostris hecticâ laborantem inviserit.
 Aliàs item non exiguo tempore alium
 K sanguinem

sanguinem spuerere solitum, ut ortam inde sitim frigidâ illi porrectâ levaret. Quæ charitatis officia, ne ceteris dormientibus importuna forent, gradu suspenso sine strepitu, sumptisque in manus crepidis obibat. Quod si de vita ægri conclamatum esset, ut animo potius quàm corpori medendum videretur, noctem integram illi addictam, vel solando brevibus ac succo plenis ex Sacro Instrumento sententiis identidem iteratis (quas vocis pietatem spirantis dulcedine velut condiebat) vel genibus in angulo valetudinarii positis, donec æger animam exhalasset, Deum illi propitiando traducebat. Frequenter adibat quos tabida febris aut hectica, aliùsve diuturnior morbus lentè exederet: quorum copia Neapoli vix umquam deest, quippè ob cæli aptam hujusmodi ægris temperiem. Neque illum vel distantia valetudinarii à suo conclavi, neque sua infirmitas retardabant. Erant porrò illius aditus non modò humanitatis ac solatii pleni (nam vel ejus aspectus ægrotantes exhilarabat) sed etiam religiosè munifici. Nam valetudinarii curatorem nummis instruens, monebat

monebat ut usque ad delicias ægrotantium iis uteretur, non tantum ad res necessarias. Quamquam delicias pro necessariis habere videbatur, qui eas infirmis deberi dictitabat. Quare minimè mirum, si necessaria ægrotis diligentissimè procuraret. Ita quæcumque mandasset medicus, indicta hora sine cunctatione perfici curabat; in quo ipso si quid à fratribus valetudinarii ministris peccatum erat, vel negligentia, vel oblivione, injunctis pœnis memores officii reddebat. Dum autem ægri vescebantur, sollicitè observabat ex abdito, quarum escarum gustu caperentur. sin autem omnes desiperent, suspirare ex intimis medullis audiebatur. teneram matrem dixisses.

Necque tamen ejus charitas prudentiæ, fortitudinisque fines excessit. Nullis unquam parentum precibus abs eo impetratum, ut liberos ægros, præsertim juniores, è Societatis domiciliis in suas ædes villasve ducerent: utcumque spes affligeret salubritate natalis soli istic sanandos. Cujus consilii ratio ex eventu infelici nimis patuit. Languebat hecticâ febre

Prudenti tamē
charitate

K 2

adolescens

adolescens è nostris eximiæ expectationis. Curationis spes non minima ex tem-
perie natalis soli (nempe recenti adhuc morbo) parentes urgebat, & hi Rectorem, ut filius in domum paternam mitteretur. Neque Rector ab eo consilio abhorrebat, spectatâ juvenis virtute. At tamen Vincentium consulere placuit. Dissuasit hic: nec enim si eò iret, ad Societatem rediturum. Sed cum extra illam aleam juvenis probitas esse videretur, & insuper parentes filii missionem importuniùs flagitarent, eam tandem Rector concessit. Verum seu ex oraculo, seu ex judicii perspicacitate Vincentius infaustum eventum præceperat, hic sanè fidem illi, at seriùs, contra aliis secus arbitrantibus non levem verecundiam fecit. Cum enim aliquamdiu apud parentes commoratus esset, liberioris illius vitæ dulcedine captus, remediù corporis in animi perniciem vertit. Tot enim litteris, tot causis fictis, pro sua è Societate dimissione apud Præsides institit, ut sæculo reddendus fuerit, cui tam tenaciter adhæserat. Adeo certum est Religiosorum accessus ad parentes religionis exilia

exilia esse, & suavia quidem: neque virtuti fidendum ubi periculum amatur. Ceterum hæc etiam causa Vincentium impulit, ad curam juvenum præsertim ægrorum usque ad delicias porrigendam, ut nulla maternæ sollicitudinis recordatione, nedum desiderio tangerentur.

Erat autem eò admirabilior Vincentii Et ad omnes diffusâ adversus ægros charitas, quòd ad imos usque pertineret: quodque non tempore circumscripta, non morbi diuturnitate molestiæve fracta, non ministeriorum fastidio languida, non sumptuum faciendorum magnitudine timida; sed semper vegeta & recens appareret. Utque omnes in Christo filios censebat, ab eoque sibi concreditos; ita par in omnes erat. Usque adeo ut non ampliùs ab eo impetrarent respectus humani, pro Sacerdotum primoribus, quàm pro infimis fratrum laicorum. Visum erat medicis Sacerdotem Neapolitani Collegii, mittendum ad balnea Ischia, inveteratum morbum ut elueret. Audivit hoc ex eodem Collegio alter è nostris, rei familiaris adjutor, arbitratusque sorte bonâ oblatam sibi opportunitatem catharri, ex quo pridem lan-
K 3
guebat,

guebat, iisdem balneis curandi, hanc gratiam flagitavit Vincentium, tunc utriusque Rectorem, ut Patrem ad balnea comitari sibi liceret: & se enim ex iis sperare ægritudinis suæ curationem, & Patri libenter impenseque famulaturum. Cui Rector, *Cùm & tu agrotas, ait, non est cur alteri agro famulere. Agedum quæramus ex medicis an Ischiæ illæ aquæ salubres tibi futuræ sint; tum meum erit, pro eorum sententia morbo tuo consulere.* Qui mox acciti cùm pronuntiaffent remedium illud ei præsens fore, Vincentius illum cum socio, qui ei propriè inserviret, ad balnea missum, adeo liberaliter haberi, studioseque curari voluit; ac si primis Societatis capitibus nihil cederet.

Etiā
cum
proprio
incom-
modo

Sed præcipua laus charitatis, qua de agimus, hæc fuit, quòd ut agris commodaret, eorum incommoda, oneraque in se ipse transferebat. Novitiis præerat vir strenuus, sed viribus sensim deficientibus, habituque corporis vitiato, jam deterius in dies habebat, & fato proximus videbatur, nî malo medicina fieret. Hanc tamen ipse negligebat, ratus valetudinem sanctæ voluptati, commodisque animi, quæ

quæ ex ea occupatione non pauca capiebat, posthabendam esse. Vincentius recognitâ, (erat enim Provinciæ tunc Præpositus) cum duobus medicis tirocinium petiit, accersitoque Rectore voluit de valetudinis illius remedio deliberari. Qui cum Patrem abstinendum tantisper ab eâ animi contentione censuissent, quod hominem furtim exederet; ibique collocandum, ubi majori libertate, mensâque lautiori uteretur, Vincentius ut Rectori promptius esset medicorum iudicio acquiescere (est enim fortibus viris gravius quieti, quàm ignavis labori se dare) tironum curam, suæ Provincialis adiunxit, nihilque de hac remittens, utramque naviter egit. At Rector ille otii tantisper gustati pertæsus, atque ut cupidis laborum facile est, brevi valetudinem recuperatam sibi ipse fingens, ad labores consuetos se accinxit. Sed prohibitus à Vincentio est, etiam post preces, missusque ad mitioris cæli domicilium, non laïco tantùm adjutore, sed & Sacerdote comite, quocum familiariùs jucundiusque acturum credidit. Quin & tirones identidem ad eum delegati, ut patrem filii

recrearent. Neque verò illum redire sivit, nisi elapsis aliquot istis mensibus, confirmatâ utique valetudine: quando & officio illum restituit: quo se oneraverat, Pastorem bonum lassam ovem humeris portantem imitatus, quem nec piguisset in pastione imitari, si suamet carne & sanguine reficere ægros potuisset.

Et valentes
habet liberaliter

Quocirca nec deesse poterat valentibus, sive ne ægrotarent, sive ne incommodè haberent. Itaque sedulò prospiciebat necessitudinibus tum communibus omnium, tum privatim singulorū. Numquam passus est, ut à parentibus, aut amicis quisquam necessaria peteret. Hæc ipse procurabat copiosè, tantâque animi propensione & gaudio, ut quæ aliis dabat, dixisses accipere. Quod si, quibus mandaverat, parsimoniâ vel inertia, nostrorum necessitates negligere animadverteret, non impunè abire sinebat. Si monitis ac pœnis parum emendarentur, officio amovebat. Quo die inserviebat mensæ, adeo præter modum consuetum portiones singulorum, priusquam deferret, augeri curabat, ut nihil illis reliquum fieret, qui secundæ accumberent. Quare
coqui

coqui destinatis ejus ministerio diebus, multò plus edulii, quàm aliis, parabant. Atque ideo (ut sunt varia in omni cœtu ingenia) non deerant, qui nimix profusionis eum accusarent. Etenim accuratius illi explorandum, an vera necessitas, an ficta ab amore sui supervacaneo, id augmenti exigeret. Huic enim mori proum esse delicatum palati fastidium, aut gulam necessitatem interpretari. Sed fac non nisi necessaria exigi, tamen iis subinde in conventu, exempli aut offensionis aliorum causâ, parcè utendum. Sed alieni pectoris angustix, vocesque queritantium, largissimum Vincentii animum restringere non poterant. Enimverò hac in re Rectorem decipi (si quidem fraus irrepere potest) intereaque se fraudis inscium simulare, si paternum pectus gerat, jucundum accidere debere: sic enim certum fore, eum qui falsâ necessitatis opinione aliquid esculenti ab eo petit, verâ facilius petiturum: quàm facilitatem ei, qui se patrem meminerit, inferioresque filios, quovis pretio redimendam esse. Quod si fortè cuiquam necessaria negentur, indignationi & queri-

monia maximum, amoris ac fiducia in Moderatores locum in ejus animo nullum omnino fore. In hanc ille sententiam. Et profectò calices si opus fuisset, fregisset, ut pecuniâ inde conflata Nostrorum necessitatibus prospiceret. Atque id ex mente S. Ignatii Rectoribus suadebat. Et verò conquistam in paupere collegio pecuniam, ad sacrum aliquod altaris vas emendum, ipse unius è Nostris curationi addixit. quippe sat gnarus viva Divinitatis vasa inanimis longè antecellere.

Se neglecto

Porro cùm hyems ingrueret, ipsemet per sese sedulò inquirebat, an quisque pro tempestate ac loco à vestibulis satis contra frigus munitus esset. Cumque suæ ad eum deferrentur, sciscitabatur, an reliquis foret provisum: si vel unus restaret, sibi postponi non sinebat: indignum ratus, Rectorem iis instructum esse, quibus subjecti carerent: raro nimirum judicio, haud minus quàm rarâ charitate. Quæ adeo illi cordi fuit, ut dum alicui commodè vestes deerant, suas ipse mitteret. Unde non rarò accidit, idque ex illius voto, ut nullæ ipsi nisi veteres, detrita

detritæ & segmentis reconcinnatæ superarent, quas ne infimo quidem domestico-
rum tribuisses. Numquam vero acquie-
vit, ut novæ in ipsius usum emerentur.
Ita qui cæteris munificus, propè suprâ
modum religiosæ paupertatis, sibi ipsi
erat parcissimus. Cuidam è Patribus da-
tum erat panni fragmentum, interulæ
conficiendæ sat amplum. Is illud Vincen-
tio, utpote Rectori, & tamen malè tecto-
rigentiq̃ue, offerens, flagitavit, ut admit-
teret. At ipse laudatâ offerentis bene-
volentiâ, gratiisque ex animo actis, *Ama-
bo, inquit, mi Pater, quare quis domi eo
maximè omnium indigeat; nec dubita,
donato illi panno perinde lætabor atque
accepto.*

Quare non mirum, si parcos, parùm-
que suis benevolos Præsides ferre non
posset. Itaque si in lustrandis Collegiis
aliquem ex iis comperiret, non efferebat
pedem è loco, ubi parsimoniâ peccatum
erat, quin eum liberalitate religiosa cor-
rexisset. Ita si quis eorum commodum
amictum subjectis negaret, priusquam
Collegio discederet, accersito domum
nostram lanaris texti propolâ, eoque ad
domesti-

Infer-
sus iis
Recto-
ribus,
qui ali-
os ne-
gligunt,
vel par-
simo-
nia, vel
nimio
sui a-
more

domesticorum omnium vestes, pro cuiusque necessitate, ac religiosæ paupertatis ratione coëmpto, omnibus fieri satis curabat. Tum tradita Rectori pretii parte, ut totum brevi persolveret, monebat, ut ex inde plus in Deum fiduciæ, atque in suos charitatis conciperet. Quondam evenit, ut nescio quis è Præsidibus tam insanè sui amans esset (avertat Deus pestem hanc à suâ Societate) ut neglectis, in attrita veste, parùmque ad frigus arcendum aptâ, inferioribus, quos ut fratres, quippe Patre ac Matre iisdem genitos haberi oportebat, ipse non commodorantùm, sed & superfluo amictu oneratus incederet. Non tulit illiberalitatem Vincentius: nec mora superfluis ei detractis alios induit, censuitque qui præesset, indignum: nec enim Rectoris, id est, Patris munus ac nomen mereri, cui viscera non sunt paterna: veriùs monstrum esse Præsidis Religiosi, qui filios algere & incommodè habere sustinet, cùm ipse habet commodissimè: enimverò verum Patrem immemorem sui, memorem esse filiorum, se negligere, suis quæcunque potest, commoda procurare. Et hunc demum

demum esse debere Præfecturæ religiosæ
quæstum, compluribus benefaciendi op-
portunitatem. Cujusmodi beneficen-
tiam etiam erga non subiectos exerceri
optabat: quòd & hi fratres essent, ejus-
demque patris ac matris filii, quos inter
nullum discrimen intercedere debeat.
Concionator quidam dum Neapoli in
Siciliam triremi meliteni vehitur, hac
ad scopulos allisâ, scripta sua vix ipse
salvus amiserat. Vincentius jam recens
Generalis, casum ut audiit, commiseratione
medullitus tactus, hominem per
litteras consolatus est, oblato, quodvis
eligeret, ad cudendas conciones novas,
domicilio: & quamquam non ambigeret
de Præsidium Neapolitanorum charitate,
tamen eum illis singulariter commenda-
tum, jussit omnibus abundè instrui, quæ
vel ad reparandas vires, vel ad alia opus
illi forent.

Quin & cæteris rebus de suis benè me-
reri studebat optimus Pater. Ita dum
aliquò faciendum iter, dum libri spiritua-
les typis in lucem edendi, aut in usus
publicos transcribendi, dum parentes
sibi subiectorum inopia laborabant, seu
quam

Etiā
solatia
suis
procu-
rat

quam nascendi conditio, seu quam fortunæ iniquitas attulerat, effundebat sese, non sua tantum, ut omnibus fieret satis; idque ultro, nec rogatus: satis rogari existimans, quæ charitas postularet. Quod si quandoque petita concedere non poterat, aliter, ut erat integrum, negata supplebat. Magister quidam cupiebat secum libros efferre aliquos è cubiculo, unde migrabat, Vincentius quod ei acquiescere nequiret, lege id nostrâ vetante, confestim ejusdem generis libros eidem providit, simul commodo illius studens, simul religiosæ disciplinæ. Nonnumquam dulciaria cellis injiciebat, partim eorum quos ætas tenerior, partim quos continui labores aliqua refocillatione, ac lenimento donandos suadent. Qui hisce ex improvviso repertis, etsi minimè desiderarent, tamen optimi parentis caritate factum gaudebant, ut parentum curas & solatia desiderare non possent, Vincentio uno patrem ac matrem supplente, quantum religiosa paupertas sinebat. Ad hæc si quis amicorum, eorum præsertim qui in Indiis habebant (qui quidem multi) munusculum aliquod exquisitum ei misisset,

fisset, nec temporis punctum, ut ita dicam, hærebat in ipsius manibus; at illicò aliis, quibus usui esse poterat, impertiebatur: urgeri ad dandum dixisses seu studio paupertatis observandæ, seu imperio fraternæ caritatis.

Atque hætenus de corporum cura; Et animos leniter curat.
 nunc de animorum. videamus igitur por-
 rò, quas sibi leges animis ritè ac suaviter
 regendis præscripserit. Ægrè primùm
 delatores illos audiebat, qui seu indolis
 bonitate, seu naturæ pigritiâ quieti quòd
 sint, paucarumque adeo noxarum, alie-
 nas naturæ potius quàm voluntatis vitio
 admissas, non correctionis studio, sed cor-
 reptionis avidè deferunt. Angustos enim
 ac infirmos animos, ex paleis trabes, &
 lusciosos oculos ex umbris montes facilè
 sibi fingere. Quare quò magis alienas
 culpas accusando exaggerabant, eò fidem
 illorum magis habebat suspectam. Nec
 umquam delationi sic unam aurem adhi-
 buit, quin alteram & quidem illibatam
 servaret defensionis: nec inuri sibi fini-
 stram de aliquo opinionem sivit; etiam
 ab iis quos regiminis habebat admini-
 stros, nisi factum evidens & omnino extra
 contro-

controversiam foret. Hinc nemini suspectus, omnibus expositum tutumque per-
fugium erat. Quare illo gubernante pro-
cul erat illa tinea Religiosæ familiæ, diffi-
dencia inter Præsides ac subjectos mutua,
procul horum desperatio, quæ, quod illa
lente & clanculum exederit, uno impe-
tu quassat ac diffringit. Numquam ad ar-
guendum quempiam accedebat, nisi se-
cum reputasset, qua ratione correctio
utilis reo, ac minimè molesta accideret:
similis nimirum chirurgo filii vulneribus
sic medenti, ut minimum dolorem exci-
tet. Nèc enim vultum torvum atque im-
mitem induebat, aut verba devolvebat
cum strepitu atque impetu parum paca-
tæ mentis indice: sed si aliqua se offer-
ret vel Christi, vel Sancti alicujus senten-
tia, hac ad monendum leniter utebatur,
ut admonitio velut ab illis, non à Vin-
centio profecta, tamquam pluvia ex al-
to, lenius altiùsque animo influeret. Op-
portuna quoque ac mollia arguendi tem-
pora captabat, prudens correptionem
medicamento esse similem, quod quidem
in tempore haustum sanat, aliàs necat,
aut graviter lædit. Quocirca non raro
eam

eam differebat, dum reus bellè atque hilariter se haberet, ut objurgatio molliùs caderet; aut in tempus exercitiorum spiritualium, vel præparationis ad vota ritè instauranda, quo tempore inquit quisque ex instituto nostro in animæ suæ nervos; & ipse insinuato de rebus piis sermone, quasi aliud agens, quàm destinarat, placidè tangebatur plagam, & occulto quidem, sed profundo ictu pus omne eliciebat. Quondam concionatorem audit, haud scio cujus Ordinis, parum congruis Religioso gestibus, & ad ostentationem potiùs quàm ad sacros motus composita oratione differentem. Ex candescebant inter se eâ finitâ Vincentii comites: at ipse, *Ite nunc, ait, quærite vobis Rectores, cum tam difficilis sit, attamen necessaria, si officio fungi velint, subiectorum correctio. Nam vel eiusmodi orationis vanitas, sanè intolerabilis, toleranda esset; vel si emendare est animus, iubendus est hic talis vitæ concionisve modum mutare: quod citra eius perturbationem quâ fieri possit?* Ex quibus planum est placidas delictorum correctiones illi placuisse. Itaque, quod verbis poterat, non pœnis

L efficien-

efficiendum censebat, nisi si noxæ publicæ, exempli ac disciplinæ gratiâ castigandæ forent. Sic bonus Pastor, authore Gregorio, ut plurimum voce ac fistulâ, quandoque pedo regit oves. Quin & quempiam castigaturus, sedulò curabat, ut culpa in aperto esset, ne qua negandi querendive ansa restaret, & acerbitem pœnæ, prompto intimi amoris sensu mitigabat, Samaritani exemplo, oleum vino in plagâ curandâ miscens. Narrat ex Adjutoribus rei familiaris quidam, accitum se aliquando ad conclave Vincentii; cumque venisset, orantem ad pulpitem offendisse. Tum se ab eo jussu tantisper confidere, dum scilicet illius animum, ut correctionem utiliter exciperet, precando parasset. Demum oratione desitâ, conversum optimum Patrem ad sermonem de noxâ ab ipso admissâ: tantâque illum animi ac rationum vi aggressum esse, ac impulisse ad subeundum quidquid pœnæ imponeretur, ut quamvis maximè vellet noxæ fucum prætexere, timore pœnæ, tamen nullatenus posset: atque ita verecundiæ suæ atque infantia iratum ad cellam revertisse.

Si

Si quem alicujus delicti sibi conscius <sup>Cum
sensu
beni-
gnitatis</sup> videret poenæ se humiliter submittere, sic afficiebatur animo, ut irrogare vix posset. Solâ necessitate ad hoc adigebatur. Ita coactus aliquando quemdam publicè punire, ob verba stomachi & indignationis plena, quæ commoto publicè exciderant, cum eum culpam agnoscere ac plangere, paratumque ad quamlibet poenam advertisset, dicebat se illius submissione quodammodo dolere. Enimvero illinc adigi ad publicam poenam publicæ noxæ irrogandam: hinc autem ad miserationem ac veniam. Addebat sua Præpositi non minus interesse, rei lenitatem in ferenda poena remunerari, quam delictum castigare: quod hoc errati potius quam voluntatis esset, illa contrâ mentis optimæ. Et contigit, ut cum quispiam poenam sibi ejus jussu irrogatam haud gravatè tulisset, ejusdem benignitate altiùs proveheretur, quam aliàs fuisset subvectus; ut felicem culpam dicere liceret, quam sequeretur poenæ patientia. Illud etiam sua illi benignitas præscripserat, ut minorem culpa poenam injungeret, quò benevolentiam poenæ im-

mixtâ etiam puniendo fontes sibi devinciret. Ita vitabat etiam eorum parum æquam opinionem, dum quisque culpam elevat, pœnam exaggerat, peccare facilis, difficilis puniri. Denique RR. PP. Assistentes, ut ex iis ipsis audiui, suspiciebant in Sancto Generali nostro tantam animi fortitudinem in sancientiâ fontium pœnis disciplinâ religiosâ, quantam superiori capite exposuimus, cum hac quâ de agimus, summa benignitate conjunctam, quasi illorum pœnam ipse ferret, neque posset totam imponere.

Subje-
ctorum
injuris
nihil
obstan-
tibus

Subjicio postremam illius benignitatis laudem, quod hæc ipsa nec contemptu, nec alia offensâ languesceret. Quin & illis magis accenderetur ad benè de iis, qui offendeabant, merendum. Acceperat à quopiam è Nostris litteras perturbati animi indignationem, aliaque omnia, quàm quæ subjectos decent, spirantes. Provincialis, qui Vincentio tum à litteris erat, dum epistolam ad fontem exarat, amicè monuit (nam à reprehensione sciebat Generalis genium abhorrere) ut videret quo illum mentis error ac conturbatio impulisset, contra quàm ratio observan-

observantiæ Præsidibus debitæ postulabat. Sed Vincentius dum eam epistolam sub-
scribendi causâ inspexit, totam induxit,
novamque voluit contexi, quæ nec spe-
ciem quidem umbramve haberet aculei,
quasi si reus æquum bonum cordatè scri-
psisset. Aliàs Rectorem aliquem admo-
nuit, ut nonnihil de severitate remitteret;
quòd inferiorum tranquillitati, ut fit,
plus officeret, quàm prodesset disciplinæ.
Hic, sive quòd corrigi non amant, qui
soliti sunt plus æquo alios corrigere, sive
ob insitam austerioris indolis propensio-
nem, cum admonitionem satis graviter
ferret, rescripsit se muneris sui pertæ-
sum esse. Quæ responsio ita perculit
boni Patris animum, ut litteras ad eum
dederit humanitatis ac submissionis ple-
nas, quasi molestiæ ei creatæ veniam
peteret. Pauco post tempore dum ad Col-
legium istud venisset lustrandi causâ, co-
gnito posse se Parenti ejusdem Rectoris
Neapoli in negotio non levis momenti
adesse, nec rogatus, impensè se obtulit &
in tempore adfuit: nec juvare destitit an-
te felicem illius exitum. Verùm haud
scio an major ulla laus benignitatis ejus

extiterit, quàm quæ ex re subjecta effloruit. Non arridebat nonnullis ratio illius regiminis, qui eum suo arbitratu regere, potiusque ex voto suo, quàm ex recto iudicio agere voluissent. Improbavêre illi apud Generalem, quæ in eo damnabant. Neque delatio Vincentium latuit: sed neque impellere potuit ad verbum ullum pro suæ causæ defensione scribendum: quin potius testatiorem deinceps esse voluit suam in accusatores benevolentiam, eosque, quantum fas fuit, etiam aliis meritis extulit, quòd sibi persuaderet amore recti ad id adductos. utcumque sit, sua illos fefellerat opinio. Nihilo tamen minùs propterea, aut infrequentius eos consulebat Vincentius: non servili quidem ingenio, consiliis velut obligatus, sed libero, ut si usus ferret, iis repudiatis alia omnia sectaretur. Parum enim pensi habebat, si gratiam non obtineret humanam, cum unicè venaretur divinam. Contra morem nonnullorum Præsidum, qui serviunt ut imperent: & consiliariorum, qui tamquam heliotropia ad solis sui motum circumaguntur, vera utrique & despicabilia gratiæ humanæ mancipia.

Cæterum

Cæterùm Vincentius adeo sibi in benignitate lenitateque regendi per omnes præfecturas constitit, ut inter paucula, quæ sumpto SS Eucharistiæ viatico voce ac viribus defectus, ex imo verba deprompsit, asseruerit sese semper conatum, quantum fas fuit, cuique satisfacere, & solatio esse. Dumque Societatis gubernacula tenuit, sæpius auditus est sortem suam plangere, quòd ut maximè cuperet, non liceret sibi per officii sui leges & rem Societatis publicam, omnium votis morem gerere. Nec enim umquam singulorum desideria sunt ejusmodi, ut ita singulis favere possis, quin noceas universis.

CAPUT X.

*Memorabilia quadam effecta
egregia Vincentii in subje-
ctos caritatis.*

TEmpus me deficiat, si singulatim omnia persequi velim, quæ Vincentius toties aliis cum imperio Præpositus

L. 4

specimina

Vincen-
tii cura
depel-
lendi à
tironi-
bus dæ-
monis
con-
atus,

specimina edidit propensissimæ in salutem perfectionemque suorum voluntatis. Et verò quæ capite proximè superiori produximus, penitus inspicienti satis eam demonstrant. Verumtamen paucula illius exempla, quæ subnecto, præterire non licuit; sive quòd ad Moderatorum documentum insigniora, sive quòd divinam ac prodigiosam manum Vincentii votis ac conatibus obsecundantem ostendunt. Quamdiu tirocinium Societatis rexit, gnarus quantum intersit dæmonis vaframenta ab ipsis initiis evolvi, ei que quem nobis Deus præfecerit, expandi, jubebat Novitios suos, ubi primùm molestius importuniusque ad prava se sollicitari animadverterent, etiam nocte concubiâ, nullo tædii sui metu, nullo incommodi respectu, ad conclave suum venire, & pandere animum. Etenim tali præsertim re ac tempore patrem se illis esse oportere: atque adeo non fore sibi quidquam acceptius, quàm si ingenuâ libertate fiduciaque uterentur. Ita factum, ut cum nequam ille genius frequentius eos aggredi soleat, qui proximè tyrannidem ejus excussere, quippe rudes adhuc, imbelli-

imbellique virtute, assidue interdum noctuque ad Vincentium itarent, subsidii gratia, consiliive. Augebat frequentiam fiduciamque excipientis humanitas, atque invitatio; præsens item remedium: nam nudasse plagam, non raro sanari erat. Subita unius curatione comprobatur.
 Fuit cum novitio cuidam ad quietem se componenti, instante jam somno quasi ex insidiis injectum est simul vehemens tædium susceptæ religiosæ vitæ, simul sæcularis abjectæ desiderium. Et nitebatur ille quidem utrumque rejicere: sed pro nixu tentatio crescebat. Quid faceret? nam ex vero docuit S. Ignatius nocturna cum dæmone prælia diurnis periculosiora esse, quippe animo objectis illecebris tenacius inhaerente, quando illum nulla sensibilis species ab iis divertit. Igitur lecto se proripiens, propectâ jam nocte ad cubiculum Vincentii confugit; fores leniter pulsat, ne si obdormisset, somnum interturbaret molestius. Confestim jubetur ingredi; narrat tentationis genus & importunitatem; conatusque sui damnum potius quam fructum. Tum amica hilarique voce, *Eia mi frater*, ait, *timorem pelle, res bono loco est, crucis signum*

L 5

qua

qua parte cor residet, digito imprime: nec plura: cubitum quietus redi. Rediit, ut jussus, illoque facili juxta vulgarique remedio non solum in præsens, sed & in reliquum vitæ, eo genere tentationis liber extitit.

Miraq;
alterius
conver-
sione

Admirabilior fuit, digniorque memoratu mutatio cujusdam tironis Adjutoris, ejus ipsius confirmata jurejurando. Hic quondam incidit in sæculares tironum vestes, auræ liberiori (ut quotannis fieri assolet, ne vitium contrahant) in porticu expositas. Quas dum curiosius contem-
platur, suas etiam animadvertit. Hæret in earum aspectu, sensimque vanâ præteriti ornatûs oblectatione capitur. Non defuit occasione dæmon: & illinc sensum pristinae suavisque libertatis juveni revocavit in memoriam, hinc molestias ac rædia vitæ, in centonibus illis quibus nunc onerabatur, tolerandæ: atque ut orator est in perniciem hominum disertissimus, utraque mirè amplificavit. Ne dubitaret ergo quando adhuc sui juris erat, nec ullo voto religioni obligatus, atque adeo sine crimine licebat, hasce molestias à se depellere, resumptisque sæculi vestibibus
pristinae

pristinæ libertati se restituere. Neque
 furdo cecinit. Assensus est miser tyro
 pravæ suggestioni, & vasa colligere sta-
 stuit. Quia verò sat certus erat Vincen-
 tium, si mentem ac consilium ejus rescir-
 ret, persuadendi adeo potentem, ac Deo
 gratiosum, ut vel dicendo vel precando
 illud disturbarer; ejusdem vafri genii in-
 stinctu, non silentio tantum, sed & fugâ
 rem expedire statuit: Jàmque in occasio-
 ne fugæ quærendâ totus erat. Clavi igitur
 aliquando potitus, modò domus, modò
 templi fores adibat, explorabundus, num
 quem obvium haberet, à quo deprehen-
 di posset, si properè ad vestium sarcinam
 recurrens, eâ arreptâ insalutatis omnibus
 se subduceret. Et Deo benè propitio sem-
 per aliquis occurrit, ut cellam mærens
 repetere cogeretur. Octo dies tenuit ea
 fugæ captatio, usque dum Vincentius Do-
 minicâ die sacrâ Synaxi defunctum ad se
 accivit, intoque de aperiendis animi ar-
 canis sermone, petiit, nullâne illum
 prava cogitatio turbaret. Negat ille in-
 trepidè. Sed Pater mentis ejus divinitus
 conscius, eandem quæstionem aliquo-
 ties iterat: at toties ille pernegat. & adeo
 præsi-

præfidenter, ut omnem spem recideret exprimendæ à se confessionis. Tum Vincentius, *Quid si, subjicit, prior ipse statum animi tui patefaciam, annuésne vera loquenti?* Spondet. *Carissime frater, ait, iam octo dies sunt, ex quo abdicata religiosa vitæ voluntate constituisti de transfugio in sæculum; eò clavim surripuisti, quam penes te semper habes, sapiúsque iter ad ianuas domûs explorasti, ut si nemo obvius te deprehendere posset, aufugeres.* His auditis miser attonitus, & sacro quodam horrore perculsus est. Siquidem noverat se consilium illud suum cum mortalium nemine communicasse: ac tum scilicet ordine totum exposuit. Solatus est Pater optimus prodigum suum verbis sanè benignissimis: pollicitusque neminem omnino, præter se, rei conscium fore, addidit amplioribus etiam, quàm antehac umquam, curâ benevolentiaque illi se deinceps adfuturum. Dein genua curvare jussit, & crimina ritè confessum absolvit. Porro visus est ille sibi ingenti onere levare; liquidiori que, quàm antehac ulla occasione, gaudio delibutus, ad cellam se recepit: certus mori priùs quàm

quàm ab initio vitæ genere desciscere.

Affinis est in causa non dispare even-
tus, qui subicitur. Duo quidam Societa-
tis adjutores amisso sensim religionis spi-
ritu, atque adeo tædio illius affecti, ex
compacto decreverant Societate repu-
diatâ ad pristinas artes redire. Sed prius
quàm rem exequerentur, tertium quem-
dam hætenus propositi tenacem ad idem
sollicitarunt. Et quia hoc negotium erat
authore dæmone susceptum, eodem in-
stante tanta vi affectûs rationumque fal-
ladium hominem invaserunt, ut succum-
beret. Hæc est humana imbecillitas. Si
lapsantem naturam in malum succusse-
ris, nihil prius, quàm ut sponte ruat.
Ergo jam gravis erat illi vel memoria
obedientiæ, cui antea re ipsa parêre ju-
cundum: maximè verò intolerabilis tot
legum observatio, quæ ne momentum
quidem temporis suo arbitratu agere
permittunt. Summâ, decernit & ipse nun-
cium religioni Christoque remittere; at
non sine gravi mentis perturbatione,
acriq; stimulo conscientia. Nimirum
utcumque vitæ religiosæ pertæso inhor-
rescebat voluntaria illa, quam destinabat,
præcipi-

Alius
item cū
vatici-
nio

præcipitatio sui è cœlo in cœnum, & è cœno, ubi difficillimum est præcipiti consistere, in orcum. Vix duo illi pravi consiliarii ab eo discesserant, cùm Vincentius hunc in conclave suum accersiri curat. Quamquam enim nec congregantes alios viderat, nec degredientes, mente tamen interfuerat eorum colloquiis. Rogat igitur illum, quî se animus habeat, an illius quietem quid interturbaret. Ille malo dissimulato negat. *Quid ergo sibi volebant hi duo*, subjicit Pater, *quidve tecum conferebant?* Mentitus ille, nuncios respondet, præterea nihil. Urget hominem Vincentius, nève mentiri pergat, asseverat magno pariterque dulci animi sensu quæstiones has non aliò quàm ad ejus bonum institui: atque ita demum veritatem extorquet, quid ab illis duobus conspiratum, ad quid ipse sollicitatus, quid pollicitus, & quantis exinde angoribus premeretur. *Tum verò Vincentius, Non sic res habebit*, ait: *Etenim ille* (alterum è duobus nominavit deficere pertinaciorum) *permansurus est in Societate: alter ab eâ discedet.* quod utrumque evenit. Deinde paucis hunc tertium ad constan-

constantiam exhortatus, sigillum Christi
 è cruce pendentis extraxit è sinu, ubi ge-
 stare solitus; vile quidem si materiam ac
 speciem spectes, at illius usu contactuque
 pretiosum: cumque fratrem sic affatus
 est. *Vides, frater mi carissime, quemad-*
modum optimus hic Redemptor nobis bra-
chia expandit sua, nosque præstolans, ni-
hil tantopere exoptat, quàm ut in dulcissi-
mo illius sinu nos ipsos immittamus,
intremusque illius cor, utique hunc in fi-
nem apertum? Et nos tam pium Dominum,
nos, mi frater, à nobis deseri sustinebimus?
 Atque hæc locutus, signum illud ei dona-
 vit, monens ut qualibet pressus necessi-
 tate, perfugium in eo suum collocaret:
 fore profectò instrumentum, fontemque
 omne genus gratiarum: quod & postmo-
 dum variis temporibus, rerumque diffi-
 cultatibus expertus est. Hisce autem di-
 ctis amplexatus est hominem, ejusque
 fronti formulam crucis appressit. Ille
 autem eo crucis aspectu, Patris amplexu,
 manusque in fronte contactu, mirum
 quantum animo permotus, discussâ pe-
 nitus tetrâ criminosa mentis caligine,
 atque adeo angore soluto, omninò alium
 se

se sensit, itaque in arrepto religioso instituto firmatum, ut si Societatem recens post longa desideria obtinuisset.

Eamdem
ejus cura
quidam ad
defectionem
solicitationis
frustra
experitur.

Neque verbis tantummodo, aut hortationibus, sed & precibus fervidis ac diuturnis, durisque verberibus suorum in Societate confirmatio Vincentio constabat. Quæ omnia eo frequentabat ardentius, quod non nesciret consuetam hujusmodi nutantium (qui ut plurimum infirma virtute sunt) socordiam sic suppleri; atque adeo fugari dæmonem, quem illa velut proditrix, ad eos, quibus infidet, aggrediendos invitare solet. Ex eorum numero Novitius quidam egregiæ spei ob insolitam ingenii excellentiam grandia quædam ad Numinis gloriam spondentis, (si par quidem virtus cum tempore accessisset) è ferventissimo virtutis assecclâ jam desidiâ tædioque inita vitæ languebat. Quin & fastidiebat divina, quippe quorum sapor non percipitur ab iis qui aliorum Ægypti gustu capiuntur. Quocirca & facile aditum dæmoni dedit & manus: at Vincentius non ita facile illi copiam Societatem deferendi. Etsi enim non erat animus invitum retinere

retinere (nam domus religiosæ non sunt triremes) tamen omnia prius periclitari, quàm fortè in exitium præcipitem abire sineret, volebat. Itaque lacrimas etiam ac sanguinem ejus redimendæ constantiæ impendit. Sed frustrà. Pertinaculus ille obstructis ad omnia hortamenta auribus, animum ad defectionem obfirmavit. Ergo quondam benè mane, ad ædiculam intra urbis quidem mœnia sitam, sed à tirocinio disitam eduxit, ibique sæculares vestes ei reddidit. Dum induit, suis exuit se Vincentius, & ultimùm experiturus, num adolescentem sibi à dæmone abreptum, revocare ad se Deumque posset, concisos flagris humeros, plagisque confectos illi ostendit, sperans hoc aspectu emolliendum (nec enim desperandam victoriam, quamdiu prælium duraret) atque ut illius animum feriret altius, addidit se donec humeris caro sanguisve superaret, non destitutum suo sanguine pœnas ejus levitati debitas lueri, quoad vocanti Deo fortiter se redderet. Sed enim tanta charitatis argumenta in faxeum pectus nihil potuere. Abire igitur permisit, quò libido rapiebat. Et

M

dubio

dubio procul majore ipsius quàm Societatis damno. Ingenia enim Societati semper suppetent, quippe eorum altrici & educatrici, maximè quamdiu in eà virtus florebit, moderatrix ipsa & pædagogica ingeniorum. At desertoris istius occasione relictum esse posterorum memoriæ exemploque, tam eximiæ charitatis Præsidum in vacillantes pignus; id verò illius adolescentis jacturam suprà, quam nimis compensat.

Ejusdē
cura
prodigi-
osa
corpo-
rum

Atque hætenus hîc dicta Vincentii curam animarum commendant: Unicum hoc prodigium indicat abundè corporum. Invigilabat bonus Pastor gregi suo, non interdum dumtaxat, sed & noctu. Quondam evênit, ut cùm reliqui omnes somno se dedissent, conclavi suo egressus ministrum adiret, jussûmque sine mora cubitu surgere, sollicitè instantèrque ad cellam P. Joannis Baptistæ Tuso mitteret, caurum ne quid illi sinistri accideret. Et profectò præsentissimum erat discrimen. Cùm enim introisset Minister, ipsum quidem profundo immersum somno offendit, at simul adjacentem lecto ceratam resticulam ardentem, quam
restinguere

restringere dormituriens oblitus erat, jamque ad imum usque consumptam, coeptantemque adurere lecti linthea. Et periculum instabat ne flamma sensim augescens dormientem involveret: sed ambo igni statim extinguendo incumbentes, illud amoliti sunt. Intellexit porro Pater Joannes Baptista, cui tam opportunum necessariumque remedium, & adeo vitam deberet. Nos verò exploratum hinc habemus Moderatoribus paternum in suos pectus curamque gerentibus, Deum ut communibus filiis patrem matremve se probet, nec prodigiis parcere.

CAPUT XI.

Vincentii suprema Romæ beneficentia in agros ac egentes.

PRiუსquam felicem divini hujus viri obitum describendum suscipiam, visum est ejus occasionem referre, quippe ex qua egregia illius laus efflorescit. Semper illum ardens desiderium tenuit non modò brevi moriendi (ob sanctam animi

Vincentii desiderium pro Christo moriendi

M 2

ad

ad Deum, supremum utique bonum ac finem suum, anhelantis impatientiam) sed & moriendi, conceptâ ex ministerio contagiosorum morte. Cum enim pro eâ, qua flagrabat, Martyrii cupiditate, integrum ei non esset post exantlatos Evangelio disseminando labores, in aliquâ Indiarum plaga, sanguinem vitâque fidei causâ profundere, id proximum videbatur, ut, velut in solatium negati martyrii, charitatis in ægros præstitæ gratiâ generosè occumberet. Itaque eo tempore quo Italiam sollicitavit metus illius contagionis, quæ paucis post annis per universam immaniter grassata est, Vincentius Novitiorum tunc Magister Neapoli, ad Reverendum admodum Patrem Mutium Vitellescum Societatis Jesu Præpositum Generalem litteras dedit supplices, ut quamcumque urbem, in qua degeret, pestis invaderet, copia sibi fieret, eâ afflatis de Societatis more ad salutem animarum inserviendi. Et hanc sui devotionem concepto ex Moderatorum venia voto firmavit. Inventum illud est ab illius obitu sua ipsius manu exaratum, in hæc verba. *Ego Vincentius Carafa,*
peccator

peccator indignissimus, voveo coram Sacratissima Virgine Mariâ, Angelo meo Custode, & Curia caelesti universa, ubicumque fuero, ubi pestis ingruerit, facultate accepta à meis Superioribus, tali morbo affectis inservire: ut amore amoris tui moriar, qui amore amoris mei dignatus es mori. Amen. 10. Augusti. Die S. Laurentii 1624. Quoniam autem Deo visum est, tum quidem Neapolitanam urbem pestis immunem tueri (utique civili bello, quo postmodum miserè arsit, reservatam) non potuit vir piissimus desiderio ac voto suo obsequi. Semper tamen utrumque animo hæsit, simulque opinio ratæ imposterum facultatis obligationisque utrumque exsequendi, tametsi non tam pestis, quàm alterius generis morbus esset, modò commercio ipso, & & afflatu valentibus noxius. Et aliàs quidem atque alibi fidem illam Deo datam liberavit, sed postremo ac potissimè Romæ. Quamquam enim ad Societatis clavum jam sedenti, spes illa, studio divini amoris, charitatisque fraternæ, caput morbis ac morti objectandi, erepta videri posset; haud tamen difficilè fuit

amantissimo Numini tam pio servi sui desiderio explendo amplam suggerere ansam: ut quæ Vincentii vitam sibi omnino vindicaverat charitas, mortem ex merito coronaret. Et Romam quidem elegit, ut & illa illustrior esset, ejusque exemplum fructuosius, & hæc orbis caput, ac Sanctorum palæstra, etiamnum sibi se similem gratulari posset.

Initium
dat sub-
levandæ
publicæ
necessi-
tati.

Igitur anno 1649. (quo anno ob proximè præcedentis sterilitatem summa fuit annonæ in Italia difficultas) innumeri pauperes Romam, tamquam ad commune perfugium confluxêre, ut imminentem à fame mortem mendicata stipe evaderent. sed quia eorum multitudo ingens erat, & robustiores mendicandi promptitudine debilioribus officiebant, factum est ut ex his subsidio destitutis, cum non haberent, quò se reciperent, plurimi mediis in plateis languidi, nonnulli miseris ac fame enecti jacerent. Vincentius itaque, cui velut innata erga egenos benignitas, scilicet ex horum auditu aspectuque incredibilem animo dolorem hausit. Quare principiò misit quosdam è Domo Professâ Patres Fratresque panibus

panibus ac vino instructos, iis utcumque refocillandis, quibus vires deerant ad mendicandum: tum agitare secum & cum aliis cœpit, qua ratione prospici publicæ illi necessitati posset. Sed qui consulebantur, vim maximam hominum cum maxima annonæ penuria componentes, frustra de eo quæri censebant, quòd supra facultatem esset. Itaque etiam à cogitatione subsidii, non modò à consilio Vincentium abducere nitebantur. At Sanctorum mens, ut increato lumini est propior, ita clariùs videt; & Charitas, ut de divina flamma plus participat, sic diffidentia frigore minimè se tangi, nedum hebescere patitur. Hæc igitur Vincentium impulit, ut subsidio publico initium daret; spemque fecit fore, ut Deus, pauperum Pater ac fautor, conanti vires viasque suggereret tantæ calamitati succurrendi; quòdque ipse per penuriam suam utcumque inchoaturus erat, aliorum ope operaque perficiendi. Denique centum ducatis nescio quâ aut unde acceptis, egentium negotium agere instituit. Venit illi primùm in mentem opulenti cuiusdam hominis, qui nuper

favente Numine multa millia aureorum ex quadam negotiatione lucrificerat. Rogat Hispaniæ Assistentem, cui is probè notus, stipem ab eo petat in pauperum usum: acquiescit ille, & spe ampliorē obtinet. Insuper ab eo monetur Cardinali Albornos incessisse desiderium grandem nummorum summam egentibus largiendi. Bonum factum! nec sine Numine. Neque enim aliud quidquam morabatur egregium Ecclesiæ Principem, quàm quòd ad manum non esset vir prudens & industrius qui cum fide credendam à se pecuniam distribueret. Cùm ergo R. Pater Assistens Vincentio auctore ad eum adiens, consilium hujus Dei servi de pauperum subsidio exposuisset, mirâ lætitiâ affectus, grates egit cordium arbitro, quòd tam egregium beneficentiæ suæ administrum sibi in tempore providisset. Confestimque præcepit, ut nullâ interpositâ morâ quingenti ducati ad Vincentium mitterentur, quibus haud multo post ducentos adjunxit, cum decem vini modiis: & præterea promisit collaturum se in solidum non minus bis mille ducatos, imò quantum
Vincentio

Vincentio petere placitum fuisset. De-
 mum dignâ Ecclesiastico Principe muni-
 ficientiâ, subjunxit, si in opus tam ne-
 cessarium, ac Numini acceptum nummi
 sibi deficerent, promptum paratum se,
 universam palatii sui supellectilem iis co-
 gendis divendere.

Neque tamen illius munificentia suffi-
 cere Deo visa est compensandæ Vincen-
 tii fiduciæ. alios quoque in subsidium
 publicæ necessitatis, ipsius gratiâ submi-
 fit. Quos inter eminuit Cardinalis de la
 Cueva, qui vel una largitione quingen-
 tos aureos in pauperum ærarium intulit.
 Itaque hoc apparatu panis, caro, oriza, &
 legumina coëmi cœpta: impressæ item
 typis, signatæque scedulæ, ad multa mil-
 lia; & cum à Nostis totam Urbem per-
 lustrantibus, obviis pauperibus tributæ
 essent, quisque in Kalendas Apriles Do-
 mum Professam invitati ad stipem. Et
 abhinc confluxere illuc ingenti numero:
 nulla tamen confusione. Nam extima
 plateæ, quæ palatium S. Marci, Domum-
 que Professam interjacet, repagulis oc-
 clusa: intra quæ omnes egeni cogeban-
 tur, mulieres illinc cum pueris, hinc è
 M 5 regione

suble-
vandi
ratio

regione viri, & inter utrosque stips erogabatur: in singulos panes bini, juscum item & aliqua vini portio. Dispartiti in id operæ Domûs Professæ Sacerdotes omnes; etiam Assistentes negotii tam pii partem ultro amplexi, simulque illustriores è Collegio Romano Patres. Hi ordine pauperes componere: illi panem impartiri: alii vinum, alii juscum: tabellas alii parare, alii tradere egenis in sequentem diem: omnes caritatis officium, quod sortiti erant, sedulo curare. Sed inter omnes insudare Vincentius maxime, insignioremque, quam aliàs solitus esset, præferre hilaritatis speciem: tametsi plus negotii pauperes illi, quam quam alteri dabant. Effundere se cum stipe videbatur: quam & largiorem quam reliqui donabat, & ferè quantam flagitabant. Nec enim dimittere à se mœstos poterat, aut spe frustratos. Quin & piâ illorum fraude delectabatur, seu dum amplius quam constitutum erat, peterent, acciperentve; seu dum iteratò ad stipem venirent. Cùm autem de aliquorum ejusmodi dolis commonefieret, amicè dolentérque rem excusans, dicebat
non

non cupiditate fallendi, sed merâ necessitate ad id eos adigi: & si quid aliud peccatum ab illis esset, illud omne qualebat excusatione tegebat, nempe qui Christum in egentibus intuetur, eorum vitia vel non videt, vel præ Christo, non vult attendi. Itaque Patris animum in eo experti, tamquam patri proprias quisque difficultates rei familiaris exponebant, earumque levamen supra communem stipem deposcebant. Præterea dum egentes ordinarentur, plateam circumiens, seligebat è pueris pannosiores ac squallidiores, domumque introductis simul manu sua porrigebat cibum potumque, simul tradebat Christianæ fidei elementa, ut animum unâ cum corpore pasceret.

Junxit se porrò mendicabilis hisce, non modica honestiorum multitudo, ad extrema redactorum: Sacerdotum præsertim ac Religiosorum, civium quoque & artificum, quibus provideri pro conditione curavit. Eapropter jussit in ampliore aliquo cubiculo Domûs Professæ apponi sternique mensas aliquot, centum partim Sacerdotibus, partim Religiosis:

Etiam
Sacer-
dotes &
cives
honestiores
ad extrema
redactos,
itemque
memb-
bris ca-
ptos

giosis : & aliquot è plebe honestioribus ; dumque vescerentur , librum pium legi , ut & hi hac lectione mentes pariter reficerent. Dum hæc aguntur , animadvertit amantissimus pauperum Pater , in tanta eorum frequentia nullos propè adesse cæcos , aut mutilos , mancosve : quos tamen plurimos urbem habitare constabat : & continuo Sacerdotem mittit , qui per celebriora illius loca , templave quæfitos ad stipem vocet , eorumque nomina albo inscribi curet . Nec diu se rogari passi , adfluxere primo ipso die centum & duodeviginti , atque in atrienſe septum Domus Professæ coacti communi stipe donati sunt .

frequē-
tia lar-
gitasq;
specta-
torum,
& pietas
egentiū.

Ceterum excivit hæc caritas Præsules , Proceresque haud paucos ad sui contemplationem . Delectabat enimverò illos cernere Generalem Ordinis Præpositum , inclyta domo , virtuteque , necnon alios prudentiâ , virtute , ornamentisque reliquis clarissimos viros , mendiculis laceris ac foetentibus , tanta cum animi demissione , benignitate atque hilaritate , inservientes . Addebat stimulos ad visendum , pauperum pietas , qui prius
Litaniæ

Litanias B. Virginis, aliâque pia carmina
 concinebant, quàm stipem acciperent,
 præcentoribus Scholasticis nostris aut
 Tironibus, ad maiorem concentûs mo-
 dulationem modestiâque. Nec sterile
 spectaculum erat illius seu caritatis seu
 pietatis; corda etiam spectantium intimè
 penetrabat, manusque pandebat libera-
 litati, quippe in tam salutares usus. Fuere
 qui clanculum per ignotos homines,
 fuere qui coram & extemplo magnum
 pecuniæ numerum conferrent ad eleē-
 mosynæ continuationem. Ex his Dux
 Cæsarini, & Domini Falconieri, currus
 onustos pane vinoque miserunt. Geor-
 gius Bernardus Comes d'Herbesteim,
 Adolescens prænobilis, & Ecclesiarum
 Cathedralium, Ratisbonensis, Passavien-
 sis, & Uratislaviensis Canonicus, Colle-
 giique Germanici inquilinus, per id tem-
 pus fato concedens, publicæ necessitati
 sublevandæ insignem pecuniæ summam
 attribuit. Sed quod pluris pendendum
 arbitror, Judæi ipsi maximâ frequentîâ
 theatrum illud Christianæ caritatis invi-
 sebant: atque ut exemplorum vis magna
 est in utramque partem, & fidei divinæ
 veritas,

veritas, ex rerum quæ credendæ proponuntur, honestate probitateque æstimatur, nonnulli ex iis exemplo illo permoti Christianam fidem amplexi sunt. Quin etiam compertum est, quemdam à fide avitâ transfugam, quem parens ex Hispania fugiens, adhuc sexennem abduxerat in Turciam, & Mahometicis sacris initiandum curaverat, cùm à Christianis captus, & in servitutem redactus, ex eorum manibus se Romam proripuisset, contemplatione illius caritatis medullitè tactum, Mahometem ejurasse (posteaquam quadraginta annos illum coluerat) & operâ nostrorum in gratiam cum Ecclesia rediisse. Adeo leniter alterque in animos influit charitas! adeo etiam pertinaces emollit!

Noctu
paupere
res in
partem
Collegii
Romani
excipit:
fovetq;
mira
beni-
gnitate

Ne quid autem illi charitati deesset, cùm mendicis compluribus nec domus esset nec diverforium (quo fiebat ut noctu sub dio cubitare cogerentur) iis recipiendis granaria Collegii Romani assignavit, viæ, quam Pantani vocant, adstruxit. Illic plus centenos lectos instrui curavit, in quibus, quàm commodissimè fieri posset, egeni quiescerent. Porro singulis

singulis sub diei serum sua quotidie cœnula mittebatur, simul & magistri fidei virtutisque Christianæ: nam liberalitas optimum doctrinæ vehiculum est; & virtutis semina apertis largitione animis promptiùs accipiuntur. Ipse sanctus Generalis frequenter eos, amicissimèque invisebat, & honori gloriæque sibi ducebat, illis ministrare. Quoniam verò eo etiam ægrotantes irrepebant, ipse illis partim consolandis, partim refocillandis cupedias porrigebat: quaque poterat ratione, nauseabundis ciebat appetentiam. Matrem sedulam dixisses: & revera matrem fecerat caritas, quæ materni in pauperes pectoris sensus affectusque ei impresserat. Sed tamen prior eidem cura animorum, quàm corporum. Quam curam nihil imminuebat, aut morabatur egentium squalor, aut locorum in quibus versabantur foetor haud modicus: verum acuebat potius, & hilaritatem insuper promptitudinémque subveniendi addebat. Ita cupidus adjungebat se illis, quorum aspectus horrorem ac nauseam creabant. Quondam visus est plus horæ spatium flexis humi genibus & prono capite

capite unum atque alterum puerum ægrum, ritè peccata fatentes, audire, loco tam horrendum in modum putenti (erat enim mera valetudinarii cloaca) ut illi, qui quippiam operis illic expediebant, medicatos odores, ne fœtore opprimerentur, naribus opponerent. Et fuit laboris non leve pretium: inde enim cùm surrexisset, apparuit Vincentii toga vermiculis referta: id quod ipse in deliciis reponebat: quare de iis monitus, idem quod S. Ludovicus Episcopus Tholosanus pari occasione, pronuntiavit, *Hæc esse pauperum gemmas*. Nec dubium est quin potiores optabilioresque Indicis illas duceret.

Trans-
feruntur
paupe-
res, &
Vincen-
tii cari-
tas in
palatiū
S. Joani-
nis.

Perstitit hæc publica benignitas duos ipsos menses, Aprilem & Maium: & verò ad sequentem usque messem perducta fuisset, nî communis omnium Pater INNOCENTIUS X. necessitati aliter providisset. Sapienter itaque edixit, ut mendici omnes per urbem dispersi, vagique, in palatium S. Joannis Lateranense, concluderentur: superna ædium illarum regio in Nosodochium verteretur: in veteribus ædificiis, *Loco di pietra* dicto adjacentibus

adjacentibus sedes aliquæ foeminis panderentur. Et totum illud negotium imposuit Vincentio, qui Patres, Fratresque illi præfecit. Itaque novæ necessitudini novi lecti, culcitæ, lodices, lintea, vasa, mensæ, cæteraque supellex parata. universa in mille pauperum usus. Curabantur omnes à Nostreis, quorum deni aut octoni ad S. Joannis, à primo mane ad vesperum usque illis famulabantur; seu corporum, seu animarum necessitates operam subsidiumque exposcerent. His additi Tyrones & Scholastici Societatis, non egentium magis, quam ipsorum compendio; ut nimirum Instituti nostri spiritum interea haurirent, studium, inquam, fraternæ caritatis, Christianæ humilitatis, & victoriæ sui pravarumque affectionum, contemptus quoque vitæ, dum res fert, & Christi proximique obsequium. Nam mortis horrorem aut pericula excusare ac fugere dum Christus & caritas vocant, haud sanè Jesuiticum est. Et laborum & vitæ vectigalis est, qui Christo in hac Societate dat nomen. Neque defuerunt hoc tempore è Nostreis qui repræsentarent vitam, quam utique

N

conta-

contagiosus loci & ægrorum halitus suffulit. Cæterum Vincentius suam præcaritate vilem habens, quoties per Assistentium assensum & negotia licebat (nam officio ne momentum quidem temporis suffuratus umquam est, vel proprio ex oratione solatio, vel subsidio externorum) ad S. Joannis se conferebat, egenisque inserviebat. Atque hic etiam impigræ fervideque caritatis specimina haud pauca edidit: nam sordidissimo cuique ac foetentissimo adhærescens, in humilissimis famulabatur: debilioribus cibum in os porrigebat: nauseantium condiebat escas. Et fuit cum puero querente gementēque jusculum suum non satis esse salitum, cucurrit ipse ad salinum, & pro pueri appetentia propriis manibus salem jusculo insperfit.

Quæ
pericu-
lo con-
tagii nō
terretur;

Erant, qui justissimo metu properandi obitus tanti tamque necessarii viri, identidem eum obsecrarent, ut loco tam periculoso abstineret. Enimverò à pestifero nihil admodum abesse: suffectos isti ministerio adeo industrios operarios, ut eorum prudentiæ ac benignitati cura omnis facile tutoque concedi posset.

Cavendum

Cavendum capiti periculo membrorum; si discrimen ingruit, non caput ultro illi objiciendum. Quibus ille metuere nescius, & utcumque caderet, securus, reponerat ejusmodi ministeriis unice se delectari: non videri fraudandum Generalem continuis gravissimisque negotiis distentum, tam optato laxamento. Ut aliquod periculum foret, in oculis esse Aquavivam pariter Generalem, qui pari occasione per sese pauperibus & ægris famulatus, successoribus suis exemplum simul & facultatem ostendit exhibendæ in filios Dei, fratresque nostros caritatis. Ita ipse.

Et sanè non secus ac si famulatus ille, Sed gaudet unice hoc famulatu merum esset oblectamentum, mirè illo capiebatur: nec minimam illius partem sibi excidere sinebat: inchoatumque subinde mane, ad serum usque diei continuabat: nisi quod meridie sumendo prandiolo intersistere cogebatur, solis pane, vino & caseo contentus; quibus, in deliciis, medium exigui limonii, quod Romæ vulgare est, addebat. Sacerdos quidam è nostris corrigendo moderandove putori, quem aura vitiata inhalabat, pomum

Præfer-
tim ani-
marum
causâ
susce-
pto.

auratum illi obtulit. Respuit ipse, nec
semel: causamque reddens, *Odor hic*, in-
quit, *odor est paradisi*. Ita scilicet illi ar-
ridebat. Sed ut animarum salus longè
præstat corporum saluti; sic multò illi
potior & in hoc S. Joannis valetudinario
fuit. Aram in majore ejus aula erigi in-
struique curavit, binasque ad noxarum
confessionem sellas. Et in ea quam pri-
mam instituit synaxi, voluit ipse mendi-
cabulis illis Panem Angelorum imperti-
ri, licet primos morbi lethalis assultus
sensisset: quo paucis post diebus extin-
ctus est. Ut puerorum, qui frequentes
erant, mentes fidei ministeriis imbueret
blandiùs, submittebat genua vir tantus,
eosque incredibili patientia instruebat:
quosque attentiores, avidioresque pro-
gressus cernebat, munusculis donabat.
E viris autem plurimi illius ac nostrorum
operâ Deum deinceps impensius colere,
& Christianis sacris frequentius defungi
omnino statuere. Turca etiam quispiam
hoc caritatis exemplo permotus, Maho-
mete repudiato se Christo dedit. Cum
hic morti proximus crederetur, Ba-
ptismum expetierat. Utque eo ritè
fungeretur,

fungeretur, subjectis corpori fortium virorum brachiis aulæ illatus erat. Vix expletis baptismi cerimoniis, animam agere & in singula momenta exhalaturus visus est. Vincentius ergo Christo jam genitum lætus, in Pontificis sacellum, ubi lectus è Domo Professæ ejus jussu delatus & apparatus erat, deferendum curavit. Delato comitem adesse voluit Sacerdotem ad mortem usque, quam pauculis post horis obiturus credebatur. Sed vix in lecto quievit, cum vigoris ac virium illi tantum divinitus accessit, ut è mortuis suscitato similis esset. Cibum poposcit, noxas antea actæ vitæ omnes coram Sacerdote recognovit, & paucos intra dies integram valetudinem recuperavit. ut morbum illum felicem dicere possis, quem sanitas duplex sic exceperit.

Denique & hoc præstitit Vincentius Et sanitatis vestes providet. charitati illi omnibus numeris absolvendæ, ut cum vestium penuriâ egeni nonnulli propè nudi ex valetudinario jam valentes discederent, vestes eis provideret. Atque ut ad illam caritatem instituendam de suo aliquid primus ipse contulerat; ita & contulit ad perficiendam.

Centum aureos donaverat quidam è nostris ad sacellum S. Ignatii decorandum. Vincentius ergo ratus S. Patri antiquius fore, ut Christi membra vestibus quibus indigebant, quàm sacelli parietes velamentis non necessariis instruerentur, eos ipsos aureos illis coëmendis destinavit. At brevi aliunde succrevêre hanc in stipem nummi, obediente velut Numine fiducia Vincentii: ut & alios ad idem caritatis officium impelleret. Coëmpta itaque indusia, calcei, pilei, & vestes magno numero: atque his pauperes induti, cùm prius nostrorum operâ, ordine à Vincentio præscripto in opus succedentium, loti fuissent. Hæc fuêre postrema Vincentii officia, argumentâque intimæ in pauperes, atque in Dei filios benignitatis. Ex his evocatus à Deo est, ad præmium utique vitæ omnis, ejus amoris penitus insumptæ, & mortis ejusdem cultui obitæ.

CAPUT XII.

Vincentii ardens mortis desiderium, Supremus morbus, & mors.

Super Sanctorum vita haud leviter inter se discrepant sententiæ votaque. Nam qui illis familiariter utuntur, propter exempli fructum, eam velint esse immortalem: ipsi verò etiam brevem dolenter ac graviter ferunt, celeremque mortem in beneficiis numerant. Quippe Illius vehemens desiderium mortis cælestes animæ, terræque contagio liberæ, cum corpus pro ergastulo habeant, gemebundæ ad cælum aspirant, ut Deo suo, bonoque immenso perfruantur. Quocirca dum mors cominus se illis ostendit, cum intimo lætitiæ sensu cingnæum in morem concinunt: velut ad auroram beatitatis. Hic ipse Vincentio fuit sensus, hæc summa, dum vixit, votorum, Deum, finem ac summum bonum suum obtinere. Quondam ambulabat comite Sacerdote, quem assiduum

itineris socium sibi delegerat, quippe cui tutò posset exæstuantis identidem pectoris affectus prodere. Post longum silentium, animique secum habitantis occupationem, tandem velut è profundo somno experrectus, ad eum se convertens, *Profectò quotidie morior*, ait. Ad hoc Sacerdos arbitratus eum de suis continuis doloribus ex nimia corporis maceratione enatis agere, maximè quòd tunc temporis algeret, subjecit, se miserari Vincentium, viderique moderandam ipsius inclementiam in seipsum, & valetudinem curandam. Tum ipse, *Hei mihi!* exclamat, *Quàm malè mentem meam assequeris? Morior, inquam, quia non morior. Nam spes quæ differtur, affligit animam.* Qua etiam de causa ferebatur ad asperrimos sui cruciatus: quod quemadmodum lima mancipii catenas excindit, sic & illi cruciatus animæ vincula; ut citiùs corpore soluta ad libertatem filiorum Dei evolet. Propterea numquam sibi persuaderi passus est, ut de corporis castigatione quidquam remitteret, quamquam non nesciret per eam vitæ spatium contrahi. *Quò enim fieri possit,*

possit, aiebat, *ut cæno immersus cum periculo corruendi in ingentia præcipitia, non continuò continentérque calcaribus equo subditis, enitar ad emergendum, currendúmque in patriam, ubi felicitas æterna me manet?* Proponebatque sibi B. Aloysii Gonzagæ exemplum, eodem consilio voluntarias pœnas cumulantis, ut corporis ergastulo brevi solutus aspirare ad Deum valeret. Quòd si quis illi ^{ejus} objiceret, pro laborum Numinis causâ ^{causa.} susceptorum multitudine ac diuturnitate gratiam ac merita crescere, atque ideo vitam longiorem esse expetendam; ille satis gnarus gloriam omnem humanam, utcumque summam atque æternam, postponendam vel uni ac minimæ Numinis offensæ, de suæ augmento nihil sollicitus, atque adeo objecti velut immemor aut negligens, & quasi in una cogitatione, votóque brevi migrandi, defixus, illud Augustini alia occasione dictum reponebat: *Si aliquando, cur non modò?* nimirum emigro ad fruendum Deo meo, ac summo bono. Proinde vehementer mirabatur, Christianos homines, maximè, si religiosam vitam sectentur, longioris

N 5

vitæ

vitæ insatiabili cupiditate teneri, & mortis propinquitate percelli. Dicebatque capere se non posse, quâ fiat, ut quis prorogari sibi vitam velit, si intelligat quid & quantum sit Deo potiri æternum, ejusque post obitum potiundi spem non debilem alat. Nam si mortis fuga non ex supervacuo vitæ amore (qui mœstitiæ fons ægris esse solet) sed ex infaustæ æternitatis metu nascitur; id quidem veniâ dignum, tamen haud probabile: quòd crimina nostra & plurima sint & maxima, tamen nihili æstimari debeant ad immensam amantissimi amabilissimique Numinis bonitatem. Si enim optimus Redemptor, ut disputabat Augustinus, mortem quæ tanto illi constitit, nobis ultro impendit, non ambigendum quin donaturus sit vitam divinam, utique nullo ipsius impendio donandam. Quapropter non religiosos modò homines, sed & Catholicos, qui virtuti dant operam, planè omnes, asseribat, tam certam spem salutis, fixamque animo habere oportere, ut si oraculo promissa sibi singillatim fuisset.

Excita-
tur oc-

Cùm quis domi vitâ excedebat, solito
sereniùs

fereniùs micabat illi vultus, nempe erecta ^{casione} ad præsentem ejus obitum spe brevi il- ^{mortis} lum ad beatam vitam sequendi; neque ^{nostro-} divellere se à cadavere poterat, subla- ^{rum &} tisque in cœlum oculis, *Quàm felix est*, ^{morb-} exclamabat, *quàm felix!* Quondam inti- ^{rum.} mus illi Sacerdos hac agendi loquendi-
 que ratione piè commotus, ut fructuo-
 sum animæ suæ responsum è Vincentio
 eliceret, præ se tulit illius admirationem.
 Cùm enim Patre Gabriele Mastrilli vita
 functo, Vincentius insuetæ lætitiæ speci-
 men dedisset, *Siccine*, ait Pater ille, *dili-*
gis amicos? (nam Gabriel Vincentio caris-
 simus erat, ex quo ambo utiliter ad Apu-
 liæ quædam oppida excurrerant) *num-*
quam ego te vidi tam lætum illius vita,
quàm morte iam video: Alii sublatum
lacrymantur, tu gaudes. Ita res habet,
 subjicit Vincentius, *gaudium dissimula-*
re nequeo: quando virum mihi percarum,
ereptum considero huius acerbæ vitæ mi-
seriis, præsertim cùm innuere videatur,
haud diu me sibi superstitem, adeoque brevi
felicitatis ipsius consortem fore. Ita ipse.
 Neque verò ipsa mortis pericula; &
 objecta illius facies proximum casum
 minantis,

minantis, eum à sententia desiderioque ut fit, absterrebant. Tibia illi ulcere laborabat, ex quo gangrenæ atque adeo mortis metus alios sollicitabat: ipse rogatus, ut cœli Reginae voto nuncupato, pro valetudine supplicaret, *Avertat Deus, inquit, numquam gratiâ sanitatis votum concipiam. Optimam illam Matrem haud agrè obsecrabo, ut si ex hoc morbo minimè mihi moriendum sit, eius ope brevi convalescam, ne desidiâ hoc in lecto torpeam, proximo inutilis, & fratribus nostris pręgravis.* Aliàs in horribili illa Vesuvii montis inflammatione, quæ sub finem anni 1631. contigit, cùm tellus circumjacens tam crebris ac vehementibus motibus intremuisset, ut Neapolis tota quatesfieret, ceteris terrore perculsis, nihilque nisi rectorum murorumque stragem, qua & ipsi contererentur, expectantibus, Vincentius contrà gestiebat, quòd templi nostri ruinâ, quam assidua concussio minabatur, sese brevi involvendum speraret. Et postea cùm mons ille flammam identidem evomeret, contulit se in oppidum ad ejus radices situm, igneoque velut fluvio isthac devoluto

devoluto desolatum: cumque socius metu subitæ ejusmodi flaminarum eruptionis ad accelerandum inde discessum urgeret, *Outinam*, exclamavit, *quod times, frater, mihi contingat! Quid enim nobis optabilius, quam ut apertam cæli portam hîc inveniamus, quam tam diu expeto!* Quin aliàs dum à mensa tantisper animum cum aliis relaxaret, quæsitumque ab illo esset, an eo etiam loco libens occumberet; *Libentissimè*, respondit: *Quidni etenim? videtúrne tibi locus esse ullus in Orbe terrarum, ubi tantus favor recusandus sit?* Nimirum homini qui exilium suum sentiebat, non poterat non acceptus esse omnis locus, ubi ejus terminum posset indipisci. Qua etiam re dum à morbo convalescebat, mœrore languidus jacebat, utpote spe sua falsus, & velut è cæli aditu, cui vicinus erat, in exilium & carcerem retrusus. Denique ut desiderium suum spemque mortis pasceret, ac solaretur, variis atque honorificis titulis eam invitare in more habuit, orare item ut brevi ipsum corriperet, ad Deum suum deducendum. Et desideria illius precésque potentiores fuere ad eam exorādā, quam

quàm nostra illius inopia, ac necessitudo, ad deprecandam.

morbi
ocasio
& mor-
bis le-
thalis

Igitur tanta cura pauperum ægrorum-
que obsequio se addixit, (nominatim in
valetudinario S. Joannis Lateranensis) ut
lethalem morbum contraxerit: quem
præsentiscere cœpit 27. Maii 1649. nec
tamen aperuit vel postridie, etsi ingra-
vesceret, dolorem de more suo silentio
regens. Quippe nisi necessitate coactus,
domesticum Nosodochium ad sui cura-
tionem non subibat. Quod tempus vo-
care solebat *extremum potentia natura-
lis*, quando ex debilitate dolorève non
valebat ampliùs incedere. Et duplex erat
hujus consilii ratio: partim quòd febric-
culâ sæpiusculè tentaretur, ortâ ex vete-
ri humorum intemperie, quæ nativam
ejus constitutionem vitiaverat: partim
quòd sibi metueret non insuetam non-
nullis infirmitatem non tam corporis
quàm animi, morbos ferè, prout timet
aut malè constitutus est, corpori affin-
gentis; quos virtus potius quàm medica
aut delicata curatio sanarit. Ejusdem
mensis 29. quæ in Sabbathum Virgini sa-
crum incidebat, non omisit dicatum
eidem

eidem Immaculatæ Virgini obire culinæ ministerium ; ac deinde de genibus in triclinii medio prandit ; at ægrè & parcè. Vesperi vix in pedes stare aut se sufferre poterat. Quare tum demum eatenus morbo cessit , ut iis quorum intererat , illum indicaret. Exinde deterius in dies se habuit , usque dum malignitas febris certis indiciis manifestò deprehensa est. Lætissimus inter nos agebat , sanè mœstos tam præstantis viri periculo pariter ac universæ Societatis : neque ullum dabat umquam argumentum vel mœrentis animi , vel vim morbi non fortissimè ferentis. Id tantummodo petiit , ut quoad ejus fieri poterat , solus esse sineretur , quo scilicet vitæ residuum omnino cum Deo exigeret. Prælagiebat enim hanc invaletudinem supremam sibi fore , prout ex oraculo acceperat Neapoli Romam sibi migrandum , atque inde brevi in cœlum. Quod augurium mortis , sermo illius cum quodam è Patribus confirmavit. Cùm enim hic arbitratus Vincentium æquo crebriores litteras publicas , legesque Provinciis Societatis perscribere , objiceret illi antecessores Generales in
co

eo genere moderatiùs egisse ; sapienter illi subjecit Vincentius : *At mihi, qui citiùs hoc munere defuncturus sum, brevè quod cogito, faciendum, ne numquam faciam.*

modus
moriē-
di

Porro è lectulo semper oculos in signum Christi cruci affixi, vel B. MARIÆ Virginis intentos ac defixos habebat. Quoniam autem suspirabat identidem, percontatus est non nemo, ecquid malè haberet: num qua re indigeret. *Nulla,* respondit; *neque suspiria ista dolor, sed consolatio exprimit.* Nec verò causa fuit ambigendi: nam aliàs cùm ad mortem laboraret, amico perfamiliari asseruit, sese ex conscientia tantillæ operæ, quam adhuc Deo impenderat, tantam haurire voluptatem, ut vix animo capere posset: *Quantà,* subjunxit, *futura est, quando post alios eiusdem Numinis gloriæ exantlatos labores, optimus Pater ac munerator noster morbum, quo extinguendus sum, servulo suo immiserit?* Quoniam verò nihil umquam petebat, iis quæ circa illum, aut ipsi fierent, contentissimus, quondam familiariter illi diximus, fieri non posse, quin aliquare, officiove, quãdoque opus

opus haberet, cum tamen nihil unquam posceret; Ad quæ ipse, *Quid velle, inquit, potest, aut petere, cui adsunt omnia?* Deum innuens, qui unus est omnia illi, qui ipsum possidet & possidetur ab ipso. Quod responsum dedit vultu & ore cælestem hilaritatem ita spirante, ut nos intimo pietatis sensu affecti, & in lacrimas effusi, nihil ultra reponere aut fari possemus. Medico morem gerebat ad nutum, & quamquam non sine gravissimo labore surrigere sese è strato valeret, ad nonnihil cibi potúsve sumendum; quamdiu tamen collectis viribus potuit, quidquid præbebatur, sumpsit. Cum quis aliquando Medicis suggessisset hæc & ista illius gustui magis arridere, ipse homine placidè & sine interruptione audito, conversus ad Medicos, *Domini, ait, quidquid lubet, præscribite, nullius rei habito respectu: siquidem, Numine propitio, quidquid nomine vestro mihi porrigetur hauriam.* Et observatum est, si quis per immodicum amoris affectum, aut incogitantiam importunior illi foret, nullum molestiæ signum ab eo præbitum fuisse, tametsi, qui præsentés aderant,

O

non

non nisi gravatè intempestiva illa officia spectarent. Sub vitæ finem cùm mente aberraret, quod B. Xaverio contigisse ferunt, illud quoque Vincentio usuvenit, ut sermo illi omnis de rebus divinis, atque ad regimen spectantibus esset. Nimirum insitæ sanctimonix radii, ut sæpè nolenti atque invito, ita & mente destituto foras erumpunt, virtutis habitu quem cogitationes piæ, probæque actiones peperere, naturam agente, atque ad similes impellente. Ceterùm proximè ante aberrationem, quot diebus SS. Eucharistiam exceperat, ac postremo in viaticum: quo postremo tempore qui aderamus, omnes mirificè ad pietatem amoremque sui permovit. Præfatus enim est, antequam divino pane se reficeret, se de sacro Viatico sumendo magnâ suâ voluptate monitum, maximâ participaturum: quando Sanctissimum Eucharistiæ epulum vitæ quidem tempore ejus amaritudinem mitigat, sub mortem verò in Viaticum acceptum, verè Viaticum est, viaque ad beatam æternitatem. Deinde habere se agereque bono Deo gratias, æternasque acturum, quod eò loci ac temporis eum adduxisset.

adduxisset. Præterea semper destinasse, quæsisseque illud impensè, ut omnes solaretur, quantum ei fas esset. Denique ne post mortem quidem quidquam adeo cordi habiturum, ut secundas adversasque res Societatis. Hæc cum pronuntiaret, satis apparebat, illum loquendo non parum laborare. Et certè perægrè sensa sua expromebat propter summam imbecillitatem. Itaque rogatus est ab aliquo Assistentium, ne ultra se torqueret. Cui Vincentius, *Non molestiæ*, ait, *sed magno solatio mihi illud est*. Tum iis qui aderant, universæque Societati benè est precatus. Quod ut ritè faceret, brachium illi attolli oportuit: nec enim vel ad hoc sat supererat virium. Simul missus, qui à Summo Pontifice indulgentiam bonamque precationem postularet: quam ipse cum singularis in Vincentium benevolentia significatione illicò concessit; ut qui ab ipso morbi primordio corporis illius valetudinem Medico suo sedulò commendarat, abiturientem animam votis, & quo licebat favore prosequeretur. Cùm igitur à Pontifice rediisset Italiæ Assistens, ægrum eo nuntio recreavit;

qui & grates Sanctissimo Patri maximas habuit, confirmavitque precaturum se Numen, ut eum ejusque regimen prosperis rebus ad universæ Ecclesiæ bonum cumulare. Et quia idem Italiæ Assistens per absentiam suam faustis Vincentii precibus impertitus non fuerat, petiit ut ne iis frustraretur: quare & illi, & nobis qui in conclavi reliqui eramus, majorem etiam quam prius vigore prospera comprecatus est. Exinde cum me ad lecti sui angulum animadvertisset, memor difficultatum, quæ editioni primæ partis Historiæ Societatis, vitam & institutum S. Parentis nostri complexæ, objiciebantur: pro suo in S. P. N. Ignatium studio, etiam hoc rerum statu, propius ad se accedere jussum sic affatus est. *Non agis mecum de negotio & vita Divi; non indicas quo loco illa relinquam. Bono, respondi, Deo fortunante, paucosque intra dies negotium est conficiendum.* Tum ipse oppidò lætus oculos in cœlum sustulit, Deoque gratulatus, *Dolebam, ait, profectò pro meo in persanctum illum virum, Patremque meum optimum amore.* Ita ipse, verè genuinus Ignatii filius, cui suprema cura,

cura, cultus Sancti Parentis fuit. Demum morbo in dies invalescente post elusa omnia remedia humana die Junii 8: qui in feriam tertiam incurrebat, ad dimidiatam octavam matutinam, quarto & sexagesimo ætatis anno Christi 1649. inter suorum lacrimas, precésque totius Domûs, & Societatis Romæ degentis, mortem tam diu, totque votis expetitam placidissimè oppetiit, ut vitam immortalē nævi omnis exortem Deo viveret. Vir fuit à teneris usque unguiculis ad supremum vitæ spiritum, Deo devotissimus. Inerant illi principales, & heroicæ virtutes, sublimis opifices sanctitatis: nempe eximia in Deum charitas, juncta pro more assiduæ cum eodem familiaritati, & judicii voluntatisque cum divina similitudini: tum perpetua sui abdicatio, demissio altissima, extrema paupertas, despicientia commodorum honorumque non vulgaris, studium salutis animarum ardens & efficax, aliæque de quibus posteriore libro. Eo mortuo certatim expetita, correptæque ad cultum, quæ illius erant, omnia, etiam minuta. Quippe magnes est sanctitas, & terreno potentior,

Obitus,

non attrahit ipsa modò, sed & quæcumque contigerit, eâdem virtute afficit, Neapolis & Vicentio natalis & diuturnæ habitationis sedes, cor ejus sortita est, & magnificentissimè parentavit demortuo, utique optimo Patri & carissimo Magistro; quod & alibi factum. Romæ ingens hominum concursus, quos opinio virtutis ejus eximiæ excitarat, funus honestavit. Nec præpediri cohiberive potuit vis piæ multitudinis ad contactum conspectumque irruentis. Elegerat in Vicarium Generalem Societatis, usque ad proximam congregationem, R. P. Florentium de Montmorency, Germaniæ Assistentem hâc formulâ: *JESU nomine invocato. Juxta mentem N. S. P. Ignatii, eligo & nomino in Vicarium Generalem post mortem meam, P. Florentium de Montmorency Germaniæ Assistentem. Defunctus officio, defunctus saculo, æternitati victurus, spero. Unica spes mea, JESUS: post JESUM, Virgo Maria, Roma 23. Octobris 1646.*

CAPUT

CAPUT XIII.

*Sapientum de vita & virtutibus
Vincentii judicia.*

ET si innata sanctimonix lux ac pul-
 chritudo longè certius clariusque
 eam prodat, quàm innumera illius elo-
 gia, testimoniaque: quia tamen & hæc
 illam ornant, & adversus lusciosorum ob-
 trectiones tuentur, & peræquè ab igna-
 ris atque à sapientibus percipiuntur, non
 abs re facturum me duxi, si nonnulla de
 Vincentii sanctitate producam. Ac pri-
 mum veniat in mentem nominis *Angeli*,
 quod angelica illius à puero innocentia
 ipsi peperit. Nam & flosculus elegans
 integerque, generosi fructus spem facit.
 Obversetur etiam concursus ille schola-
 sticorum fieri solitus, ad eum, dum per-
 transibat, visendum: Impressa item ani-
 mis spectantium pietas, & rerum huma-
 narum despicientia solo illius aspectu.
 Præterea ejusdem collatio cum B. Aloysio
 Ganzagâ; imò & prælatio Vincentii, si
 speciem virtutis externam attendas.

Suorū
de pue-
ro &
nostro-
rum de
juvene
Judiciū

Nam Aloysius quidem, B. Magdalena Pazia teste, non è vulgaribus cœli proceribus est. Sic enim ipsa dum in ecstasi quadam divina illum prædicat: *O quanta est Aloysii Ignatiana prolis gloria! numquam credidissẽm, nĩ Dominus meus JESUS mihi demonstrasset. Nulla, si fas est ita loqui, gloria par illi videbatur, quam in Aloysio conspiciabar. Aio Aloysium non mediocri esse sanctimonia. Sunt è Cœlitibus quos Ecclesia veneratur, quos non existimo tantã illustrari gloriã. Per-vagari vellem totum terrarum Orbem, ut ubique vulgarem Aloysium Ignatii filium præstanti esse sanctitate.* Hæc Pazia. Ex quibus patet præter egregiam B. Aloysii laudem, Vincentii nostri cum illo collationem à sapientissimis viris utrique coævis ac familiaribus initam, sat ponderis habere ad eximiam virtutem illi asserendam. Ceterum cùm in ejusdem Aloysii honorem publica flagellatio in Collegio Neapolitano instituta, & proximè finita esset, quidam è Sacerdotibus ad alios conversus, Cernitis illic, ait, Patrem Vincentium Carafam? (nam tunc quidem ibi degebat) tempus erit, cùm publica
flagellatio

flagellatio in ejus quoque honorem instituetur. Certè Sancti nomen vulgare illi apud nostros pariter atque apud alios seu Religiosos seu sæculares fuit. Et Mutius quidem Vitellescus, Societatis Præpositus Generalis, isto nomine illum appellare solitus erat. Quocirca viro cui-dam è nostris gravissimo Româ Neapoli discedenti; *Amplectere*, ait, *nomine meo sanctum illū Patrem Carafam*. Franciscus autem Piccolominæus Vincentio in ea dignitate suffectus, cū post sesqui-annum gubernationis, gravissimis, quibus demum extinctus est, calculi doloribus urgeretur, Vincentii opem tamquam in cælo regnantis implorabat: intendens cum veneratione affectuque in ejus imaginem oculos, eumque simul cum S. P. N. Ignatio nominatim compellans. Ad hæc Pater Joannes Evangelista de Gattis (è Societate, vir notæ Neapoli virtutis, quam præter cetera abundè probavit invicta patientia asthmatis, tam diuturni ac difficilis, ut per octo & viginti annos eum super strato cubare, vestesque ad quietem exuere non permiserit) interrogatus quo numero haberet Vicen-

tium, *Eo*, respondit, *quo sanctissimos in Ecclesia viros. Imò*, aiebat, *existimo haud esse nunc toto orbe sanctiorem*, addiditque inter alia videri perpetuum miraculum; suæque sententiæ causas & firmamenta protulit.

ac præ-
fertim
P. Fran-
cisci
Mastrilli

Sed inter cetera locupletissimum, ac relatu dignissimum est P. Francisci Marcelli Mastrilli de Vincentio iudicium. Quod priusquam depromam, operæ præ-
tium iudico de Marcello ipso pauca præ-
mittere. Hic igitur ille est, quem insueto
celebrique jam orbe toto miraculo S.
Xaverius morti, cui proximus erat, eri-
puit: ereptumque voluit apud Japonas
mortem quærere, martyrii palmâ illu-
strem; quam palmam diuturna horren-
dæque supplicia, heroicâ virtute Christi
causâ tolerata, post quatuor quasi ambi-
tûs annos (tot enim illius curationem in-
ter & mortem fluxêre) tandem tulerunt.
Non levis porrò conjectura est prodigio-
sam illam opem Vincentii precibus de-
beri. Eâdem enim nocte, qua contigit,
ipse id temporis Collegii Neapolitani,
atque adeo Mastrilli Rector, de genibus
orans, ad cervical moribundi acclinatus
caput,

caput, hærebat: cumque identidem se erigeret, rogatus, est à quopiam è Nostris, quot horis Mastrillum supervicturum crederet. Cui Vincentius, capitis succussu quæstionem repellens, *Non est, ait, abbreviata manus Domini: spero equidem ex eo morbo minimè obitutum.* Rursúmque admoto ad cervical capite, preces resumpsit. Spem autem ab oraculo profectam esse, postmodum abundè confirmavit. Cùm enim hominem de Societate cum morte colluctantem comperisset, qui hodièque vivit, voce fidentia plenâ, *Noli metuere*, ait moribundo: *tametsi denuò Xaverium devocare cælo deberemus.* Ergo Mastrillus beneficam Vincentii vim expertus, uti & sanctissimam vitam cum aliis Neapolitani Collegii domesticis frequenter suspexerat, sic de illo scribit ad P. Balthasarem Porticellam: *Pater Vincentius Carafa; sanctus, sanctus, sanctus. Desunt mihi verba, quibus me aptius explicem. Illi me singulis momentis commendo, & spero fore magnum Societatis lumen, quemadmodum iam est omnium speculum.* Hæc Mastrillus, Porticellâ ipso teste, litteris ad P. Mutium

Mutium

Murium Vitellescum Societatis Generalem Kalendis Juniis anni 1644. datis Palapago, quæ sedes est (Residentiam vocamus) Insulæ Ibabao, unius è Philippinis. Idem Clarissimus Martyr, Manilâ (Philippinarum est caput) ad Vincentium scribens, eumque salvere extremum jubens, quando proximè in Japoniam navigaturus erat, sic in epistolæ calce affatur: *En, Pater, à prælio minimùm distamus. Laudetur Dominus IESVS, qui post itineris quatuor continentes annos, tandem me ad hunc locum adduxit, tot ab hinc annis expetitur. Enimverò spes mihi est fore, ut paucis post diebus (nisi peccata mea tam felicem sortem mihi præripiant) inter patibula tortorésque me circumspiciam, medio in foro urbis alicuius Japonicæ. Utinam istic Reverentiam vestram mihi adstantem intueri liceret, ut eius ex aspectu animos virésque ducerem ad patientiam tormentorum! quod cum minimè merear, eam saltem vehementer obsecro, servus ipsius & filius, ne subsidium suum spirituale, quo maximè indigeo, mihi deesse patiatur. Certè quidem propensissima illa voluntas, qua Reverentiam*

tiam

tiam vestram semper & colui & amavi,
 huius ipsius imaginem adeo cordi impressit
 meo, ut nec locorum nec temporum inter-
 vallo deleri queat, aut ego isto solatio pri-
 vari. Quamquam cogor fateri, gravissimè
 me dolere, quòd ex sancta consuetudine
 exemplòque Reverentiæ vestræ, non eum,
 quem licebat, ceperim fructum. Quod qui-
 dem non inde evēnit, quòd amissi boni
 notitia, ut fit, maior ac luculentior sit,
 quàm fuerat præsentis: non profectò: num-
 quam enim non optimè illud agnovi, ac
 singulariter, uti par erat, suspexi; sed
 quod, uti uti illud agnoscerem, non satis ba-
 bui animi ac virium ad imitandum. Vale,
 mi Pater, dum una inter nos in cælo vi-
 deamus, & agamus inter servos, & de-
 votos honori Illustrissimi Patris S. Fran-
 cisci Xaverii, portantes manipulos no-
 stros. Conquiesce, mi Pater, filius tuus ad
 bellum tendit, ad præliandum prælia Do-
 mini. Et quia extremum fortasse scribo
 Reverentiæ vestræ, missionem peto à dul-
 cissimo meo Patre Vincentio Carafa, cum
 lacrymis, quas animi teneritudo lætitiâ-
 que exprimit. Vale millies & millies,
 Manila 28. Junii 1637. Denique ex
 Patribus

Patribus, qui Vincentio convixere aliquamdiu, nullus erat, qui eum non duceret sanctum. Et quandoque audiivi gravissimos viros (qui universim cognorant celeberrimos quosque sanctitatis famâ Societatis homines, in Germania, Hispania, Gallia, Lusitania) asserentes neminem se comperisse solidarum virtutum perfectione parem Patri Carafæ. Unde ingens omnium existimatio ac veneratio illius: quippe quæ etiam vetaret, ne quis ex affectûs propensione familiaris, quàm cæteri, eo uteretur, & cubiculum ejusdem ingressos, vel ex officio, sacro quodam horrore percelleret, non minus quàm si sanctiora quædam adyta subiissent: alios sola illius recordatione ad difficillimos dæmonis insultus pervincendos animaret, ac corroboraret: nimirum astra benigna lucis vehiculo vim arcanam influunt.

Item
exter-
norum
de ejus
sancti-
monia
opinio

Ea porrò, quibus etiam vivus utebatur, studiosè exquirebantur, & reverenter, ut sacræ Beatorum reliquiæ, habebantur: ac potissimum capilli, cum tonderentur. Quondam necesse fuit dentem illi evel-
lere, dolorum ingentium fontem. Fuit
qui

qui eum à chirurgo emere vellet magno. At hic nec prece nec pretio induci potuit, ut eum alteri transcriberet: afferebatque nec cum totius Orbis auro reliquias hæc Vincentii commutaturū. Sæpè precaria corolla, aut ipsi ablata, aut mutata cum alterâ: Qui obtinere vellet, pro dolo, speciosam minùs, magisque vilem illi offerebat, ut eo promptius suam donaret: priùs autem quàm traderet, intingere suam aquæ lustrali solitus erat: ut, quemadmodum aiebat, malum omne ac vitium quod usu ac contactu illi afflaverat, detergeret. Regina ipsa Poloniæ voluit illius corollam ab ipso sibi postulari, disertè significans illam se expetere, quòd Sanctum virum censeret. Obtinuit, ipsique per litteras benevolentiae notis insignes, gratias egit. Et P. Joannes Monbræus Varsoviâ 5. Junii 1649. ad Vincentium datis, quanti illam æstimaret, ita perscribit: *Corolla precaria, & numisma,* quod Paternitas vestra offerri jussit suæ „ Majestati per R. P. Provincialem, tam „ grata illi accidere, ut dictu difficile sit. „ Interdiu noctuque fert pendulum è collo „ Numisma, & è cingulo corollam: hono- „ ratissimo

„ratissimo cellæ suæ loco reposuit reli-
 „quias, quas à Paternitate vestra ipsi detu-
 „li; itémque coronam 5. vulnerum Christi.
 „Agnoscit præterea valetudinem suam,
 „cum aliqua miraculi specie recuperatam,
 „meritorum precumque Paternitatis ve-
 „stræ potius, quàm *ullius alterius fructum*
 „esse. Hactenus Pater ille. Non potuit

Ad In-
 dos ul-
 que
 perva-
 dens.

porrò Europæ finibus circumscribi splen-
 dor sanctimonix Vincentii. Etenim ma-
 gnæ faces lumen longè latèque fundunt.
 Orientem igitur & Indias penetravit.
 Atque hinc Religiosus quidam è S. Fran-
 cisci familia per litteras Vincentii chiro-
 graphum petiit: tamquam reliquias ho-
 minis, de quo olim Beatorum Catalogo
 ab Ecclesia adscribendo oraculum esset.
 Quod unde acceperit, haud scio. Appen-
 dicem credo additam vaticinio R.P. Ber-
 nardini Realini suprà capite 3. relato de
 futurâ Vincentii sanctitate illustri; ex in-
 genio famæ bona pariter ac mala paula-
 tim augentis: tametsi procliviùs mala.

Illustris
 apud
 Italos

Ceterùm, in Italia illius nomen magis
 quàm alibi inclaruit: maximè autem in
 Regno Neapolitano, ubi & diutiùs vixit,
 & ad Numinis gloriam ampliùs desudavit.

Dum

Dum Provincias istius Regni lustrabat, eum Principes certatim in palatia sua invitabant, saltem ad unius noctis hospitium, nimirum ut aliquid eorum, quibus usus fuerat, impetrarent, uberem & amplem, ut rebantur, hospitii sui, & cujuscumque officii mercedem. Quod attinet ad Nobiles Sodalitii Neapolitani Equites, erat qui Vincentium ipsum vivas ac sacras reliquias, erat qui alio ejusmodi nomine; alii non aliter quàm Sanctum vocitabant. Vix Admiralius Castellæ, Prorex Neapolitanus creatus erat, cùm eum in palatium accitum, amplexuque benevolè dignatum rogavit, ut se amicorum numero accenseret, & fratris loco duceret. Et promissum ab eo exprimere conatus est fore, ut se in regendo dirigeret, libereque officii admoneret: vicissim pollicitus, etiam interposito jurejurando, numquam se passurum Vincentium audientiam suam vel momento opperiri, ne propter haud levem ab aula alienationem, ipse se ab ea summove-
 ret: Denique quidquid indicaret ad obsequii divini rationem pertinere, effectum se daturum; quamvis alioqui nulla
 P conscient-

Nomi-
 natim
 Equitū
 Sodalitium

conscientiæ lege ad id obstrictum. Tandem antea Medinæ Dux dixerat: sed Vincentius vel ideo quòd illi propinquus erat, & liberiùs, & quàm poterat maximè, ejus congressum vitabat. Marchio quoque de los Velez, cùm in Siciliam, ut summo istic jure Regis nomine præesset, per Neapolim iter haberet, Vincentii congressione, & divino spiritu, orationeque ad Nobiles Equites in secreta congregatione habitâ frui voluit: conscientiæ rationes omnes illi exposuit, consiliisque ad gerendum munus appositis ab eo instructus fuit. Inter Sacros Præsules, non impare dignitati judicio Episcopus Puteolanus ex Ordine S. Augustini, atque ex nobilissima Ponteleon familia, ad Insulas evectus, quotiescunque Vincentio fiebat obviu, tamquam sancto viro manus osculari volebat. Galipolitanus item Antistes in quadam epistola sua virum sanctum, magnumque Dei famulum nuncupat. Sed Monopolitanus suum de sanctimonia illius judicium luculentius ceteris esse voluit. Nam cognitâ ejusdem morte persuadere sibi non potuit, aut missam mortualem
(quam

Sacro-
rum itē
Præsulū
de eo
existi-
matio.

(quam de requiem appellant) facien-
dam esse, aut æs campanum de more
tamquam pro mortuo pullandum. Ratus
igitur Beatum, de SS. Trinitate in gratia-
rum actionem Sacrificiū patravit. Dein-
de templum nostrum ac funebre pro
Vincentio officium præsentia cohone-
stare rogatus, cenotaphium cereis arden-
tibus è palatio suo missis collustrari iussit,
addens id se in gratiam gloriamque San-
cti præstare; rursumque de SS. Trinitate
missam fecit. Cardinalis Filomarini, Nea-
politanus Archiepiscopus acceptis de
ejusdem occasu nuntiis mœrorem animi
haud obscure testatus, pro suo non vul-
gari boni publici studio, subjecit non esse
Deo insuetum, priusquam luculentam
populo Christiano plagam infligat, san-
ctos viros, qui precibus illigare sibi ma-
nus, irasque mitigare queant, de medio
tollere. Et verò timere se, ne Vincentii
mors grande aliquod infortunium por-
tendat. Cardinalis Altieri lecta oratione
P. Nicolai Zucchi de Vincentii sanctitate
ad Nostros habita, cujus exemplum ex-
petierat, manu sua scripsit cepisse se vo-
luptatem ex illius totius lectione, magis

Pontifi-
cis præ-
sertim

ac magis confirmari. Verùm cæteris præhabendum est SS. Patris INNOCENTII X. hodie ad clavū sedentis super hac ipsa re iudicium. Semper enim ille Vincentium pro viro penitus Deo devoto habuit, multaque dixit huic iudicio consentanea. P. Famiano Stradæ alterum historiæ suæ volumen sibi offerenti 20. Feb. 1648. affirmavit magno sibi in pretio esse Societatem, cùm ob perpetuos in Ecclesiæ commodum susceptos labores, tum quòd Generalem sanctum sortita esset, adiunxitque se non posse huic denegare, quas peteret, gratias. Et humanitatis hujus eximiæ testem laudare habeo ipsum Vincentium, cujus fragmentum epistolæ ad hominem de Societate sibi intimum adscribo. Sic igitur ipse. *Jam nunc à Pontifice redeo: vix credat, quantā benevolentiam comitatēque me acceperit. Egi cum illo non secus quàm cum Reverentia vestra agerem. Opem suam mihi præsidiumque, quavis illius occasio se det, addixit. ac demum meis se precibus commendavit. Reposui me pro illo frequenter quot diebus Deum precari, insuper quot hebdomadibus eidem transcribere tria sacrificiorum millia,*

millia, ex iis quæ Societas mihi suppe-
ditat. Magnam inde lætitiā osten-
dit, affirmavitque hoc doni magni se fa-
cere, sapiusque pro eo grates mihi egit,
disertis verbis asserens magnum esse the-
saurum. Ita Vincentius litteris 15. Jan.
1647. datis. Aliàs idem Summus Rei-
publicæ Christianæ Antistes, cū So-
cietatis Vicarius Vincentii mortem re-
cens obitum ei nunciaret, Gravis,
inquit, iactura hæc est. Magni illum
pendebam; & vel solo ipsius aspectu
piè me commoveri sentiebam. Paulò post,
Patri Gravita de eodem obitu cum illo
agenti, Jactura, respondit, illa vestri
Patris vehementer me afflixit. Certè
eximius erat Dei servus. Tanta cum
humilitate, modestia & submissione ad
nos accedebat, ut eius agendi ratio valde
mihi probaretur. Ad minimum volun-
tatis meæ nutum obsequentissimus erat, &
ad urgendam illius expeditionem effica-
cissimus. Cumque Gravita subjiceret il-
lustriora ad illius commendationem
comperta esse, quàm eo vivente vulgo
creditum à nobis esset; imò & eximia
& prodigiosa (ea intelligebat quæ ex

oratione funebri audieramus) subjun-
xit Pontifex, *Id sibi minime mirum*
videri: fuisse siquidem eximium Dei
servum.

LIBER SECVNDVS.

CAPUT I.

Vincentii cupiditas patiendi atque ex patientia gaudium.

ULTA graviorque Numinis causâ forriter ferre, disciplinarum omnium sublimissima est. Hinc & perdifficilis, nec nisi Spiritus Sancti institutione, quin & virtute parabilis, atque adeo rara, & parum nota vulgo. Verumtamen cùm Deo visum, quempiam itinere brevi ad sanctimonix culmen perducere, hac illius pectus imbuit: firmat auxilio: afflatu animat. Nec mora per laborum salebrosa, perque dolorum aspera, Duce & Auspice Christo, procurretur. Sed aggredi aut cœptare ardua, haud paulò minus arduum, quàm persequi. Hoc enim opus, hic labor ast: id verò in solos heroes cadit, ita corporis cruciatus ac dolores posse contemnere, ut animi Deo

Vincentii
ardēs
studiū

fruentis gaudium non obnubilent: quin & dolores ipsi jucundi, & acerbitas suavis toleranti accidat; sive quemadmodum ex mente Chrysostomi canit Regius Psalmista: *Vt nox sicut dies illuminetur*, nox, inquam afflictionis, pulla veste licet re-
tentâ, serena fulgeat. Porro inter hujus-
modi lectissimos viros Vincentium meri-
tò censeri, dubium non est. Primam si-
quidem hanc præceptionem hausit à Spi-
ritu Sancto, dum adolescens Deo in So-
cietate se donavit, ut Dei gratiâ multa
pati studeret. Liber illi, ex quo hæc eru-
ta, Christus cruci affixus: pagina prima,
ejus dolores: nec secundâ fuit opus ad
reliquum vitæ, usque sexagesimum an-
num productæ, cum fortitudine patien-
tiæque incredibili transigendum. Sem-
per illi præ oculis mentis ille liber; sem-
per in amoribus: atque adeo semper ipsi
ærumnæ cordi & cruces. Nec verò illas
aliter vocare solitus, quàm cum S. Jacobo,
Omne gaudium. Propterea longè illi gra-
tius illud Xaverii, *Amplius, amplius* (do-
lorum scilicet & laborum, quos prospici-
ebat sibi in Indiis esse subeundos) quàm
hoc ejusdem, *Satis est, Domine, satis est*
(nimirum

Dolorū
origo
prima,
immo-
dicus
fervor.

petua Vincentii crux fuerit, ex primā
ejus origine disce. Paucis ante obitum
annis ad aliquod charitatis ministerium
ibat, comite Patre illi perfamiliari. Sermo
incidit, nescio quo pacto, de ipsius infir-
mitate corporis, ac tibiārum præsertim,
quibus non nisi perægrè trahebat cor-
pus, aut sustinebat. Tum ipse exporre-
cta hilariq̃ue fronte, erectisq̃ue ad cœ-
lum oculis: *Lauderis*, inquit, *mi Deus*
æternūm: vires omnes meas dicavi tibi:
Patremq̃ue alloquens, indicavit quem-
admodum ex robusto vegetoq̃ue, qualis
ante initam Societatem fuerat (adeo ut
fatigaretur numquam, quantumcumque
corporis & animi nervos intenderet) post
eamdem initam evaserit debilis: tamque
nullis viribus, ut sæpenumerò collapsus
sternere se super lectulo cogeretur, ne
omnino deficeret, & adstantes concur-
rere ad eum refocillandum, corroboran-
dumq̃ue, ut spiritum valeret resumere.
Ratus enim propriā tironum impruden-
tiā temeritatēq̃ue à se peccatum, sic in-
„ genuè loquutus est. *Quando Societati*
„ *me dedidi*, attentius commentatus illud
„ Domini præceptum, Diliges Dominum
Deum

Deum tuum ex toto corde tuo, & ex „
 tota anima tua, & ex totis viribus tuis; „
 obligatum me credidi, quidquid agerem, „
 quanta possem, mentis animique conten- „
 tione, ad Numinis cultum agere, atque „
 adeo cum perfectione tanta, cui ego „
 quidem nihil addere valerem. Itaque „
 tota vitæ meæ actionumque mearum „
 series non nisi perpetuus ignis erat amo- „
 ris divini, quippe nec intermissi unquam, „
 & semper inflammatisimi. Sed enim „
 conatus viribus major fuit, & natura „
 brevi illi succubuit. Fractæ primùm vi- „
 res: tum earum defectio usque ad fre- „
 quens deliquium, exhaustis consumptis- „
 que omnibus propè spiritibus vitalibus; „
 vixque aberat quidquam, quin ex hac „
 eadem spirituum inopiâ supremum spiri- „
 tum identidem exhalarem. Ingravescere „
 bat malum, eò quòd hæc quoque vox „
 Christi altè in animum meum se penetra- „
 ret: Qui non odit animam suam, non „
 potest meus esse discipulus. Sic enim me- „
 cum ipse reputabam; quantum mihi „
 amandus esset Deus, tanto opere me mihi „
 frangendum esse, afflicendumque omni „
 genere cruciamentorum seu animæ seu „
 corporis:

„ corporis : nec committendum, ut naturæ
 „ impetum vel propensionem , ullumve
 „ oblectamentum sequeretur. Itaque mihi
 „ omnino me infensum infestumque de-
 „ bere esse, licet vitæ spatium accidendum
 „ foret. Sic enimverò illud accidisse Aloy-
 „ sium, non tantum citra culpam aut teme-
 „ ritatem, quæ imminente morte religio-
 „ nem illi moveret, ut ipse tum declaravit;
 „ sed etiam cum meritorum accessione.
 Grates igitur, aiebat, se debere ac per-
 solvere Deo Opt. Max. quòd ipsum eo
 errore labi sivisset: si quidem absque illa
 vitium defectione fuisset, non perennatu-
 ram illi segetem meritorum, e continuis
 corporis doloribus, ad minimum incom-
 modi morbivæ afflatum, incrudescenti-
 bus : nec patientiæ suavissimos fructus
 à se fuisse gustandos, si, ut erat in Socie-
 tatis ingressu, vegetus ac robustus man-
 sisset. Ita Vincentius : periti æconomi
 instar, etiam detrimenta & morbos in
 rem suam convertens, quæ quamplurimi
 hodieque vel in ruinam vel in fastidium
 vitæ Religiosæ malè detorquent.

Altera,
 petitio

Ceterum non soli illius fervores, etsi
 immodici, valetudinem læsere : sed præ
 ceteris

ceteris preces ardentes ad crucifixum, ^{crucis}
 ut ad dolorum ipsius communionem, ^{arcana,}
 crucem secretam reliquisque invisam sibi ^{unde}
 concederet. Valet enim & hîc verbum ^{corpori}
 vetus: amicitia si non invenit similes, ^{algor}
 facit: verosque ac fideles Christi servos ^{ingens}
 pudet mollius Domino haberi: nec fa- ^{inditus}
 vor ac solatium leve illis est, quod nemi-
 ne conscio patiantur, quia sciri dolores,
 vile nimis ac molle solatium est, &
 aspernabile viro forti. Porro adeò non
 irritæ fuere Vincentii preces, ut durissi-
 mam ac maximam crucem deinceps tu-
 lerit. Corpus igitur illi, ut familiaribus
 subinde dixit, maximè à cingulo deor-
 sum versus, quasi glacie rigens ac dura-
 tum, tantòque algore pressum, ac si me-
 diâ sævientèque hyeme aquis immersum
 esset. Gelida illi renibus fluctuare: ani-
 mus peregrino assistere corpori ad mo-
 tum; non inditus esse ad calorem vita-
 lem ingenerandum: denique mirum ipsi
 videbatur, quod non perpetuò tremere.
 Addebat ad commentandas tartari pœ-
 nas, non aliud quàm frigus suum sibi pro-
 ponendum esse. Hoc enim reputantem
 continuò capere, æstimareque quantum
 mortali

mortali fas est ; stridorem dentium à Christo descriptum. Nominatim autem tibiæ præ frigoris acerbitate erant velut emortuæ; quas & propter tumorem, & pondus, & stuporem, duas columnas marmoreas vocitabat : nec meminerat, ex quo malè affectæ erant, recalesctas umquam, nisi semel esse. Nimirum quando Vesuvio monte multis partibus disrupto, iisque tamquam orci faucibus ignea flumina ejaculato, quæ longè latèque agros inundaverant, charitas cum impulerat ad iter Porticum usque & Resinam per cineres spumasque adhuc bullientes, ad opem miseris ex incendio elapsis collatitia stipe ferendam, visendamque Illustrem feminam, quam Immaculata Dei-para spectandam ei se præbens, pallio suo coopertam prodigiosè ab eo servarat. Atque hoc quidem frigus principio hebetem illum effecerat, impotémque omnium seu mentis seu corporis actionum, quæ vel in studiis sacris, vel in profanis versantur, atque adeo penitus ineptum ad procurandam, de more, proximi salutem. Sed ipse pro suo ardenti in eum amore utriusque usum divinitus impetra-

impetravit. ita tamen ut virium accessione, quibus strenuissimarum operarum labores æquavit, assiduis cruciatibus nihil decederet: quæ cuncta nonnemini ex intimis sibi Sacerdoti, cum Româ discederet, Vincentiumque ultimum salutarer, significavit.

Mansisse verò dolores istos ex illius voto, plus nimio compertum est. Indicavit enim & hoc ipsum Neapoli ei Patri, quem Sodalitii nobilium Equitum regendi administrum habebat, arcana eidem sua ingenuè credere suetus. Accedit quòd periculosè ægotans cum urgeretur ad votum pro valetudine concipiendum, primùm omnino renuit, præcidebatque omnem hac de re sermonem; deinde eâ attentius perpensâ, nuncupavit quidem: sed hac interposita conditione, ut nisi valetudo protinus restitueretur, voti reus non esset. Hac scilicet redditâ causâ, quòd sibi ægotanti melius esse putaret, quàm sano. Corpus utique ægotum faciliùs morbum leviusque ferre, quàm valens necessarium acerrimumque dolorem. Nec enim moveri illud sine gravi cruciatu posse, cui febres, quamquam

& pro
ejus de-
siderio
perma-
nens

rotum

totum exederent, parem non afferrent. Ut intelligas voturum non fuisse, nisi, ut incommodius haberet. Certè corpori contra frigus muniendo, adscititium & interius vestis textum admisit numquam: neque amictus plures quàm fratrum vulgus, neque chirothecas, etiam tum cùm Provincialis Provinciam Neapolitanam lustraret, cujus quædam Collegia cœlo perfrigido nivosoque utuntur. Cumque aliquis illum, ad corpus contra frigus vestibus probè instruendum propè adigere vellet, quòd diceret præ gelu alioqui emoriturum; ipse contrà: *Præ pudore, citius*, ait, *si plus ceteris corpus muniero*: nec enim hujus rei conscientiam ferre se, utique ceteris præfectum, ullatenus posse. Multo minùs impetrare à se potuit, ut permetteret, vel lectum sibi excalesceri, vel prunas cubiculo inferri. Cùm verò universam Societatem moderaretur, vulgare erat apud nostros Romæ, Generalem non aliud compendium ex dignitate sua capere, quàm ut hyeme in conclavi ignem aleret: qui quidem non tam ipsius, quàm præstantium virorum ad eum ventitantium gratiâ struebatur.

Sed

Sed magnus quæstus est, pietas in Deum, ejusque causâ suscepta commodorum inopia; & Religiosarum familiarum Patribus tam raro exemplo præluxisse, omni Generalatûs dignitate majus, & ferè divinum est.

Sed enim è dolorum tolerantia tantis fruebatur solatiis, deliciisque cælestibus, ut humana commoda respuendo, rem suam egisse; & tolerando cruciatus, voluptatem aucupatus esse videri possit. Quanti enim cumque illi essent, lætitiæ ex ipsis existenti multum concedebant. Quam lætitiæ vim cum ea componebat; quâ completur quis, dum thesaurum insperatò invenit. Quemadmodum enim, ut aiebat, qui divitem auri venam, aut magnam copiam aureorum duplionum Hispanicorum humo infossam deprehendit, rem alios omnino celat, ut solus iis potiatur: ita qui insueto Christi favore atque indicio thesaurum invenit sanctæ illius crucis, ac dolorum, occultare illum reliquis debere, ne, si quispiam inventum resciat, bona illius pars possessori adimatur, sive remediorum ac lenimentorum aggestu, sive plena charitatis commiseratione.

Cum-
que sin-
gulari
volu-
ptate
inter
dolores

Q

ratione.

elevan-
do co-
rum
acerbi-
tatem

ratione. Ita quamvis illi sano pejus esset, quàm ægris aliis, non nisi ad extrema redactus, sic ut ferre pedem nequiret, medicorum implorabat opem. Imò etiam tum ab aliis interrogatus, quì valeret, numquam nisi bellè se valere respondebat. Accidit aliquando, ut audito huiusmodi ex ipso febriente responso, subjecerit quispiam admirabundus: *Sicine bellè, mi Pater? cum ardente febre, cumque tanta virium imbecillitate, ut ne digitum quidem valeas movere?* Omnino bellè, reposuit Vincentius. Nec enim aliud ab aternis cruciatibus tartari, nomine mali dignum esse. Quæ autem nunc patimur, cum tam brevia ac pusilla sint, nemini videri posse mala, nisi qui oblitus sit aterna. Adeo scilicet suum patientiæ thesaurum tegebat, ut nihil admodum se pati tum sibi, tum aliis persuadere studeret: cui responso non absimile est quod subjicio. Insidenti nobilem puellam dæmoni exorcismos intentabat Vincentius, rogatu Cardinalis Boncompagni, Archiepiscopi Neapolitani, nec mediocriter eum urgebat. Itaque furore percitus, tam socio quàm ipsi minatur effecturum.

effecturum se, ut utrique carò constet, quæ sibi inferebatur molestia. nec frustra. Nocte sequente nequam ille inquilinus, Socii Adjutoris cellam irrumpens, correptum illum crudeliter cædit. Tum lecto susque deque verso trementem in mediam cellam deturbat. Benè mane miser ille plagis contusus, tristi ac demisso vultu confert se ad Vincentium, livorem vulnerum ostendit, veritusque ne sequenti nocte crudelis ille ludus instauretur, ejus invocat opem. At ille subridens, *Fierine potest, inquit, ut tantula res tantum tibi mærorem ac sollicitudinem creet? Quidquid in nos dæmones possunt, vel per summam sævitiam, nihil est.* Et quia nec ejus vox, nec vultus, nec gestus quidquam incommodi ab iis accepti prodebant, suspicatus frater sanctimonix ejus respectu nihil ausos in eum dæmones, in se unum sæviisse petiit, an & in ipsum? Imò verò, respondit Vincentius, *Nec iam primùm sæviere. At ne metue, si rursus ad te adeant, jube illos nomine meo ad me venire; nec enim est, quare illa Orci servitia timeamus; pulverem tergo nostro iniicere, qui facile*

excuti queat, nec aliud amplius possunt.

Quorū
etiam
lenimē-
ta refu-
giebat

Cæterum luculentiùs, ut opinor, se prodidit illud ejus inter cruciatus gaudium, ex ea quam hîc principio innuimus, jamque expositum imus, remediorum in morbis fuga: nisi fortè morbis ipsis essent acerbiora. Sic enim philosophabatur. Si quis fel Christo in cruce pendenti propinatum, immisto melle condire voluisset, haud dubiè suavitatem ejus divinam obtudisset: neque verò qui illam contemplando hauriunt, adeo probarent: ita si dolorum acerba delicatioribus remediis ac escis condire voles, peribit illis sapor ille, ac suavitas, quæ sola placet palato animarum, quas cepit verus ac genuinus amor Jesu crucifixi. Quondam Neapoli mensæ tempore in triclinio non comparuit: id quod observatu facilè tum erat, quod ipse Rector Collegii, caput mensæ tenere haberet. Quæsitus, in cubiculo reperitur pallidus & pessimè affectus, ut vestigium figere nequaquam valeret: hilari tamen vultu. Attoniti hoc spectaculo Nostri, scitati sunt ex eo unde hilaritas tanta tam fracto corpore. Ipse verò solemnem sibi lætitiā esse

esse respondit, utique deprehendenti se
eo valetudinis statu, quem perpetuum
esse velit. Defertur ad nostrum Noso-
dochium: Medici accersuntur, qui anim-
advertentes vim ejus nativam adeo de-
bilitatam esse, ut propè extincta videre-
tur, propter maximam vitalium pariter
animaliumque spirituum penuriam, sym-
ptoma illud perquam periculosum cen-
suere, confestimque decoctum ex car-
neo pulli cremore expressum ei fovendo
præscripsere. Turbari Vincentius hujus
medicationis nuntio, Medicis persuadere
affectiones hujusmodi non esse sibi inso-
litas, atque adeo minimè utendum, sal-
tem in primo morbi vestigio, tam insoli-
tis exquisitisque remediis: nec enim jam
multo deterius se habere, quàm cum be-
nè: denique vulgaribus escis citius ac
meliùs convaliturum. Sed preces omnes
& argumenta hæc frustra: parendum fuit.
Verumtamen quod negavere Medici,
concessit Deus. Hoc enim illius deside-
riis obsequente naturamque virtuti ac-
commodante, cum porrectum esset illud
decoctum, tanto illius fastidio horroré-
que correptus fuit, ut provocato ad

Q³

rejectum

rejectum stomacho necesse foret illi levando viliores cibos præbere. Simile quid aliàs eidem accidit. Cùm enim violento dolore capitis laboranti cochlear faccari rosacei porrigeretur, vehementer contristatus est. *Fierine siquidem posse, ut ipse unus, ista in domo, his cupediis egeret? talè mne morbum esse suum, ut sine deliciis curari nequiret? Quid enim aliud faciendum esse, si aut mors in foribus adesset, aut ipse unus aliquis ex Patribus eximiis esset, quem vel servare vel amittere Societatis magni interesset?* ita ipse. Usque adeo germanæ virtuti grave est, quod sapit naturæ.

Beatum
se ratur,
eorum
perpetu-
atione

Quin etiam Vincentio non alia in terris felicitas erat, quàm tolerantia. Itaque miseris ægrotisque calamitatem ægritudinemque sanctè invidebat. Aiebatque si Angelus aut alius aliquis cæli civis, animi causâ cælo descenderet, non accessurum ad Principum aulas ac palatia, spectandæ istic Cæsarum Majestati aut opulentia Regum; sed continuò ad valetudinaria convolaturum, contemplandæ pauperis alicujus Lazari projecti in angulum ac derelicti patientiæ. Et ipse hoc
genus

genus oblectamenti, beatæque miseriæ, avidè captabat. Observarunt qui eum comitabantur ad incurabiliū nosocomium, cū ingressus esset, circumferre oculos pedesque solitum, iisque adhærescere, qui tetriori tabe affecti essent. Erant autem quandoque, quorum fœditas oculis, fœtor naribus intolerabilis, reliquos fugarent etiam à sui conspectu. Quibustamen incredibili hilaritate mentis ac vultûs, adjungebat sese, famulabatur, tangebatur, contrectabatur, amplexabatur, vixque ab iis avelli poterat. Sensisses eum velut in cœlo versari: & profectò Christum in miseris illis intuebatur, & ministerio illo beatum se credebat. Interea, quòd morbos ac dolores eorum sibi asserere non posset, quem poterat, putorem avidè hauriendo suum faciebat, plagasque ac ulcera, quantum fas erat, vindicabat sibi; sive ea peroptando, sive eos quibus inerant, complectendo. Quondam socius ejus Sacerdos dum in valetudinario illo versaretur, dixit Vincentio, videri illud sibi pulchrum amplumque esse librum, in quo legi posset multiplex in nos miseratio

Dei & tutati & tutantis ab huiusmodi quibus obnoxii eramus malis ; & quidem citra omne meritum nostrum. Reposuit ipsi Vincentius, eâ vi loquendi, ut sermonem ex animo profectum esse constaret, hæc digna cedro verba. *O utinam isto Numinis favore dignatus forem, ut omnium illorum mala unus ipse sustinerem!* Urebatur alteri Sacerdoti digitus pestilenti ulcere: huic Vincentius in solatium scribens affirmavit, de istiusmodi digito verè dici posse ; *Digitus Dei hic est,* id est, unicè ipsi dilectus inter reliquos; quod scilicet unus ipse cruciaretur: nec enim ambiguum esse, quin reliquis eidem Numini esset acceptior; id quod de ceteris membris malè affectis pariter dixisset. Aliàs cum quibusdam è Patribus nostris aderat Sacerdoti itidem nostro, graviter laboranti ex quinque omnino plagis, quæ ex ejus corpore eruperant. Fuit qui narraret insigne Deiparæ Virginis beneficium agro apparentis, postque suavissimum amplexum pollicentis paucis post diebus se illum cœlo illaturam. Alter continuò id beneficii sibi vovit. At Vincentius, si quid ab Immaculata universi Regina,

Regina, dignum ipsius pietate, dignum
 maiestate postulare vellet, illud futurum,
 ait, ut ipsa seipsum quinque huius ægri
 plagis affectum cruci configeret; quod
 non audaciùs aut magnificentiùs quàm
 veriùs dixit; vir utique, qui adeo dolo-
 ribus pascebatur, ut satiari non posset.
 Certè quidem dilecta illi tibiæ plaga &
 plurium & gravium instar erat, sive ob
 molestas convulsiones, sive ob mali per-
 tinaciam, sive ob dolorum perpetuita-
 tem, sive ob malignitatem tantam ut
 metus foret, ne in gangrænâ degeneret.
 Quam plagam in primis Dei erga
 se beneficiis numerabat: eò maximè
 quòd illius curationi incidenda esset viva
 caro, adhibendùsve pulvis exedendi vi
 præditus, atque adeo graviter cruciandi:
 optatissimū forti animo utrumque malo-
 rum remedium. Cumque præ doloris
 magnitudine multas noctes duceret in-
 somnes, has ille paradisi noctes nomina-
 bat. & verò momenti instar prætervola-
 re illi videbantur, tanta erat unà cum
 Christo JESU patiendi voluptas, cuius
 cruci fixi signum de manibus non depo-
 nebat, à quo animosque viresque sibi

Q5

suggeri

suggeri sentiebat. Postremo nihil illi hoc in orbe carum, nihil delectabile, nisi perennem secum traheret cruciatuum catenam. Quocirca conquerente nescio quo de mundi æumnis, homini quoquo se vertat, necessario perferendis; ipse contra nihil in eo boni præter hoc ipsum se deprehendere posse retulit: absque quo, non apparere, quid in eo fieri quæve ratione vita tolerari queat.

C A P U T II.

Voluntarii ejus cruciatus.

De eis
genera-
tim

Magno incendio alendo magna lignorum strues necessaria est. Cum ergo tanta esset Vincentii cupiditas patiendi, quantam vidimus; nimirum illi explendæ non satis erat ferax per sese ingentium dolorum corpus, sed nova in dies materies suggerenda. Ipse itaque è tirocinio ipso missionem Indicam ædenter sibi deposcit, proque impetranda, efficacissimas dedit ad R. admodum P. Claudium Aquavivam Societatis Præpositum Generalem. Duæ res illum ad id impellebant. Prior, ut innumerabili illi desertæque

desertæque barbarorum multitudini notitiam amoremque Opt. Max. Numinis inderet, ad quod officium sua Numinis ejusdem notitia amorque obstringere videbantur. Posterior proposito propior, ut in ea infinitam patiendi materiam nancisceretur ex plurium annorum, innumerorumque milliariorum itineribus, ex maximis terra marique periculis, ex commigratione ab æstu summo ad summos algores, adque terras cælo soloque diversissimas, ex commoratione ignotos inter & barbaros, vita victuque brutis quàm hominibus similiores, ex fame, siti, vestium, omniumque humani generis commodorum inopia, denique ex horrendis insectationibus, ex nece vel veneno, vel ferro, vel igne inferenda, vel laborum oppressione subeunda. quæ utraque summis illi in votis erat. Sed cum divinæ menti sedisset Italiæ eum servare, ad munera cum sibi, tum Societati magis gloriosa, Claudium ejus petitioni acquiescere non sivit. Quod ille animadvertens, simulque spes suas deinceps irritas fore, secum ratiocinatus, confecit in Italia Indias sibi esse vel inveniendas

veniendas vel condendas. Itaque sanctè constituit accipere se in posterum, quam pessimis fieri posset modis. Cùm dignus non esset habitus, qui barbaros inter pro Christo occumberet, futurum se sibi & barbarum & carnificem & martyrem. Quocirca ejusmodi vitam sibi esse ducendam, quæ perenne martyrium dici posset, & mors perpetua, cumulatis, nec umquam intermissis, tam intestinis quàm externis cruciatibus. Quæ ipse omnia ut fortiter statuit, ita præstitit constanter. Quare mirabantur omnes illum seu sanum seu ægrotum, seu præfectum aliis, seu subjectum, repudiare semper omnia, utcumque lenia, nec à communi usu aut perfectione aliena, quæ vel minimâ aspergere illum voluptate, aut ejus cruciatus mitigare possent. Testanturque complures continenter ad mortem usque corpus afflictasse suum, adeo ut integra ejus vita non aliud esset, quàm asperitas in seipsum perpetua; nec vulgaris illa quidem, sed omnino supra communem modum: ut qui impulsus Numinis non animadvertisset (virtutis indicio severitatem illam imperantis)

non

non imprudenter judicasset Vincentium
vel rationis limites in eo excedere, vel
tam robustum esse ut facile ferret, vel
tam stupidum, ut minimè sentiret.

Quatuor verò velut regulas sui fran-
gendi sibi propositas habebat, ut in ejus
adversarius repertum est; quas in hanc
sententiam descripserat. Statuam me in
corde JESU crucifixi, & Immaculatæ
Deiparæ ad pedem crucis stantis; non
alibi. Huc spectat illud Servatoris: unum
est necessarium: Maria optimam partem
elegit. Hunc in finem amoliar ex ani-
mo meo omne aliud desiderium: ac pri-
mum nullam umquam oblectationem
corporis aut animæ optabo, exemplo
Redemptoris mei sic loquentis: Tristis est
anima mea usque ad mortem. Deinde
spernam honores omnes cujuscumque
generis, cum Christus dixerit de seipso:
Ego vermis & non homo, opprobrium
hominum & abjectio plebis. Præterea
non dabo operam valetudini. Cum de
eodem Domino JESU scriptum sit, A
planta pedis usque ad verticem capitis,
non est in eo sanitas. Postremò me to-
tum configam cruci ex sententia Apo-
stoli

eorum-
dem
quædã
regulæ

stoli

„ stoli de se sic affirmantis : Christo con-
„ fixus sum cruci. Tres clavi, tria vota,
„ paupertatis, castitatis, & obedientiæ:
„ audiámque S. Augustinum docentem,
„ nos interea dum vivimus, à nobis è cru-
„ ce revellendos non esse. Faxit Deus ut
„ primùm inter brachia sanctæ hujus cru-
„ cis moriar, ac tum ab Immaculata Maria
„ ex ea refigar. Hæc fuerunt Vincentii
„ decreta. Et profectò nî Præsides singu-
„ lari prudentia ejus valetudini cavissent,
sui illum ardores in eum statum rede-
gissent, in quo Societatis muneribus,
animarúmque salutí nequaquam usui esse
potuisset. Sic amor divinus dum modum
ipse sibi metuit, prudentiæ fines quan-
doque excedit. Sed qui cæcus est, er-
roris quidem reus, non autem culpæ
esse potest. Ceterùm illius jejuniis mo-
dum imposuit R. admodum P. Mutius
Vitellescus, quippe nimis severis etiam
tum cùm faceret iter Provincialis, Col-
legiæque Neapolitanæ Provinciæ iustra-
ret: alii pariter Moderatores aliis ejus
voluntariis pœnis. Et ipse præscriptos
sibi ab iis fines, ut erat in omnibus ob-
sequentissimus, numquam præteriiit, non
ignarus

ignarus se non jam suum esse, sed Religiosæ, cui nomen dederat, familiæ; plurisque æstimandum sacrificium voluntatis, quàm corporis: atque ut abessent cetera, voluntatem divinam, qua Præsidium leges velut anima constant, piissimis quibusque desideriis præferendam.

Verumtamen non pauca ejus votis ac precibus data sunt. Sinebatur enim non raro ultra statos inediae dies eam rigidius observare: pervigiliis item B. MARIE Deiparæ omnibus pane & aquâ contentus esse: diebus ceteris adeo cibi potiusque parcus, ut illius vitam perpetuum jejunium dixisses: & observatum est non solitum illum edere, nisi ægrè ac molestè, tamquam cibos averfantem, nec sine suspiriis animo scilicet ad alios cibos aspirante. Unde fiebat ut vel avertendæ menti à sensu voluptatis è cibo perceptæ, vel convertendæ ad divina, eam intenderet audiendis, quæ super mensam legébantur. Quoties habenda illi concio erat, cibo se potuque omnino ante illam abstinebat; ne dignum aliquid videretur facturus, qui opinione sua nihil perficere posset, quòd micam panis mereretur.

Frequen-

Vincen-
tii in-
dia

Frequenter & graviter dentibus laborabat, eratque illi gratus dolor ille, tum per sese, tum quòd cibum mandi, atque adeo multum sumi non fineret. quam inedia occasione sibi gratulabatur. Tantum aberat ut eximiam aliquam escam facilisque molituræ peteret, aut admitteret. Numquam appositas sibi in mensa herbas vel sale vel oleo vel aceto condiebat, sed ut ex horto lectæ erant, crudas sumebat. Sexennio quo tirocinium rexit, non alio ferè quàm secundario, & qui egentibus servisque in usu erat, pane vesceretur: nempè ut Novitiis præluce-
ret exemplo, quibus edomando gulæ vitio identidem apponitur. Moris est in Societate ad pignus aliquod fraternæ in nostros hospites caritatis, per triduum illos paulo liberaliori, quàm domesticos, mensâ excipere. Vincentius tamen toto triennio, quo Provinciæ res administrans, ejus collegia obibat, præter domesticorum dimensum cetera constanter recusavit. Hisque pauculis diebus festis, quos Societas vel ut celebriores, vel ut sibi proprios etiam in triclinio pro Religiosâ paupertate colit, ipse maximâ optimaque ciborum

ciborum parte genium fraudabat, ad Sanctorum honorem quibus maximè addictus erat, quos ideo ad mensam diebus illis invitare se dicebat. Societatis Præpositis Generalibus nihil esculenti poculentive, nisi quod communiter reliquis, in mensa præbetur: par illi hoc in genere Fratrum laïcorum infimus: ipse quamdiu hoc munere perfunctus est, paucioribus contentus, in cœnam, præter aliquot racemos siccos, jusculúmque vulgare ex meridiano reliquum, nihil omnino gustabat. Numquam non ante alios è lecto surgebat: diuque linteis usus non est, sed sacco ex stuppei crassioris lici telâ, cui se immergebat; nec rarò super lignea tabula, aut humi cubabat. Aliàs cum lectum esset subiturus, ligni fragmentis illud inspergebat, ut ne hæc quidem brevis ac necessaria quies cruciatûs expers foret. Dixisses illi viro non humanam indolem esse, molestias utique averfantem: sed aliquam aliam iis gaudentem. & sanè crux illi pro magne te erat, trehebátque interdium noctuque & pertrahebat animum ferro non absimilem.

Cubatus durior

R

Nam

Verbe-
ratio-
nes, cili-
cia, & a-
lia ejus-
modi il-
li sole-
mnia.

Nam singulis quoque noctibus hor-
rendum in modum verberabat sese, adeo
ut ad vicinos è cunctis cellæ ipsius angu-
lis ictuum crepitus perveniret. Ita factum
ut carne tundendo duratâ ac stupefactâ,
vix ullâ corporis parte dolorem è flagris
sentiret, tametsi filis æneis ferreisque in-
tertextis sanguinem exprimeret. Renes
catenulis varii generis constringebat, ad-
mixtis, ad B. Aloysii Gonzagæ imitatio-
nem, calcaribus cum rotulis acuminatis,
carnem facilè pervadentibus, quas iden-
tidem ut altius infingerentur, arctius
astringebat. Cilicio insuper horrido ute-
batur. Erat instar laxioris tunicæ, pilis
ad genua usque promissis, iisque tam
hirsutis atque asperis, ut audaculum ti-
ronem eo indutum, ceteroqui robustum,
præfidentiam brevi, & illud deponere
coëgerit. Incesserat illius animum nescio
quæ cupido illud experiundi, sive ex re-
ligione benevolentiaque in Patrem suum
spiritualem (erat enim tunc tirocinii Re-
ctor) sive ut vires suas probaret. Ergo
ad illius pedes præfervidè incomposite-
que se projicit: rogat de genibus, liceat
sibi ad temporis tantillum experiri ipsius
cilicium;

cilicium; moxque repellitur, ejusque petitio, ut absurdior, risu excipitur. Instat tamen: & iterum rejicitur. neque cedit aut acquiescit; aliàs enim nec semel & importunè rem urget, flagitat ut saltem in diem solidum usus illius sibi concedatur: grandis gratiæ loco id se habiturum. Vincentius ejus deprimendi ergò atque ab illo consilio abducendi, reponit non sat illi animi, non sat virium esse ad illud tolerandum, ne mediæ quidem horulæ spatium. Ille responsione hac magis accenditur, magisque & importuniùs obsecrat; multa pollicens, si quidem tam ardentis voti compos fiat. Quid agat bonus Pater? demum non tam solandi causâ, quàm temeritatem illi suam præfidentiamque ostendendi, corrigendique, persuaderi sibi passus est, ut tantisper illi permetteret. Igitur adesse jubet mane cujusdam diei (festum designabat) induendo illi cilicio, ferendoque dum Novitii Missæ communi interessent; se quoque adfuturum. Porro experturum illum non sat animi roborisque sibi esse ad sustinendum illud istâ semi-horulâ, sed consecrationis tempore definite, co-

R 2

gendum

gendum abjicere, onus nempe humeris ipsius nimis grave. Quod vaticinium eventus probavit. Siquidem cum designato die lætus induisset, & velut ovans triumphali illo habitu templum petiisset, perseverare, ut sibi videbatur, planè certus, ad specimen aliquod fortitudinis suæ magistro exhibendum, brevi temeritatis ac confidentiæ pœnas dedit. Postquam enim aliquamdiu sibi constitisset pertinaciùs quàm fortiùs, æstimare cœpit atque admirari sagi illius villosi asperitatem, tum ferendo se imparem judicare, damnare importunitatem; adhæc animum cum corpore inflectere; non sine pudore se motitare; post motum non commodiùs habere; vix ferre cruciatum; & velut reus quæstionem tolerare ultrà non valens, cogitare conducibiliùs sibi fateri se convictum: denique non se ampliùs tenere: quando opportunè consecrationis tempus, discessum meditantem occupat, excussoque statim ab ea pudore omni, metuque ridendæ infirmitatis suæ, quoniam deliqui timor hominem acriùs urgebat; è loco ubi ante aram erat, se prorepit, cilicium protinus exuit, statuitque

tuitque denuò tale deinceps virium suarum animique periculum non facere. Erat hoc sagum Vincentio familiare usitatumque. Sed subinde & extra ordinem, ac præsertim diebus solemnioribus pietatque opportunis, quando animadvertebatur impeditius operosiusque incedere, constans fuit opinio in nova tormenta induere se solitum. Ut infirmus foret, vix umquam adductus est, ut rhedam sibi ab iis qui advocarant, oblatam, ad iter admitteret. Quin & Generalis, non nisi bis aut tertio eâ uti sustinuit, idque pluviis diebus, ne coram Pontifice, quem adibat, complutus ac luto obsitus appareret. Dicere consueverat duo simul exigi, ut Religioso homini rhedâ vehi liceret. Prius ut præ debilitate pedibus nequam incedere valeat: posterius, ut negotium, cuius gratia itur, sine ipso geri nequeat. Quid de iis sensisset, qui negotia vel ambiunt, vel sibi fingunt, ut in rheda vel equo magnificè ambulent; religiosine, an aulici? Ex quò tirocinio est egressus, quotidie Moderatoribus operam suam obtulit ad mensæ ministerium vel culinæ: neque jam Generalis

ab eo destitit. Porrò in lavanda supellectile stanneâ, tam calidâ utebatur, vincendi sui causâ, ut nemo alius manum illi imponere vel posset, vel auderet. Cùm observasset Præsides, ob tibiæ plagam, quæ corpus scipione sustentare illum cogebat, facultatem sibi negare pro voto mensæ inserviendi; scipionem abiecit, malum ac dolorem dissimulans: ut ratum sit valente ac robusto amore corpus imbecille multum posse; uti constat languente illo infirmoque, validum nihil admodum valere.

Afflictationes extraordinariæ

Neque his tamen consuetis afflictationibus contentus erat: sed extraordinarias avidè optabat. Duas dumtaxat refero. Dissidebant inter se Andriæ Dux ejusque conjux: item idem ipse Dux & urbis Episcopus, nec audebat quisquam de pace sermonem illis insinuare. Unus Vincentius etiamtum auditor Theologiæ satis ad hoc idoneus visus est, à virtute, prudentiâ, authoritate. Mittitur ergo cum Patre Gabriele Mastrilli Andriam, rem ut pertinet: simulque hac occasione tam Andriæ, quàm in circumjacentibus oppidis in salutem animarum de Societatis

Societatis more infudet. Utrumque præstat pari dissidentium ac populi bono & approbatione. Inter cetera Molfettæ egregiam navavit operam. Domicilium istuc habebat Societas, quam Residentiam vocamus, tam tenuè, ut rerum etiam necessariarum inopia laboraret. Vincentius semper in rem suam, atque in occasionem sui edomandi intentus, aliquam hîc ex animi sententia nactus fuit, id est, secretam. Animadvertit supellectilem culinariam illotam. Opperitur igitur concubiam noctem, aliisque altum dormientibus furtim ac placidè cellâ descendit, eâque sumptâ ad remotam fossam procedit. In eam sordes vasorum exhaurit: tum ea diligentissimè detergit, politque: ad hæc in locum quæque suum refert, ac se ad quietem in cubiculum. Noctibus aliquot bellè illi cessit pius hic dolus. Dum domesticus famulus, cujus erat vasa tergere, miratus jam aliquoties se supellectilem mane comperire adeo nitidam, auguratus id non ab alio quàm uno è Patribus accurari, Præsidem de tota re certiolem facit. Facile is intellexit factum hoc cum Vincentii genio congruere.

congruere. Ut igitur veritatem deprehenderet, insequenti nocte cum Patre Gabriele in insidiis stetit. Egreditur, de more, lanceo pede Vincentius; deprehenditur: cumque nec celare se nec factum posset, pudore confusus hæret. Rogatur ecquâ veniâ munus alienum exerceat? Tum ipse, *Deus bone*, ait, *rem egregiam! Ambos fraudasse vos ultro quiete, ut eum qui exiguum hoc ministerii fecit, deprehenderetis.* Nec plura locutum pudor summittere oculos, atque in cellam illico se recipere cogit. Alterum memoratu dignum est, quod subjicio. Præerat cum imperio universæ Societati, quando uni è fratribus nostris rei familiaris administris sacrum Viaticum præbuit. Qui vix accepto subita morte extinctus est. Cum igitur maxima cum reverentia ex ore mortui Panis divinus eductus esset, viscoso tetròque salivæ fluore oblitus apparuit. Allexit ea species Vincentium ad sumendum, quæ alios deterrere nata erat. Quare nonnullis frustra se ad id offerentibus, ipse quia nox erat, in crastinum sibi servari jussit. Cumque faceret ad aram, intrepidè, singularique cum religione, illum, ut erat, glutivit.

CAPUT III.

Vincentii mira abdicatio sui, absolutumque in affectiones animi imperium.

EST fanè probabile virtutis specimen, ^{Præstat animū} pia crudelitate in corpus suum sævi- ^{quàm} re. Cùm enim altera hominis pars sit ^{corpus} non minus animæ cara, quàm arctiùs ^{frænare.} conjuncta, sensûque ad dolores præmol-
lis, non nisi virilis animi est Dei causâ
duriùs illud habere. At verò cupiditates
animi frangere, ac rationi subicere Deo-
que, longè præstabilius. Siquidem ut
corpus animæ semper obluetetur, nec
aliquando tandem obtemperet: tamen
quò magis illud castigas, eo citiùs pœnis
occallescit: & hirsutæ setæ, inedia, vigiliæ,
quæ principio tam molestæ, cum tem-
pore faciliùs feruntur, tandèmq; facil-
limè, dolorum usu sensum adimente.
Verùm affectiones animi non aliter quàm
virtute, neque sic umquam domueris
ut vel ipsæ omnino conveniant inter se,
vel rationi penitus obsequantur. Quod

R 5

verò

verò discriminis caput est, longè impatientiores sunt fræni, quàm corpus doloris: quippe naturâ indomitæ, eoque pervicaciores, quo corpore nobiliores. Quare prima laus ac cura in earum compressione ponenda est. Quod quidem haud satis notum, non vulgo dumtaxat (miraculis & corporis afflictatione sanctimoniam metiri solito) sed nec iis qui suo aliorumque iudicio virtutem egregiè solunt, carnem tamen maximè, vix animum frænare solliciti: quos equidem plebeiam virtutem (si vel hoc nomine digna est) sequi rectè dixerò: istos verò priores, senatoriam ac patriciam.

Qua
etiam
victoria
nobile
fuisse
Vincē-
tium
genera-
tim of-
fendi-
tur

Vincentius porrò ita in hoc quoque nobilissimo genere excelluit, ut omnium qui cum novère consensu, nil in eo ad absolutam numeris omnibus sanctimoniam posset desiderari. Duobus autem præsidiiis ad eam consequendam fuerat usus. Alterum generale ac sublimius, partumque profunda rerum divinarum contemplatione: alterum peculiare longoque usu quæsitum. Etenim altè habebat hoc infixum animo, nihil uspiam esse in hac rerum universitate dignum votis nostris,

nostris, præter Deum Opt. Max. ad quem
utique cetera omnia non aliud sint, quàm
solis umbra ad solem. Quamobrem ni-
hil è contrario mali nomen mereri, nisi
ejusdem Dei jacturam. Quippe ut eo
posseffo adsunt omnia; ita perditio, quam-
quam cetera non desint, tamen nihil
revera adesse. Ex qua veritate hanc eruit
vitæ suæ normam, ut quàm minimè per
humanam infirmitatem licet, terreno-
rum bonorum cupiditate, malorumque
metu se tangi sineret. Cùm enim nihil
in bonis, malisve censeretur debeat, quàm
potiri, aut carere Deo, liquere aiebat
ceteris animum movendum non esse.
Verùm cùm hinc pellex voluptas, inde
tortor metus hominem continenter ur-
geant, adeo ut ab ejusmodi veritatis in-
tuitu subinde mens avocetur, intereaque
vel voluptas, vel timor clanculum sub-
cant, subigantque animum, nimirum
huic malo avertendo; jam ab exordio
vitæ religiosæ dedit operam, ut affectio-
nes illas furtim irrumpentes generosè
reprimeret, easque quantumvis reluctan-
tes servilem potius in modum quàm civi-
lem rationi subjiceret. Quocirca axioma
illud

illud in ore SS. Ignatii, Xaveriique per-
frequens, *Vince teipsum*, effectu ipso assi-
duè probabat. Illud item alterius Reli-
giosissimi viri effatum: (*neminem virum
esse, nisi qui sibi perpetuò vim faciat: eò-
que velut lydio lapide aureæ virtutis ex-
perimentum capi:*) ipse vita ac moribus
comprobans, quotidie inquirebat in sese,
an & quoties sui victor fuisset, victum
ratus, si non vicisset. Atque hac arte eo
perfectionis pervēnit, ut quod antehac
insinuavi, non semel à Nostreis quibusdam
ætate ac judicio inter homines Societa-
tis provectissimis, nationeque diversis au-
dierim, è tot variarum Europæ gentium
Sociis egregiæ virtutis sibi benè notis,
neminem perfectâ sui victoriâ, absolutô-
que in cupiditates quascunque domina-
tu Vincentio parem sibi visum esse. Et
qui compluribus annis familiariter cum
eo versati sunt, omnesque illius motus
ac morum vestigia explorata habent,
confirmarunt observatum à se Vincen-
tium variis occasionibus valdè inter se
discrepantibus penitusque improvisis,
sui semper similem, compositum animo,
modestum corpore, serenum oculis,
lingua

lingua moderatum; ut rebus seu prosperis seu improsp̄eris sensus in eo nullus, nedum perturbatio animadverti posset. Quam mentis æquabilitatem ne adscripseris ulli prærogativæ divinitus illi concessæ, multò minus indoli stupidæ (erat enim excitatâ ac vivace) sed perpetuo illius vincendi sui studio, virtutiq̄ue multis laboribus, curâq̄ue numquam intermissa quæsitæ. Qua ratione S. Ignatius, frigidi ac phlegmatici habitûs Medico visus est, cûm tamen calidissimi esset, & supra modum ignei. Vincentius certè succensebat, amabat, timebat, optabat, sed ferè quatenus volebat; neque volebat, nisi qualiter rationi humanæ aut divinæ consentaneum censebat: idq̄ue longo usu erat consecutus, ut consuetudine naturam imitante, sine vi, primos ac subitos affectionum impetus frangeret, qui quidem animum priùs invadunt, quàm sentiat se peti. Itaque quantumcumque funesti difficilesq̄ue ingruerent casus, ejus quietem animi non turbabant magis, quàm maris tempestates, quantumcumque foedæ ac sævæ, portuum tranquillitatem. Et verò non securior

usp̄iam

uspium tranquilliorque portus Providentiæ divinæ sinu: in quo indefinenter con-
quiescebat.

Sui uti-
que &
affe-
ctionū
Domi-
num
etiam
adversis
divinæ
gloriæ
casibus
& sibi

Quare non modò terrenis detrimen-
tis, temporariisquē infortuniis non tan-
gebatur, sed neque illis (quod insolens
etiam & maximè in viris probis) quæ
cum Numinis injuria conjuncta sunt, ut-
cumque impietate ac sævitie inhoresce-
rent, plus æquò movebatur. Id quod at-
tenderent utinam, imitariquē studerent
plurimi, qui non tam sincero castoque
divinæ gloriæ studio, quàm impotente
animi motu pravoque judicio, ad nun-
cios funestorum Ecclesiæ aut suæ Reli-
giosæ familiæ casuum, in immodicos do-
lores questusque se effundunt, idque
etiam sibi ducunt laudi. Nam ad injurias
Deo quidem factas vehementer affici,
fundique in lacrimas, etiam Sanctorum
est (quoniam ejusmodi dolor fœtus est
amoris vehementis, quo ei optimè vo-
lunt) at inquietari propterea ac turbari,
minimè; quia ut hinc Ecclesiæ mala, sic
ex adverso intuentur, ac velut in divinæ
providentiæ libro, æternum decretum
legunt ita statuentis Numinis, à quo
nihil

nihil nisi rectè, sanctèque potest constitui. Quam providentiam Vincentius proponebat iis, quos consccleratorum hominum pravitas ac pertinacia justo amplius affligit, addebatque hoc sapientissimum S. P. Ignatii præceptum, Societatis operis frequenter inculcatum, ut Angelorum pacatissimas curas imitarentur, ita nimirum animarum sibi creditarum saluti incumbentium, ut si se fructu sperato frustrari animadvertant, nullatenus tamen conturbentur: non enim nesciunt quamlibet sanctum divinæ gloriæ salutisque hominum studium, sanctissimæ ipsius Dei voluntati posthabendum esse. Quod iudicium cùm penitus animo infixisset, quidquid obtingeret; Angelum interiore exteriorèque pace atque animi æquitate spirare dixisset. Et verò cùm rogaretur identidem tantæ tranquillitatis causam, digito in cœlum intento respondebat, *Qui nititur immobili, cum non moveri*: ostendens se sursum in voluntate divina fixisse pacis suæ anchoram: ibique feliciter continenterque quiescere, quò casus humanæ vitæ, licet divinæ gloriæ maximè adversi, nullam turbationem dolorémve

dolorémve invehunt. Quare non mirum si nec propriis malis vehementiùs commoveretur, licèt alienis longè feriant fortiùs. Qui enim aliud nihil agebat, quàm ut ageret, omitterétve quod Deo complacitum esset agi aut omitti, omnibus ac singulis eventis æquè contentus erat: his verbis firmare animum fuetus. *Volo quod habeo, quia habeo quod volo.*

eius do-
minii
exēpla

Et si autem virtus hæc, quòd ad intelligentiam voluntatemque propriè pertineat, nec sub sensum nostrum cadit, nec speciem habet tam illustrem, quàm eæ quæ foras prodeunt, propriumque exerunt decus, subitis tamen infaustrisque casibus tamquam pullata, splendorem suum, tamquam ignem è silice evibrat, eò jucundior, quò suavior. Quare visum est nonnulla ejus exēpla paucis hîc attexere. Erat Nostri Neapoli lis aliqua cum viro nobili de tirocinii ejusdem urbis jure in domum quampiam & hortum. Rectorem ibi tunc agebat Vincentius, cùm foras euntem ardens ille iracundiâ, ex insidiis aggreditur, abruptéque mille in eum contumelias cum minis jactat: dejeratque parum abesse, quin è vestigio
in

in ipso eas expleat. Placidè hominem audit Pater, nec verbum interjicit furioso, nec signum ullum molestiæ, nedum motûs turbulentioris: expectatque, dum omnem evomuerit iram. Tum sedatâ voce, animoque ad humilitatem modestiâque planè composito pauca loquitur de causæ suæ æquitate, non sine benevolentia observantiæque in ipsum suæ testificatione. Nec plura! alter ab altero discedit. At modestia illa demissiôque Vincentii altè in animum viri illius nobilis descenderat, pudore illum complens ac pœnitudine. Quare ubi primùm resedit iracundiæ æstus, ad Vincentium adiens insolentiæ suæ veniam demissè flagitavit. Tantum valet etiam in exastuantes impotentésque sui animos, ipsius animi moderatio! Æque pacatè excepit aliàs mulierculæ procacissima in se verba, atrocésque injurias. Inspiciebat Tropæanum Collegium ipse Provincialis, quando non obtentâ honestissimis licèt conditionibus obseratione fenestræ (unde qualibet horâ fœminæ viris religiosi se ostendere, & quidquid domi nostræ agebatur conspiciere poterant) ad Judicis

S

autho-

authoritatem remedii causâ confugere coactus est. Conveniunt circa locum controversum rogati Gubernator urbis, civicusque Consul, aliique è Magistratu, ut certius rem decîdant. Ut eos advertit illa, simûlque Vincentium, exerto per eam fenestram capite, cœpit illum tot lacerare contumeliis, quot jactare potest lingua mulieris furiis agitata. Audit & illam Vincentius animo vultûque imperturbato: nec ullum nisi commiserationis indicium prodidit: nempè ob mentem ardentiori iracundia infelici illi ereptam. Non rarò contigit, ut terrestribus maritimisque itineribus, nautæ vectorésque (gens ut plurimùm inconsulta ac præceps) eum in aperta mortis pericula conjicerent. ipse tamen sive durantibus, sive superatis illis non modò non est conquestus, sed nec eos verbo ullo cautionis in posterum admonuit. E mulionibus quidam eum jumento viario maximis viriis laboranti imposuit. sensit ea plus nimio Vincentius: sed omnino tacuit. at seipsum satis indicavit petulcum animal. Namque nactus in viâ turbidæ ac cœno- sæ aquæ plusculum, in eam se prostravit, voluta-

volutavitque, mirum ut foret Patri non esse fractas allisu tibias. Sed enim cum de subter jumento expediisset sese, madensque & luto inquinatus è fossâ emergeret, nihil inepto illi opprobavit, nihil questus est. Quin etiam contrà, in eo pulchello habitu ridebat seipsum, simulque mira illa mentis æquabilitate risum ac lætitiâ insuetam procul dubio Superis ciebat. Alius quispiam eâdem ex gente eum in gravius discrimen adduxit. Cum enim ut brevius iter faceret, per clivum montis interrupti, ad usque crepidinem præcipitii eum duxisset; unde propter angustias avertere se mulus nequibat, ut evaderet: & hunc primò sisti, & Vincentium deinde ex ejus tergo manu tolli, & mulum ipsum denique averso gradu extrahi oportuit, ne in illam voraginem rueret. Et tamen neque in his deprehensus angustis, neque ereptus optimus Pater, quidquam in malefanum illum ducem obmurmuravit, nec ullum commotionis ac molestiæ indicium dedit. Quemadmodum nec aliàs alia in pericula deductus, seu submersionis, dum flumina torrentesque transmeandi, seu

alterius generis lethi, quando natum est, ut etiam sanctissimi viri, tantillum saltem ac tantisper commoveantur, partim mortis præsentissimæ horrore, partim indignatione in muliones illos inhumanos, quibus subinde pluris est jumenti sui vita, quàm hominis. Adeo ut quod superius insinuavi, & fidem propè excedit, primos quoque naturæ impetus in potestate habere videretur.

Etiam
cùm ef-
fet Ge-
neralis

Ad extremum addo, ne tum quidem cùm Societatis gubernacula teneret, vel defuisse illi demonstrandæ ejusmodi tranquillitatis occasiones, vel animum. Honorum adventu mores mutari, & rarò in melius, verum juxta ac vetus adagium est: at immobili Deo innixus, ut ex Vincentio priùs diximus, levi hujusmodi favonii flatu succuti nequit; tantum abest, ut deturbetur. Quidam Societatis transfuga in asylum se receperat. Inde librum adversus Societatem scripsit atque in lucem edidit: nempe ut se de genere viperarum esse ostenderet, matrem necantium, dum subeunt lucem. Et quia id responsi timebat, quod ejus liber calumniis fartus, jamque à sacra Indicis Congregatione

gregatione damnatus ac prohibitus merebatur, litteras acres mordacesque ad Vincentium dedit, quibus etiam minitabatur effecturum se, ut si is permetteret, quemquam è Societate librum vulgare, quo vel ipse vel ipsius familia ullatenus læderetur, haud dubiè Vincentium & Societatem facti vehementer pœniteret. Reponfurum enim se cum fœnore, quidquid injuriæ acciperet: utique rescripturum, quæ Vincentii ac Societatis auctoritatem penitus labefactarent. Ita publicus famæ alienæ prædo suam illibatam esse vult. satis innocens, si non audiat nocens! Sed Superûm votorumque contemptor, scilicet homini noxam creare nihil habet pensi. Vincentius tamen de more summissè sapienterque ei respondit: & quod spectabat ad minas injuriasque hæc ei reposuit. *Alterum caput est,* „ ut ne permittam tibi objici quidquam, „ ex quo aliqua in te familiamque tuam „ redundet infamia. Hic pervelim repū- „ tes tecum ipse, cùm ferre nequeas fami- „ liæ tuæ splendorem vel minimum obscu- „ rari; me non minus molestè ferre fami- „ liæ nostræ, id est Societatis, nomen ali-

„cujus calamo violari. Nihilominus non
 „est mihi animus reddere malum pro
 „malo, sed vincere in bono malum: satis
 „gnaro laudabilius esse, hoc Christi con-
 „siliū sequi: qualiscumque ex maledi-
 „centia cujusquam contemptus nostri pro-
 „ficisci queat. Verumtamen pro comper-
 „to habe me de minis tuis nil laborare, seu
 „contra me eas jactes, seu contra gravis-
 „simos Societatis Patres. Et sanè quod ad
 „me attinet, ex hoc tempore tibi, si quam
 „in me injuriam cufurus, es, ignosco. Quin
 „etiam gratias tibi à me habendas agnosco,
 „si culpam aliquam hactenus mihi inco-
 „gnitam *aperueris*. Ita respondit illi opti-
 „mus Generalis, leniùs profectò quàm in-
 „solens & impius mereretur, sed non quàm
 Deus, cui mansuetudo totam se devovit.

C A P U T I V.

*Vincentii mira demissio animi
 suiq; contemptus.*

Perpe-
tuus.

SI consiliū mihi esset omne illud
 hīc perscribere, quod ad ejus de-
 missionem animi, suiq; in omni genere
 despicientiam spectat, profectò tota ipsius
 vita

vita ab ipsa propè ineunte pueritia per-
 texenda hîc foret: tota utique ad nor-
 mam Christianæ humilitatis planè exa-
 cta. Siquidem etiamtum cum domesti-
 cis pompis, sæculique affeclis immistus
 ageret, semper animo alienus ab iis erat,
 magisque modestiam sancti adolescentis,
 quàm principis familiæ splendorem præ-
 se ferebat. Quippe vel tunc attritis ve-
 stibus ac rejectaneis delectabatur: fratres
 observabat ut dominos: famulis familia-
 riter utebatur ut fratribus: libentiùs cum
 egentibus versabatur, quàm cum nobili-
 bus; in valetudinariis, quàm in aulâ: nihil
 denique magis ambiebat, quàm infimam
 Immaculatæ Deiparæ servitutem servire
 in humilibus sacelli ejus Andriensis mi-
 nisteriis, & Christo JESU in pauperum
 famulatu. Prorsus ut certum sit eum in
 aula non aulæ sed cœli auram hausisse, &
 in sæculo tamquam pisces extra aquam
 vixisse. Quare religiosam deinceps fa-
 miliam, id est, scholam summissionis in-
 gressus, tam studiosè in hac se exercuit,
 ut si Præsides ardentibus ejus desideriis
 precibusque non semel iteratis obsequi
 voluissent, in fratrum laïcorum ordinem

se redegisset. Neque hoc humilitatis studium deferbuit umquam postea: sed in dies magis magisque accensum est. Et enim cum se Religiosum, id est, Christi discipulum, æternique Regis servum meminisset, illius doctrinam exemplumque perenni cura sibi sequendum proposuit. Et primum quidem ex S. Parentis nostri sententia statuit, si par Dei gloria ex honore atque ex contemptu efflorescere poneretur, hunc potius quam illum amplecti, ut ad bonum JESUM similitudine morum propius accederet. Deinde perspecto eundem Redemptorem, vitæ Theandricæ cursum abs humillimo genere nascendi exorsum, per continua probra profecutum, non nisi in probrofissima cruce latronum medium finiisse, scilicet numquam ab ejus vestigiis sibi discedendum constituit. Itaque seu velut in plano ambularet Philosophiæ Theologiæque auditor, seu per magisterii tum humaniorum disciplinarum, tum philosophicarum gradus ascenderet, seu pro-veheretur ad Præfecturas Societatis, semper Christi sui que similis in sui demissione contemptuque acquiescebat. Usque
adco,

adeo, ut cū in Generalis dignitate inter omnes emineret, etiam hac de causa ut ne emineret, illigatosque illi dignitati honores pati cogeretur, quia eos vitare aliter non poterat, emori desideraret. Raro juxta excellentique humilitatis exemplo. Constat enim sublimem dignitatis gradum Christianæ demissioni lubricum esse, facileque virtuti, aliàs stabili, fluere inter honores vestigia.

Sed juvat ordine quodam procedere, Interior
ac primū abjectissimam illius de se opinionem, in qua prima laus humilitatis sita est, partim ex ejus commentariis, partim ex dictis factisque erutam sub oculos ponere. compertum est in sacra illius
ephemeride, tria illum sibi in imo corde ex tri-
struxisse cubicula, in quæ se identidem bus cel-
reciperet. Primum sui nihili: quod patris edu-
rimonium suum censebat; id enim solus.
lum ad se propriè pertinere, quippe sibi
avitum, totaque post æternitate, ut tota
retro fuit, futurum, nō Deus illum con-
dendo, esse illi dedisset. Alterum erat
verecundiæ: in eo enim peccata sua reposita
fuerat, quæ nihilo eum efficiunt deterio-
riorem. Tertium desperationis, ubi

visebatur ipsi orcus æternaque à Deo separatio. Atque in his cubiculis discebat, cur se quandoque nihilum carne velatum; alias non modò maximum omnium peccatorem vocaret, Francisci Seraphici exemplo: sed simpliciter peccatum, quasi omnis expers virtutis & boni, nihil prorsus nisi peccatum esset. Deinde hinc fiebat, ut id quoque esset illi solenne dicere, ipsum quidem Religiosum esse, atque adeo cruci simul cum Christo suffixum: at suam, non aliam esse quàm perdiri crucem latronis: cui latroni vicinitas Redemptoris confixi, sanè ipsius culpâ, non salutis sed funestiori exitio fuit. Huc quoque pertinet, quod curarit sibi super papyro depingi Luciferi imaginem flammis circumdati, habitu ac specie jam absorpturi animam: quam suam interpretabatur. Quare eam oculis suis objectans, intimè percellebatur, ratus rudi istâ picturâ adumbrari infelicem sortem, quam erat commeritus. Quibus ex animi penitissimis sensis præter sui horrorem altè animo conceptum, conficiebat ipse secum quantoscumque cruciatus sibi vel à se vel ab aliis illatos inferendosve

unde se
malum
latronē

Luciferi
prædam

dósve, meritis suis immenso inferiores
 esse. Contra verò genus omne obser-
 vantia honorisve, quocumque seu no-
 bilitatis, seu doctrinæ, seu virtutis respe-
 ctu sibi delatum, minimè ferendum. Et
 re verissimâ colere illum, offendere erat:
 quo factum, ut multi hujusmodi offensæ
 metu debitum ejus meritis honorem,
 ægrè licèt, prætermitterent. Ad hæc
 nisi Deo visum fuisset (quò sanctimoniam
 illius specimen aliquod daret) motibus
 eum intimis atque efficacibus quandoque
 impellere ad patranda quædam naturæ
 viribus majora; numquam, opinor, per-
 suasum ei esset, ut pro alienis seu corporis
 seu animæ necessitatibus levandis, preces
 funderet: has enim nulli usui, vel etiam
 fraudi potius quàm adjumento futuras
 haud dubiè credidisset. Convenerat in-
 ter illum & alios quosdam, ut alteri pro
 alteris Deo supplicarent; & has quisque
 pendebat cum spe non modici quæstûs.
 At ipse adeo nihil ex se sperandum cre-
 debat, ut diceret numquam in se illud
 pacti consensurum fuisse, si non amicum
 ac favens, sed legitimum onerosumque
 esset. Alioqui enim ex parte sua iniquum
 fore,

Dignū
 omni-
 bus
 pœnis

preces
 suas in-
 utiles
 aut no-
 xias
 crede-
 bat.

fore, quòd cùm multum ab aliis reciperet, ipse nihil traderet. Aliàs Sacerdote quodam ad ejus pedes accidente cum humili prece, ut super gutturis sui apostemate signum crucis efformaret, Vincentius cum horrore ab eo se proripuit: socioque, ex commiseratione aagri, amicè quærenti, cur eum sic repulisset, quem tam facile posset solari; causam ex merissima animi sententia reddidit, quòd ex ejus contactu metueret irregularitatem: ex eo enim eventurum, propter suam indignitatem improbitatèque, ut malum ingravesceret. Etsi autem prodigia ejus nonnulla vilissimum illud ejus de seipso judicium manifestò refellerent, attamen non carebat arte vim & evidentiam illam omnem elidendi, seque rursum nihilo suo involvendi. Enimverò prodigia illa, si quæ essent, non sibi ullatenus, sed Deo planè tribuenda, licet per se fierent. Hunc namque tamquam principalem causam, ipso uti tamquam exili vilissimòque instrumento, quod corroborare habet, atque ad opus, cui omnino impar sit, adigere. Ex quo profectò non plus laudis sibi accedere posse, quàm
asini

asini mandibulæ, ex mille Philisthæorum à Sampsonē cæsum nece, cui perpetranda utcumque usui fuit. Quare quemadmodum risu indignatione mixto dignam se exhiberet putens illa, ineptissimæque ad opus mandibula, si heroicum Sampsonis factum, imò nec Sampsonis, sed infilientis in eum Spiritûs divini, cui nec par nec secundum ullôve modo conferendum umquam sol iste vidit, tamquam suum jactaret: ita & ipse, si sibi prodigium ullum adscribat. Atque ideo fortasse non leonis, non ursi, aut equi (quæ animantes suapte naturâ bellicosæ sunt) grande aliquod os Sampsoni occurrisset, sed timidissimi omnium pigerrimique asini; ut hujusmodi majorum naturâ operum, unius Numinis virtuti tota laus tribueretur. Ita Vincentius sapienter & acutè. Neque verò humilitate & simplicitate quidquam est ad sui demissionem, Deique commendationem ingeniosius aut eloquentius.

Ceterum ex tam abjecta sui existimatione triplex ducebat bonum ad salutem humilitatēque stabiliendam commodum. Primum quòd ex impotentia quidpiam

Ejus
fructus
triplex

piam

piam per se conficiendi, imò & afficiendi, seu grande seu exiguum, plus causæ esse censeret, cur gratias ageret Deo: utique quia hæc vitæ conditio superbix contraria sit, pariterque amica humilitati. Quippe sic facilius refricari egestatis nostræ memoriam, simul necessitudinem opis divinæ animo magis infigi; & quidquid evenit boni naturæ aut gratiæ utilis, proniùs tamquam stipem è Domini Dei manu accipi. Alterum situm erat in ingenti ipsius pudore expendentis iniquitatem suam. Cùm enim nihil in sese comperire posset boni, cur sibi faveret, aut cur ullo modo benè vellet, sed potius malorum omne genus, cur pessimè, vehementer ipsum pudebat, numquam pro eo ac merebatur, semet vexasse. Tertium in præclara de aliis opinione, atque adeo eorundem veneratione. Quantum enim cumque boni in eis occurreret, non esse omnino nihil, quod in se merum deprehenderat: ac propterea se despictu, illos honore ac laude dignos esse. Ex quibus id quoque efficiebatur, ut se minimo tironi rerum Asceticarum scientia (in qua potissimè excellebat propter maximam

maximam vim superni luminis) posthabendum duceret: & si quando suspicabatur operam suam benè cessuram, illius fructum omnem, etiam ante opus, velut anticipata solutione alteri reddendum profiteretur. Ita Sacerdoti è Nostreis Philosophiæ magistro, qui cum directorem exercitiorum suorum ambierat, primæ meditationis materiam suggesturus, hanc cautionem præmisit, se quidem hominem ineptum ex ipsius voto accedere ad tradendas illi spiritûs exercitationes; sed quemadmodum Navarrus docet, Confitentis scientiâ, Confessarii ignorantiam posse suppleri: ita sperare quidquid sibi deesset ad id muneris rectè obeundum, ipsius peritiâ cumulatè esse supplendum.

Fieri non poterat, quin tanta animi ejus demissio foras prodiret. Et sanè quilibet ex iis qui Vincentio convixere, testatur ab inita Societate usque ad mortem captasse illum omnes sui abjiciendi occasiones, ne levem quidem ullam prætermisisse. Imprimis vestes, calceos, aliaque ejusmodi utenda non admittebat, nisi jam vetera, detrita, rejectanea. usque eò, ut jam Generali haud levis operæ

Exterior
Vincentii
demissio.

In amictu

operæ fuerit persuadere, ut par recentium calceorum indueret. In eoque culmine longè breviorē aliis togam ferre consueverat. Imò Provincialis sedulò cavebat, ne frater laicus itinerum suorum comes longiusculâ togâ uteretur; eamque uni subsecari iussit, partim regulæ ut pareret, partim ne quid inde qualis qualis honoris ad se derivari posset. Fuit cùm domesticus sartor præbitâ illi pro more breviori togâ cum joco objiceret, per eam brevitatem decessurum illi apud nobiles Equites aliquid auctoritatis; reposuit ipse, eo sibi fore gratiorem; hoc enim ipsum se studere. Sed numquam magis aberrat humilitas, quàm cùm fugit honores, quos vitare, incurere est.

In ambitu famularis operæ,

Jam in itineribus, quæ lustrandæ Provinciæ Neapolitanæ faciebat, sociis suis famulum propè se præstabat: itaque condire se dicebat tædium dignitatis, & imperii in comites ac fratres, quibus subiectum esse dulcissimum foret. Etiam Provincialis quandoque operam navabat coquo, tegebátque hoc submissionis genus velo charitatis: sic enim futurum, ut hospitibus

hospitibus improvisò appulsis in tempore pararentur escæ. Cùm Domui Probationis præpositus esset, non modò non sinebat tironem, si quando cùm aliquo incederet, ex reverentia pone sequi: sed & ad ejus lævam interdum ibat, tumque avidè plateas inibat honoratis hominibus frequentiores. Quo minus in eo mirandum, etsi per se admirabile, consueffe illum cum Sacerdotibus cujusvis gradus atque ordinis de loci humilitate contendere, neque fere destitisse, dum sibi infimum vindicasset. Quod si eorum aliquis primas in transitu admittere recusaret, ipse in genua provolutus perstabat, obtestans, donec evinceret. Quondam cum Sacerdote domo egressurus, ut sibi à dextrâ incederet, pro more suo contendit: at ille præfatus præter fas & decorum fore, si Magistro Novitiorum, Rectori Collegii Neapolitani, Præposito Domus Professæ, ac deinum Provinciali se præponeret (hos enim magistratus omnes gesserat) omnino recusavit. Contrà Vincentius. *Quid hoc, ait, An verò Societatis præfecturæ sacramenta sunt, & ex iis quidem, quæ non debilem impri-*

Loci inferioris.

T

munt

munt characterem? Quo lepore vinci se passus est alter: quando hunc ejusmodi victoriae percupidum noverat. Non sic P. Evangelista de Gattis, vir germana insignique virtute, atque adeo egregia demissione. Res in speciem levis est, sed exempli non repudiandi. Quondam cum ambo foras ire haberent, quemadmodum alter alterum colebat, ita primas alter alteri deferebat. Renuit hic, abnuvit ille; denique sancta illa lis sat diu tenuit. Intervēnit fortē utriusque Moderator, eoque spectaculo tantisper se oblectavit. An litem diremerit, haud scio. Certē quidem gavissus oblatam sibi occasionem cum exercendi virtutem utriusque, tum alios humilitatem docendi, vesperi ejusdem diei, utriusque contentionem pari utriusque poena pensavit. Jussit enim ambos in parvā, ut loquimur, mensā, loco scilicet ab aliis separato, in medio triclinii cœnare, palamque interea prædicari eorum culpam, quod nimio demissionis studio, simplicitatis religiosæ limites essent prætergressi. Quam poenam pro tali culpā cum hilarē suscepissent, cæterorum oculos animosque jucundissimē paverunt. Licet

Licet in dignitatis gradu locatus, cœ- & offi-
 mentariis ad plateam excitantibus mu- cii hu-
 rum, velut eorum aliquis manuariam milio-
 operam commodabat, seu lapidibus, seu ris
 calce, seu aliis substructioni necessariis
 rebus comportandis: eoque famulatu
 nobiles viros claritudinis ejus meritiq̃ue
 non ignaros, ad lacrimas usque sancti
 gaudii testes excitabat. Quot diebus
 sabbatinis templum apertis januis capite
 nudato verrebat: imò & Nostrorum,
 quando commodè poterat, cellas: quin
 & stabulum: efferebatq̃ue singulari cum
 alacritate sordes suis ipse manibus. ut
 non lubentiùs monilia gemmatasq̃ue bul-
 las virgo nubilis gestaret. Socium insuper
 se addebat domesticis famulis, dum fe-
 renda essent domûs ligna, quæ partim
 eorum humeris imponebat, partim suis
 portabat. Quod si negotiorum causâ per
 urbem ambulanti obvius fieret bajulus,
 qui quod gestabat onus humeris magis
 aptari, aut deponi ad aliquantum quietis,
 aut depositum reponi cuperet, illicò ad
 subsidium accurrebat Vincentius, etiam
 in compitis ac foro, proque virili vir
 tantus, bajuli in morem commodabat
 T 2 manum.

ac for-
didio-
ris.

manum. Puerum aliquando flentem in viâ offendit, quòd jumentum suum sub onere prostratum non valeret erigere. Illicque substitit; jumentumque mox alacriter crexit, erecto onus reposuit, puerumque cum illo usque eo comitatus est, dum onus, cui ferendo impar erat, atque ideo lapsum iterum iterumque minabatur, ad condictum locum detulisset. Sed & ipse asinum præ se egit per urbem Neapolim, terram, finum, aliasque sordes, & ejectitias ædium quisquillas impigrè ac generosè colligens. Insuper in valetudinario nostrorum foetidissima quæque vasa ægrorum, quæ sine nausea cerni nequibant, tergebat. Quam operam cum alii sibi sumere vellent, aiebat sibi, ad eam dumtaxat idoneo, permittendam esse. Quò graveolentia deformitasque despicabiliore redderat pauperes quos fratrum loco habuisse observavimus, eò familiariùs proniusque cum eis agebat: adeo ut usitatâ in eum querimonia nobilium Equitum hæc esset, mendicabula illi multis partibus, quàm se cariora videri. Et verò animadversum est concionem sacram audituro in more positum,

positum, ut cupidè se illis immisceret, quàm frequentissimè licebat: lectumque ab eo sacrum exomologeseos tribunal, minimè omnium commodum, ut locupletibus propterea illud vitantibus, ab egenis frequentaretur. Contra quàm heu! permulti, qui cùm paupertatem voto professi sint, pauperes averfantur: cùm sedeant in tribunali gratiæ, communis omnium Redemptoris, difficiles egenis, faciles se ditibus præbent: sanguinis Christi iniqui dispensatores, & vestium potius ac corporum, quàm animarum iudices.

Nec exiguum demissionis specimen est honores averfari, iisque se subtrahere, quando integrum est; aliàs vel delatos assignare socio, vel cum eo communicare, cumque hæc omnia non succedunt, tristiciâ pudoreque affici. Atqui Vincentii non aliud hoc in genere institutum erat, quando Magnates (quod perrarum erat) aut primarios viros, obedientiæ, aut grati benevolique animi lege cogeatur invisere. Ita vocatus ad ægros è nobilium Equitum Sodalitio vel solandos in valetudine, vel ad mortem

In hono-
noris
fuga ab
externis
deferē-
di.

Christianè obeundam præparandos, Sacerdotem ætate ac virtute provectum, quoad ejus fieri poterat, comitem adscisciebat, ut quicumque haberetur honor à domesticis, eum socio ad solatium suum posset ascribere. Rogatusque, ut sit, nomen, nec janitori, nec circumpedum ulli, nec cubicularibus ministris indicare volebat; cavens, ne, qui adibatur, de illius adventu certior factus, peculiarem illius respectum haberet. Hærebat itaque humiliter in aliquo exterioris conclavis angulo, dum ad audientiam ab iis quorum intererat, evocaretur. Et contigit subinde ut ad binas ternasve horas illis moraretur, etiam in parentum ædibus: quin & remitteretur non auditus, atque à servis rusticè parùmque humaniter exciperetur. Porro ejusmodi admissio omnium gratissima accidebat illi; nec dubium quin ejus fruendæ gratiâ longius iter suscepisset. Vidit illum aliquando Senator Mediolanensis pro magni Principis aula, imo, ut solebat, loco præstolantem, dum intromitteretur. Intermicabat autem in ejus compositione corporis, humilitas ac modestia tanta, ut attentius
cum

cum contemplatus, ut erat vir cordatus ac prudens, excellenti virtute ac religione hominem judicavit. Quæ opinio vehementer confirmata est, cognito Societatis Generalem esse: tamque suavem sensum observantiæ ac benevolentiae in Vincentium ejus animo impressit, ut constituerit non discedere Româ negotiis confectis, quin prius & Patrem saluaret, & faustam ejus precationem obtineret. Ceterum Vincentius non Nostro-
rum magis, quàm externorum honores Et à
Nostreis ferebat. tantum enim aberat, ut extraordinaria reverentiæ ac venerationis signa sibi ab iis exhiberi pateretur, ut etiam vulgaria vitaret. Multo minus sinebat curâ impensâque singulari ægrum se curari: quin ipse aliorum labor ejus causâ susceptus invaletudine sua gravior illi erat. Itaque consueverat dicere sibi in optatis esse tactum de cœlo confestim emori, ut molestiâ curationis sibi ægro impendendæ, seque & alios liberaret. Intererat aliquando unius è nostris sepulturæ in Domo Professâ Romanâ: cum cryptam introspiciens, capulum advertit ab aliis secretum. scitatusque quis in eo

fitus esset, cum simul audisset ipsum, quando mori contingeret, parem manere sepulchri honorem. *Quem honorem?* retulit; *Enimvero Patris illius infauſtam ſibi videri sortem, quod ita velut religioſa divinorum communione exclusus, ſeorſim à fratribus ſepultus eſſet. Sibi proſectò non poſſe plus deferri honoris, quàm in fratribus ſuis poſt mortem, ut prius in vita, iungatur.* Quo referri poteſt illius de more condiendorum contra tabem Principum opinio. videri enim aiebat adverſari communi illi Numinis decreto, *Pulvis es, & in pulverem revertêris.* Se quidem illi libenter pariturum: nec dubitare quin animus corpore ſolutus, hoc in pulverem redactò, ad morem Numini gerendum, magnopere ſit gaviſurus. Ita vir humillimus inſitâ quadam facilitate, in iis potiffimùm, quæ illum deprimere poterant, divinæ legi obſequabatur.

Etiā
prodi-
gioſa.

Ad extremum in coronidem hujus capitis rem admirabilem commemorò, quam Vincentianæ *deſiſſionis miraculum* poſſis appellare. Princeps mulier Neapolitana expreſſam è vivo ejus imaginem cupiebat. Antonius Riccius pictor negotium

negotium suscipit. Captat ergo ansam
 ejus expediendæ, dum ille audiendis ad
 sacrum tribunal reis dat operam: nactus-
 que locum, unde illum videat à fronte,
 penicillum ducit, quàm potest latentissi-
 mè. Sed suspicax est honoris humilitas:
 brevi Vincentium dolus advertit. Qua-
 re faciem manu ac strophio contegit:
 itaque pergit confitentibus aures dare.
 Pictor elusum se videns; cùm oculis cir-
 cumjectis alium locum benè commo-
 dum observasset, simulat se templo egre-
 di. Interea abdit se in sacellum è regione
 tribunalis Vincentii, ubi quòd Patris ocu-
 los lateret, opus commodè conficit. Ita
 revertitur domum non tam lucro condi-
 cto lætus, quàm quod sanctum virum,
 ut aiebat, pinxisset. Imaginem armario
 includit, prius perpurgatam, ejusque cla-
 vem retinet penes se, credo, ne in humi-
 dam adhuc tabellam quispiam rei ignarus
 aliquid incuteret. Postridiè manè arma-
 rium referat, eam resumpturus; sed ecce
 præter pileum ac vestem cetera evanue-
 re. Faciei vestigium nullum, nullum li-
 neamentum, color reliquus est nullus:
 Pigmentum omne detersum erat, ut si

T 5

prius

prius minimè fuisset illitum. Facile intellexit Riccius artem omnem suam humilitatis arte ac potentia victam esse. Sed tamen amicam apud Vincentium quærimoniam deponere, litemque ipsomet iudice contra illum intendere statuit. Adit ergo, & subridens objicit deberi sibi ab illo ducatos senos ob deletam ejus operæ effigiem, pro quâ pingendâ de hoc pretio cum Principe ista convenerat. Tùmque rem totam ordine illi percenset. Ad hæc ille leniter subridens, reparandum à se damnum omne respondit. Quod & abundè præstitit, ejus arte usus ad concinnandam Sodalitii nobilium Equitum aulam: unde Riccius non parum fecit compendii. Insuper ei dependens, quod meruerat, velut in auctarium monuit, impofterum majorem à Deo gratiam inire studeret: parum enim vitæ illi superesse. eoque sciscitante quantum: id verò in manu divina esse respondit, sufficere quod affirmasset. Et ratum fuit vaticinium. Siquidem pictor posteaquam, quod reliquum fuit vitæ, picturam suam cum prodigio deletam, simul & mortem sibi à Vincentio prænuntiatam multis

VINCENTII CARAFÆ. Lib. II. 299.
multis retulit, ipsomet vaticinii anno
decessit.

C A P U T V.

*Contemptus terrenorum, & a-
moris parentum abdicatio.*

Paradoxum profero: Ambitionis hu- Illius
sensu de
felicitate hu-
mana,
manæ abjectæ sunt cogitationes, &
serpentina humi desideria: contrà, humi-
litas excelsa indoles est. Illa inanem
excellentiæ umbram sectatur, atque adeo
veram abjectionem: hæc vanitatem vo-
tis suis indignam rata, adspirat ad veram
celsitudinem, atque adeo ad cælestem
atque æternam. Facem eunti præfert
æterna veritas, cujus in luce ne apparet
quidem terrenæ splendor amplitudinis:
cumque melius non esse cognoscatur,
quàm esse, scilicet nullo loco, nullo
pretio est. Hac divina luce perfusus Vin-
centius de felicitate humanâ scitè solitus
erat dicere, imaginem esse, quæ si ad ra-
dios humanæ innatæque notitiæ spectetur,
speciem habet elegantem & dulcè
ridentem: at verò in pleno lumine
æternæ

æternæ veritatis confusum quid & maculosum esse, proptereaque perspicacibus oculis horrendum, ac generosis animis aspernabile. Causam adjugebat, quod inter cœli terræque bonâ non alia fit habitudo quàm temporaria inter & æterna, exiguum & immensum, vel potius inter nihilum & totum. Quamobrem assuefactis gloriæ Numinis ac Beatorum contemplandæ, nihil pronius, quàm despicere id omne, quod fortunam in terris vocant, ac beatitatem. Nempe venia quidem dignas esse talpas, quæ, quod naturâ cæcæ sint, nec solis ac stellarum pulchritudinem, elementorumque opes ac varietatem, ullatenus unquam perceperint, credunt tenebris nihil esse melius, aut cubilibus suis magnificentius, aut terrâ radicibusque suavius. sed homines veri capaces sic amare terrena, ut cœlestia præ illis spernant, eorumque jure ac spe aliquando possidendorum se abdicent, id omnino nullo modo à se capi posse. Cùm varios mundi casus, cùm prælia, victorias, munitiones captas, regna bello parta, connubia principum, & alia aurium oblectamenta,
cum

cum ardore ac strepitu, ut fit, vulgari audiret, *Heu!* exclamabat, *mundi oculos quàm parum Evangelii lumen ferit, quando adeo tenebris obsitus est! solum illud lumen nobis patefacit, quàm discrepet verum à falso bono, cui sola boni species inest, aut potiùs umbra.* Tum revocabat in memoriam sapientis rerum spirituum Magistri effatum: hominum vitam & id quod sæculum vocamus, ludum esse latrunculorum: in quo quidem super alveolo plures latrunculi procedunt, hic pedetentim, ille saltuatim: est qui rectà, est qui ex transversò. sed unicuique idem consilium est alterum intercipiendi, vincendique. Verùm sola mors de singulis & universis triumphat: latrunculòsque sigillatim ex alveo tollit, injicitque sacculo, ubi nulla postmodum equitum, peditumve, imò nec Regum diversitas. Et verò dic age, valésne pauperum & divitum, plebeiorum & nobilium, rusticorum & litteratorum, fervorum & Principum ossa inter se distinguere.

Audito non paucos Præsules ad Purpuram evectos esse: unde Romæ magnæ festivitas existeret: *Equidem nollem, ait, vivere,*

sæculū,
ludus
latrun-
culorū.

Cōtem-
ptus au-
licę ma-
gnificen-
tiæ

vivere, at mori purpuratus, nempe proprio cruore (sic enim intelligebat) asserendæ Christi fidei profuso: pergensque, si quidem purpura Seraphini vestis esset, igneave togâ animos amore divino inflammare efficax; tum verò ardenteream mihi efflagitarem: sed cùm in illa nihil omnino, nisi splendorem quemdam, & ardentem gloriæ fumum deprehendam, malo nudus, quàm purpuratus ingredi. Aliàs nuntio de promotione Religiosi ad Cardinalis dignitatem, Neapolim perlato, interrogatus quid acturus esset si galerus illi offerretur, Respondit non deesse sibi exempla Gregorii, aliorumque ad insequentium fugam honorum, in cavernas se abdentium. Quod si latebræ ipsum non defenderent, purpuram & galerum se admissurum: at non prius, quàm ex oraculo didicisset, vehementiori in Deum amore arsurum se in purpura, quàm in gradu Religiosi privati ac subjecti. Offendit aliquando Neapoli non mediocre Nobilium turbam, famulorum & asseclarum multitudine strepitumque viam implentem: tum ad socium, En, ait, quantum strepitum edit agmē formicarum!

enimvero si uno alterove ab urbe lapide omnem illam catervam cerneret, nonne tibi singuli bestiis illis haud impares apparerent? quid si ergo è summo cæli culmine, præ quo tellus nil nisi punctulum? Iter factururus longius, quàm pedes conficere posset, asinum inscendebat clitellis instratum, adstrictumque capistro, perque loca, ubi frequens nobilitas ambulabat, lentè procedens, scilicet de mundi vanitate nobilem triumphum agebat. Quam haud multo post secutus est P. Ignatius de Guevara, idem qui antè initam Societatem, Dux Boviniensis, & ipse asino vehens, aliasque in despicientiâ mundi, Vincentii discipulus & imitator egregius. Certa erat ingredi Religiosum claustrum Princeps femina, sed priùs Vincentium consulere super animæ rebus desiderabat. Ut ergo hic ejus precibus faceret satis, asinum sibi, equum Novitio Sacerdoti comiti in iter ad Pietrambiancam ubi agebat illa, apparari curaverat. Sed antequam discederet, Dux de Saraceno alloquendus illi erat. Dum simul conferunt, quidam è Patribus Vincentii personæ minus consentaneum,

neum,

neum, ut opinor, existimans, tam vile jumentum (nec enim humilitatis decorum cuique probari potest) extemplò calidèque ad nobilem virum Ducis vicinium adiens, rogat equum Vincentio iter facturo commodet. Arripuit ille mox occasionem ei gratificandi, cui vitam periculo ereptam se debere testabatur. Nec mora, equum suum optimè domitum stabulo educi jubet: ephippium ex heteromallo cramœsino, opere phrygionico concinnatum auróque grave, ei insternit, traditque Vincentio adducendum. Adducitur: utque faciliùs vir sanctus ad insidendum pertrahi se sinat, asinus occultatur. Intereâ ab Duce reverso offert Pater equum, uti diximus, phaleratum, additque ab ejus domino, ut infideat preces. ille qui non pedibus modò, sed & genibus iter moliri, quàm adeo magnificè equitare maluisset, ut primùm vidit, equum & phaleras respuit; Patrem redarguit, asinum reposcit, conscendit, jussoque tirone præcedere, in asino lentè sequitur, non per solitarias plateas, quo facile detorqueri poterat iter, si ita permisisset, sed rectà ante palatii Regii fores, ubi

ubi tum Prorex cum conjuge, tum selecta nobilium manus, tum civium principes hilaritatis publicæ spectaculo intererant; opportunum ipse nec minus grande Christianæ demissionis contemptusque mundi spectaculum.

Castellæ Admiralius, idémque Neapolitani Regni pro Rege Gubernator, natæ ex filio suo filia lustricum patrem non alium quàm Vincentium esse voluit, misitque quem primum habebat à sacratio, ut eum de totâ re certiores factum suo nomine adoptaret. venit ille domum nostram, atque ut prærogativam offerebat, cuius alteri permagni æstimandam, legationem suam magnificis verbis, gratulationis que plenis ornavit. At Vincentius his nuntiis perturbatus est, pudoremque mœrore mixtum haud dubiis signis ostendit. Nec enim ingratiorem molestioremque nuntium ad se posse perferri. Quippe id honoris à vitæ genere quod profitebatur, penitus alienum, nec verò à se admittendum, nisi præciso Præsidum imperio adigatur. Sed cum hi Proregis pietati potius, quàm Vincentii demissioni acquiescendum censuissent,

Et dolor de honore sibi delato

in Baptismi istius initiis, lustralis patris partes agere coactus est. Unde cum domum redisset, illicò in secretiorem cellulam se recepit, ibique reliquum diei delitescens, publico prorsus abstinuit. Compertus tandem est clausis fenestris cum Deo dolenter agens de sorte sibi adeo luctuosâ: Rogatusque, quid faceret hisce in tenebris, *Discussio*, ait, *è mente mea curia istius imaginem omnem: quam quoties vir religiosus adiit, toties per octo dies abdere se ad spiritûs exercitationem deberet.* Inde in cubiculum reversus, clausis itidem fenestris, ac foribus, Deum precari perrexit. Admiranti deinde Sacerdoti tam inusitatum hoc in genere animi illius sensum, amorémque solitudinis, sic occurrit, *Dominus JESVS in stabulo natus, in fabili officina vixit, tandémque ad tantam inopiam redactus est, ut domus ei deesset. hic igitur non libenter habitet in animo, cui mundi splendor in pretio & amore sit. Quamobrem quanta maxima possum cura omnem mundi memoriam ex animo deleo.* Sic ipse. Quam præceptionem utinam alii, quos Magnatum consuetudo plus æquo delectat,

etat, æquè ac ipse observarent. Sæpè enim dum ex aulâ domum reverteret, de Beatorum gloria tanto cum animi æstu disputabat, & non ex aula terrestri, sed cælesti revertere videretur. Utique viris cælestibus domus omnis cælum est.

Ut curiæ auram velut noxiam homini religioso semper fugit: ita maximè parentum affiniumve palatia. noverat enim horum præsertim commercio transfundi in animos religiosorum morbum tamquam epilepticum, id est, illorum aula frequentata, facilè hos præcepites ire in statum deteriorem. Dux de Medina de las Torres, idémque Neapolitanus Prorex ob excellentem de Vincentii sibi propinqui sanctimonia prudentiâque opinionem, hunc sibi quotidie adesse cupiebat, sive ad rerum salutis suæ procuratio- nem, sive ad consiliorum ejus fructum. At ille his ipsis de causis tanto diligentius longiùsve aulam ejus vitabat. Imò cùm Prorex ejusque conjux Collegium adirent, celebritatis alicujus nostræ co- honestandæ gratiâ, ipse ne tum eos salutare cogeretur, aut honoris aliquid sibi de more ab iis deferendum pati, ad opus

Etiā à
suis
quos
sancto
odio
prose-
quitur

charitatis quod de industria in id temporis distulerat, domo exhibat. Quare eo Duce in Hispaniam revocato, sic exultavit, quasi servitute exisset. Jam quod attinet ad ceteram nativi in cognatos amoris abdicationem, dum in Societatem primum, ut aiunt, pedem intulit, ut mundum, sic & eum potissimum amorem omnino à se repulit. Ita enim se deinde habuit, quasi si numquam extra religiosa septa vixisset. Tantique fecit servitutis Deo redditæ dignitatem, ut vile postea duceret, filium Ducis se recordari. Ubi primum Societati cum imperio præpositus fuit, gratulans ei quispiam dixit, id à se duplici nomine officioque præstari. Prius ob suam in ipsum singularem benevolentiam: posterius, quod id honori verteret Gentis Carafæ, cuius se addictissimum servum profitebatur. Respondit Vincentius, quod quidem ad ipsius in se benevolentiam spectaret, eam à se fieri magni, gratesque quàm maximas haberi pro illâ, agique; quod autem ad familiam Carafæam, se jam à duobus & quadraginta annis in familiam Dei transcriptum, Carafæi generis esse

esse desiisse: neque verò ullam consanguinitatem, aut familiam in sæculo suam agnoscere. Hac de causâ expetiit, imò & à Moderatoribus petiit copiam mutandi cognominis, & quia negabatur, illud mutilavit, inscribens se non Carafam, sed Cafam. Quæ pia fraus ingeniosæ ad se deprimendum humilitatis, feliciter aliquamdiu illi successit, donec Moderatores, intellecto id non compendii causâ aut scriptionis vitio, sed studio Gentis occultandæ fieri, hujusmodi contractionibus multationibusve cognominis uti vetuerunt. Ædituis nostris quando cum in templum ad exomologesim sororis excipiendam evocabant, sic admonentibus, *Reverentia vestra vocatur à Domina Principe, sorore suâ*, sanctè succensebat: increpitansque incassum præmitti & Dominae & Principis nomina, solum sororis à se satis intelligi objiciebat. Sic autem & hanc piissimam feminam oblitus erat (etsi illo conscientia suæ rectore uteretur) ut ejus nomen rogatus à Patre Balthasare Porticellâ Neapoli in Philippinas Insulas cogitanti, cui se illa obnixissimè commendaverat,

V 3 numquam,

numquam, utcumque memoriam excuteret, edere valuerit. Quemdam è nepotibus suis docuit, si ex eo quæreretur quis esset, respondere *pauperem esse Christi*. Ita eo nomine vir sanctus multo magis, quàm augustis titulis alii, lætabatur. Haud scio an ille ipse nepos Vincentii sit, cujus pueri rectam indolem, cereàmque ad virtutem flecti, animadvertens quidam è Nostreis, dixit videri sibi ad Institutum religiosum esse natum: quando Vincentius subjecit sibi sanè in votis esse, ut in numerum Laïcorum Societatis Fratrum olim accenseatur: hunc enim statum sibi olim flagitasse. Cùm necesse esset illum ad aliquem è suis scribere, subinde extremam minutàmve papyri partem paucis exarabat, ut eum pauperem Christi famulum potius, quàm consanguineum agnoscerent. Numquam autem citra necessitatem scripsit, quam non aliter interpretabatur, quàm si salutis eorum ratio id postularet. Aliàs nec suorum veniebat illi in mentem, neque de iis magis loquebatur, quàm si nec ipse, nec ipsi fuissent in vivis. multo minus temporariis eorum commodis inserviebat;

bat; nec enim dedisset cujusvis precibus quantiscumque vocem unicam, commendandæ Proregi, aut Præsidi Consilii, eorundem causæ; tametsi hanc oppidò promovere potuisset. Quin etiam pro suorum adversariis adversus ipsos potenter apud Judices institit. Et accidit aliquando, ut genus hoc officii exercenti objiceret aliquis, suam postulationem in detrimentum vertere cuidam ipsi sanguine arctissimè nexo. Ad quem ipse nubilâ ac severâ fronte conversus, *Quid refert? reposuit, Justitiæ studium nōne præhabere debet amor consanguineorum?*

Sed opum ac commodorum jactura Floccipendēs eorum vitam præ Dei honore faciliior est quàm vitæ parentum. Neque tamen hæc ipsa fortissimum in naturæ afflictiones Vincentii animum movere potuit. Nam Duce, nepote suo, in discrimine mortis deprehenso, obtinere à se non potuit, ut aliud ipsi à Deo, quàm mortem peteret: si quidem is præsciret, se deinde à superstite vel unicâ lethali noxâ offensum iri. Quâ de re hanc in sententiam scripsit ad quemdam è Societate. *Hodie mane nuntium accepi de morbo Ducis. Et Antonius Carafa mihi significat*

febrim esse malignam, nonnullaque iam nunc apparere delirii vestigia. Imò eius negotiorum Gestor litteris à cursore mihi traditis addit à medicis depositum. Si iam Deus eum evocet, destinationis eiusdem ad aternā gloriam, non dubium indicium est; atque hac de causa, sic Deum sum precatus, Si malitia mutatura est intellectum eius, assumatur. Ita Vincentius. Et Dux quidem diem obiit suum, cum sensus animi dictisque ejusmodi quæ admirationem etiam in homine religioso ciere possint: vulgòque inter adstantes morituro ferebatur, Vincentium Patrum, dignum Sancto homine exitum ei obtinuisse. Et profectò etiam in curia cælesti nepotem esse gratiosi apud Regem, felicitatis augurium est.

Et con-
fortiū,
etsi piū
devitas.

Cum Apuliæ Collegia inspiceret pro suo Præpositi Provincialis munere, non nisi ægrè sibi persuaderi sinebat, ut Andriam aut Minervinum, urbes, quarum altera nepotis, altera sororis erat, vel obiter ad amicam salutationem adiret. Et nisi super eorum in Societatem merita mos antecessoribus fuisset illos inter lustrandam Provinciam invisendi, missos fecisset.

fecisset. Ceterum cum Andriam peteret, ne noctem quidem unicam istuc morari volebat, neque aquæ cyathum libare. Quondam contigit, ut Ducissa Lanoya, ejus consanguinea, & Ducissa Carafa neptis, magnam diei partem colloquiis spiritualibus eum distinerent, sic ut Ortam, qui locus hospitio destinatus erat, eodem die pervenire esset perdifficile. Etiamtum tamen discedere omnino voluit, tametsi periculum foret mediis in agris pernoctandi. Et verò fero dumtaxat vespere Canosam advēnit, ubi vix miserum tugurium, quo tegeretur, & parem loco cœnulam, quâ utcumque refocillaretur invenit. Sed hujusmodi damna Vincentii virtuti pro lucro erant.

Aliàs quidem Andriæ, quò Præsidum voluntate, Ducis, ejus fratris desiderio obsequentium, missus erat, diutiùs commoratus est: at pulcherrimo sanè exemplo visitaturis posthac consanguineos, relicto. Studiis dabat operam Neapoli: inde pedes & stipem in itinere mendicans Andriam petiit. Ubi primùm urbem attigit, prima illi cura primam omnium salutandi Reginam Cœli, in

cū suo
cōmo-
do

nisi adi-
re illos
jussus.

quando
pulchrū
edit ex-
emplū

ejus ad moenia civitatis sacello, à se, dum Andriæ degeret, sæpè sæpiùs frequenta-
to: quod tamen jam inde à pluribus an-
nis non viderat. Diu istic hæsit: nec
avelli poterat; demum instante precibus
Duce inde se eripiens, in palatium venit.
Postero mane voluit mendicando urbem
obire; sed manticæ deerant. ergo, ut
ejus humilitati fieret satis, duæ confutæ
sunt, ipsi altera, altera socio. Illâ instru-
ctus complures horas corrogandæ stipi
impendit, eamque totam mox detulit ab
custodiam. Quod officium quot dein-
ceps diebus eodem matutino tempore
continuavit. Neque panem tantummo-
dò, sed & ligna mendicavit, iisque tot
collectis quot erat ferendo, humeros
onerans, pauperes quibus distribueret,
conquirebat. Adultâ die verbâ faciebat
ad concionem sponte ad eum visendum
convenientem, mediis in plateis: sugge-
stum scilicet præbente saxo altiusculo,
è quo suavis ejus aspectus, orator egre-
gius, vel tacente ipso omnes moveret.
Aliàs eodem tempore pueros variis locis
à se accitos Christianâ catechesi instrue-
bat. Neque animorum pabulum eis
suppedi-

suppeditare contentus, ternis hebdomadæ diebus ter centum egentes pascebat, Fratre quidquid optaret largè subministrante. Adeo ut ejusdem sumptibus orphanotrophiiu puellis pauperibus fundarit, simul in alimoniam corporum, simul in castitatis præsidium. Denique tot modis, tamque multorum necessitates levavit, ut non alio consilio, quàm ut pauperum patrem se exhiberet, Andriam venisse videretur. Neque tamen familiæ fratris curam accidit tam multiplex in pauperes charitas. Domi omnis ejus sermo de Deo, deque divinis, sive quia de aliis loqui nesciebat, sive quia totam domum notitia & amore Dei cumulare avebat. Si quis ex fratris aulâ aut etiam ex urbe, alicujus vitii suspectus esset, imò si quis eum conveniret, impensè obsecrabat, ut pro ejus in se amore animum noxis expiatum, SS. Eucharistiâ reficeret. Postremo toto quo Andriæ commoratus est mense, ita vixit, ut cùm in publicum prodibat, confluerent cives ad pascendos ejus conspectu oculos, eumque commonstrantes inter se dicerent: *En Sanctum, En Sanctum*: Ita vera sancti-

monia

monia præconio non eget: ipsum ejus silentium magnifica vox est, & pulchritudo admirationis illicium.

C A P U T VI.

Accurata ejus observatio votorum Religiosorum.

Pauper-
tatis re-
ligiosæ
studiū
genera-
tum

Paupertas religiosa, si ex animo colatur, non exilis animi virtus est. namque commodis sponte se fraudare, & contrà incommoda non leniter solum, sed & jucundè hilaritèrque suscipere ac perferre, id verò supra vulgus hominum est. Erit autem etiam supra fidem, si ex heroico singularique Numinis amore asperneris quidquid Deus non est; indignum utique arbitratus, ut cum Deo summo bono vile nescio quod boni simulachrum in partem amoris tui à te vocetur, quasi si Deus toto dignus non esset. Hac excelsa mente præditus Vincentius solebat dicere, si totum terrarum Orbem haberet in manibus, totum ipsi ad pedes casurum, hoc dumtaxat pronuntiato, *Mi Deus.* ut indicaret ad Numinis

minis recordationem res omnes conditas, ut prorsus despicabiles, imo loco, imò nullo apud se esse. Neque tantum alienissimus erat ab omni corporis commoditate: sed necessariis etiam destitutum, esse eoque redactum ex charitate Dei, quo mendicabula ex necessitate, unice eum delectabat. Unde gratum identidem certamen existerat, hinc paupertatis Vincentii, illinc providæ charitatis Præsidum. Hi enim cognito, seu sanum seu ægrum plus aggredi ac sustinere, quam naturæ vires non incommode ferre possent, pro muneris sui ratione, quæ usui essent, ipsi providere studebant: ille ex adverso delitias reputans, atque respuens, quidquid merissima necessitas non postulabat, quantis poterat precibus, collectisve undique argumētis, paupertatis suæ causam agebat. Quamquam autem ejus studii exempla non nisi in exiguis rebus suppetunt (quoniam majoribus semel penitus exuto non nisi leviora abdicanda restabant) tamen neque hæc prætermittenda duxi, sive quia licet in tenui est labor, at tenuis non gloria vel in hoc vincere seipsum, sive quia,

quia, quod necessitatis speciem habet, grande semper apparet, ut & nobis nosipsi.

Particu-
latim in
amictu
ac men-
sa

Imprimis huc quoque pertinet, quod pro mundi contemptu de laceris ejus vestibus dixi: pro quibus novas, licet è vili materia, illi offerre, erat quærere repul-
sam. Sola obedientiæ ratio, ut tritas di-
mitteret, evincebat, laturus alioqui, dum
longo usu attrituque in lacinias decessis-
sent: tumque veteres veteribus, at minus
laceris, magisque decentibus mutabat.
Institère aliqui aliquando ut thoracem
ex vili ac paupertino panno indueret;
sed quia novus, ideo ut pretiosior justo
visus illi, & illicò repudiatus est. Cùmque
Pater Minister adigere illum vellet:
*Succine, ait, me amas, ut in purgantes
pœnas præcipitem dare velis? Si mei te
miseret, cur non potiùs laboras, ut al-
terius vitæ flammis, quàm huius frigori
subtrahas?* Quando hyems ingruebat, etsi
per se rigeret gelu, ut aliàs diximus, nihil
tamen algori arcendo petebat: non mo-
dò, quòd tempestas frigida satis pro eo
loqui, sed maximè quòd ejusmodi peti-
tio videretur esse pauperis egestatem
non

non sponte, vel certè ægriùs quàm iucundius ferentis. Erant illius strophiola vetera, laceráque, & ipsemet ea pauperum ritu lavabat. Denique amictu utebatur ejusmodi, ut Patres Oratorii Neapoli non rarò illius mentionem domi cum insigni approbatione facerent: & si quis ex iis attributa sibi veste minus contentum se præberet, Præfectus rerum spiritualium sedando illius animo Carafæ exemplum proponens, identidem innueret non esse querulum illum Carafâ præstabiliorem, qui tantus genere, doctrinâ, prudentiâ, virtute cùm sit, tamen mendiculi instar amictus incedat. Neque verò alio quàm mendicabuli sensu, dum stipem exspectat non ad suum sed ad largientis arbitrium, communi nostrorum mensæ accumbebat. Ut enim non queritur ille de tenui stipe, ac mensâ (si fortè aliquâ excipitur) sed quidquid donatur, cum gratiarum actione accipit: ita Vincentius. Propterea etsi quâdoque esculenta insulsa insipidâque ei apposita essent, ne nutu quidem significabat; imò nec micâ salis condiebat, partim quòd à patientia melius illi condimentum erat, partim quòd mendicum

mendicum se meminerat ; cui profectò alienæ mensæ assidenti non sit tanta præfidentia. Ita si fortè per ministrorum oblivionem illi non præberetur quod præbitum esset communiter omnibus, neminem monebat : usque adeo , ut etiam Generali solam frigidam gustare contigerit , per non vulgarem præfecti triclinio oblivionem vinum illi apponendi : ita credo , providente Deo, ut majorem ejus sitim ac desiderium incommodorum , aptiùs aquâ expleret.

In sup-
pellex
stile.

Tota porrò cubiculi ejus supellex, lectus erat tam angustus, ut in eo se invertere sine lapsûs periculo vix posset. Scamnum item sine dorso fulcimêto : unica ac nuda imago papyracea, paucillorum librorum ex veterrimis, ac maximè neglectis. Cùmque Tostati commentariis valdè egeret, numquam eos admittere sustinuit, utpote cariores , quàm se pauperem deceret. Imò ne sua quidem Philosophiæ ac Theologiæ scripta, sua propriè esse volebat, quæ ut aliis usui essent, nitido politoque charactere exarari curaverat. Tulerat aliquamdiu super pectore Christi pendentis è cruce sigillum, materia

materia juxta figuræque vile; sed secum reputans, fat pauperi fore, si in corde gestaret, & eo se spoliavit. Quotannis inter exercitia spiritualia sedulò excutiebat cubiculi res omnes: & si quam comperiret non omnino sibi necessariam, ea se protinus abdicabat. Quamquam difficile erat ullam deprehendere, cùm ne amicorum quidem dona ex Indiis à se missa hæere in manibus, nedum in cubiculo sineret, de talibus dicere solitus, *ad nihilum valere ultra, nisi ut mittantur foras*. Cùm Rectorem tirocinii ageret, res etiam quibus carere non poterat, ne quid amoris proprii iis adhæreretur, cum aliis ejusdem generis mutabat. Quocirca quando de more Societatis, novitii reculas omnes suas (ut globulos, codicesque precatorios ac spirituales, imagines, cilicia, flagra) ad exuendum illarum amorem in medio ponunt, fortitò recipiendas, suas ipse, quatenus licebat (cilicium enim illius ac flagrum tironum imbecillitati non congruebant) aliis immiscebat. Neque vero supremæ in Societate dignitatis accessione, quidquam de studio illo paupertatis decessit:

verum eò emicuit magis, quò plura tantam celsitudinem ceteroqui decentia, contemnere ac respuere potuit. Erant in anteriori Generalis cubiculo nonnullæ tabulæ pictæ pereleganter, solo ejus, qui Mutio Vitellesco donaverat respectu istic relictæ; Vincentius hoc respectu jam liber, inde sublatas sacrario inferri voluit. Abstulit etiam è suo conclavi decessorum Generalium imagines, ne ad ornatum potiùs, quàm ad religionem ibi pendere viderentur. Quin & illinc efferri jussit pictæ à S. Lucâ imaginis S. Mariæ Majoris piissimum exemplar B. Borgiæ curâ expressum, quo tum antecessores, tum ipse ad pluteum precarium usus erat ciendæ pietati. Unde minimè mirum est ejusdem jussu coriaceas fellas indidem asportatas: quamvis excipiendis decentiùs externis ad Generalem adeuntibus factæ & necessariae videbantur: censebat enim non dedecere Præsidem Religiosum, atque adeo pauperem, sedibus ligneis & inornatis pauperem in modum adeuntes accipere. Nec enim decorum cuique, quod magnificum: & nitida paupertas statui consentanea per se ipsa splendet:

splendet: apparatu extraneo obscuratur. Denique nullum vestigium opulentia, imò nec ejus umbram admisit, qui & libros aliquot è Generalis bibliothecâ, quòd margine aurato essent, eliminandos curavit, permutans cum levius concinnatis; atramentoque induxit lineas aureas, breviario suo illitas: & extrema paupertatis religiosæ sectatus est in supellectile necessaria, qui diurnale, licet veterimum, adeoque dissolutum; ut propter plurium annorum usum & attritum folia defluerent, cum novo mutari noluit, sed denuo ac simpliciter compingi: ita quidem ut ardentem amorem paupertatis tegeret velo commoditatis. Et verò virtuti commodum est, quidquid è genio illius est.

Neque in ceteris rebus minus, quàm ^{In cæ-} in supellectile amor ille constitit. Hye-^{teris} mali tempestate ut oleo parceret, orationi ac speculationi vacabat in tenebris. Et quando memoriæ causâ aliquid annotandum erat, in epistolæ dorso aut papyri fragmento annotabat. Ad manus ante missam faciendam abluendas, non sapone, ut istic moris est, sed facibus

aquâ mixtis utebatur, saponem delicias, & quidem nimis caras arbitratus. Numquam, etsi aliis præfectus, passus est cellam suam à quoquam alio verri, quod censeret dedecere pauperem fratribus, ut famulis uti ad privatam commoditatem, contrà quàm nonnulli, quos etiam extra præfecturam non necessitas, atque imbecillitas, sed vana nescio quæ ambitio authoritatis, non sine aliorum offensione, ad id ministerii sibi procurandum allicit. Et quoniam aliqui captata opportunitate ejus è domo egressûs, illius cubiculum ex religione clanculum verrebant, ipse re cognita ut ab eo officio eos averteret, furtim par pari reddebat. Imò etiâ ultro, neque provocatus ullo beneficio officiove, omnium servû se præstabat; & cùm studiis operam daret, sociorum lectos reconcinnabat, calceos purgabat, & dum clam licebat, etiam vestes. Si quis comite opus haberet ad egrediendum domo, quolibet tempore atque occasione paratus aderat Vincentius, omni eo, quod erat in manibus protinus abjecto. Quippe cò lætus de more fidelium Deo servorum quod non suus, sed communiter

muniter omnium servus esset: usque adeo ut si fratrum aliquis ei occurreret lignis aliâve re onustus, quantocius ei levando manum offerret, partemque oneris humeris suis imponeret. Si verò precibus obtinere nequibat, ut iis vilissimo quoque in munere famularetur, ut in valetudinario aut culinâ, clanculum illud expediebat. Summâ studebat vitam vivêre pauperis, quotidianâ stipe victum comparantis, & hanc quidem omnium usui devovere. ejusmodi autem vitam faciebat tanti, ut admissio à se (dum Provincialis erat) primo ex omnibus, domestico servo in Fratrem laicum, eo tanquam primogenito sanctè gloriaretur.

Jam quod attinet ad castitatis, quod est alterum religiosi Instituti votum, rem summam complexus fuero, si dicam Vincentium non minùs virginem mortuum esse, quàm natum. Et hæc una eadèmqve omnium, qui cum novere, vox est, quam ratio vitæ illius omnis abundè confirmat. Illud enim singularis ejus in Immaculatam MARIAM amor, illud unica in rebus divinis voluptas, arcta item ac perpetua cum Deo necessitudo,

Vincen-
tii casti-
monia

X3

tudo,

tudo, terrenorum sensum hebetare potens, nec non solitudinis studium, & sedula sui custodia, juncta piæ in corpus sævitæ, denique angelica modestia, quæ tot in aliis desideria peperit; quæ nitoris animi, quæ vitæ religiosæ, locupletius omni testimonio comprobant. Ceterum numquam feminas adibat officii causâ, licet Principes ac consanguineas, easque sibi in plateis obviaturas, cujuscumque forent conditionis, declinabat: pestem ex earum vicinia metuere dixisses. Et licet ætate jam provecta, adeo ramen demissis humi oculis ingrediebatur, ut frequenter à comite de salute honestioribus reddenda esset monendus. Adde illum, etiam foris, & in compitis cum ageret, ambularétve, domi ac secum egisse, memorem Numinis ubique præsentis. Quam tuendæ castimoniam vehementer probabat. nam qui secum minimè habitet, facile ad exteriora dispergi dissiparique: contra autem, menti bene occupatæ frustra proponi libidinis illicium. Et qui Dei conscientiam veneretur, modestèque innocentèque in oculis hominum se gerere. Porro ex
illius

illius nitore ipso vultu emicante cùm alia varia, tum hæc nominatim manabant. Primum ciebat ille non mediocrem adversus Vincentium reverentiam. Siquidem ut benignissimè haberet peccata suarite confitentes, tamen qui se turpibus inquinaverant, ad eum exomologeseos ergò accedere verebantur, ne horum narratione alienissimum illius ab omni turpitudine animum affligerent. Alterum hoc utilius indidem existeret, ut qui importunius vehementiusque ad impuram libidinem sollicitabantur præsens in ejus aspectu remedium invenirent, vel etiam in recordatione.

Præterea res ipsæ, quæ illius contactu velut consecratæ fuerant, simul vim contraxerant genium impuritatis fugandi.

Adeo odor castimonie Vincentianæ, stygio illi lenoni gravis est! Certè illius chirographum hanc virtutem certò prodidit. & fuere qui testarentur appositâ super corde voluptatis pruritu concitato togæ Vincentii laciniâ, simul nefandos resedisse motus, simul fœdas imagines subito discussas esse. Virgo verè religiosa, atque adeo corpore pariter animoque purissima,

Etiam aliis cū prodigio salutis

Virgini Religiosæ.

purissima, biduum integrum assiduâ vehementique libidinis titillatione percita, nec inducias noctu, nec quietem interdus sentiebat ullam. Interea jejunio acri, frequenti que flagellatione, aspero cilicio corpusculum afflicans, easque duas noctes in sellâ transigens, in suspiria lacrimasque effundebatur. Sed hæc omnia frustra. gliscebatur quinimo malum, & hostis in in horas fortior evadebat. Sed tamen præsto erat, at clandestinò, ut assolet, Virginum Sponsus, cujus demum instinctu recordata penes se habere Vincentii chirographum, continuo arripit, excitataque in eum fiduciâ pectori apponit; Deum precatur ut Sancti Patris meritis sibi misellæ adsit tandem, & hoste devicto restituat pacem. neque mora est. vix finita prece, extinguitur illecebrosus ignis, evanescunt imagines turpes, quieti castissima virgo redditur, & ab ipsa grates assertori secundum Deum Vincentio. Nec dispar fuit cujusdam Sacerdotis curatio in simili morbo. vexabatur etiam hic, & gravius quidem quam illa, fortiusque intestinis naturæ rebellis præliis, continentes dies noctesque castimoniam

Sacer-
doti.

stimoniam infestantis, & nî Superi ad-
 essent, propè adigentis ad deditiōem.
 Quid consilii? veterem Vincentii ami-
 ctum induit, simulque natura Venereis
 armis exuitur, oppugnare omnino cessat,
 & ipse liber exultat. Admirabilior etiam, ^{Juveni}
 efficaciorque fuit contactus epistolæ Vin- ^{impu-}
 centii, cordi juvenis moribundi admotæ. ^{rissimo}
 Jacebat ille lethali morbo correptus, non
 corporis magis quàm animæ. quippe in-
 sano etiamtum mulierculæ amore irre-
 titus, quicum hætenus impura consuetu-
 do. Monitus de mortis periculo ac tem-
 pore noxas confessione expiandi, aliud
 non respondebat, quàm velle se ami-
 cam suam sibi in cubile deferri; hanc
 esse corculum suum, ejus desiderium se
 minimè ferre ampliùs posse. Neque ve-
 ro vis morbi, aut orta hinc phrenesis,
 aliave quàm amoris insania verba hæc
 exprimebat: ut appareret nihil homini
 perditō pensi esse æternum perire, modò
 quam deperibat, amplexari posset. Jàm-
 que de illius salute desperabant domesti-
 ci, cùm venit in mentem opis unius è
 Patribus nostris implorandæ. Venit ille
 advocatus properè, sed & properè domũ

X 5

redit,

redit, comperto non esse opis, aut artis suæ tam difficilem, animi pestem amanti, curationem, potentiusque accersendum sibi remedium. Ergo arrepta domi epistolâ Vincentii, recurrit ad ægrum, eamque ejus pectori admovet. mirum dictu! Subitò & inopinatò cœpit ille alia omnia, quàm hætenus fecerat, cogitare ac loqui. Confessione flagitia eluit, quippe tanto cum doloris sensu exposita, ut in singultus ac lacrimas totus abiret; censueritque Pater moderandum illum (ne fortè in diffidentiam descisceret) proposita reo certissima Numinis promissione omnibus ignoscendi, qui crimina ritè, & cum pœnitudo agnoscerent. Quapropter illa Vincentii epistola fortunatum à Deo nuncium salutis hujus perditum juvenis attulisse videri potest.

*Eiusdē
obedi-
entia præ-
stantia,
primum
quod
Deum
in Præ-
sidibus
agno-
sceret*

Superest mihi de obedientia dicendum, quam tanti faciebat Vincentius, ut affirmaret legum Præsidumque Societatis observantiam & sanctitatem, diversa quidem esse nomina, sed rem eandem. Propterea ut erat hujus perquàm studiosus, ita numquam eum quisquam vidit ab ipso Societatis ingressu, ad finem usque

usque vitæ, id est, spatio quadraginta
 quinque annorum, vitium ullum, etiam
 leve contra obedientiam admittere.
 Cujus tantæ virtutis triplex caput depre-
 hendo. Primum, Deum ipsum intuebatur
 in Præsidibus. quocirca etiam postquam
 primariis Societatis muneribus perfun-
 ctus erat, etiam Provincialatu, etsi Mo-
 deratores suos ætate ceterisque condi-
 tionibus præcelleret, cum singulari sub-
 missione reverentiâque coram illis com-
 parebat: non modò eos affabatur. Cùm
 verò æris campani sonum aliquo vocan-
 tis audiret, extemplo quasi Numinis au-
 disset vocem in aëre formatam, abjectis
 omnibus eò se conferebat, vel verbum
 interfecans, si cum alio fabularetur: us-
 que adeo ut tironum nemini, quantum-
 vis parendi studioso, quidquam conce-
 deret. Quo quidem tempore ad Deum
 conversus, quasi præsentem sentiret,
Vado, Domine, inquebat. Erat quondam
 sub tonforis manibus, quando campanæ
 sonus tempus antemeridiani examinis in-
 dicavit. Continuò, licet tum aliis Præ-
 fectus ea se lege, ut & alium quemlibet,
 id temporis rectè eximere posset, vetuit
 fratrem

fratrem in opere progredi, amisitque in proximam cellam examen institutum; ipse autem, ut erat linteo tonsorio involutus, semirasus, sapone illitus in genua procubuit legi ut pareret. Cumque peracto ritè examine rediret frater ille tonsor, Vincentium inflammatâ facie comperit, quasi è fornace proximè egressum. Et sane sacer ille ardor è fornace amoris haustus erat: credo, in mercedem purpuramque promptæ obedientiæ. Neque in legitimis dumtaxat Præsidibus Deum spectavit Præsidem, sed in iis etiam, qui vix umbram authoritatis in ipsum erant sortiti. Inscripterat nomen albo cujusdam secreti cœtus (confraternitatem vocant) super alia pietatis opera, insigni studio fructuque damnatos ad mortem reos parantis. Rogatus, ut statò die exhortationem ad Sodales haberet, præ demissione animi indignum se judicans qui homines tantæ virtutis hortaretur à quibus ipse excitandus esset, obtinere à se non potuit ut acquiesceret. Ratus itaque eam provinciam mandandam alteri, indicta cœtui luce & ipse adfuit. At Præfectus Sodalitio Vincentio
animad-

animadverso ex improvise innuit, cathedram ut ascendat, deque rebus divinis differat. Nec ipse cunctatus, è vestigio, licet nihil minus expectasset, nullo non modo alienæ voluntatis, sed nec admirationis indicio (quod sanè rarissimum est inopinatis hujusmodi casibus) ad Sodales dicit, quæ Deus suggerit, quasi pluribus ante diebus meditatus esset. Illustrius quoque est quod illi contigit cum gentili suo Tiberio Carafa, Principe Bissignæ & Scyllæ, viro non virtute minus, quàm stirpe nobili, qui unus satis docuit, à non ignobilibus animis cum aulico vitæ genere conjungi posse religiosam pietatem. Hic Vincentii præceptionibus ad frequentem æternitatis meditationem, curamque excultus, atque adeo ad congruentem amplitudini suæ sanctimoniam, præceptorem suum majorem in modum amabat. Quondam Calabriae Collegia pro munere Provincialis lustranti; nobilem virum misit, qui Scyllam nomine suo invitaret. Non potuit id officii tam amico Societatis ac sui Principi recusare. addidit tamen non amplius, quàm vesperam unicam apud
eum

eum morari sibi esse integrum. At Princeps huiusmodi illius instituti gnarus, longioris moræ facultatem aliunde sibi providerat: nempe à Mutio Vitellesco, per quem quamdiu & quomodo ipsi libèret, Vincentium apud se retinere mensaque accipere licebat. Cùm igitur hic primum Scyllam appulsus esset, ei Princeps denuntiat auctoritatem in illum suam: & ipse hâc intellectâ, licèt alioqui alienissimus ab omni specie honoris ac commodi, nihil detrectans, nihil conquerens, aut objiciens, totum se Principis voluntati permittit, ac tironis ritu in omnibus obtemperat. Erat hoc palatium in modum religiosæ familiæ ordinatum, statum meditationi divinorum tempus, exanimi item conscientiæ, silentio, quieti. Quin & dignis Principe oblectamentis, nimirum venatui ursorum, & marino piscatui: quæ etsi Vincentius abhorrebat, virtutis consuetudine in naturam versa, nullum tamen tædii molestiæve signum edidit: néve interea nihil ageret, Deum suum hac opportunitate venabatur, aut arcana ex rebus objectis documenta sibi comitibusque accommodata eruebat. Sic enim
viri

viri probi, etiam ludendo Deum lucrifaciunt, noruntque è mundi cœno cœlestes gemmas colligere.

Alter fons excellentiæ ejusdem virtutis hic erat, quod se non sui juris, sed divini penitus esse agnosceret, idque non communibus dumtaxat nominibus creationis, fidei divinæ sibi inditæ, Redemptionis, & ejusmodi: sed proprio irrevocabilis donationis sui per votum obediendi. Ita fiebat, ut integrum sibi fasque esse non putaret unum potius quam aliud velle ac nolle: imò nec iudicio in aliquid propendere: sed id tantummodo sibi jam esse reliquum ut à Numinis nutu ac voluntate totus penderet, ac regeretur. Propterea etiam posteaquam Magistri Novitiorum, Rectoris, Præpositi Domûs Professæ, & Provincialis muneribus perfunctus erat, eorum imperio se totum & omnino subjecit, etiam in pœnis alioqui voluntariis, ad quas mira animi propensione ferebatur. Cùm igitur eos obnixè rogasset illorum facultatem; si negaretur, non aliud addebat, quam se non suum esse, sed Rectorum. Erat illius incredibile studium solitudinis.

Solitus

Deinde
quod se
non sui
juris sed
divini
agno-
sceret

Solitus fuit dicere, silvam aliquam aut specum abditam cum libro panisque & aquæ demenso, quantum ad arcendam mortem sufficeret, sibi pro cœlo in terris fore. Tamen foras missus ad curandam animarum salutem, aut gubernaculis Societatis admotus, ne punctum quidem subducebat temporis illius, quod ad munus suum rectè obeundum opus erat. Reliquum dabat orationi, ac negotioso illi otio, quò se Deo arctius conjungeret. Quando faciebat iter, aut agebat cum hominibus, gerebat se, ut erat, virum publici juris, pari profectò alacritate, assiduitate, tranquillitate animi, ac si negotiorum amor ingenitus illi esset. Nimirum absoluta numeris omnibus virtus viris sanctis pro indole est. Denique etsi muniorem, quibus adhibitus est, dignitas prægravis illi esset, propter egregiam demissionem, tamen & humilitate, & orationis studio, & ceteris virtutibus reginæ omnium obedientiæ ad majus earum decus, meritumque æternæ gloriæ morem gerentibus, totus ferebatur, quocumque illa urgebat: quasi virtutum omnium, non alius, quàm obedientiæ finis, non alia proclivitas foret. Ter-

Tertium caput ejusdem præstantiæ, quòd probè intelligeret non aliam esse certio-rem viam rationémque Numinis gratiam demerendi, observatione legum religiosarum. Sive enim à Conditorè Religionis, ejusque successoribus toti Reipublicæ religiosæ in commune latæ sint, sive privatim ab aliquo Præsidum ferantur, utrosque voluntatis divinæ interpretes esse, & eas pro illius placitis habendas. Quæ si quis accuratè exequatur, nihil ambigi posse, quin Numini sit acceptus. neque verò privatis oraculis tantum fidei adhibendum, quicquid præcipiant, quantum legibus religiosis. quoniam illa phantasiæ figmentis, dæmonisque ludificationibus non difficilè immisceri corrumpique possunt, à qua suspicione longissimè absunt leges religiosæ. Atque ut errori & ipsæ obnoxia sint, quatenus manant ab homine, tamen certissimum tutissimumque esse eas observare, quòd observandas dixerit ille qui nec falli potest, nec fallere. Quibus adde propriis Societatis constitutionibus religiosæ perfectionis præceptiones omnes contineri: atque adeo dilucidam

Et quod
obedi-
tiæ cer-
ta sit via
ad per-
fectio-
nem

Y

Evan-ge-

Evangelii, consiliorumque Christi explanationem, nihil ut iis obtemperanti ad sanctimoniam deesse possit.

C A P U T VII.

Vincentii ardens studium salutis animarum.

Quid illud excitaret

VETUS & verum dictum est, Charitatem esse flammam. Atqui sine pabulo flamma non vivit. Nec igitur Vincentii charitas illo carere poterat. Suggererat illud pia ejus commentatio scripta super his Augustini verbis, Christi nomine cuique propositis: *His solve quod mihi debes.* Itaque contemplabatur Vincentius optimum atque amabilissimum JESUM. Conscenso Olivetico monte, priusquam in cœlum eveheret sese, ostendere ipsi illinc omnia cruciatuum ac mortis suæ instrumenta, catenas, flagra, spinas, clavos, crucem, lanceam, simulque insinuare, nihil ex illis non ipsius gratiâ esse toleratum. Hinc verò objectis illius menti cunctis hominibus sibi coævis amicè sic præcipere: *His redde*

redde quod mihi debes. Quare non nescius totum se iis nominibus millies & millies deberi, subiciebat in iisdem adversariis, hoc obstricti animi syngraphum: Deum adamabo propter se & propter ipsum, vivis eius imaginibus inserviam: Contra- dam ipsi, manumque proximo, ut divino pectori eum admoveam. Hæc ipse non magnificentius dixit, quàm præstitit fidelius.

In primis illud omne quod aliàs me-
moravi, algidi infirmique corporis vi-
tium, ingentium licet dolorum ferax;
illæ item perpetuæ acerbissimæque ti-
biarum plagæ numquam obstitere, quò
minùs tantum laboris ac fructus ferret
hominum bono ac saluti, quantum si
corpore validissimo expeditissimoque
fuiſſet. Imò accidit non rarò, ut urgente
illum aliquo charitatis officio, tam inci-
tato gradu ferretur per urbem Neapo-
lim, ut eum ægrè socii valentes ac vegeti
consequerentur. Cujus velocitatis cau-
sam cum aliquis è familiaribus admira-
bundus quæreret, eò præsertim, quòd
extra hujusmodi occasiones adeo debilis
ac languidus esset, respondit ingenuè, id

Ejus vis
multi-
plex

laboris
tolerân-
tia & a-
lacritas

non naturæ viribus, sed singulari Dei auxilio tribuendum esse; sic ei faventis, ut ministeriis, quæ exigit ratio instituti nostri, saltem aliquatenus defungi posset. Ex quo tamen non fiebat, ut laboribus ac itineribus à se susceptis non vehementer defatigaretur; sed superna quædam vis, simul & animi vigor, corporis infirmitatem fulciebat. Neque minus admirandus videtur vigor ille, quod à Numinis complexu, cui arctissimè fortissimèque per contemplationem adhærebat, divellere eum potuerit. Id quod præclara cum charitatis laude de antiquis eremicolis memoratur, relictis silvis & antris suis, ubi Deo penitus intenti singulariter acquiescebant, advolasse in urbes hæresi aliisque criminibus infestas, quando salus animarum eos evocabat. Estque Vincentii clarior in hoc genere laus, quod solitudinis ac sancti otii perinde amans, ac si antehac semper in eremo sibi ac Deo vixisset; tamen meliorem vitæ partem venandis summo studio animis impenderit. Nec enim parcus esse poterat laboris hac in parte, qui etiam sanguinem eis devoverat. Quam gratiam

gratiam ut obtineret, missionem Indicam ab ipso titocinio Claudium Aquavivam ardentem flagitavit, adhibito etiam suffragatore Mutio Vitellesco. significavitque hanc se favoris ac beneficii summi loco petere: quam si propter indignitatem suam non impetraret, nullum sibi imposterum sine nubilo ac mœrore diem abiturum. Etsi autem spe sua frustratus est, non tamen laude ac merito missionis Indice promovendæ. Namque illius desiderio complures inflammavit, Apostolicâ charitate ad eam aptavit, denique ferventissimâ ad Deum oratione, operosisque apud Præsides commendationibus voti compotes effecit. Postremò, Generalis creatus multam & florentem juventutem (tot, inquam, quot olim B. Franciscus Borgia) atque adeo Socios quadraginta in Indias simul destinavit; quamquam miserrimâ earum gentium sorte factum est, ut illarum portas sibi occlusas invenerint; quæ sanè cum aliis quoque ab Hispana gentibus paterent, id est, Germanis, Gallis, Italis, atque utrisque Belgis, & fecerunt ipsi primam Evangelii sementem pluribus in Regnis,

& varie-
ras

& hanc alibi factam sudoribus suis, sanguine, atque industria irrigarunt. Porro qui longè remotis gentibus per alios aderat, non potuit popularibus suis deesse. Itaque inter alia Sodalitium instituit ex juvenibus malè antehac feriantibus, quibus tam scitè indidit salutis suæ studium, ut multi è cœno vitiorum ad religiosæ vitæ strictioris cœtûs feliciter emerferint. Quærîtabat per compita Neapoleos ganeas, ubi festis diebus populi sæx aleam & helluationem exercere consuevit, subductisque amicè tesseriis chartisque lusoriis è ganeonum manibus, volentes ad sacram concionem aut catechesim ducebat. Ingrediebatur aliàs per publicas urbis vias ac suburbia, nolæ sono, altâque voce pueros ad audienda fidei rudimenta convocans: quæ cùm exposuisset, præcinebat illis hæc verba. *Quid est in Orco? omne malum sine bono ullo. Quid est in cælo. omne bonum sine malo ullo: & utrumque est æternum*, eaque ipsa illos repetere jubebat, ut altiùs menti imprimerentur. Per illud tempus quo morbus contagioso similis inter milites vulgatus est, fuitque haud paucis exitialis, nihil

nihil vitæ suæ parcens, dies solidos traducebat in armamentario : ubi cùm plerique humi prostrati ac semimortui jacerent, ipse de genibus, capite insuper propè ad solum usque demisso eorum piaculares confessiones audiebat, aliisque, ut poterat, modis corporis & animæ procurabat salutem. In horrendâ illa Vesuvii concussione torrentes igneos ejaculantis, à quibus universæ Neapoleos clades meritò timebatur : Vincentius cinere coopertus, lacrimisque madens cum grandi signo Christi è cruce pendentis manibus prælato urbem obibat, attonitum incendiis ac terræ motibus populum opportunè ad seriam poenitudinem invitans, eâ vultus ac verborum vi, ut maximorum criminum reos tandem expergefatos, ad ea è vestigio eluenda perpulerit. Ut autem in eo habitu oris ac corporis eo loco comparuit, quem, Seggio di Nido, nuncupant, (erat autem id temporis nobilibus viris frequens) continuo illi in genua procumbentes media in plateâ, tundentesque pectora elatâ voce, cum serio dolore misericordiam Numinis implorarunt. Ipse

autem dein urbe egressus solabatur, sublevabatque semianimes reliquias miserorum, ab ultrice illa flammâ superstitem ad certam ac properam mortem, nisi omni ope destitutis ipse succurreret. Et certè non minus animorum quàm corporum medicina pabuloque opus illis erat: quod utrumque naviter quidem pro tempore ac facultate providit, at non satis ex voto. Siquidem noctes atque dies indagandis circum circa miseris juvandisque insumpsisset, si per Præsides licuisset. Denique etiam cùm res totius Provinciæ administraret, damnatos ad remum adibat, confitentibus avidas aures dabat, sequentibus exemplum primoribus Domûs Professæ ac Collegiorum Patribus. Imò & Societati impositus universæ, cœtui ad procurationem felicitis obitûs Romæ à se instituto, (qui & nunc ibidem floret & in multas Europæ Provincias propagatus est) singulis sextis feriis intererat, & singulis mensibus communioni Generali, quovis in templo haberetur: solatium suum & relaxationem ratus, Christum in animis parturire.

Verùm Vincentii ardor quærendarum
Christo

Christo animarum, in missionibus potissimum emicuit. Noverat enim has esse proprium Societatis munus, & propter addictam illis, ac velut affixam peculiarem Numinis gratiam, *Sancti Spiritus missiones* posse vocari. Quare & subjectus & Præfectus aliis, quoad licuit, iis sese impendit: industriæque multiplice ac divina earum usum, fructumque auxit. Certè cum Societati præfuit universæ, intelligens earum procurationem personâ sua dignissimam esse, de hac ipsâ ad omnes Provincias efficacissimè scripsit: in quarum singulis Præfectum instituit aliquem è ferventissimis gravissimisque Patribus, cui incumberet vestigare loca missionibus apta; Antistites item & Principes, quibus eæ offerri; tum solidæ probatæque virtutis viros, quibus demandari possent; ac demum invenire rationem gloriæ Numinis iisdem amplificandæ. Et jubebat quot mensibus sigillatim ac distinctè successum omnem ad se perscribi. Neque verò major illi aliunde solatii ac lætitiæ seges, quàm ex ejus generis litterarum (quas laureatas dicere licet) lectione frequenti, quam etiam

Eximia
missio-
num
cura.

Y 5

lacrimis

lacrimis condiebat. Atque ut gaudium suum cum aliis communicaret, si quid eximium iis inesset, ad Dei gloriam animorumque salutem, non pigebat illum certiores facere remotissimos quosque, etiam in Indiis Patres, ut aliorum exemplum ac virtus aliis currentibus esset stimulo. In quo ipso S.P.N. Ignatium æmulabatur, cupiissetque ejus excitare spiritum. Hic enim suos varias in regiones ad apostolicos mittens labores, cum inter mutuos amplexus benè illis precatus esset, *Ite, aiebat, faustis auspiciis, incendite caelestibus flammis mundum universum.* Et incendebat sanè Vincentius, quos convenire dabatur. Difficile enim ac longum esset fructus recensere, quos diversis Regni Neapolitani oppidis protulit: ac nominatim in Apuliâ, inque suburbiis & urbe Neapoli: iis maximè locis, quæ ab ejus meditullio remotiora sunt, & plebeculâ egentibusque referta. Enimverò facilè ignis ignem gignit, & pectus alienæ salutis studio ardens terrena corda, solis instar, calore fovet, aptatque ad frugem. Adjacentibus quidem portæ Capuanæ suburbiis, ea regione, quam

vocat

vocat Incarnata (quæ præcipua est senti-
na Neapoleos, magno luparum numero
infamis) uberes extitere proventus la-
borum Vincentii. Multas enim earum è
pudendis prostibulis extractas in domi-
cilia honestatis ac pœnitentiæ transtulit:
Deo sic favente, ut illius invictæ virtutis
digna trophæa extarent, nempe ex vitio
pertinacissimo, & muliercularum fæce
ejus tenacissimâ. Struxit autem in mis-
sionis loco, quam in viciniâ instituerat,
ædiculam, ipse operariorum pars non mi-
nima: quippe arenam, & saxa, & calcem
vehens, & suis manibus ceteris infer-
viens. Quam pariter operam eundem
in finem navaverat in missionibus ad op-
pidum S. Antonii, cæmentariis immixtus,
pariterque laborans, cum populi adspe-
ctantis, generosâque pietatem mirantis
haud mediocri approbatione. Quæ o-
mnia multum quoque ad exemplum va-
lebant. Quo minimè contentus, junio-
res Nostros festis diebus aut Concionem
aut catechesim habentes per compita
frequentiaque Neapolis loca ipse præ-
sentiâ suâ animabat: quamvis importuno
tempore, id est, horis æstu ardentibus,
quamvis

præfer-
tim ad
lupas
conver-
tendas.

quamvis remotis à Domo regionibus urbis eas haberent. Etenim enascentium inde fructuum suavitas omnem incommodi ac lassitudinis sensum viro salutis alienæ percupido adimebat.

Furente
& ulciscen-
te
dæmo-
ne

Ceterum ubertas fructuum unius ejus missionis, scilicet ad Incarnata, ut aliunde non pateret, satis colligeretur ex dæmonis rabie, jacturam illic suam, ut ex oraculo Vincentius didicit, incredibili nostrorum damno ulciscens. Divina quodam mane contemplanti gravissimum Domui Professæ, cui præerat, infortunium instare divinitus indicatum erat. Ipse hanc poenam alicujus delicti sui interpretans, illacrimari, Deumque obtestari cœpit, dignaretur imminens illud malum distinctius declarare. Et responsum audiit gravissimum omnino, at non nisi rerum caducarum jacturam fore. His nuntiis paululum respiravit. Quantumvis enim futurum esset, solas tamen terrenas opes perituras: quarum jactura facile leniterque tolerando compensari potest: quin & præstantioris boni accessione superari. Nihilominus cum jam Patrifamilias non animas duntaxat, sed

&

& corpora filiorum curæ esse oporteret, divinam clementiam implorare perrexit; ut si quidem è gloria Dei, & re suorum esset, amoliri infortunium ab illis, aut imminuere placeret, omnes enim ejusdem Dei filios & operas esse. At perstitit in sententiâ benignissimum, etiam cum sævit, Numen. alioqui enim consecutum damnum spirituale, utique temporali isto funestius. Tum verò Vincentius acquiescens, preces in gratiarum actionem vertit: magnæque mentis submissione, rei instar, excipiendis Justitiæ divinæ flagris humeros subjecit. Et mox incubuit illa Domûs Professæ templo: nocte enim insequenti (quo, aut cujus vitio incertum) illius solemnissimum ornatum (nempe uno dierum antecinerarium, quando ad preces publicas expositum est Augustissimum Sacramentum) flammâ corripuit, frustratâque promptitudinem, sedulitatem, artesque prohibentium, brevi spatio temporis ingentem machinam, altari ornando superstructam, totam cum peristromatis, signis, vasis argenteis, ceterisque ornamentis involvit, & nisi divina quædam

vis

vis coërcuisset, jam per fenestras domatilis exiliens, ventoque impellente concitior, irrupisset in proximam ædium partem, easque & adjacentem urbis regionem depopulata esset. Quam cladem secundum Deum, magnam omnino partem depulere Patres Dominicani: quorum tanta festinatio, multitudo, tamque opportuna fuit cura opis ferendæ, perinde quasi non modò periculum, sed & damnum proprium ipsis fuisset. Porro Basilica illa, fortè inter Europæ pulcherimas antehac etiam numeranda, eo incendio in tetrum ac triste templi velut cadaver deformata fuit. Quod dum fieret, stabat ad fenestram è templi regione Vincentius, flammam subinde respectans, subinde oculos in cœlum defigens, tranquillissimo corporis habitu, audiebatûrque ita ex animo dicere, *Domine fiat voluntas tua. Si peruri omnia & redigi in cineres placet, ad tuam voluntatem omnino meam accommodo.* Quemadmodum autem ex oraculo divino eventurum infortunium cognoverat: sic ex eodem evenisse didicit dæmonis nequitia, odioque in Vincentium ingenti: ob animas
sibi

sibi in lustris Incarnatensibus ejus opera ereptas. Quam pessimi genii ultionem permisit providentia Numinis, admirabili quidem, at æquissimo consilio. uti uti res habet, diviniore trutinâ eam expendenti, non minus optabilis est complurium meretricularum, id est, dæmonis stabulorum in templa Spiritus Sancti conformatio, quàm deformatio templi, utcumque pulchri, luctuosa.

Porro ut sterilem agrum non nisi labore & industria fœcundes: ita nec Vincentius sine illis infructuosos criminoforum animos, aliôsve virtutum steriles fertilitate donavit. Quare, quod crebrò inculcabat Nostri, Charitati duas esse sorores, mansuetudinem & patientiam (quas ejus latera semper claudere oporteret) perpetuis benignitatis exemplis comprobatum esse voluit. Imprimis natus aliquem gravium noxarum reum, quasi cum litteris commendatitiis à Deo ad se missus esset, sic eum excipiebat, tantâ videlicet cum benevolentia significatione, ut intimo pectori immergere velle videretur. Patrem illius nominati Prodigii dixisses, qui in reduce filio non heluato-

Vincē-
tii ars
animas
conver-
tendi

heluatorem, non subulcum fame propè
enectum, tetrumque ac foetens mendi-
cabulum, sed filium intuitus, missa omni
objurgatione arctè pectori adstrinxit,
dissuaviatus est, festoque ac musico can-
tu, lautoque epulo exceptum familiæ re-
stituit. Sæpè illos egentes adibat quos
inopia impellit, aut quemadmodum lo-
quuntur illi, adigit ad peccandum, quò
se & familiam sustentent. Quibus lar-
gam stipem ex Equitum Sodalitio acce-
ptam liberaliore etiam animo impertie-
bat. operosius haud paulò fuit Vincentio
inveteratæ consuetudinis tyrannidem
edomare, libidinosa præsertim. Est enim
illa, ut blandissima, sic & pertinacissima;
nec pellex minus mulieroso, quàm ar-
bori vetulæ hedera implectitur: quam
revellere velle, ut rectè Bernardinus, est
arborem non eâ tantum, sed & cortice
exuere. Itaque talibus curandis asperas
pœnas ipse subibat, de iis solitus pronun-
ciare, quod Servator super alio argumen-
to: *Hoc genus demoniorum non eiicitur
nisi in oratione & ieiunio.* Addebat Apo-
stoli Gentium exemplo parturiendas esse
Christo animas, id est, iis pariendis
puer-

puerperii cruciatus esse perferendos; at non inferendos iis, quæ pariuntur. Et enim (quæ hominum prodigiosa insania est) nihil molestius dæmonis mancipio, quam in libertatem dignitatemque filiorum Dei asseri velle. Certè exploratum est aliquod ex his mancipiis multo sanguine Vincentio constituisse, adeo ut laceri exutique carne humeri restarent. Sed leve illi erat cruorem ejus causâ fundere pro quo Christus suum omnino effudit.

Verum agè, industriæ illius in recuperandis Christo animis exempla pauca de multis promamus. Accidit aliquando ad ejus pedes homo plurimorum maximorumque scelerum reus, studio quidem grave illud onus per omologesim ponendi, quod jam à pluribus annis molestissimè ferebat: sed studium illud omne desperatio emendationis, ut hætenus sæpè, languidum & inane reddebat. Eo cognito novam ac salutarem rationem inivit Vincentius spem hujusmodi exsuscitandi. Confirmavit illi se sine controversia illo longè olim deteriore, expensis sedulò salutis æternæ, cladisque

Artis illius exempla

in desperatione emendationis

Z

pariter

pariter æternæ momentis, emerfisse tandem è præcipitio, unde facilis ac certus in orcum lapsus sibi instabat. *Quod si,* aiebat, *mibi profundius libidinis cloacæ immerso, tetendit aliquando manum paternæ Numinis providentiâ, atque ad surgendum adiuvit, cur tu præ me, ut sic loquar, innocens, eâ reiectâ, deploratâque salute miseram æquè ac periculosam vitam imposterum trahas, cùm possis securam?* Hac arte tantum fiduciæ homini indidit, ut quoquò placitum fuit, eum adduxerit. Ergo tanto conscientiae pondere liber, ac lætitiâ gestiens, à Vincentio discessit. Adeo verò menti impressam habuit opinionem de præterita Vincentii palmari libidine, ut post incidente de ejusdem perpetua integritate vitæ, sermone, laudatâque ab aliis ejus præsertim castimonia virginali, rideret ipse sermonis, ut rebatur, vanitatem: quippe contrarium sibi ex ipsius Vincentii ore plus nimio constare: quondam secretò fassi, admissa à se flagitia & plura suis & graviora; nominatimque in castimoniam esse peccatum. Resque hæud levis negotii fuit, eum edocere rationem, sensumque

sensumque quo Sancti homines, citra mendacium omne, reos se criminum dicant, imò omnium flagitiosissimos. Et verò paradoxum hoc è subtilissimis est, nec tam disputando, quàm sentiendo percipitur.

Parabiliore remedio, at non minus efficacis nobilissimi Equitis ingentem ægritudinem medicatus est. Hanc creaverat dolor è præmatura inopinaque Principis filii morte, utique quinto & decimo à nuptiis ipsius die. Exasperabat dolorem damnum familiæ irreparabile, indidem acceptum. Quibus de causis in lacrimas solvi, ingemiscere, agitare incondite brachia, summâ desperare & insanum agere. Advocatus solatii causâ Vincentius: ut primùm accessit intimum commiserantis ac benè volentis animi sensum præ se tulit. tum benignè salutatum, ut quietiùs familiariùsque alloqueretur, seorsim in cubiculo angulum deportari iussit, & insidere lecto. Simul ingressus de cælesti felicitate sermonem, demonstrare cœpit diversas divinæ providentiæ vias, mortales ad eam velut manu ducentis. In his esse quidem non-

In mœ-
rore pa-
tris ob
mortē
filii

nullas asperas ac difficiles, si per se spectentur, sed earum celerem ac fortunatissimum exitum aspicientibus, expetendas potius quam defugiendas. Asperitatem quoque non parum leniri, si paternum amantissimumque Dei animum per eas conducentis attendas; quippe ut habeat cur suorum labores immensâ mercede compenset. Et verò longè nobis optabilius esse viâ spinis asperâ ad cælestis æternæque gloriæ rosas pertingere, quàm contrâ post hujus vitæ delicias (quæ & ipsæ aculeum habent, & furtim quidem at intimè animis infigunt) igne tartareo semper ardere nunquam consumendos. Hæc cùm differeret, modò mœstissimi Principis amicè comprehendebat manum, modò illius frontem muniebat signo crucis, modò aliis animum demulcebat modis, sanè plusquam fraterno amore. Porro seu Vincentii oratio cor ejus tetigerit, seu divina quædam vis impressa manibus tangentis, aliquantisper hæsit Princeps cogitatione nescio quā tamquam absorptus, oculis in unum locum defixis. Tum derepentè profiliuit è lecto, ruensque in faciem, & brachia in

in crucis formam explicans ita fari cœpit. *Ergo tibi grates, mi Domine, mi Deus, pro adempto mihi filio:* simul terræ fixit osculum, dixitque id quidquid esset pœnæ, peccatis suis impar esse. Atque hunc in modum cum Deo agere perrexit, tanto pietatis affectu voluntatisque suæ cum divinâ consensione, ut omnes qui aderant, non religione minus, quàm admiratione tam subitæ novitatis impleverit. Enimverò multum brevi peragitur, ubi qui omnia potest, operam consociat. Quippe velle illi, fecisse est.

Ceterum admirabilius est, quemadmodum & magis arduum magni Principis animum in ætatis flore capite damnati, ita à Vincentio comparatum fuisse ad mortem, ut eam non fortiter dumtaxat sed & placidissimè oppeteret. Causam aut occasionem tam funesti exitus non attingo. Sat mihi affirmare juvenem illum persuadere sibi nequivisse tantæ noxæ se reum. Ex quo Vincentii dexteritas animos tractandi, eximiùsque animi vigor emicat. Imminente enim tam acerbo fato, ac confirmante Patre, auditus est juvenis dicere, numquam hactenus

In Principis capite damnati comparatione ad mortem

sibi tam tranquillè jucundèque fuisse; atque illum ex animi sententia loqui, loquentis habitus & vultus satis testabantur; sed omnium certissimè Vincentius, qui illius vitâ functi animam vidisse se in cœlum evolantem disertè liquidòque asseruit ejusdem matri: auditusque est sæpè in cubiculo exclamare, appellato nominatim eo Principe. *O quàm est beatus!* Et interrogatus à Sacerdote, an illius anima precibus piacularibus haberet opus, præcisè negavit, quòd cœlo jam potiretur. Insuper antehac cùm adesset cuipiam moribundo, vultum subito mutavit: & quasi insuetum aliquid videret, oculis in cœlum erectis, & ore planè inflammato succlamavit: *O sortem beatam!* rogatusque ecquid cerneret: Principis istius animam se cernere ingenuè fassus est. Tanti est difficili tempore paternam Dei in se voluntatem & agnovisse, & amplexum esse.

Et acri
despe-
rati

Plus etiam desudandum Vincentio fuit in homine perduto ad mortem Christianè obeundam componendo. Et verò animæ mortuæ suscitatio omnium prodigiorum difficillimum est, cùm & morbus illius

illius non nisi Christi sanguine possit sanari. jacebat ille corporis invaletudine redactus ad extrema, sed periculum vel non sentiebat, ut pluribus accidit, vel negligebat; quippe fide rerum consequentis vitæ prorsus sopitâ: quæ solet esse pœna pertinacis libidinis. Itaque nulla ratione induci poterat, ut supremis mysteriis muniret animam, quamvis id temporis ac loci admodum iis egentem. Extremi remedii vice accersitur, venitque ad ægrum Vincentius. Sed omnem ejus artem eludit pervicax, sive spes veniæ proponatur ex infinitâ Numinis clementiâ, sive metus damnationis æternæ ex pari clementiæ Justitia. Ergo supervacaneum ratus de Deo divinisque cum illo loqui, statuit de ipsomet Deum alloqui, ejusque efflagitare salutem. mox in secretius cubiculum sese insinuans, primum cum uberibus lacrimis ac gemitibus deploratam hanc animam sibi à Deo donari petit. tum horrendum in modum se diverberat, adeo ut domestici ictuum fragore attoniti non possint non sperare Vincentium sic saltem cœlitus exaudientem. Nec spe frustrati sunt. nam cum

ad agrum suum redisset, omnino alium, aliâque cogitantem omnia comperit; utique scelerum dolore penitus ictum, paratumque ad omnia quæ ratio salutis exigit. Quare confestim aurem admo- vet noxas antea actæ vitæ confitenti; Con- fessum expiat, nec deserit dum pœnitu- dinis sensu ad mortem usque piis moni- tis sustentato migrasse è vitâ cognoscit.

Equitis
item &
Sacer-
dotis
impu-
rissimi

Haud minus commendanda videtur Vincentii vis in Equitem profligatissimæ vitæ, discessione à conjuge, & provoca- toriis dimicationibus infamem. Recon- ciliare illum cum uxore, cum inimicis, cum Deo tentaverant homines religiosi complures, sed incassum. Omnis ea laus uni Vincentio servabatur. Hic igitur vel semel eum affatus, mirum dictu! sic im- mutavit, ut concubinas amandarit illicò, atque in gratiam cum uxore, torique so- cietatem redierit, & scriptum exararit sa- pientiâ plenum, quo provocationes ejus- modi acriter à se adhuc propugnatas, & ipso usu cōfirmatas damnabat. Denique depravati Sacerdotis ad meliora con- versio omni ex parte admirabilis, Vin- centii meritis ac industriæ debetur.

Agebat

Agebat ille ganconem nullo sacri characteris respectu, nullo propudiosæ vitæ pudore, probrum & execratio civitatis. Misératus hominem Dei servus, precibus pro eo ardentè fufis graviorum secretiorumque ejus flagitiorum notitiam divinitus hausit. Hâc instructus adit perditum, & Angelici illius status munerisque commonefacto, flagitia aperit, ubi, quando, quibuscum, patrata reteggit. Qui stupens ad hanc tam disertam distinctamque denunciationem, satisque exploratum habens conscium illorum præter Deum esse posse neminem, scilicet ejus interpretem Vincentium agnoscit, simul & divinam in se clementiam. Nec plura; dat manus, Patris arbitratui se permittit: ejusdem consilio flagitia totius antea vitæ ritè fatetur. excultusque ab eo spiritualibus S. Ignatii exercitationibus mores sacerdotio dignos induit. Ita cùm Vincentius incurabilium animarum medicus audiret, etiam foris & per litteras rogabatur, ut depositos ab aliis obstinatissimæ nequitiae homines ipse curaret. nec spes eos fallebat: Divino enim Christi sanguine, quem precibus

Z 5

eliciebat

eliciebat è plagis, tanquam hircino adamantes emolliti, facile franguntur.

C A P U T VIII.

Vincentii mirum studium sublevandi inopes.

Privati
erga in-
opes
beni-
gnitas

A Beneficentia adversus animas descendendo ad beneficentiam adversus inopum corpora. Quippe sorores sunt: quamquam illa sublimius munus, hæc depressius sortita. Fuit igitur Vincentius jam inde à teneris unguiculis propensus ad misericordiam; utque hæc cum nascente nata, sic cum adolescente adolescens, ad Religionis septa properantem secuta est: licet autem hoc in statu paupertatem Christi profiteretur, atque adeo non aliter quam voto ac benevolentia miseras inopum levare posse videretur; tamen industria Charitas modos excogitavit in paupertate liberalitatem vel maximè exercendi, usque eò ut Vincentius *generosus & magnus* apud populum audiret. Itaque sæpè sæpiùs urbem Neapolitanam mendicando obivit,
non

non fui tantum deprimendi causâ, sed & stipis pauperibus colligendâ, nominatim egentioribus ac pudenterioribus, captivis item & ægris, quam oppidò largam ejus nobilitas ac sanctimonia eliciebant. In cujus distributione coactus interdum in gurgustiola reptatu ascendere, ut moram à corporis pessimè affecti debilitate excuteret, sibi animando accinebat identidem illud, *Sursum corda*, arduosque ac difficiles gradus, æquè hilariter celeritèrque ac planum iter, inibat. Non rarò de Moderarorum venia meliorem demensui sui partem largiebatur ipsemet egenis: & aliàs quoniam noverat mensæ reliquias omnes illis attribui, tam sibi parcus erat escæ potusque, ut Præsilibus invigilandum esset, ne plus justo genium fraudaret. In illa tristi à monte Vesuvio clade, seu hominum seu ædificiorum innumera- bilium, opportuna nobilium ope quotidie scapham submitlebat panibus aliis- que cibis ac vestibus plenam, in usus cum pauperum derelictorum, tum ab incendio illo profluente ustulorum, quibus remedia, condimentaque, & utrisque magnam pecuniæ vim addebat. Nimirum

ut

ut calor dilatat corpora, ampliorique spatio coæquat, sic caritas latius fundit animos, unumque hominem multis parem efficit.

Et Præ-
fidis per
omnes
mune-
rū gra-
dus

Major illi, dum præesset Nostris, copia miseris subveniendi, quam minimè otiosam esse voluit. Quid Romæ egerit in eorum gratiam illa fatali Romanis anni 1649. fame, post anni præcedentis sterilitatem, prius executi sumus. Aliàs etiam in eadem Generalis Præfectura, quando à Collegio Romano modò sexcenti, modò mille ac ducenti mendici pasti sunt, ipse non dignitate magis, quàm iis inserviendi studio ceteros anteibat; cæcis sua manu cibos porrigens, quod ministerium omnium infimum & operosissimum erat. Cùm tironibus moderaretur; viros honestos, lautè quidem vestitos, sed revera egentes in secretum domus Conclave inductos, mensa excipiebat, ministrans ipse, tumque larga stipe donatos dimittebat. Offendit quondam in umbilico arcis Neapolitanæ seminudum ac frigore rigentem; utique Aquilone tunc haud modicè sæviente. non sustinuit tenerrimum ad eam speciem

Vincentii

Vincentii pectus tam acerbam inopiam;
 nihil rogantem seorsim à turbâ evocat,
 caligas ipse suas deponit, misero largitur;
 fecissetque haud dubiè amplius, si ratio
 decori fuisset. Aliàs leproso mendico, non si-
 seu quòd vestis deesset, seu quòd sui com- ne pro-
 miserationem ciere vellet, nudo, indu- digis
 sium suum concessit, & constans fama
 est eo induto lepram exuisse. Exploratiùs
 est triginta Julios ejus jussu à socio Sacer-
 dote pauperi impertitos, posteaquam
 eos cum cura numeraverat, ubi primùm
 pauperis manum attigere, in aureos tri-
 ginta fuisse conversos. Per idem tempus,
 quo Novitiis præerat, mala aureola mitia
 famulus quidam ægroto poposcit Vincen-
 tium. Jam æstas ad finem vergebat, &
 hortulanus nulla in horto reliqua esse
 responderat: ipse fronti manum appli-
 cans, ubi mentem divinam exploravit,
Astutum redi ad hortulanum, ait cui-
 piam, *eique verbis meis refer, ea diligenter*
conquirat, adfuturum ipsi Deum. Persta-
 bat tamen hortulanus in sententia, ope-
 ram sponte perdendam objiciens: utique
 sibi esse compertum nullum ulla totius
 horti arbore superesse, nisi in ista (certam
 indicabat)

indicabat) sed quidquid malorum in eâ
esset, acerbum esse. se enim isto mane
decerpsisse reliqua, & Sociis in prandium
præbuisse. nihilominus ex designata ar-
bore legi aliqua, & famulo dari Vincen-
tius voluit. ubi sub illam hortulanus pe-
dem intulit, sponte decidit unum, arri-
pit ille studio demonstrandi acerbicatem,
gustat, miraturque præter spem omnem
mite esse: alia vellit eodem eventu, di-
scitque tandem Sanctorum virorum be-
nignitate fructus acerbos mansuescere.
Eodem Collegii Neapolitani Rectore,
cùm templum, ut diximus, ignis corri-
puisset, operarius artificio victum quæri-
tans, interea dum illi restinguendo adla-
borat, clavo pedem infixit. unde cùm
opificio ineptus esset, atque adeo victui
comparando, Vincentio suppliciter fuit, ut
opem sibi ferret, donec curaretur. An-
nuit ille, cùmque decem aureos penes
se haberet, ei dono dedit; tum præcepit
oeconomo, ut interea temporis quoti-
die eidem sufficeret ad honestum victum
necessaria. Paruit hic aliquamdiu, sed
postmodum stipem illam vel supervaca-
neam ducens, vel nimis in longum trahi,
avarius

avariùs cum illo egit. Quod animad-
vertens frater alius beneficentior, Vin-
centium ea de re moniturus adibat; sed
occurrenti illi, priusquam verbum fecis-
set, Pauperum Pater, *Redi*, inquit, *ad*
œconomum, ac meo nomine ei præcipe,
pergat, ut antebac, operarium illum alere,
quemadmodum ei præscripsi. Eodem in
munere Janitori Collegii disertissimè
prohibuit, ne quem è mendicis indona-
tum dimitteret: fecitque amplissimam
facultatem è cellâ penuariâ auferendi
quidquid eis necessarium indicaret. Et
ipse pariter, si quem animadverteret,
sevocatum, stipe quæ tunc præ manibus
erat, donabat. Erant quoque seu Sacer-
dotes seu nobiles, seu disciplinarum au-
ditores, quibus annonam suppeditabat,
incredibili sollicitudine rerum domesti-
carum administratos crebrò commonens,
de vestibis vel frumento, vel alio quo-
piam eis tempori providendo. Cùm Do-
mum Professæ Præpositus esset, legem sibi
imposuerat stipis accipiendæ binas dex-
tantes seu vicenas ex centenariis in paupe-
rum usus subtrahendi. Item, incunte
quolibet mensæ Janitori pecuniæ sum-
mam

effusa
liberali-
tate

mam tradebat, iisdem erogandam: de qua nihil ultra audire volebat, quam erogatam esse, ut novam sufficeret; longè utique lætior datâ, quam antè possessâ. In Beatorum Sanctorumque nostrorum pervigiliis, & celebrioribus anni diebus centum ex maximè egentibus cibum præbebat; cùm prius adultiores sermone spiritali, juniores doctrinâ Christianâ pavisset. Sub illud tempus nobilis quidam vir, at pauper & advena, quem Vincentius secretâ frequentique stipe imperiebat, appetente hyeme synthesium eum rogavit arcendo frigori. nec mora, cùm aliud nihil expeditum haberet, suam ipse humeris detractam ei tradidit; nec aliam sibi postulavit, licèt cum potestate Domum administraret, & gelido alioquî corpore, aliquot dierum spatio in simplice tunica frigus toleravit, sed enim excalefaciebat eum charitas, & Christus quem deposita togâ domesticâ arctius induerat, à frigore defendebat. Cùm Collegia Provincialis inspiceret, numquam mendicum ullum obvium indonatum reliquit. Si æreus nummus deerat, argenteum dabat; si argenteus, aureum, miran-

mirantibusque dicebat se verò eorum de-
mirari admirationem. Qui enim nummi
aurei in singulos pauperes donationem,
profusionem censeat, aut nescire quid
mereatur Deus, aut in paupere Domi-
num JESUM totius sanguinis sui pro-
digum non agnoscere. Quod si nec au-
rum nec argentum in promptu erat,
mantilia, strophiola, indusia, quidquid
denique in illius manus venire poterat,
largiebatur. Quando sub meridiem pran-
diolum sumebat, si quem videret pau-
perem, portionem suam ei impertiebat;
si alii supervenirent, etiam Sociorum,
utpote tam pii præsidis exemplo inedia
haud gravatè ferentium. Insuper inter
lustranda Provinciæ Collegia sedulò in-
quirebat in mores Rectorum: quorum
si quem deprehenderet præparcum sti-
pis, ante suum è Collegio discessum adi-
gebat ad prandium semel aut bis paupe-
ribus præbendum, quotquot in urbe
possent reperiri. In singulis item Colle-
giis, ordinarias ex præscripto largitiones
auxit, excussaque omni supellectile lancâ
lineave, si quid tritum ac derelictum oc-
curreret, utcumque reconcinnatum

Aa egentibus

egentibus impertiri jubebat. Et quamquam nonnulla ex collegiis, annuis vectigalibus parum instructa ægrè subsistebant, parsimoniam tamen in miseros Rectoribus inhibebat. Enimverò proprium illud esse Numinis amantium, quales Socios esse decet, non superfluis modò, sed & necessariis ejusdem gratiâ pauperum usui se spoliare. Et verò si ratio habeatur commodi domestici, de quo minimè laborat vera charitas, rem non augeri tenacitate exigui illius, quod possideas, sed largitate. Quippe quod pauperi donatur, id Deo fœnori dari, eumque pro singulis nummis pendere centenos. Ac denique humanas voluntates, agrorumque ubertatem in potestate habere. Qua super re scribens ad Rectorem benè largum in pauperes, ait se illius liberalitate vehementer gaudere: neque dubium esse, quin usus eum doceat, illa Christi, *Date & dabitur vobis*, velut fraterna caritate inter se coherere. verumtamen, *non omnes capere verbum istud*. Nimirum gratiæ esse divinæ, qua qui fruatur, ei grates Numini esse habendas.

Et

Et revera scientiam illam non omnium esse, etiam religiosæ vitæ cultorum, ipse expertus erat. Siquidem dum Collegii Neapolitani rem administrabat, fuit qui perspecto Vincentii liberalitatē in egen-
 tes modum consuetum excedere, plus-
 que, ut dicebat, charitatis, quàm pruden-
 tiæ habere, eidem significavit, si de illa nihil detraheret, tantis demum no-
 minibus obruturum Collegium, ut suc-
 cessori multum negotii relinqueret. Cui ille, *Non ita res habebit fili: ne metue.*
Non ita, inquam, res habebit. Enimve-
ro rem familiarem augebimus: nec pecu-
nia nobis deerit, nec ulla nomina successor
dissolvenda relinquemus, sed multa au-
reorum millia. & prædictionem proba-
 vit eventus. Namque super Dei bene-
 facta, quibus per se ipse, viisque obscuris,
 nec antea provisis, collegium cumula-
 vit, tam felices fuere prædiorum ejus pro-
 ventus, ut liqueret manifestò hos à mi-
 raculo propè abesse. Et verò Vincentius
 bona parte æris alieni, quod decessores
 contraxerant, Collegium liberavit; &
 magnam pecuniæ vim, rei que cibariæ
 annonam successorì præparavit. *Facia-*

Cum
 rei fa-
 miliaris
 prodi-
 giosis
 incre-
 mentis

in Col-
 legio
 Neapo-
 litano

A a 2

mus,

mus, aiebat, *aliquid Dei causâ, & ipse faciet nostrâ*: quod antehac S. P. N. Ignatius pronunciarat. *Utique*, addebat, *sola ei voluntas ad efficiendum, quidquid placuerit, sufficit: Nulli ad donandum sumptus, nullus labor necessarius*. Non minus feliciter ei cessit, inter regendam Domum Professam apprimè munificum fuisse. Illa quidem semel ad extremam necessitatem redacta est; sed & illicò inde crepta, suppeditatâ supra spem, & affluenter, annonâ. Contigit aliàs, idque semel dumtaxat, ut eâdem nummis & pane destitutâ, Quæstor non mediocriter angeretur: sed levandis utriusque angustis, unde minimè expectabatur, Providentia Numinis opportunè centum aureos submisit. Prodigiôsè Vincentio succurrit Deus Novitiorum Magistro. Quondam per negligentiam pistoris defecerat panis in tirocinii Domo. Animadvertit hanc inopiam triclinii curator: sed seriùs, quàm ut è Domo Professâ commodatò accipere posset: deque tota re certiore faciens Vincentium, rogavit prandii horam dilatam vellet, dum ei necessitati foret prospectum. At abnuens

in Do-
mo Pro-
fessa
Neapo-
polita-
na

in novi-
tatu

abnuens ille, quæsit quot ei panes superessent: auditoque viginti duos exiguos superesse, eos in frusta dividi, & singula singulis apponi iussit, innuitque reliquum Deo curæ fore. Paruit frater, & statò tempore pulsus examinis instituendi index, ac postea prandii datus est.

Assident itaque mensæ quinquaginta homines religiosi, è quibus plerique tirones (gens appetentiæ haud profectò expers) & frusta sua, quæ viginti duobus ad summum suffecissent, brevi consumunt.

Jamque huic & illi panis deficit. Adest ille properè, & huic & illi panem è corbe in medio triclinii locari solito, defert.

Atqui in eo corbe duos tantùm integros frater triclinio præfectus reliquerat. Et tandem jam tertio, jam quarto panis deest: nihilo secius ad corbem redit

Vincentius, & ex eo panem educit, poscentibusque apponit. Desideratur & ab aliis compluribus: & ex eodem corbe plena manu à Vincentio sufficitur. Jamque haud dubiè longè amplius, quàm in corbe fuerat relictum, eduxerat, quando cellarius prodigio attonitus, cui perspicendo oculos animumque intenderat,

Vincentius porro ministerium mensæ extra diem sibi consuetum sumpsit.

Patri Ministro, mensæ tunc temporis affi-
denti conscioque inopiæ panis, rem in-
nuit: stuporem uterque nutu mutuo com-
municant: dein ipse pronus, ut rem ocu-
lis suis propiùs ac certiùs exploret, aver-
so Vincentio accedit ad corbem, & va-
cuum invenit: Attamen Vincentius ite-
rum iterumque, ac sæpiùs, donec omni-
bus factum est satis, ad corbem acce-
dens panem ex eo eductum expetenti-
bus porrexit. Et quod prodigium vehe-
menter auget, reliquiæ panis istius cœ-
litùs superadditi collectæ, appositos ini-
tio panes amplitudine superavêre. Ni-
mirum fiduciæ in Deum peramplum est
penu, unde quò plus eduxeris, eò plus
educere possis. Atque ex eodem penu
vim tritici non modicam aliàs extraxit.
Moderabatur etiam tum tironibus, & ad
duos modios res frumentaria redacta
erat: admonitus de penuria frumenti
Vincentius, nihilo seciùs præcepit ut ex
eo fieret panis; pollicitus fore ut Deus
in posterum prospiceret. Eo pane fermè
absumpto, quæsit ex eo pistor, unde
postmodum frumentum peteret; se enim
nuper nihil illius in granario fecisse
reliquum:

reliquum: *Adhuc superest*, respondet Vincentius, *unde, & quod tibi est necessarium, ibidem invenies*. Et revera eodem loco, ac mensura qua primùm invenerat, frumentum invenit. Neque id semel dumtaxat, sed secundo, ac tertio, ac denique donec tempus messis advēnit; ut appareat Providentiam Numinis suorum necessitatibus velut obligatam, ad conditum usque diem operam locare.

Et Vincentius, quasi cum divina in se beneficentia certaret, non sedulo minus constanterque, quàm si lege aliqua teneretur omni ope inopes juvare, cum suâ nequiret, alienam requirebat. Quare si qui, præsertim nobiles & honesti, majoribus, uti fieri assolet, propter graviores necessitates subsidiis egebant, quàm ferre ipse per sese posset, confugiebat ad locupletum misericordiam, quos, oratis prius Superis, facillimè quidquid peteret, exorabat. Ita cum vir quidam nobilis in summas rei familiaris angustias conjectus esset, eo misericordiæ Matri, Immaculatae Mariæ, commendato cum humili prece, ut per Ducem de Medina miserum sublevaret, ipse Ducem adiens,

Quam
per se
nequit,
per alios
opem
egenis
præstat

nobilis Equitis inopiam eidem exposuit, confestimque humaniter ab eo ductus ad abacum duplionibus plenum (quorum singuli sex aureos æquabant) tot ab illo donatus est quot vir verè princeps manu potuit capere; qui & insuper officiosè Vincentio pollicitus est, quot deinceps haberet necesse. Quondam intellexit tres sorores nobiles, non ignobili genere, cum non suppeteret, quò se honestè amicerent, & citra pudorem in publicum prodirent, solitas in eodem strato simul manere. Movit mollissimum ejus animum miserabilis illa species; eò maximè, quòd ejusmodi misellæ remedio paupertatis omnino careant, ingenuitate scilicet ne mendicent, imò ne inopiam evulgent, prohibente; unde proximus in desperationem descensus, atque in vitia omne genus. Ergo quàm potuit citissimè abundè iis, collatitia secretaque stipe, providit de necessariis. Id quod lacrimas ac suspiria pauperculis expressit, lætissimis tam opportuno subsidio, miramque Vincentii in se benignitatem extollentibus in cælum, alterumque suum parentem, certè quidem corporum suorum animarumque

rumque servatorem appellantibus. Ipse autem collatâ magis, quàm vel illæ vel alii egentes acceptâ ex ipso ope gestiebat. Præsertim quòd Dei locum hoc in munere sibi tenere videretur, cui Propheta Regius, *Tibi, inquit, derelictus est pauper; orphano tu eris adiutor.* Neque lacrimas ex intimo sensu commiserationis fratrum (sic pauperes vocabat) erumpentes continere valebat. Ceterum effecit aliquando, ut sententia in reum pauperem pronunciata mutaretur, affirmante, qui ad ejus causæ cognitionem delegatus fuerat, iudice, id non tam rei quàm Vincentii gratiâ à se factum. Aliàs cùm vir quidam nobilis de melioris notæ prosapia eò calamitatis venisset, ut non haberet quo vitam toleraret, Vincentium ut ad se veniret rogari jussit. Adfuit hic illicò, & præterea petitum abs eo pecuniarium subsidium peramicè contulit: authoritatem quoque ac preces, ut expediretur in illius gratiam magni momenti causa, cujus evictio non mediocriter eum sublevatura erat. Nam è vestigio atque à congressu cum misero, consiliario cuidam probò & sibi intimo illius

A a 5

causæ

causæ judici rem commendavit. Qui statim eam à se expediendam pollicitus, in promissi pignus Vincentio non modicum nummorum numerum juvando interim inopi dedit. Quoniam verò ad integram promptamque negotii confectionem, opus erat autoritate Præsidis Consilii Regii, & operâ cujusdam Libellionis, ambos (tametsi domiciliis remotos) eodem ipso die (tametsi malè affecto esset corpore) per se ipse adivit; tamque eloquente misericordiâ rem egit, allegans & se & Deum pro isto officio obnoxium illis fore, ut ex ipsius & viri nobilis voto causa brevi expedita sit. Nimirum facile & brevi evincitur causa, quàm vera charitas perorat.

Nulla
sui cō-
modi
fraudis-
ve pe-
tentii
stipem
habita-
tione

Quæ quidem charitas eò potentior & in Deum & in homines extitit, quò minus commodis suis studebat. Enimverò nec umbram, nedum scintillam cupiditatis rerum humanarum ferre poterat; compendium suum ratus aliis opitulari; detrimentum, sua venari. Certè æde Nostrâ Neapolitanâ flammis, ut diximus, cum ingenti jactura deformatâ, oblata sibi à Prorege copiâ rei è carcere eximendi,

mendi, unde non minùs quater mille aureis colligi ad illius reparationem poterat, grates quidem egit pro tam munifica humanitate: sed de exemptione nihil ultra non modò locutus, sed nec sibi in mentem venire passus est. Donec Prorege Circumcisionis Dominicæ festâ luce ædem illam ingressò, ultròque mentionem condonationis illius ingerente, Vincentius, *Quando, ait, Excellentia Tua aliquem reum mihi donare dignatur, hunc peto* (pauperrimum nominabat, cujus captivitas familiæ suæ non majus incommodum, quàm periculum creabat) attentusque Prorex tam heroïca charitate, miserum eodem ipso die, ære alieno ac carcere liberum, ei misit. Comparabat ad mortem opulentum Dynastam, & hic Vincentii arbitrio amplum prædium permittebat, asserens insuper gratum sibi fore, si illud cuiquam è Domibus nostris addictum vellet. Ipse ne suspectum redderet officium illud Charitatis, moribundis adeo opportunum, quasi unà cum animarum salute commodum suum Societas aucuparetur, & prædium oblatum repudiavit, & ne teruncium quidem exinde

inde

inde admisit. Multò proniùs rejecit ornamentum locuples altaris, sibi missum à filio nobilis viri ære alieno oppressi. Confestim igitur remissum censuit solvendis parentis nominibus impendi oportere. Quod si renueret, monuit manus tamen ab eo abstinere se velle, satis gnarus non tam offerentis esse, quàm creditorum. Emicabat quoque in Vincentii benignitate hoc alterum decus, minus quidem in vulgus probabile, sed tamen eximium, quòd licèt haud pauci ex egentibus eliciendæ ampliori stipi varia fraude misérias eumentirentur, quam fraudem haud ægrè potuisset deprehendere, nihilo minùs beneficus in eos esset, allegatâ Apostoli sententiâ: *Charitatem omnia credere.* Quondam Janitor noster aliquo ex ejusmodi simulatoribus observato, qui fraudem intolerandâ importunitate magis invisam reddebat, Vincentio persuadere conatus est, indonatum ut dimitteret: ita enim dedocendum illum fraudes, & exinde ceteros, ejus repulsâ. Cui reposuit ipse, sufficere illi, quòd Numinis gratiâ stipem eroget: Dum Christus in pauperes benignitatem præcepit, non distinxisse

distinxisse veros à fictis. Præstare porro centies ab his decipi, quàm semel uni verè calamitoso deesse. Aliàs alteri ex nostris dum conspecto uno ex iis mendicis, qui nudi ac tremantes in compitis jacent, objiceret hoc hominum genus non rarò mutilos se, & ulcerosos callidè simulare, inertix fovendæ studio; miti severitate ipse occurrens, *Quis te, ait, constituit iudicem? & verò si qui stipem petit, fallit, magis eum falli, qui ne fallatur, eam denegat. Nam denique qualis qualis sit ille cui donatur, Christum stipem accipere.*

CAPUT IX.

*Vincentii in DEVM caritas
eximia.*

A Caritate in proximum, gradum facimus ad caritatem in Deum. Quamquam & prior illa caritas & ceterarum virtutum decora, & quidquid de Vincentio vel dixi, vel dicere possum, huic posteriori, omnium quippe reginæ, cujus imperio, impulsibus, & auspiciis agebat

agebat omnia, possint adscribi. Ita licet divina Sponsa in sacro Epithalamio jam soror, jam bellatrix, modò hortulana, modò vinitrix, tum venatrix, tum alio habitu pareat, audiátve, tamen semper amantis personam gerit, unúmque & idem sub vario schemate semper agit, sponso ut placeat. Ac Vincentii quidem perennitatem amoris luculentè demonstrat jugis memoria & quidam amplexus præsentis Numinis. Est enim illa caritatis divinæ parens, & simul partus: quando nihil tam facilè Dei gignit amorem, quàm perpetuus summæ illius bonitatis conspectus: & qui amat, de deliciis suis cogitet, necesse est. Porro Vincentius jam inde à pueritia perenni Numinis memoriæ, mentem assuefecit: & ut sensus quoque, præter genium suum, ejus imagini effingendæ famularetur, à tirocinio solitus erat objicere oculis hæc verba: *Præsentia Dei*. Quam artem Junioribus, aliisque amandi necdum satis peritis, suadebat, usque dum animus suo-pte impetu in Deum feratur. Ceterùm hac exercitatione, divinòque simul subsidio adeo hoc in genere proventus est;

ut

ut jam velut insita inculptaque menti
 Numinis recordatione, distrahendus
 identidem ab illa esset, & opere externo
 distinendus, ne nimia assiduitate incom-
 modaret valetudini. Et tamen in eo ipso
 opere, atque in familiari cum aliis con-
 gressu, clausis tantisper oculis ardebat
 illi vultus, erumpebant violenta suspiria,
 animo utique tamquam nativa propen-
 sione in Deum emicante. Quod si ali-
 quanto spatio mens sibi Deoque per-
 mitteretur, crebrò usuveniebat, ut ei ad-
 rem, atque ad præsentēs, quibuscum res
 erat, revocando, agitandum corpus esset;
 tam facile fortiterque cælestibus inhæ-
 rescebat, humanorum immemor! Equi-
 dem satis constat eum ad supremum hu-
 jusmodi cum Deo consuetudinis decus
 pervenisse: nimirum ut quemadmodum
 audiendi facultas non nisi sonum; gu-
 standi, non nisi saporem percipit; lux
 autem, figura, color, & cætera, non magis
 illas afficiunt, quàm si in rebus non es-
 sent: ita ejus mentem non nisi Deus ac
 divina movere atque occupare possent.

Aiebat porrò assiduam illam Numinis
 recordationem esse quoddam Justitiæ
 originalis

Arden-
 que stue-
 diū illi
 soli pla-
 cendi

originalis supplementum. ut enim hæc sensus & affectiones rationi, rationemque divinæ voluntati subiciebat, cum præcipuâ quâdam voluntatis voluptate, in summo suo bono ac fine acquiescentis: sic Dei præsentis memoriam arcere ab animo, quidquid illi non probatur, & quidquid probatur ac placet, suggerere, ac persuadere tam forti suavitate, ut etiam quæ naturæ adversa sunt & gravia, amanter jucundeque amplectamur. Et hoc ipse usu Magistro didicerat. Fatebatur certè quidem ingenuè, nullam hac in vita voluptatem aliunde haurire se posse, quàm ex re, qua gratiam Numinis demerere fas sit. Et cum S. P. N. Ignatii vitam suæ normam statuisset, summi que faceret singulas ejus partes; hanc tamen heroicam animi illius constitutionem, quam describit Petrus Maffeijs hisce verbis, *Nihil habebat humani, quo animam posset relaxare*, maximè quidem in mente, sed & frequenter habebat in ore. In quo ita Patrem filius imitabatur, ut verè diceret, se statuæ instar manus quidem & oculos habentis, sed tamen facultate sentiendi destitutæ, rebus hujus sæculi

sæculi minimè tangi, minimè delectari.
 Addebat autem tantâ se cupiditate in-
 censum voluntati gloriæque divinæ ob-
 sequendi, ut si justa dubitandi ratio se
 offerret, an id quod ageret, esset è ma-
 jore Dei gloriâ; per medias ruiturus esset
 flammæ, ut certi aliquid hoc in genere
 comperiret: sed obedientiæ ope omne
 illud dubium procul abesse. Insuper si
 scisset aliud vitæ institutum opportunius
 sibi esse ad virtutem, ne momento qui-
 dem temporis illud prehensare cessatu-
 rum, aut arripere, etsi fuisset ejusmodi,
 ut sectatores suos ad perpetuas in sepul-
 chro latebras extra solem & commer-
 cium humanum ablegaret. Hic quoque
 constans erat animi illius sensus, quem
 non rarò sociis prodebat, nisi vitæ huic
 præsentis solatium ab amore Numinis sup-
 peteret, atque à studio illius gloriæ, illam
 morte ipsâ sibi intolerabiliorem fore. At
 amorem illum tantis circumfluere deli-
 ciis & gaudiis, ut amara etiam crucia-
 tum, & laborum aspera, divinâ suavitate
 permulceat: eò maximè quòd amor pa-
 tiens, fortior, castiorque esse solitus sit,
 quàm agens. Ita singulariter eum de-

Maxi-
 mè in-
 ter ad-
 versa &
 aspera

B b

lectabat

lectabat contemplari Seraphinum Christi
 stigmata plagasve corpori animoque S.
 Francisci imprimentem. Cùm enim for-
 mam crucis habitu suo redderet, atque
 adeo crux esset Seraphica, doceri nos eo
 mysterio, patiendum amando, & aman-
 dum patiundo: nec nobis minus Sera-
 phica caritate, quàm morbo languen-
 dum esse. Quod iudicium suum aptissi-
 mè prodidit hac occasione. Quondam
 sermo erat de peste, fuit, qui diceret
 pestiferam tempestatem cæli æstatem es-
 se, & verò opimam messem Christo in ea
 colligi. Etenim mortem à lue subitam &
 inopinam expergefaceret animos, salutis
 alioqui obliviosos, ut noxas confessione
 expient; fortassis ultimâ, atque adeo
 maximè seriâ & integrâ. At, profectò
 ejusmodi mortem omni destitui solatio,
 etiam intimorum, eoque duram ac per-
 horridam, & sibi quidem hoc præsertim
 nomine minimè videri optandam. Tum
 Vincentius, *Aptè, ait, & ex vero dixisti,*
si quidem postremum exceperis; nam opti-
imum, & mihi sanè omnium, qua in illo
mortis genere insunt, maximè expetendum
videtur, omnibus destitui, ut in eâ rerum
omnium,

omnium, & solatiorum inopia Deum unicum inveniam, & in eo omnia.

Erat porrò illa integritas amoris illi adeo cordi, ut nec cogitationes rerum humanarum, nec vitæ sæcularis imagines, quales aula furtim vel invitis imprimit, ferre ullatenus posset. Incredibile enim est. quanta sollicitudine eas animo excuteret. Quare identidem iterabat institutum illud Sancti Eremicolæ, qui conspectis eminus mortalibus, ad se in eremum venientibus, quanta poterat contentione inclamabat: *Recedite, recedite: nam si ad me accesseritis, Angeli hinc à me recedent.* Indèque ducebat utile Religiosis hominibus documentum, deserì animam à Deo, destituique præsentia ipsius suavitate, dum simulacra rerum terrenarum incuriosius admittit. Auditis quondam Religiosis profana memorantibus, collegit ipse se, auribus animoque ab iis nunciis averso: tum subjecit, se quidem gratulari illis, & simul mirari homines virtutis studiosos, adeo capax habere pectus, ut mundum admittere possit, non excluso Deo: fateri se ingenuè sibi tam angustum esse, ut

Sinceritas ejus amoris magis explicatur

Discussa omni sæculi imagine ex animo

& desi-
derio
rerum
condi-
tarum

alter alteri cedere cogatur loco, Stupore autem dignissimum existimabat, uti revera est, plerosque mortales totum, ut aiebat, abjicere præ particula minima: Deum, inquam, præ reculâ terrenâ, præsertim cum hæc longè nobiliori modò extet in Deo. Ipse itaque alia omnia sentiens, non modò hujus amoris posthabebat omnia, sed eum volebat esse ejusmodi ut si præter Deum nihil omnino existeret: quemadmodum ante orbem conditum. Hoc enim posito, omnem nostrum amorem soli Deo adhæsurum esse, nulla illius particulâ ad res conditas derivatâ. Cujus felicitatis cum sibi conscius esset, subinde incredibili gaudio delibutus hæc succinebat. *Deus & ego, ego & Deus.* Sed neque hîc sistendum ratus, sic amandum censebat Deum, perinde ac si ne nos quidem in rebus extaremus, solusque ipse in amore posset spectari. Utique bonitatem illius pulchritudinemque immensam totum, quantus quantus esse potest, amorem nostrum jure suo exigere, nulla illius nobiscum communione: reliqua verò nec optari nec amari posse, nisi Dei causâ; voluntatēque

tatémque nostram ad divinam non secus accommodandam, ac si aliud velle, aut amare nequiret, quàm quod vult amare Deus: atque adeo quasi nullo nostri respectu duci possemus. Qui charitatis apex Theologis mysticis supremus est, potiusque Cælitum, quàm mortalium. Cujus quidem exempla plurima referre ^{eius exempla,}liceret, si liberet prolixioribus esse; sed ex uno alterove satis hominem noveris. Rogabat Vincentium vir nobilis, ut sibi in aliqua causa adesse vellet. Non abnuitt ille hætenus. at cùm pondus precibus ut rebatur additurus, bina aureorum millia penes se esse parata dixisset in beneficii, quod petebat, gratiam, illicò refrinxit Vincentius, ut si alter quispiam injuriam à supplice accepisset. Quod & aliàs accidit, cùm alius simili occasione, absolvendo cujusdam Collegii ædificio sumptus promississet. Quin & sollicitè quærebat, quibus beneficeret, non tantùm extra spem cujuslibet commodi; verùm etiam actionis gratiarum. Malè namque repeti ab hominibus, quod Deo omnino dederis. Itaque amoris suo nullum aliud proponebat præmium, quàm accessionem

amoris, quodque alter quidā, hoc & ipse ex animo dicebat: *Amo, quia amo; & amo, ut amem*: nec aliud quidquā, tametsi milles amplius vel tulisset vel egisset, sibi proposuisset. Hic igitur unicus illi thesaurus quærebatur castissimus Dei amor. Quocirca jucundum erat eum audire frequenter repetentem hæc ultima verba orationis cuiusdam à S.P.N. Ignatio compositæ, & continenter repetitæ: *Amorem solum tuum mihi dones, & dives sum satis*: Ex qua hoc maximè carmen, *& dives sum satis*, cum intimo animi sensu iterabat: tumque revolvebat animo, & iterum vultu spirante hilaritatem sublatis in cælum oculis recinebat: *& dives sum satis*. Quippe probè intelligens nimis esse avarum, cui Deus non sufficit: nimisque fatuum, qui eo, quatenus hîc licet, per amorem possessio non exultat.

Propter
mortē
opta-
bat.

Propterea ut plenius eum possideret, atque adeo ut amaret purius, toto cordis impetu anhelabat ad mortem. Quod desiderium viros Sanctos incessere solet, sæpè utique expertos, sæpè experientes animum hâc in vitâ non nisi vi viam sibi facere per phantasmatum nubila, ad
Numinis

Numinis contemplationem, eamque caligini semper immistam. Hinc enim fit, ut amor, notitiæ proles, matrem imitatus, lentus sit & elanguidus: qui languor amoris ipsi odiosus est: ideoque *dissolvi animam* cupit, & *esse cum Christo*. Vincentius quidem approbando suo desiderio, sic disputabat: Animam inter corpus Deumque mediam esse. uti corpus ab animâ, sic animam à Deo accipere vitam: Atqui si corpori vis ratiocinandi inesset; videretque se animæ parum conjunctum, non nisi extraneo impetu moveri, nec nisi evanida adscititiâque specie coloréve imbutum esse (id quod corporibus evenit, quibus Angelus tantum assistit, ut loquuntur scholæ) quantâ contentione ad perfectum cum animâ nexum aspiraret? non igitur minori animam ad arctissimum cum Deo, vitâ utique suâ immortali & beatissimâ, vinculum ferri oportere. Quare in hac ab eo divulsione Vincentius assiduis acribusque desideriis æstuabat, & amore amoris illius cælestis ac purissimi magis magisque in dies inflammabatur. Et profectò contabuisse, nisi solatio fuisset ejusdem Dei

Bb 4 voluntas,

voluntas, manere illum in vitæ exilio jubentis. Verumtamen cum subiret animum identidem illa Cælitum felicitas clarè intuentium fontem omnis boni, & pro notitiæ portione eum adamantium, emicabat ille, eminebatque velut à corpore avulsus, & desiderio cæli percitus, & oblitus brevis hujus vitæ, profluentibus interim lacrimis præ animi æstu, Superis inferere se videbatur. Sic Petrus, inflammatae voluntatis gerens figuram, statim atque Salvatorem conspiciatus est, Joannis, qui ejus notitiam repræsentat, naviculam nihil moratus, profiluit in mare, atque ad Christum evibravit sese. Sic ignis terrena mole conclusus viam sibi fursum vi facit. Quocirca non probabat in se illud itidem aliorum Sanctorum hominum desiderium longam vitam brevi præoptantium, ut meritis cumulatæ celsiorem in cælo gloriam adipiscantur. Denique tanti illi erat perfrui Deo, in eumque pulcherrimâ metamorphosi transmutari, ut quot momentis retardabatur, toties cæli jacturam facere videretur. Jacebat in Domo Professâ Frater quidam æger. is principiò tantâ oppressus

oppressus est mœstitiâ, ut verbum ex illo exprimi nequiret. Accersiri cupiit Vincentium, cùmque illo diu sermocinatus, incredibili gaudio, cujus etiam testes notas facie referebat, perfusus est. Illud autem inde enasci dicebat, quòd brevi esset moriturus. idque non modò sibi impetratum divinitus à Vincentio, sed etiam prædictum. Et vaticinio fidem fecit eventus, præter omne mortis vicinæ indicium & opinionem. Porro vehementer ab eo flagitaverat vir Sanctus, ut cùm primùm divino conspectu beatus esset, Deum & ille precaretur instanter, ut ipsum quantocyus ad se evocaret. enimverò ingens videndi illius, castissimèque amandi desiderium minimè amplius se posse ferre. Quam sanctâ violentiâ dissimulare nō valens, cùm ad faciendum sacrum Albâ sacerdotali se induens, orationem appositam pronunciaret; ultima hæc ejus verba; *gaudiis perfrui merear sempiternis*, cum frequentibus suspiriis vultuque in cælum erecto, non semel repetebat. Et aliàs, ut superiùs diximus, cùm quis è domesticis vitâ decederet; sortem illi suam non tacitè invi-

Bb 5

debat,

debat, & pericula cladis aut mortis suæ, januas beatitatis interpretabatur.

Porrò non difficile est ex hæcenus hîc dictis intelligere; quo animi sensu, quo corporis habitu publicè privatimque de amore (quæ sermonum illius materia esse solebat) cum aliis ageret. Nimirum toto vultu flammam, oculis ignem, toto corpore amorē præferebat. Verba deerant, quibus animi sensa, vividósque affectus exprimeret. Quatuor illi, & viginti amoris gradus, in quos Beatorum Charitatem partitus est: liber etiam ab illo scriptus, inscriptusque, Seraphim, (quem clausis cellæ fenestris, in ipso amoris divini exercitio meditatus est) adumbrationes quædam sunt, non expressæ imagines sensorum Vincentii de amore; & alieno potius quàm proprio usui destinatæ. Tam sublimis tamen erat in congressibus familiaribus, ut, quod de Bernardo ferunt, alii eandem divini amoris artem professi, eum assequi non valerent: Exhortationes porrò quas ad Nostros habebat, ex amoris natura excellentiâque potissimum petebantur (quales nempe apud viros Religiosos maximè valere decet) quarum

quarum characterem ex epistolæ illius
 tum Provincialis, ad universos Provinciæ
 Neapolitanæ Patres scriptæ clausulâ col-
 ligere licet. Sic igitur habet. *Adiiciam* „
breviorem, expeditiorem, efficaciorémque „
renovandorum votorum (de hac enim re „
 propriè scribebat) imò & totius vitæ „
corrigen-dæ rationem. Omni curâ studio- „
que vacate amorì divino. Si vel sola Dei „
caritas cor nostrum occupet, omni labe „
vitiosi amoris illud expurgabit: Continuo- „
que inseret illi religiosæ paupertatis, casti- „
tatis & obedientiæ studium. Cor purum, „
authore Augustino, est cor vacuum omni „
cupiditate: sive liberum amore terreno- „
rum, propterea quod Bernardo teste, qui „
amat, amat, & aliud cupit nihil. Quis- „
quis certè amorem Dei possidet; tantum „
thesaurum possidet, ut nullam ex rebus „
conditis degnetur amore. Quare cor pu- „
rum, non vacuum dumtaxat, sed & ple- „
num est, cælo plenum, Deoque, denique „
rebus omnibus, quas quidem ex iudicio „
sibi possit optare. Et verò quî fieri queat, „
ut compendia terrena quæramus, si cæle- „
stem opulentiam revera desideremus, ac „
obtimeamus. Quomodo rerum procreatarû „
illecebris

„ illecebris capi nos sinemus, si non deficiant
„ deliciae Procreatoris? Quam vim habebit
„ in nos ambitio huius saeculi, si expendamus
„ ad dignitatem germanorum Dei filiorum
„ nos esse proventus. Audiamus, queso, re-
„ putemusque primariam hanc veritatem.
„ Conditum sumus ut Deum Conditorum no-
„ strum amemus; atque ut maiorem in mo-
„ dum amemus, in Societatem FESTU , quae
„ amoris schola est, adlecti sumus. Conside-
„ remus, quo studio, quantave animorum de
„ rebus conditis ab alienatione ad hunc fi-
„ nem contendamus, quove fructu in hac
„ amoris palaestra sumus adhuc versati.
„ Cum enim in ceteris disciplinis modo post
„ annum exactum, modo post menses aliquot
„ de inferiori classe gradus ad superiorem
„ fiat, pateatque ad oculum profectus disci-
„ pulorum in dies: An nos huiusmodi no-
„ stros in hac disciplinarum disciplina pro-
„ gressus ad scientiae omnis finem, amorem
„ videlicet Numinis purum ac sincerum
„ agnoscimus? Si consuetudine agendi, ex
„ virtute, virtus ad perfectionis culmen eva-
„ dit, quam frequens est consuetudo nostra
„ Numini amorem testandi? Profecto ex
„ Sanctorum hominum sensu, toties aspi-
„ randum

randum nobis esset ex amore, ad fruen-
 dum summo illo bono, quoties auram
 hanc respiramus. Ut minimum ergo
 actionum nostrarum prima, media atque
 extrema suis quæque temporibus, ex
 amore sincero consecranda sunt Deo.
 Supplicemus itaque illi pro hac gratia
 obtinenda, idque hac brevi, sed succo
 plena S. Bonaventuræ oratione: *Abscedat*
vanitas, accedat Divinitas; transformet
charitas, & totus fiam divinus. Hacte-
 nus Vincentii epistola.

CAPUT X.

*Ejusdem innocentia vitæ & nitor
 animi.*

CARITATIS in Deum foetus ab ea di-
 velli nescius, est metus apud illum
 offendendi: duobusque ista pari gradu pro-
 cedunt, studium unicè Deo placendi;
 curaque minimè displicendi. Ex his por-
 rò naturæ sponte existit vitæ integritas,
 sui diligens observatio, animique facili-
 tas, partim ad deflendas, partim ad ca-
 stigandas non leviter utcumque leves
 culpas, imò & culpæ imagines ac umbras,
 neque

Ex Dei
 amore,
 vitæ in-
 tegrilas

In Vin-
centio
insignis

neque tamen in eo fletu pœnæ acerbitas inest; sed contrà suppare cælestibus deliciæ. Siquidem ab amore nihil nisi delectabiles, eoque magis, quo ille major. Atqui cura huiusmodi non ex metu servili pœnæ peccatis propositæ, nec aliunde, quàm ex insigni notitia bonitatis Dei immensæ, ortoque hinc non impari amore proficiscitur, quippe qui amoliatur cuncta, quæ se interpellare nata sunt. Fuit porro Vincentii integritas vitæ admirabilis. Testis locuples vox una eademque omnium, qui eo familiariter usi sunt, quibûsve patuit ab ineunte ad devexam usque ætatem, confirmantium spatio annorum quatuor & quadraginta, quibus in Societate vixit, nihil in eo, quod noxæ levis speciem haberet, etiam ab observantibus deprehensum fuisse. Quin etiam extra primos ictus pravarum affectionum esse videbatur: quamquam illis Sancti quoque obnoxii sint: quandoquidem rationi antevertunt, ideoque citra culpam. Quæ res consuetudinis cum illo metum, ne dicam horrorem nonnullis domesticorum ingenerabat; nempe quod negligentia

gentiæ suæ conscios tantus animi nitor
 tacitè reprehendebat, præterquam quòd ^{à noxis}
 usu didicerant eum lumine plusquam ^{ventali-}
 humano cordium intima penetrare. Ce- ^{bus}
 terùm, uti habeo ab aurito teste, binas
 noxas fatebatur à se deliberata volunta-
 te admissas in juventute, quas provectior
 præ reliquis totius vitæ deflebat. Sed ea
 confessio innocentiae illius eximiae pro-
 fessio est, innumeris testimoniis potior.
 Inter lustranda Provinciæ Neapolitanæ
 Collegia, Massæ (locus est illius Provin-
 ciæ) in morbum incidit: ibi dum solus
 agit cùm nepote suo, nostræ itidem So-
 cietatis, ei que mentis arcana de more
 familiariter aperit; memorat inter alia
 se juniorem duas noxas destinatione vo-
 luntatis admisisse, quas jam provectior
 maximè omnium defleat. Priorem, quòd
 studiis ob invaletudinem intermissis, cùm
 Româ Neapolim rediret, solâ animi cau-
 sâ, equum quo vehebatur, ad celeriores
 gradum incitarit: posteriorem, quòd ja-
 nuâ cellæ Patris cujusdam amici sui pul-
 satâ, subtraxerit se illico, ut egressi ad-
 mirantisque habitum, nemine invento,
 ipse ex abdito observaret. Quæ grandia
 scilicet

scilicet crimina cū narrasset, tum hilari vultu addidit se (quæ gratia Dei esset) non meminisse violatæ à se postea sponte ullius legis Societatis: non modò non admittæ culpæ. Ceterū leviculæ illius subtractionis suæ, non leves pœnas Deo, & merentem quidem dedisse, subtractis aliquandiu consuetis animæ suæ solatiis, dulciq̃ue succo orationum. Cujus pœnæ causam attulit sua ipsius virtute dignam: quòd cū vita ipsi ducenda semper esset, qualem inter exercitia spiritualia duci oportet, ipse profectò tali tempore talem levitatem ausurus non fuisset. Quo etiam pertinet, quòd aliàs identidem aiebat: Si Societas J E S U in orbe non extaret, reperireturq̃ue aliquod institutum religiosum, in quo ad normam S. P. Ignatii mens perenniter exerceretur, illud se amplexurum. Quare nihil mirum, si cū sermonibus, in speciem otiosis ac inutilibus intererat, animum intra se colligeret ab iis abductum: multòque minus, si aliorum vitiis etiam publicis memorandis, exemplo S. Parentis nostri, abstineret: cumq̃ue factum nequibat; animum excusaret, ipso pravitatem suam non

non obscuris indiciis prodente, violentiam accusaret turbulentæ animi commotionis (quæ quò majorem impetum facit in voluntatem, eò plus libertati detrahit, & simul culpæ) ac denique his excusationibus bonas ejus, qui culpabatur, dotes aggereret, quas laudari magis deceat quàm vitia vituperari. Ita cùm aliquando sermo incidisset de homine, qui à sordibus avaritiæ malè vulgò audiebat, Vincentius instituti sui memor, etiam iis sordibus materiam laudis invenit: ut enim parerent illæ, tamen animi conatum insitæ à naturâ tenacitati resistentis soli Deo cognitum esse. & se quidem habiturum Deo grates, si ejusmodi propensionem (utpote virtutis ansam) sortitus esset. Postremo quo esset animo in peccata etiam levia, luculenter ostendit in quadam apud ægrum disputatione. Generalem agebat, & quaestio erat longæne an brevis vita homini religioso esset optabilior. Et erat qui longam præferret. Quippe ad Præsidis arbitrium ducendam, eoque perennis meriti, & immensæ gloriæ feracem. Ego

verò, subjecit Vincentius, *pro vita brevi*

sto; malimque excidere spe maxima gloria,
quàm vel semel apud Deum Opt. Max.
offendere. Quis autem vitam longiorem à
peccatis præstabit immunem? Et verò
hac ipsa de causa Pater Marcellinus Al-
bergatti Rector Florentinus, vir omnino
sanctus, famulandi peste infectis copiam à
Moderatoribus petiit, & in eo caritatis
officio vitam posuit. ita Vincentius ex
Sanctorum Philosophia, cujus celebre est
axioma. Quemadmodum ad Deum nul-
la sunt cætera; ita illius malum seu offen-
sam atque injuriam pluris ceteris seu bo-
nis seu malis æstimandam esse.

Et à Re-
gularū
Socie-
tatis
viola-
tione

Sed illius nitor minores quoque pec-
cati maculas horrebat. Etsi enim Socie-
tatis Jesu Regulæ nullo Socios peccati
vinculo illigent, tamen, ut falsus est,
nullam earum unquam sponte violavit.
Quodque meritò suspicias, non se ulla
lege eximebat, cùm per autoritatem
posset, nec sinebat eximi, licet non
deesset causâ eximendi. Quare quan-
tiscumque occuparetur negotiis, seu cùm
præpositus aliis esset inter itinera suo-
rumque curam, seu cùm subjectus in mi-
nisteriis ad proximi salutem susceptis,
numquam

numquam de tempore orationi, conscientia examini, lectionique rerum spiritualium destinato, vel momentum detraxit. Et si quando necessitas ad ea in aliud tempus differenda adigeret, dum licebat, cum fœnore pensum reddebat. Lex Societatis aliqua præcipit, ut subjecti omnes per tempus earundem exercitationum inspiciantur (numquam enim tuendo spiritui religionis contra naturæ fraudes nimium cavetur) Vincentius cum se in hac inspectione prætermitti animadverteret, apud Præsides conquestus, velut eximium se haberi, cum voti compos factus non esset, arte nova effecit, ut facilè inspicì posset : cubiculum nempe id temporis apertum reliquit, ut transeuntis inspectoris pateret oculis. Placuerat RR. PP. Benedictinis testandæ in Societatem benevolentia, Juniores nostros ad villam suam invitare tantisper recreandos. Jámque perhumaniter acceptos religiosa merenda reficiebant; quando vescentibus cæteris, Vincentius seorsim stans in pedes, siccus & jejunos inventus est. rogatur ab aliis, cur caritatem istorum Patrum sibi gratam non

etiam
cū Præ-
fidum
permif-
fu

ostendat pariter comedendo. Respondet ingenuè, non venisse sibi in mentem antehac hujus merendæ, multò minùs veniæ, ut eam sumeret, petendæ. Docetur omnibus communiter esse factam, tumque continuò reliquis assidet, vesciturque: Benedictinis duplex illud exemplum, obedientiæ, facilitatisque, cum approbatione mirantibus. Cùm privatus esset, numquam, etsi rogatus, litteras ad se missas resignavit, licet post gestas Præpositi Domus Professæ, Provincialisque præfecturas, Præsides ejus meriti virtutisque respectu, obsignatas ipsimet traderent. Itaque si aberant illi, coram tabellario deferendas ad illos resignandasque Janitori dabat. Si aderant, rogabat, ut resignarent legerentque: oneri sibi ducens, non gratiæ, communi omnibus lege eximi. Quâ etiam de causâ cùm Sodalitio nobilium Equitum præfectus esset; numquam uti voluit annexâ huic muneri facultate, quotiescumque res ferret, cum socio exeundi domo, sed toties veniam peculiarem petiit. Neque in apice authoritatis ac Magisterii constitutus, tantum umquam indulgit sibi, ut præter

præter regulas quidquam ageret cogita-
 réve. Quondam rei nescio cuius cogi-
 tationi immersus, dum redit è Tirocinio
 Romano Domum Professam, in eam à Etiā in mu-
 nere Gene-
 ralis Socio, quicum erat, inductus est via bre-
 viore per templum, non per portam
 Domûs ordinariam: quod ut primùm
 animadvertit, mœrens, & Socium incre-
 pans: *Ignoscat tibi Deus*, inquit, *an non*
leges nostræ diserte Domum per ianuam
ordinariam nos ingredi iubent? Eodem in
 munere Generalis paucis post electio-
 nem suam diebus cuidam ex PP. Electo-
 ribus, meritis in Societate claro; quid-
 piam minoris quidem momenti conces-
 serat, haud solitum tamen concedi. Re
 perpensâ inter orationem matutinam,
 facultatem illam censuit non satis è re
 Societatis publicâ futuram. Itaque ne
 aliis fraudi esset; non expectato oratio-
 nis horariæ fine, ad Patrem illum con-
 tendit, magnaque cum veneratione,
 demissioneque rogat, ut æqui bonique
 consulere dignetur, si veniam sibi datam,
 etsi meritis longè imparem, revocare
 opus sit. Enimverò gratificari ipsi non
 posse, nisi Societas damnum aliquod

Cc 3 patiatur:

Patebat
quoque
innocē-
tia in
obser-
vatione
piæ cō-
suetudi-
nis

patiat : in qua nimirum (quemadmo-
dum & in omni cœtu) gratia uni facta,
multis pro injuria est, cū gratiæ vel
capacem, vel, si ita loqui licet, meren-
tem nemo non se ex facili fingat. Cete-
rū non modò divinæ humanæque legis
violationem, etsi levissimam, sedulò
vitabat Vincentius, sed etiam liberæ piæ-
que consuetudinis. Quocirca ne varie-
tas ac multitudo negotiorum oblivionem
illi induceret, diei quo mensæ vel culinæ
inservire consueverat, etiam Rector cer-
tas sibi notas illius indices, sub oculos po-
nebat. Quinimò si quis ex illius rectè
factis ansam caperet vel iræ, vel pravi
alterius affectionis, ipse quasi culpæ reus
sic afficiebatur. Ita cū quispiam consi-
liis suis Deo parum probabilibus eum
adversantem, litteris acerbitate plenis
ultus esset; vir pius illius, licet injusto,
dolore mœrens, hominem in templo ob-
viam factum veniam rogavit; addiditque
non dubitanter, nisi in oculis esset po-
puli, in quo non deessent, qui præteritæ
alicujus discordiæ causâ factum crede-
rent, provoluturum se ad illius pedes,
eosque deosculaturum. Cumque haud
multo

multo post, à congregatione Provinciali electus esset ad subrogationem novi Generalis, Romamque cogitaret, eodem officiosè salutato, obsequium omne suum impensè obtulit, si qua in re Romæ usui esse posset. Sive ut innocentissimum animum ab omni maculæ suspicione liberaret, sive ut familiari Sanctis hominibus vindictæ genere injuriam beneficio compensaret.

Porro par erat innocentia tantæ, Præsidiorum ejus adversus noxas ac vitia apparatus. Quantuscumque Theologiæ mysticæ Magister audiret, & esset; adeo ut quidam post exactos in religiosa disciplina quadraginta quinquagintave annos, ab eo regi in exercitiis spiritualibus cuperent, tamen suspectum habens quidquid suum jure dicere poterat, Præsidibus Præfectisque rerum spiritualium, novitii instar examussim parebat, ratus præter eorum arbitrium ne movere quidem pedem sibi expedire: quod parere semper tutum, suis momentis agi & agere numquam non iututum sit. Imò nullus erat, cujus censuram non optaret; quam ut obtineret, certum precum numerum

Innocentia illius præsidia

offerebat. Singulis item diebus Confessione Sacramentali animum expiabat, Singulis eum colligebat partim discutendæ conscientiæ, partim contritioni elicendæ. Quin & in singulas inquirens actiones, duo maximè indagabat; nempe quam earum partem vindicaret sibi Deus, quam ipse decerperet. Quippe amoris proprii indolem ac vestigia obscura noverat, miramque fallendi artem, non speciosâ tantum imitatione virtutis, sed mentis insuper ad cælestem mercedem intuendam applicatione; quem respectum generosa germanaque caritas refugit. Præterea, ut quantum mortalibus licet, omnis peccati expers foret, mane statim à cubitu, vesperi proximè antecubitum, altè imprimebat animo hanc cogitationem: fortassis diem istam noctemve postremam sibi fore, ut revera quælibet esse potest, simulque janua æternitatis: quocirca quàm accuratissimè, quod reliquum erat, sibi esse peragendum. Ita cum aliquando à prandio laxaret de more animum: audito quemdam è nostris brevi Sacramentis ad mortem piè obeundam, munitum iri, ore jucundissimo exclama-

exclamavit non semel, beatum illum esse. Rogatusque gaudii tanti causam, respondit ejusmodi nuncio exsuscitari sibi fidem, spemque vitæ æternæ augeri: uti aliàs dicere solitum diximus. Sed cum urgeret quispiam, scitareturque, quid demum acturus esset, si extemplo ipsi moriendum, *Ego verò, ingenuè asseverantèrque dixit, non aliud agerem, quàm quod in præsentia ago: id est, animo relaxando vacarem: non, inquam, aliud, quàm hoc ipsum agerem: ut appareat ita illud & alia facitare solitum, quasi è vestigio moriturum; neque verò sibi, à quo infici posset amoris proprii contagio, sed soli viventem Deo. Quæ res insignem fiduciam ejus animo indebat. Quare cum affirmaret aliàs, singularis gratiæ loco sibi fore, si in mediis agris, aut in vili tugurio (ut S. Xaverio contigit) mortem obire contingeret: At, excepit, modò casus hic ac mortis occasio ex obedientiâ, non aliunde, non inquam ex meipso, consiliòve & causa humanâ profecta esset. Secus enim mortis causa deterior morte, luctuosissimùmque mihi foret, privari solatio mortis ex obedientia oppetendæ, quo*

nihil gratius homo Religiosus offerre Deo possit.

C A P U T X I.

Vincentii orandi studium, & intima cum Deo familiaritas.

De
genera-
tim

ALTER divinæ caritatis vel partus vel etiam parens est, Dei divino-rumque contemplatio. Quippe propo-sita menti cælestium rerum præstantia & venustas, terrenarum nauseam facile creat, & animo jam vacuo depulsisque humanis desideriis, Dei capaciorem haud ægrè Deum penitus indit: & insuper ac-censam à Deo, velut propinquo igne, amoris flammam fovere nata est. Porro ipsa Vincentii infantia non obscura dedit argumenta non vulgaris illius olim in hac orandi arte progressus. Ut enim ignis quantumvis exiguus, ut primum vivit, in cælum aspirat nec umquam deorsum sponte tendit: sic ipse, ubi rationis compos Deo vivere potuit, amoris igne incitatus, sursum in illum ferri se sensit. Ita nullo nisi S. Spiritus magisterio didicit

didicit subducere se domesticorum oculis, & in aliquem paterni palatii angulum abdere, precibus amorique divino liberius ut indulgeret. Et erat tanta precantis voluptas, ut horæ integræ, momenti instar fluere illi viderentur, velut à sensuum usu abstracto: adeo ut non nisi vi à precando posset avelli: Quæ quidem prærogativa tenellæ ætatis, non nisi lectissimis animis evenit, quibus vitæ initium, osculum est cælestis Sponsi, id est, intima dulcissimæque cum eo familiaritas, in cordis, ut mystici aiunt, loquace silentio. Exinde cum Vincentius Dei domum, id est religiosam familiam, ingressus est, continuo assiduæ contemplationis usu, ad eum hujus apicem pervenit, ut de Patrum veterum more, eam vocitaret *otium in negotio*: vel contrà: *negotium in otio*. Quo loquendi modo indicatur mentem mediis etiam in negotiis divina quadam quiete perfrui. neque verò infirma corporis illius constitutio quietem illam ullo modo interturbavit. Nec enim sivit Providentia Numinis, ut voluntariis pœnis ejus causâ susceptis depravata valetudo, ejusdem amorem interpellaret.

terpellaret. Itaque æger æquè, ac valens emicabat erecta mente in Deum, velut solutus corporis vinculo: nec doloribus hujus vitæ retinebatur; qui longè plus liquidissimæ voluptatis in illo nanciscebatur. Quamobrem dicere consueverat, *Carnem suam nec sibi prodesse sanam, nec agram obesse*. Et verò dum morbo aliquo laborabat, frequenter in oratione inventus est genibus nitens, tanta firmitate, ut inde abducendo opus esset eum concutere. Adeo non eget corporis robore, quem divina vis amorque, in Deum rapit.

Contē-
plandi
studiū

Et quoniam S. Spiritûs dona, atque ut loquitur Christus, talenta inertiam accipientium fugiunt; hoc ipsum contemplationis sedulò Vincentius exercuit. Ita summo mane (nam cæteris ocyùs è strato se proripiebat ut detractum somno tempus consecraret Deo) rebus divinis commentandis se dabat, & præscriptum communiter omnibus horæ tempus protrahabat longiùs. Interdiu autem, licet orationis spatium negotiorum multitudini gravitatique admetiretur, numquam tamen brevius pluribus horis illi impendebat,

debat, vel in conclavi, vel in secretiore
 ædium parte, vel coram SS. Eucharistiæ
 Sacramento. Missa porro illi adjunctis
 præparatione & gratiarum actione, non
 minus sesquihora durabat. Imò cum no-
 strorum tirocinium regeret, illam ad duas
 trësve horas producere erat solitus: quo
 tempore ferventioribus Novitiis ad sa-
 crum ministerium utebatur, nempe ne
 sui, Christi que tam ardens holocaustum
 ministri tepor, tœdiûmque violaret. Ce-
 terum diei residuum tam alieno à rebus
 humanis erat animo, ut non rarò sen-
 suum operâ destitueretur: præsentia &
 ante se posita, nec visu nec auditu per-
 cipiens. Et quamquam ut plurimum eas
 cogitationes volveret, quas Spiritus San-
 ctus pro re ac tempore menti adspirabat:
 tamen ne bonarum materia umquam de-
 esset, eam apparabat. Triplex autem erat,
 litteris tribus ad faciliorem recordatio-
 nem distincta. Prima nigra noxas, altera
 rubra Christi cruciatus ac cruentam mor-
 tem, tertia alba gloriam cælestem signa-
 bat. Ad hæc, aspirationes ad Deum, &
 veluti subitæ flammæ animi desiderium
 illius ægrè ferentis, erāt illi familiarissimæ

cōtem-
 platio-
 nis ma-
 teria

ac

Sacrarū
aspira-
tionum
frequē-
tia,

Et ar-
dor

& va-
rietates

ac frequentissimæ. Quondam recitatum fuit super mensam, aliquem è Nostris plura millia ejusmodi aspirationum in singulos dies, stimulante præsertim amore emittere solitum. post mensam cum mentio tantæ contentionis animi, tantique numeri fieret, & quispiam admirationem utriusque præ se ferret! hanc ipsam admirationem Vincentius demiratus est, quod censeret quemque nihilo minus hoc in genere præstare. Quamobrem adjecit se quidem, licet omnium ignavissimum, numerum hunc crebrò prætergressum. Et tamen (ut annotavi in ejus adversariis) non alia erant ejus vota, quàm purissimæ ardentissimæque charitatis, O! aiebat, *conflagrem, & liquefam Dei mei amore! O utinam moriar præ Domini mei JESU amore! O anime mi, quis te adeo beatum efficiat, ut confestim ex hac arumosa vita, aut morte potius, evoles in cælum, in Deum, ut eum clarè intuearis. & tantum adames, quantum anima corpore soluta! corpore beu! quod amoris huic nostro tantopere officit! Hæc & alia tamquam amoris spicula ex intimo corde evibrabat in cor Dei, & sui mutuo amore*
illud

illud fauciabat. Præterea singulis horæ quadrantibus hanc medullitùs recitabat precem. *Gratias Deo & Beata Virgini, pro dono perseverantiæ mihi indignissimo peccatori usque ad hoc instans concessio. Sic ero in posterum usque ad finem perfectum; per sanguinem JESU Christi & per Matrem Virginem mihi gratia concedatur.*

Amen. Quin etiam quando per urbem negotii officiique gratiâ ingrediebatur, nonnulla evolvebat rosariola, quæ ipsius pietas invenerat: quorum unum ad laudem SS. Trinitatis, alterum ad Immaculatæ Mariæ, tertium ad SS. Angelorum opem implorandam referebatur: quæ quidem, & ejusmodi alia, voce ut plurimum recitabat; interpositis tamen subinde precibus sola mente conceptis. Denique cùm ad januam Domus aut Collegii vocatus ibat, appositâ isti viæ admenſaque precatiunculâ attinebat animum; ne vir divinus vestigium ullum momentûmve temporis sine Dei amore abire sineret. Quippe cælesti animæ, ut Deus vitæ, sic illius amor caloris vitalis instar est. Quemadmodum igitur corpus non magis calore isto, quàm anima carere potest:

potest:

potest: ita nec anima ejusmodi vacare Dei amore.

Contē-
platio-
nis ejus
suavitas

Solet autem amori comes esse gaudium, eo, quem ames, præsente: cum igitur contemplatio Deum, quantum mortalitas hæc capere potest, præsentem animæ sistat, & propterea quandam illi afferat beatitudinem; videndum nunc porrò quanta in Vincentii pectus gaudia inde manarint. Quamquam enim recon- di consueverint ac supprimi in animi penetralibus, nec satis capi, nisi ab expertis; tamen etiam invito exundavere subinde torrentis instar extra mentis alveum, forasque eruperunt: ut possent utcumque à nobis cognosci. Solitus erat plus semel in singulos annos ànimus de more exercere S. P. N. Ignatii sacris commentationibus, quibus in synopsim à se redactis non pauca de suo adjunxerat. Quamdiu autem Novitiorum curam gessit, publico id temporis prorsus abstinebat, ordinatisque nocte muneris sui rebus, primo diluculo secedebat in sacellum, intra muros quidem tirocinii, sed seorsim à turbâ atque ad pedem montis situm: neque hinc ante vesperam abscedebat. Porro
in

in illius ingressu perinde, ac si ex Orbe terrarum exiret; sic agebat; seque compellans, *Euge, inquit, anime, dum hic eris, nulla te alia cogitatio occupet, quàm tui, Deique nulla res sæculi, nulla ex conditis orantem interpellet.* Tum verò erecto animo fortique ad omnia quæ suggereret Deus, amplectenda, *Ecce adsum,* inquebat: & extemplo divinis immergebat sese. Quaterque intra diem non ad clepsydræ horariæ fluxum, sed pro spatio, quo vis & impulsio divina ejus animum agebat, inhærebat contemplationi: cujus ut naturam exprimeret, modò eam in suis ephemeridibus, vocat *actionem passivam*, modò *passionem activam*, qui gradus in eo genere supremi sunt. Erat autem tanta copia cælitùs effusæ in illius penetralia suavitatis, ut raptus extra se animus, nihil nisi Deum sentiret, & elapsa hora momentum temporis, imò elapsis decem exercitiorum diebus, vix momentum fluxisse illi videretur. Certè fassus est candidè, quando à congressu cum Deo ad cibum somnūque capiendum, atque ad hujusmodi naturæ humanitatisque munia descendere opus ha-

Dd

bebat

bebat, planè sensum capere Sponsæ in Epithalamio suo sic canentis. *Si inveneritis dilectum meum, nuntietis ei, quia amore langueo.* Enimverò transitum hunc morti molestiâ parem videri, & posse esse lethalem, qualis foret illius, qui è cælo in tristissimam solitudinem deturbatus esset. Ex quo cuique cognoscere licet, quanta & quàm inusitata vis esset divinæ dulcedinis : cùm adeo grave foret ab ea se subducere, etiam ad necessariam ex cibo somnóque voluptatem. Non rarò evênit, ut orationis tempore egressus è cubiculo, ad assignanda tironibus exercitia, usque adeo inflammatus appareret dulcissimâ illâ amoris flammâ, ut è fornace ardenti, aut ex incendio venire videretur. Quod si quis eodem tempore illum adiret negotiorum causâ, non sufficiebat compellare, ut aurem animúmve ad dicenda adverteret, aut strepitum edere: trahendus enimverò & agitandus erat; neque tum tamen omnino sibi præsens, aut iis quæ proponebantur satis intentus, frontem manu perfricabat, ut mens à rebus deliciisq̃ cælestibus tandem avulsa; humanis attendere posset. Afflu-
bant

bant porro hujusmodi deliciæ præsertim Missæ
præser-
tim tē-
pore
Missæ tempore, maximèque sub conse-
crationem ac synaxim, quippe inter am-
plexus, & sacras nuptias animæ cum
Sponso & in corpus & in animam Vin-
centii suavissimè, intimèque se immer-
gente. Et censuere periti rerum ejusmo-
di, cordatique viri, extra controversiam
esse, visum quandoque perspectumque
Vincentio in SS. Eucharistia, longè am-
plius, modòque sublimiore, quàm huma-
nitus possit perspicui. Constat profectò
totum illius os tunc temporis ardere so-
litum, suspiriaque, & lacrimas velut ag-
gere rupto, quem humilitas lucem fugi-
tans illis opposuerat, maximâ copiâ in-
terdum erupisse. Non sine vi ab altari se
abstrahebat; & quoniam tanta esse non
poterat, ut præscriptum sacrificio dimi-
diatæ horæ spatium pietas non excede-
ret, illud subinde in privato ac domesti-
co sacello faciebat, ut liberiùs diutiusque
divinis impulsibus se posset permittere.
Neque se domi, aut cōstituto orationi aut
Missæ tempore, divina suavitas continuuit.
In celebri illa ac septimestri salutis ani-
marum procuratione (missio Nostri di-
D d 2 citur)

& singularis
in quâ
supplicatione

citur) quam R. Pater Bernardus de Ponte, vir navus, & tota Neapoli clarus, in septem primariis urbis templis D. Virgini sacris instituit (attributis in singula singulis mensibus :) singulorum in exitu frequentissima supplicatione deferabatur divina Hostia, & cum illa Sacerdos populo bene precabatur: itaque missioni ad istam ædem finis imponebatur. Porro Vincentius ejusmodi sacrarum velitationum, semper dum licebat, aut author, aut adjutor supplicationis, unius non minima pars fuit. Præibat reliquis crassa chlamide ligneoque Christi è cruce pendentis, pariterque prægravi simulacro onustus per summos æstatis ardores. Sudore diffuebant ceteri, ipse velut tempestate verna, aut etiam hyemali, Deo, quo plenus erat, cælesti rore corpus unâ cum animo perfundente, alacriter expeditèque incedebat. ut autem constaret constitutioni illius frigida temperiem illam non esse ullatenus adscribendam, supplicatione finita, dièque in vesperam inclinâtâ, dum jam signo illo ligneo exoneratus domum redit, adeo incaluit, ut omnino contra morem suum madentia sudore

sudore linthea mutare coactus sit. Quasi vellet simul indicare Providentia Numinis, viro illi sancto crucem esse levem, & laboriosam quietem. Et revera gravis esse non potest ulla crux homini, qui cælesti effertur lætitiâ: nec facilis quies illi, qui Spiritu divino ac vehementi afflatur.

Cæterum non animum tantum, sed & Vincentii corpus vis contemplationis cælestisque lætitiæ supra terram extulit, divino lumine coruscum. Administrabat rem Collegii Neapolitani; cum Janitor domesticus statim ab oratione matutina conclave illius ingressus est, quidpiam significaturus; sed cælesti luce ex toto illius adhuc orantis ore perstrictus (sic ut eam ferre nequiret) & sacro horrore perculsus (ut in hujusmodi subitis casibus accidit) nec fatus verbum, retulit illicò pedem. Aliàs cum Tirocinio præesset, Excitatori matutino, cellam ejus subeunti ut à somno expergefaceret, apparuit positus in medio cubiculo genibus, & undique radiis fulgidus, ut diviniore somno implicitum esse constaret. Eodem corporis habitu mentisque, visus est alteri

Contē-
platio-
nis ejus-
dē pro-
digia

Lux cæ-
lestis

Dd 3 mane,

mane, antequam diluxisset, cum negotii causâ post consuetum orationis tempus adeunti. Qui cûm pulsatis aliquoties foribus nihil respõsi audiret, eas cum impetu aperuit, Vincentiumque deprehendit contemplationi adhuc intentum, eâ luminis superni copiâ, quæ totum cubiculum impleret. Igitur ne interturbaret, discessit re infectâ. Tum rediit post horam, & alloquio opportunum invenit. exinde subodoratus Vincentius se ab ipso in illa cælesti luce observatum, vesperi ad se redire jussu frequenter inculcavit, omnino vetare se, si quid ab eo insueti animadversum in orante fuerit, mortali-um ulli indicari. Sed difficile erat rimas omnes obstruere, ne tanta lux pateret. Nec minus illustria fuere Vincentii à terrâ divinitus eminentis spectacula. Inter lustranda Apuliæ Collegia, Barense inspiciens, intellexit ex eo, penes quem cura erat Nostros mane divina meditan-tes de Societatis more recognoscendi, munus hoc non quolibet die, sed subinde tantum per hebdomadem obiri. Cui Vincentius, *Tu verò, ait, singulis postmo- dum diebus singulos recognosce, atque à me ipso*

Subli-
mitas
orantis
à terrâ

meipso Rectorēque inspectionem ordire. Fe-
cit ille imperata: & à Vincentio orsus
suspensum in aëre vi divinâ, sublimēque
duabus à terra palmis invēnit. Quæren-
tique paulo post, num dicto audiens
fuiſſet, Omnino, inquit, & iucundum in
Reverentia Vēſtra vidi ſpectaculum. Er-
gōne me inſpexiſti, retulit Vincentius: &
ipſe, Candidē, ait, parui. Tum Pater in-
credibili pudore perſuſus, Atqui, ſubje-
cit, prohibeo peccati pœnâ, ne cui, me vivo,
quod in me ſpectaſti, aperias. Ita ipſe, cui
non ſemel aliàs ejusmodi raptus ascen-
ſusque à terra contigēre. Nam cūm ti-
ronum ageret magiſtrum, pariter ſubli-
mis humo apparuit, quod oculatus teſtis
ita narrat: Exeunte tirocinii mei biennio,
menſe Decembri, ſabbathi die, Patrem
Vincentium vidi divina patientem, ra-
diisq̃ue cinctum hac occaſione. Sacrario
Præſectus eram, & mihi præſcripſerat,
ut ſtatim à novitiorum reditu è campeſtri
deambulatione valetudinis & auræ ca-
ptandæ cauſa ſuſcepta, ipſum ad facien-
dam rem divinam accerſerem. Cūm igitur
reveniſſent omnes, eius cubiculum adii,
& fores pulſavi; at nemo reſpondit. Totæ

itaque domo illum perquiro, nec invenio. Redeo ad cubiculum, & illud audacter intro, mihi utique persuadens orationi adeo intentum, ut pulsum exaudire nequiret. Et ecce video illum genibus curvatis, extantem à terrâ duorum circiter palmorum interiectu, totumque undique luce coruscantem. Flexi ego genua venerationis ergo, remque diu contemplatus, cellâ egressus sum, prodigium aliis commonstraturus. Interea loquentis vocem audio, iubentis quæ me ingredi. Ergo rursus ingrediens stantem invenio amœnissimo vultu; cumque renuntiassem Novitios eum in sacello ad missam præstolari, statim adfuit. En ipsa propemodum testis oculati verba. Aliàs, idque post nocturni examinis tempus, compluribus ad ejus januam rerum diversarum gratia hærentibus, cum Antonius Beatillus eam pulsasset, nullum responsum reddidit Vincentius; sed altum suspirium: jussioque qui pulsarat ingredi, nec viso, nedum intellecto quâ de causâ veniret; ut erat in genuâ provolutus, hæc pauca dixit. Pater Beatille, non habebis crastino commentationem super sacris litteris, ob supplicationem S. Januarii bonori

Notitia
arcano-
rum.

honori instituendam. Quo dicto surrexit, eumque ad jantiam officiosè deduxit. Nimirum, viri sancti, quòd nitidos oculos habeant Divinitatis speculum contem- plando, in quo creata omnia relucet, mentium arcana facilè cognoscunt.

CAPUT XII.

*Vincentii pietas in Dominum
IESVM, ejusq; Matrem
Virginem.*

VT color vivus atque hilaris bonæ Ex vul-
valetudinis, sic interioris ac sinceræ tu, vo-
pietatis index est ea quæ foris emicat, ce, litte-
seu sermone, seu vultu, seu gestu, totius- ris, a-
que hominis conformatione. Quemad- mor e-
modum ergo Vincenntius Dominum jus in
JESUM ferebat in medullis, sic & fre- Christū
quentissimè habebat in ore. Erat autem liquet
ejus ratio de eo loquendi melle dulcior,
affectibus animata distinctaque, adeo ut
animi æstum deliciasque, exprimeret ad
stuporem audientium. Facies quoque
tota suavi ardore, oculi lato splendore,
ipsa totius hominis compositio velut in

D d 5

Deum

Deum absorpti, facile intuentibus persuadebant nihil in illo desiderari ad terrestrem Seraphinum. Et verò abundè illi erat, cur tanto Christi amore flagraret. Ex quo maximè quodam natalis ejus pervigilio eundem Dominum JESUM amabilissimi puelli dulcissimè radiantis specie, brachiis & sinu exceperat, ut retulit qui vidit: de quo tamen viso quia tantum famà accepi, licet adhuc post multos annos constante & velut recenti, nihil ultra assero. Ceterum ut voce, sic & litteris eundem cordis Regem libentissimè prædicabat. En unæ ad familiarem. *Litteræ Reverentiæ vestræ semper mibi gratissimæ accidunt: unum subvereor, ne commentationes vestras in ade sacra haberi solitas subinde interpellent. Deum precabor, ut commentationes illæ & divino Spiritu afflentur, & eò fructus pariant uberes in auditoribus universis. Conducet ad hoc si R. V. nonnulla fidei Christianæ scita magis in dies aliūsq; animo imbibat: hæc enim benè expensa & velut digesta, proniùs cū aliis communicantur. Numquam tamen non illis immisceat aliud quid de suo. Nam mistio illa orationem reddet*

reddet robustiorem. Legi hoc vespere, S. „
 Antonium suis singulariter commendare „
 solitum, ardentem in Christum amorem. „
 Id ipsum Reverentiæ vestræ voveo. ut „
 ipsa primùm, tum verò ab ipsa ceteri ex- „
 ardescant amore. Et sanè, Pater mi, si „
 amorem precedere debet consultatio, & „
 electio eius quod adames, constat non „
 alium nobis quàm Dominum **JESUM** „
 in amoribus esse debere: quippe cui adsint „
 omnes necessitudinis nostræ causæ, summæ „
 que iura omnia. Quare deceret eum non „
 amare dumtaxat, sed immensùm amare. „
 Verùm huic nomini satisfacit amando quan- „
 tum humanitus licet, atque, ut loquitur „
 docetque Bernardus, ex toto. Etenim qui „
 dat quidquid habet, nihil sibi facit reliqui „
 quod ultra donet; atque adeo sine fine „
 amat, qui nullum limitem figit amori. „
 Hoc igitur pacto acquiescit animus, neque „
 est quod cupiat aliud. Itaque sæpè iteremus „
 hæc sãctas Sãctissimi P. N. Ignatii voces, „
 Amore tui solũ cũ gratia mihi dones. amo- „
 rem cum gratia, amorem ut amemus, gra- „
 tiam ut amemur. Amare & amari, utique „
 sat est, & amplius nihil. Hactenus ille. „

Præcipuæ verò Vincentii deliciæ, San-
 ctissimum

Præci-
puè in
venera-
bile Sa-
cramen-
tum.

etissimum Eucharistiæ Sacramentum. Eâ inventâ peribat quodammodo sibi ipse, non modò abdicabat, ac repudiabat reliqua. Quocirca fulmine quondam juxta illum Eucharistiæ supplicantem, ad terram alliso, fragorem non sensit, velut audiendi videndique facultate destitutus: nedum exhorruit. Adeo detinebat illum seu suus seu mutuus Christi amor, in eo amoris folio sedentis. Quot diebus sæpius eum istic adibat adorabatque: utque liberiùs vacaret amorì; ne lacrimis suspiriisque se proderet, intra templi scamna se occultabat. Cumque Generalem Præfecturam gereret, noctu & sine lumine itabat in cellam precationis secretam, unde in Eucharisticum tabernaculum prospectus erat; utique *Deum absconditum* in tenebris, & extra cōspectum rerum sensibilium commodiùs conspiciat. Neapolim aliave loca obambulans, si præter ædem aliquam vaderet, ubi palam expositum erat venerabile Sacramentum, perinde ac si à Christo invitari se sentiret, è vestigio invisebat, orabatque de genibus, non obiter, sed solidas horas; immemor sui, immemor negotiorum, quibus

quibus tractandis in viam se dederat. Prodebat autem se maximè ea pietas, uti par erat, sacrificii tempore, nam ut aliquid hîc addam iis quæ capite proximè superiori retuli, incredibili aviditate sugebat lambebatque è calice sanguinem. Os lateri Christi aperto immerfisse, & illius corde se pascere dixisses. Quare nihil mirum, si quamlibet irreverentiam eo id temporis præsentem intolerabilem duceret. Consueverant nobiles quidam importunissimo tempore duas trësve horas in templo nostro inambulare. Ita scilicet tempus fallebant, aut potius unà cum sacro loco violabant: propudiosis etiam oculis in puellas, rei divinæ intectas, non clanculum aut defunctoriè, sed fixè liberèque, ut in medio foro, projectis. Hoc nempe est hodieque propè solum nobilitatis aliquorum juvenum specimen, procacitatem & lasciviam in templis sacrorum tempore ostentare. non illas tulit Vincentius, at statim atque Sodalitii nobilium curam suscepit, totus in id incubuit, ut imposterum pedem ædi sacre non inferrent, nisi ut Christum ritè venerarentur. Quod cum esset affecutus,

usum

usum exponendi Panis Angelici in sacellum nobilium Equitum induxit: eo successu, ut Angelorum instar ac Cæli Procerum *Regi seculorum immortalis* se sisterent. Infelicius actum est cum juvene protervo, pro sapia quam moribus clariore: frequentabat ille templum nostrum diebus celebrioribus tam caninam impudentiam, impudicos ut amores propalam & cum insigni populi offensione tractaret: Vincentius indignum facinus execratus, ad eum die quodam placide in templo accedens, amice paternæque redarguit. Sed qui præsentis Christi majestatem vilipendebat, scilicet hominem contemptum insolenterque à se repulit. At vir sanctus leniter quidem etiam tum, sed divinam quadam vi ac spiritu timendus, procacem admonuit, Numinis vindictam caveret, quippe capiti suo & propius opinionem suam imminentem. Et vaticinio fidem dedit infortunatissimus eventus. Insolens enim ille, non prius annus abiit, quam inflictam punctim plagam perierit, sine ullo Sacramentorum adminiculo. *Va, qui spernis, nonne & sperneris?* Qui aras pro haris habet, porcorum fato dignus est.

Dulcissima

Dulcissima quoque Vincentio, & ni^{Et in}
fallor, prima sacrarum voluptatum fuit, ^{crucia-}
contemplatio cruciatuum & mortis Chri- ^{tus Re-}
sti. Nempe in quibus omnes amoris mu- ^{dem-}
tui illecebræ convenirent, Persona The- ^{ptoris.}
andrica, caritas incomparabilis, tum Pa-
tris æterni vingenitum suum nobis do-
nantis, tum Filii sanguinem & vitam no-
stræ salutis causâ prodigens inter in-
gentia tormenta: denique norma, quam
discere avebat, amandi nimirum patien-
do. Hinc illi tritum illud. *Amare & pati:*
pati & amare. Cujus memoria ne men-
te umquam excideret, diu super nudo
pectore gestavit paupertinum signum
Redemptoris è cruce pendentis habitu:
at sine cruce; sive quod ipse cordi suo
tamquam cruci clavis amoris illum affigi
desideraret; sive quod molestiam, atque
crucem majorem ferre. Atque hinc flue-
bat singulare illius in doloribus, plagisque
gaudium. Hinc perpetua desideria vul-
nerum, adeo ut à capite usque pedes non
nisi vulnus esse percuperet: vel plagis
quinis & insignibus saucius, ut saltem eo-
rum numerus Christo similem redderet.
Sic enim generosissimus amator differe-
bat:

bat: *Non esse germanum Christi patientis amorem, qui imitationis illius avidus non esset: nec sine probro vitam nobis placide fluere, & ne levi quidem cruciatu libatam, quando Christus ob oculos nostros versatur in cruce, plagis olim confectus & cruciatibus, ut nos à morte æterna afferret. Et verò ut cælestis hæreditas citra tolerantiam ullius doloris cerni posset; tamen pudore dignum esse, integrum & plagis intactum eam adire, præsertim cum Christus suas in cælum detulerit, ut & nos nostras deferremus, & ipse nostra suarum imitatione æternum gauderet. Hæc & alia se digna Vincentius. Nec existimabat ullum esse potentius incitamentum ad heroicam virtutem, poenâsque voluntarias, exemplo amabilissimi Salvatoris. Quare frequentissima hæc illi in ore seu privatim seu publicè alios exhortanti. Dominus *JESUS* sic agebat. sic patiebatur Dominus *JESUS*, ita colitur *JESUS*, ita ad eius imitationem acceditur. Atque ut flamma latiùs ac latiùs se porrigit, quamdiu materies apta se offert: sic ab exæstuante ejus pectore amor ille patientis Christi erumpens, qua libello*

libello, qui inscribitur *Fasciculus myrrhæ*, quâ studio promovendi *Coronam quinque Redemptoris vulnerum*, ad extremas orbis plagas pertinuit. Quâdam in relatione ab ipso jam Generali Patribus Congregationis, qui eum elegerant, tradita, ut pietatis genus illud per totum terrarum Orbem propagarent, commemorat jam inde ab anno 1612. cum Romæ studiis operam ipse navaret, sacra illius coronæ usum per occasionem cōmunionis (quam Generalem vocant, solentque nostri singulis mensibus diversis urbis regionibus instituere) initium cœpisse, ac deinde ad Indias Orientales & Occidentales porrectum esse: cūque ea pietas Paulo V. Pontifici maximo exposita atque oblata fuisset, ipsummet ejusmodi coronam ad cingulum gestasse. Porro Vincentius maximâ cum honoris ad quinque Christi plagas accessione, exercitium illud Neapoli divulgavit: adeo ut earum cultui & aræ exstructæ, & festi dies instituti, simul eximii illius studii curæque perennia sint monumenta.

Amori in divinum filium junxit (ut Ejusdē in Mariam amoris est sacrorum amasiorum) amorem riam

E e

in amor.

in magnam Matrem, sic enim Deiparam consuevit nuncupare. Atque ut illius per hebdomadem jejunia, quotidianum rosarium, officiumque, divinas item epulas sacris Virgini diebus, aliâque in ejusdem honorem pietatis exercitia fere à puero obita, & libro primo relata præteream, solebat insuper jam inde septies quotidie curvatis genibus hanc preculam ejusdem honori recitare. *O Domina mea Sancta MARIA*, &c. Item quando fiebat illi copia, omnibus festorum illius dierum pervigiliis publicum prandium egentibus manu sua præbebat. Ut verò se ejus mancipium signo aliquo profiteretur, annulum ferreum pedi insertum diu gestavit; cui catenam libens addidisset indicem amoris sui: sed illius vinculum cum Diva, sat Superis, sat mortalibus notum erat. Ceterum cuidam fratri confirmavit ingemiscens, sibi durius esse, carere ejusmodi catenâ, mancipatûs sui teste, quàm tibiae insito frigore semimortuas, quod frater ille commiserabatur, habere. Erat illi adhuc juveni in votis Psalterium S. Bonaventuræ, ad Virginis laudes compositum, ut & paupertas religiosa

VINCENTII CARAFÆ. Lib. II. 435
religiosa, in amore. Itaque ut utrique fa-
ceret satis, R. P. Fabium de Fabiis, Col-
legii Romani, ubi studebat, tum Recto-
rem, facultatem flagitavit stipem in urbe
ostiatim mendicandi, dum sufficientes
nummulos ad libelli illius emptionem
collegisset. Hic verò, ut erat æquè peri-
tus probandæ suorum virtutis, ac virtute
ipse præditus, Vincentio duriusculè ac-
cepto, dixit denique Societati non esse
in more compendium suum ex corroga-
ta stipe facere, acciperet à se psalterium
(& erat in promptu) & unà facultatem,
quocumque iret, secum deferendi, uten-
diq̃ue : atque ita dimisit non minùs repre-
hensione, quàm dono lætum. Notum
est, ex iis quæ priore libro memoravi,
quanto studio Virginei honoris, Sodali-
tium nobilium Equitum, illius sacrum
natali, procurarit. Addo hîc singularem
ejusdem curam, quàm fieri poterat splen-
didissimè magnificentissimèque, Sodalitii
aulam decorandi. Nec enim ferre po-
terat terræ filiorum, quantumlibet inter
reliquos eminentium, aulas & conclavia
regio luxu splendere, & Regina cæli cū-
riam pauperem in modum adornari. Et

E e 2

profectò

profectò feliciter evênit, ut excelsis ejus desideriiis dignisque tantâ Dominâ indiciiis munificentia pietasque Sodalium responderet. fuit qui maximâ suâ voluntate mille & quingentos aureos Sodalitii in usus impertiret: alii pro sorte sua ac virili, generosâ prorsus liberalitate. Quin etiam Immaculatæ Mariæ placuit symbolum suam aliquando conferre. Opus erat ad altaris ornatum non vulgare pecuniæ summâ. De illa Vincentius ad quemdam è Sodalitatis primoribus cùm retulisset, diffidentia nonnihil in eo comperit: rato non nisi perægrè tantam pecuniæ vim parari posse. Cui leniter correpto, *Censés-ne, ait, Magnæ Matri non esse in proclivi hanc summam honoris sui gratiâ nobis invenire?* & Vincentii verbis vaticinii vim eadem Diva attulit, summam scilicet in præsens opus sufficientem. Ceterùm ejusdem Vincentii operâ hæc Sodalium aula ornamentis aræ propriis, peristro-matis, laciniis aureis, picturis, musicâ symphonia adeo excellit, ut palmam inter omnes Virgini sacras mereri videatur. Dixeris illam regium Mariæ prætorium, hunc verò prætorio Præfectum.

N--

Nec honoris Mariani procurandi studiofior fuit, quàm ejus adversus impios tuendi. Præpositus erat Domui Professæ Neapoli anno confirmatæ Societatis seculari, quando Societate universa per totum terrarum Orbem beneficium illud tum sibi, tum Orbi ipsi variis pietatis lætitiæque significationibus gratulante, ipse, ut in partem gratiarum actionis veniret, missionem, ut vocamus, & quamdam animarum venationem instituit in D. Eligii *al Mercato*, quæ totum Octobris mensem tenuit. Eò ipsemet interdum binis ante solis ortum horis contendit, ut inveniret quos Christianis præceptis prius imbueret, atque ad sacram exomologesim synaximque (qui fructus est ultimus hujusmodi missionum) perduceret. Dum hæc agit, cognoscit nefarium quemdam ganeonem, amisso inter sacrilegas voces peculio, chartas pictas, quæ solæ in manibus ei superabant, desperabundū & furore insane percitum, non sine sacrilego dicto, in os imaginis Marianæ conjecisse. nempe perculit id funesti nuncii piissimum ejus pectus, & incredibili dolore affecit. Ergo illico

Et honoris illius tuendi studiū

Ee 3 curam

curam intendit Magnæ Matris honori reparando. Ac primùm quoniam hæc aleatorum academia illis pro asylo est, conductorem illius convênit ut sibi liceret gurgustium illud, in quo tantum facinus patratum esset, sufficienti pecunia redemptum, in ædiculam D. Virginis convertere: & obtinuit. simul egit de modo alia ejusmodi omnia ad unum abolendi. Tum atrocem illam impietatem pro concione evulgari, domum in ædiculam converti, & supplicationem generalem ad eam institui, imaginem impiè habitam, at jam egregiè ornatam, supplicando deferri, ac loco suo honorificè restitui curavit. Ad hæc, ejusdem jussu ardentissimus è Nostris concionator excitato illic suggestu memoriam indignissimi sacrilegii refricavit, innumera, quæ ex ludo promanant, mala exaggerans. Tantusque extitit animorum motus, ut suspiria gemitusque passim in populo resonarent, & aliqui præ oris ac pectoris acri contentique percussione, linquente spiritu semianimes ruerent. Denique coactâ in cumulum magna chartarum, alcarum & tabularum lusoriarum copia igne supposito

posito simul delevit probrum, simul honori Magnæ Matris adluxit: Vincentio interea amoris ac lætitiæ vix pectore æstum continente, ad tantam gloriam amantissimæ cordis sui Reginæ. Ceterum quia non rei, sed criminis odio atque execratione hæc procuraverat, eo tandem intercepto post multam ac diligentem conquisitionem, quàm potuit efficacissimè per litteras egit cum Prorege aliisque, ad quos causæ illius cognitio pertinebat, ut veniâ donaretur, Immaculatæ scilicet Mariæ exemplo ac spiritu, quæ misericordiæ sinum etiam sibi infestis hostibus expandit.

Porro non passa est illa tot Vincentiî officiis obsequiisque se vinci. Asserebat ipse à pueritia usque ad senectam sese ab eâ innumeris cumulatum beneficiis. Quin etiam constat ejusdem testimonio, adfuisse illi in corporis necessitatibus, idque modis omnino insuetis. Incidit in ægritudinem primis, quibus cœtui nobilium Equitum præfuit, annis: & jam judicio medicorum à morte non longè aberat, quando ad eum visendi gratiâ circa quintam vespertinam venit Frater quidam

E c 4

Nostri,

Nostriſ, illi perſamiliaris. Ut primùm fuit in conſpectu, Vincentius ſuſpirium ex imo duxit, triſtiſque ac lacrimante vultu oſtendit ejus adventum ſibi permoleſtum eſſe. Attonitus ille rei novitate, mœroris ac moleſtiæ cauſam avidè ſcitarus eſt: ſed exprimere ex illo aliud non potuit, quàm pauca hæc: *Ignoscat tibi Deus, abidum, mēque mihi relinque.* Incendēre hæc ſimul ſuſpicionem alicujus inſignis gratiæ Vincentio recēns collatæ, ſimul ejus diſcendæ deſiderium. Quare inſtitit frater ille rogitare, confidenter rem & animum aperiret, idque tanto-
pere, ut vir ſanctus, quò ſe ab ejus importunitate expediret, ſponderet aperturum aliàs, excederet modò actutum è cubiculo. Exceſſit ergo; ſed duabus poſt horis rediens, idem iterum iterumque quā precibus, quā rationibus contendit: at incaſſum. Redit ad illum mane inſequenti, & acriter inſtat, promiſſis ut ſtet: enimverò nec ſe iſtinc reſeſſurum, nec moleſtiam deſiturum, ni Pater rem patefaciat. Itaque importunitati cedens, petita acceptaque inviolabilis ſecreti ſponſione ita ſari cœpit. *Quando, mi Frater,*
cellam

cellam meam ingressus es, hanc ingressu suo dignata Virgo, optionem mihi dederat vitæ vel mortis, atque ut alterutrum eligerem, insinuaverat. Ego verò utramque illius arbitrio permisi; nec enim quidquam mihi gratum, nisi quod ipsi placeret. Mortem certè non posse molestam accidere, nisi fortè quodd nobilium Sodalitatem in pristinum florem numerumque necdum pro voto restituerim. Tum frater rem ut distinctius cognosceret, quæsit vigiline an verò dormienti hæc obtigissent: *Vigili*, ait, & verò aliàs similibus ostentis cælitus dignatus fui. Alia perscrutanti nihil aliud responsum. Sic ergo mortem Virginis ope vitavit Vincentius, quodque peroptarat, ejusdem auspiciis pristino vigori Sodalitium illud reddidit, imò ut priore libro memoratū, auxit numero & pietate. minus prolixus sum, si cetera ejusdem Immaculatæ Mariæ in illum beneficia percensere velim, ex quo maximè ambiguum vitæ capeffendæ, ad Societatem Filii sui ineundam impulit. Id dumtaxat dicam, cuidam cælestibus visis illustri objectum aliquando Dominum JESUM, cujus è plagis velut rivi profluebant mar-

Ee 5 garitorum

garitorum, auditumque cum amantissimæ Matri suæ Vincentium commendaret amicissimis verbis, nominatim hoc etiam nomine, quod sibi acceptissimus foret, ob suum in Augustissimam Deiparam præcipuum amorem. Certè Vincentius velut partam ratamve habebat gratiam, quamcumque ab eâ petisset. Ad quam (quemadmodum & ad alios suos in cælo patronos) scribere consueverat B. Stanislai exemplo, & litteris oblato aliquo obsequii poenævè voluntariæ genere, pondus addebat. Imò sine dubitatione omnibus servitutem illius professis confirmabat, quæ ab illâ flagitassent, obtenturos. unum è multis ejus fidei argumentum esto. Neapoli à nobili quodam viro, quem maligna febris ex cæli mutatione conflata tenebat, evocatus, ex ipso audiit, datâ egentibus ad honorem Magnæ Matris stipe, eandem rogasse valetudinem. Cui confestim Vincentius, *Cum ita sit, inquit, lætus age, obtinebis. Nec enim erit umquam, ut Magna Mater officio ac humanitate se vinci à te patiatur.* Post hæc deterius ægro factum est, luculentè delirare cœpit: adeo ut mors timeretur.

retur. Sed illi Patris sponſio numquam mente excidit. Atque ut primùm redibant lucis ac iudicii intervalla, confirmabat ſe, etſi animam ageret, ſpem evadendi non poſiturum. Quippe certâ ſe niti fide ſancti illius hominis, aut potiùs, Dei- paræ miſeratione. Et revera hæc ſalutis anchora fuit. nam feſta Virginis luce poſt paulo affulgente, caligo mentis diſcuſſa eſt, evanuit morbus, & vir nobilis clariffimè vidit fervorum Mariæ preces, (ſi præſertim eleëmofynæ jungantur) vel tamquam imperia eſſe, quibus Clementiſſima univerſi Domina non poteſt non morem gerere, vel tamquam tela quæ cor illius rectâ petunt, ſauciântque, nec quieſcere ſinunt donec quod petitur, largiatur.

CAPUT XIII.

Sententiæ ejus aſcetica memoria digniores.

VINCENTIUS quondam diſputans de eo concionatorum genere quibus eruditionis & loquentiæ multum, probi-
tatis

tatis parum, qui in cathedris sanctimoniae magistri, in cubiculis ac moribus ne quidem discipuli: at veri comici, fictam religiosi hominis personam foris assumunt, quam domi ponunt, ex animo dicere solebat, se quidem, si aliis ea documenta daret, quæ non ipse vita probaret, sibi visum iri in seipsum dicere sententiam: Christum autem idem objicere jure posse, quod pigro illi servo Evangelico: *Ex ore tuo te iudico, serve nequam.* Quæ respondus aliquod addet pauculis hisce documentis, quæ hoc capite tamquam viri Sancti reliquias colligo, partim ex illius dictis, partim ex scriptis, satis gnarus etiam verba, & vulgaria monita pronunciantis virtute consecrari. Sic igitur ipse.

1. Ut proprius terræ situs subter aquam, aquæ subter aërem, aëri subter ignem, igni denique subter cælum: ita homini proprium & velut nativum esse debet, non modò necessitate, sed & maxima sua voluntate subjectum esse Deo, ei que affixum, ut sanctissimæ illius voluntatis motibus facilius circumagatur. Ceterum nihil sublimius ejusmodi submissione. Supra humana omnia hominem evehit: adeo

adeo ut fortunæ vel prosperæ blanditias, vel adversæ terrores despiciat. securus utique, quem præter Deum nihil attingere, nedum movere possit; cùm Deo proximè subjectus affixusque sit: atque infra Deum procul absistant omnia.

2. Mundum hunc mundi Conditor simul cum universis quæ vitæ humanæ vel necessaria, vel commoda ac jucunda sunt, hominibus concessit, partim ad Divinæ in nos, partim etiam in specimen aliquod nostræ in eum liberalitatis, si ei donemus quæ ab illo accepimus; partim & casti in eundem amoris, si illius gratiâ nostris nos commodis abdicemus, quippe sat opulenti amore.

3. Ad benè beatèque vivendum, instar rotarum currûs Ezechielis circum oculati simus, necesse est. Quippe intuenda semper, & quaqua versum beata & infelix æternitas: illa ut admirationem sui, hæc ut metum creet. His duabus rebus Christiani hominis vita constare deberet. Quamquam evagatione nostra ad hæc præsentia infimæque cogitanda Numinis Providentia sapienter utitur. Sic enim coluntur agri, habitantur urbes,
artes

artes exercentur: quæ alioqui cessarent omnia, sublatisque commerciis mundus in solitudinem transfret. Quantum namque hujus vitæ momentum cedit æternitati, tantò impensiùs huic, quàm illi homines laborarent, si utrumque pensiculatè inter se componerent. Quid igitur tandem curæ culturæve daretur Orbi terrarum?

4. Vel minimum dubitationis de salute, cladève sempiternâ, pluris homini esse debet certissimo ingentique rerum temporalium lucro. Et cùm Deus alicui ad opes dignitatesque feliciter currenti, vitam spemque simul omnem intercêdit, tacitè illi innuit quod Christus Petro: *Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem postea.* Nobilis Eques Neapolitanus in morbum incidit, cùm primum Regni scriba creatus est: quod munus non magis quæstuosum est, quàm animæ periculosum. Vocavit ille Vincentium, oravitque valetudinem sibi à Deo flagitaret. At ipse, *Absit*, ait, *ut preces meæ virtuti integritatiquæ tuæ, mi Domine, fraudi sint. Non sic te amo. Hæc ipsa est non vulgaris in te Numinis gratia, quæ administrationem*

nistrationem muneris istius morte prævertat. Cùm enim salus tua illi sit cordi, integrum iam intactumque avaritiæ ad se evocat, ne munere isto defunctum, talem fortasse reperire non possit. Obiit igitur hic Eques tanto ex hisce Vincentii verbis solatio, ac si salutis certum pignus accepisset.

5. Scripsit ad ægrum quemdam, qui æquissimo animo ferebat ægritudinem, hisce verbis: *ô bona crux, si capis, sapis.* Aliàs de cruce sic differebat: brevissima ad culmen virtutum, ac potissimè amoris in Deum via, ea est quæ ad Calvariæ montem ducit, ut nos istic cruci affigamur. Et quando divinæ clementiæ collibitum est multam patientiæ materiam nobis aggerere, argumentum hoc præcipui amoris est. quippe compendio sanctimoniam docentis.

6. Cùm id omne, quod à Deo divinisque animum avocat, Augustino auctore, *vel sit voluptas alliciens, vel dolor repellens*, adversus utrumque sapienter nos muniit Providentia ejusdem Numinis. Etenim quidquid in deliciis inest lenocinii, ad recordationem felicitatis æternæ hebescit;

hebescit; & quidquid in malis horrescit, ad memoriam tartarei cruciatûs suave est. Cæli profectò contemplatio, aut sæviente mundi tempestate, aut malacia blandiente, suberis loco est nandi adhuc rudibus; mergendis alioqui vel vitæ discrimen adituris. Si malorum omnium, quibus orbis hic affluit, caput quæritur, hoc est, quod qualiacumque illius bona seorsim ac per se spectentur, non conferantur cum cælestibus. Alioqui enim quis adeo insaniret, ut immensa æternæque pusillis ac brevibus posthaberet? nimirum ut stellarum splendor noctu ridet, sed ubi primum sol fulgidum exeruit caput, stricturas illas syderei luminis haud desideres: ita beatitudinis cælestis memoria & tamquam fulgor, malignam illam mundi lucem facile obscurat.

7. Ad insignes animorum ad meliora conversiones aptior est bonus orator, quàm disertus concionator (oratorem vocat virum orationi ac contemplationi deditum) quippe æternæ veritatis effata, quæ ad animorum conversionem vim habent præcipuam, validiùs emittuntur è cordis penetralibus, quàm ex labiorum extimis.

extimis. Ceterum nec approbanda est dictio rustica, aut jejuna. Talis sit, quæ res & verba sacra, talis quæ Dei sermonem addeceat. Majestatem spiret, ut ex auditorum animis eliciat reverentiam. Verbum Dei Apostolo teste gladius est: cave igitur ne gladius ille sordescat aut rubigine illinatur. Quin potius similis illi sit quem Jeremias vates Machabæo Duci tradidit; Sit, inquam, aureus idoneusque concidendis hostibus Domini. Si ad elegantiam ostentationemque concionatoris politus plus æquo suavè nitet, hebes & levis sit, necesse est, exorsque virtutis divinæ: corda igitur ferire non valebit. Et quid est veritati linguam præcidere, nisi adeo anxie cultioribus studioque connexis verbis obligatum esse, ut liberè eloqui non possit?

8. Evangelicæ operæ subsidium animarum ex instituto professæ (quales è Societate Jesu homines) hanc agendi cum proximis rationem sequantur, quam postulat finis eorum instituti, ut rebus illicitisque omnibus humanis generosè despectis, unum Deum intueantur. non igitur agant quidpiam, aganturve impulsu

F f

rerum

rerum fluxarum: non ut mundi homines, mundo utique viventes: sed (ut Apostoli phrasi utar) *tamquam è mortuis surgentes*: perinde ergo ac si ex alio orbe reduces, & carne exuti forent, mentis oculos in solo Deo divinisque defigant, in ejusque perfectionum oceano absorpti, *vivant in abscondito faciei eius à conturbatione hominum.*

9. Qui vitam verè religiosam ducere velit, eò usque procedat, omnium quæ sub sensus cadunt, & tempore definiuntur abdicatione, ut puri spiritus instar sit. Propterea, quæ vitæ & corpori necessaria sunt, ea non in solatium voluptatémque vertat, sed ut perpetuæ servitutis onera, debitamque criminibus poenam subeat. sic igitur se gerat, ut gereret potentissimus Monarcha, eò miseriarum reductus, ut equum strigili defricare purgaréque sua ipse manu cogeretur: qui sanè ejusmodi servitutem, non nisi cum horrore & regii pectoris indignatione serviret, eaque, quàm celerrimè liceret, sese expediret.

10. Sincerus purusque ab omni labe tunc labor est, quando in eo, qui juvatur, nihil

nihil arridet vel nobilitatis, vel opulentia, vel dignitatis, vel alterius decoris, quo possis allici. Tunc enim temporis luculentum argumentum est solam spectari animam, ejusque pretium decusque, & à sanguine Christi, quo purpurata, & ab æterno suo exemplari, cujus imago viva est. Si quandoque ab inopum, miserorumque consuetudine te revocat squalor & turpitude, si ad nobilium locupletumque congressum te pellicit elegantia vestium, speciesque exterior; eia penetra, & pervade hæc, spectra intus in anima purpuream ejus regiámque vestem; externa ista ad illam sordescunt. Specta gratiæ divinæ pulchritudinem; tam exigua esse nequit, quin immensum exsuperet, quidquid in rerum natura, hominum voto & amore dignum est.

II. Eadem vita religiosa, non aliter melius, quàm Climaci verbis definiri potest: *Ut sit violentia naturæ indeficiens*, sive perennis repulsa *veteris*, ut Paulus ait, *hominis*, & ingenitæ ad commoda nostra propensionis repressio. Quod adeo ratum, ac latè patens est, ut etiam ea, quæ ad Numinis cultum referuntur,

uti studia, utilium item editio librorum, Præfectura Religiosa, & hujusmodi, suspecta nobis esse debeant, si naturâ ad ea feramur. Minimum necesse est (quò gratia totum sibi opus certò vindicet, nullamque illius partem decerpat natura) ut tollamus de medio, de opere, inquam, subducamus, omne quod nostrum est, id est, in eo exequendo uni velificemur Dei ac Præsidentum voluntati; non nostro arbitrio, non propensione aut oblationi ex opere sponte mananti acquiescamus. Cujus indicio erit par ad omitendum opus, aliudve etiam discrepans aggrediendum, atque ad illud prosequendum animi compositio.

12. Ad promptam humilemque obedientiam, perpendendum sedulò, nos omnino indignos esse, quos divina Majestas ad imperia sua (quorum Præsides nostri interpretes sunt) exequenda adhibeat. Ad ejusdem obedientiæ felicitatem consequendam, damnatâ omni politicâ ad oculum, ut aiunt, obediendi ratione, intuentia, quam Superiores gerunt, Domini Jesu persona, nec aliter illorum, quàm hujus voluntati, quippe quæ una eademque

VINCENTII CARAFÆ. Lib. II. 453
eadémque est, parendum. Propterea
S.P.N. Ignatius de Moderatoribus agens,
primùm eos nuncupat Christi legatos seu
vicarios; tum instrumenta Providentiæ
Numinis; demum interpretes divinæ ejus
voluntatis. Quid autem nobis beatius
accidere possit hæc in vita, quàm si Chri-
stum in Præsidibus veneremur, ejusdem
voluntatem perspectam habeamus, cer-
tamque ad cælum viam, ab eo nobis si-
gillatim præscriptam, ab illis demonstra-
tam incamus? Felices Religiosi, quibus
una Dei voluntas in obediendo propo-
sita est! Cum eo celsitudinis sese extulit ani-
mus, Ambrosio teste, *omne quod in mun-
do est, amore æternitatis calcat, & jam*
beatitatem prælibat, non modò certa spe
æternæ vitæ, sed præsentis ingenti que
voluptate, quam hujusmodi conforma-
tio cum divina voluntate illi parit. Hæc
enim, ut scribit Bernardus, est felicitas
Beatorum: quia voluntas Dei, est volun-
tas eorum.

C A P U T XIV.

*Quadam à Vincentio, seu vivo
seu mortuo prodigiosè patrata.*

MIRAM Vincentii demissionem, totâ
eius vitâ intermicantem placuit
Deo variis prodigiis illustrare; non iis
dumtaxat, quæ hac historia sparsa sunt,
sed & aliis, quæ vivus ac mortuus edidit:
in quibus enarrandis quoniam non tam
numerum, quàm fidem amo, non pauca
prudens prætereo, dum certior inqui-
rendo habeatur, aliæque, dum otium
mihi aliisque latiùs describendi conce-
datur.

Donatus Perillus in febrim contagio-
sam iteratò lapsus, Vincentium occasio-
ne Sodalitii, in tirocinii facello erecti,
cujus pars erat, sibi bene notum, acciri
ad se curavit. Venit ille; sed jam ad ex-
trema tendentem, post quatuor & vigin-
ti horarum meram inedia, atque adeo
à medicis depositum reperit. Sistit se
ægro: sed videndi faculas illi defecerat:
compellat nomine illum suo, & utcumque
intel-

intelligitur : indicio est lætitia vultu se prodens, simul & compressio osculūque manūs Vincentii, quam æger collectis quæ supererant viribus ad os admovebat. Tum Vincentius verbis fiduciā in Deum plenis jacentem solatus, admonuit Divæ Virgini, quæ in Sodalium coetū colitur, se commendaret : pauxilloque mannæ S. Nicolai ei concessa, super ejusdem corde crucis signum formavit, ac denique hæc ipsissima verba illi dixit. *Veni ad Sodalitatem die Dominica.* Vix egresso illo æger cibum petiit, febrisque è vestigio exterminata est. Valetudo porro adeo celeriter confirmata, ut Donatus septimo abhinc die, qui proximè sequens Dominicus erat, è loco quem S. Luciam vocant, juxta mare ubi degebat sito, collem, in quo Socieratis est tirocinium superavit, & Sodalium coetui, prout Vincentii vaticinium ferebat, interfuerit.

Idem Donatus Perillus, & Petrus item Perillus oculati testes, nec non & alii interposito jurejurādo affirmarunt id quod subjicio : Quindecim post curationem illam diebus auriga domesticus currum tritico onustum inducebat in Domum

Probationis. Quoniam verò illius aditus difficilis est, commonefecit eum Janitor, ut veteribus rotarum vestigiis insisteret: sed ipse negligentiam, an impotentiam, damno certè suo, ab iis deflexit. Quippe ubi paululum processit, subversus est currus, & per devexa præcipitans cum impetu ad murum devolutus: ubi temo pectori aurigæ graviter impactus muro illum affixit: adeoque compressit, ut vim magnam sanguinis ore eieceret. Ivère confestim suppetias multi: quos inter Vincentius remonem ab illius pectore excussit, signatâque ea pectoris parte crucis in formam, pariterque SS. Triade invocatâ, eum manu apprehendens, *Eamus*, ait, *ad vespertas*. fortè enim fortuna dies ille cuidam è Sanctis Societatis sacer erat. Ita statim rediit ad sese, & cum se solo, quo ruerat, erexisset, post aliquantulum quietis, sanus & omnino integer ad vespertas se contulit.

Perdium Vincentius Neapoli singulis Dominicis mysteria fidei docuit, aliâque Societatis ministeria obivit in sacello plateæ quæ à veteribus ferramentis nomen sortita est. Et hunc ipse locum delegerat, utique

utique animarum messi opportunum. Quondam vilia quatuor invenum capita juxta eum chartis ludentes invenit: ratusque parum decere, ut ubi & quando divinæ præceptiones tradebantur, illic exaudirentur alcatorum juramenta ac jurgia, eos per Sacerdotem, ludo ut abstinerent aliòve eum transferrent rogari curavit. Tum veritus graviores tumultum (jam enim illos contrà frēmere inaudiebat) egressus ipsemet sacello, eos amabili, ut solebat, ore affatus, obsecravìt, ne lusu suo divinas exercitationes interturbari vellent: satiùs, si ita libèret, & ipsi iis Christianè interessent. etenim multò eorum animis salutaris ludum desinere, quàm tempus & pecuniam, & fortasse cælum perdere. Sub hæc aliquis aliis procacior objecit Patri (quod ejusmodi nebulonum grex religiosi hominibus objectare consuevit) benè & jucundè illi esse, cui esculenta, poculentaque, cæteraque in promptu sint ad nolæ sonum, dum totis hebdomadæ sex diebus sudant ipsi, & corpus animumque fatigant: Deum festos condidisse dies egentium quieti & oblectationi; hunc si lusu

fallere sibi lubeat, nihil ipsius referre. Quæ secundo tertiove gliscente verborum procacitate repetiit. Tum verò defixis in ejus vultu oculis, Vincentius hæsit tantisper, & divino afflatus spiritu, *Non hæc talia mihi loquêris, ait, post ostenduum. Consule animæ tuæ: interea scito Deum festos dies indixisse, ut terrenis negotiis expediti, Dei honori facilius vacemus, & saluti.* Quo dicto altum suspirans, ad facellum rediit. illi verò inde abcessere. binis post diebus, atque adeo die mercurii, insolens ille morbo correptus est, illicò tam acri, ut ipso diei vespere auguratus sit medicus fore supremum, & de Sacramentis sibi procurandis ægrum commonefecerit. Qui noxas fatentem ritè audiit, adegit hominem adducendam puellam, quâ jam triennium fuerat abusus. Deinde die Jovis SS. Viatico munitus, & Veneris extinctus est. Quæ res ansam præbuit Vincentio ea ad populum dicendi, quibus tale infortunium dignum videbatur. Dixit autem eo animi sui motu, & adstantis populi, ut complurium exomologeses expresserit.

Post longam disceptationem super variis

riis conditionibus, omnino delibetatum erat de conjugio Beatricis Fontanarofæ cum Scipione Barillo, nobili Neapolitano; nec aliud superabat, quàm ut nuptiæ celebrarentur, & sponsa traderetur sponso. Interea Vincentium adierunt duæ Beatricis consanguineæ, & de tota re certiores fecerunt, sive ut eo nuncio eum recrearent, pro sua in illam benevolentia, sive ut novis conjugibus benè precaretur. Cùm igitur eas audisset, aliquantisper collegit animum: tum petiit, an desponsa in viri potestate esset: negantibus illis, *Quis, ait, novit, quid illa fieri Superis placitum sit?* Turbavit eas ejusmodi interrogatio, & D. Laudemia Gomez, sponsæ amita, ei que perquàm benevola, subjecit, attonita: *Quid sibi vult illud? ergone coniugium illud rescindetur?* Tum Pater, *Haud scio*, inquit, simul subridiens, *Sponsa erit*, inquit, *JESU Christi*. Quæ responsio cùm Gomeziam planè perturbasset: Joanna Fontanarosa ad eam conversa, ponere metum jussit: Patrem enim ioco ita locutum. Ad hæc Vincentius, *Non iocor*, reponit: & asseverantiùs, quàm adhuc fecerat,

Vestra

*Vestra Dominatio, inquit, paret se ad excipiendum velut è Numinis manu, & beneficii loco reponendum, quidquid even-
turum est, nec dubitet id omne ex ipsius gloria, réque nostra fore. Ita illas anxias, fluctuantésque reliquit rei exspectatione. Sed pauci fluxerant dies, quando omnis super eo varicinio dubitatio exempta est. Puella illa adhuc virgo casu lapsa, ad gradus caput allisit. Acciti Medici, extimæ cutis plagulæ potius, quàm intimæ contusionis vitio intenti, nihil inde timendum pronunciavere; neque ut moris est in ejusmodi cæcis ictibus, livoris interiora scrutati sunt. Sed quæ Vincen-
tium audierant, jam inde à primo læsio-
nis die Beatricem pro mortua habue-
runt: & cùm meliusculè illi esse videretur, in mentem revocabant Patris verba de eadem Christo despondenda, quod eventus ostendit. Siquidem ante qua-
dragesimum à lapsu diem (quæ plagarum capitis periodus critica est) ad nuptias Agni virgo sponsa accersita est. Qui nun-
tius cùm ad Vincentium perlatus esset, ipse nihil eo commotus, quippe futuri jam antea præscius, id dumtaxat dixit,
Virginem*

Virginem tantâ fuisse innocentiam vitæ,
ut mundus eâ potiri non mereretur.

Constituerant Societatis Moderatores
P. Philippum Roccam Româ, ubi dege-
bat, ad aliud Collegium mittere ad se-
dem istic figendam. Ipse quia fluebat
annus 1649. quem excepturus erat annus
Sanctus Jubilæi, spectandæ illius celebri-
tati moram aliquam à Vincentio tum Ge-
nerali flagitavit. Qui antequam respon-
deret, hæsit tantisper meditabundus; tum
copiam illi petitam concessit, additis
hisce ipsissimis verbis: *Reverentia vestra
Romæ manebit: sed annum sanctum non
videbit.* Anxium habuit Patrem hoc re-
sponsi: Ænigma quidem erat: cujus cum
operosè quæsitam solutionem non inve-
nisset, eam ab amicis postulabat: sed
paucos intra dies inopina febris non ex-
spectatam quidem certè, at luculentam,
& Roccæ statim ac facilè intellectam de-
dit. Itaque ubi se sensit ægrum, actum
de vita existimans, statim à morbi initio
rebus animæ prospexit. & brevi post Ro-
mæ mortuus in Collegio Germanico,
scilicet Romæ mansit, nec Jubilæi cele-
britatem spectavit.

Filiola

Filiola D. Juliae de Monti, Ducissae de Lauriano, unicum mensem nata, tam vehemente febris affecta fuit, ut cum ob tenellam aetatem pharmaco fumendo omnino impar esset, propè desperata defleretur. Quare illius mater è cælo remedium petere statuit: Epistolam Vincentii jam defuncti penes se habebat, hanc puellulae capiti imponit, & illa mox melius habet. Paulo post acceptae in ulnas filiulae sudariolum Vincentii sanguine tinctum per cognatum suum Religiosum, ut decentius, admoveri curat: & è vestigio febris prorsus evanescit. Ita confestim Neapoli Laureanum Ducissa cum suis contendit, ad quod iter accincta erat, cum puellulam febris corripuit.

Juxta Aedem D. Virgini ab Angelis dictae, sacram, quâ iter ad suburbia de Chiaia, plaustrum pondere suo, & lignis grave pueri supini ventrem rotis obtriverat. Jacebat itaque humi sensus omnis expers, & omnium judicio mortuus. Sorte bonâ eò venit Vincentius, accedensque oppressi manum prehendit, tum ad matrem desperabundam & miserabiliter pueri cladem lamentantem, *Soror mea,*

mea, inquit, flere desine: nam filius tuus mortuus non est, sed vivus & sanus. grates habe Deipara, cui hanc gratiam debes: quæ cum diceret, filium matri sanum integrumque, uti asseruerat, tradidit.

Juvenis Anglus perillustis prosapiæ, Collegii Anglicani Romæ alumnus, periculosa febris laborans, pro sua de Vincentii virtute existimatione, sæpius eodem mane petiit ejus precibus commendari. Interea R. P. Nathanaël Sotuellus Societatis JESU tunc Secretarius, descetum ex epistola Vincentii chirographum ægro misit: quod ille acceptissimum sibi restatus, pectori apposuit, unà cum aliis reliquiis illic pendentibus. Porro Vincentius, juvenis periculo, ardentiq̃ue precum suarum desiderio intellecto, spondit se Numini pro eo supplicaturum, in crastino præsertim sacrificio. At nocte intermedia ingravescentem febrim superi stomachi dolores, & delirium secutum est; adeoque paulatim in cruduit malum, ut P. Nathanaël mane ægram adiens crederet se, vel mortuum vel moribundum inventurum. Sed Collegium ingressus,

gressus, præter omnem suam opinionem, certior factus est Dominum Guilielmum (sic enim appellabatur) liberum jam à febris, penè omnino convaluisse : & ipse illum læto hilariq̃ue vultu, habitumque sani hominis præ se ferentem comperit. Audiit autem ex eo quod alteri e Societate Sacerdoti istic præsentī jam retulerat; visum, subsidiumq̃ue Vincentii. Nimirum primis febris diebus sibi decumbenti conspectum esse Vincentium : qui cubiculum ingressus, seque sereno vultu intuitus, cū aliquamdiu tacitus hæssisset, demum ex eo quæsit, viverēne, an mori mallet. Se verò confestim respondisse vitam in optatis esse, si quidem cultui gloriæq̃ue Numinis non inutilis futura esset. Tum autem Vincentium oculis in ægrum defixis, tacitumq̃ue ut prius, tantisper iterum hæsisse, & hoc tantum effatum, *Sic est*, evanuisse. Ita se futuri utcumque dubium esse ab eo relictum; verumtamen ex illius apparentis hilaritate, & alloquendi ratione auguratum se convaliturum; at ægrè, nec sine discrimine. Quæsit Sotuellus, dormientine an vigilantī visum illud oblatum fuisset:

fuiſſet? *Vigilanti*, ait, *nec minùs mihi præſenti quàm iam nunc, dum loquor, mihi ſum præſens*. Ita ipſe, qui quidem etſi deſperantibus Medicis, ſperare valetudinem numquam deſtitit. Imò cuidam Patri, ut ſe Vincentii precibus commendaret, rogato, addidit omnino ſe ſanandum, & primo quoque recuperatæ valetudiniſ tempore gratias illi pro meritis acturum. Ceterùm Sotüellus juvene audito Domum Profeſſam regreſſus, inſperatam illius ſanitatem Vincentio narravit, qui eâ gavifus, confirmavit ſe pro eo nominatim preces ad Deum fuſiſſe. Igitur paucis poſt diebus vegetus ille jam & robuſtus, antequam ſe in iter Flandriam verſus daret, ad Vincentium adiit, tum aſſertori ſuo gratias habiturus, tum bonam ejus precationem petiturus. Quo tempore iteravit eidem Sotüello, vitam ſe Vincentii precibus ſecundùm Deum prorsus debere: & addidit nuper alterum è duobus, qui ſe curabant, Medicis, virum ab arte ſua Romæ clariffimum, cùm ſe inviſiſſet ægrum, ad Patres lectum ſuum circumſtantes converſum, in hæc verba locutum eſſe. *Sanctum habetis Ge-*
G g neraleni.

neralem. Hodierno mane P. Paulum Belli in extremo discrimine reliqui, propè desperata valetudine; adiit illum me egresso Generalis, nonnullasque preces super eo recitavit, & ego ad eundem reversus, liberum febrì & propè recuperata valetudine comperi: ita medicus, & ex vero.

Francisca Porpora jam inde à multo tempore solita apud Vincentium confessiones sacras obire, gravissimis ex febrì doloribus crebrisque deliquiis afflictata, & jam iudicii expers, supremis Sacramentis ad mortem accincta erat. Invisit ita constitutam Vincentius, & post brevem, uti consueverat in ægrorum visitatione, orationem, super ægrotantis capite crucis formam expressit. Nec mora, rediit illa ad se, corroborata est, strato surrexit, & posterum Paschatis diem in æde sacrâ, quam commodè petiverat, celebravit.

Per illud tempus, quo Neapolis intestino bello ardebat, quando Vincentius Romæ (ubi jam Generalis vindicem Dei manum ab eâ avertere, quâ crebris precibus & lacrimis, quâ pœnis voluntariis conabatur) funesta de illo nuntia audiebat, demonstrare solitus erat se funestiora timere.

timere. Etenim civitatem illam certas ob causas multum adhuc Justitiæ divinæ debere. Sed die quodam, quo die omnium hætenus nuntiorum tristissima memorabantur, omnisque spes pacificationis extincta esse videbatur, colloquenti secum Patri Secretario, proflus contra omnium opinionem & morem suum, hilari vultu asseruit tumultus illos brevi esse sedandos. Subjiciente Secretario res Neapoli ita nunc esse, ut numquam longius à compositione abfuerint, reposuit ipse, numquam propius ab ea abfuisse, parique oris serenitate tertio ei inculcavit tumultus illos brevi esse sedandos. Quæ multiplex asseveratio ab homine nihil nisi exploratum affirmare sueto, cum præsertim adeo à prioribus ejus sermonibus, & præsentis rerum statu dissideret, facile originem suam cælestem Secretario persuasit, simulque pacem brevi fanciendam. Id quod & ipse aliis pro explorato asseruit, tacito tamen ejus nomine, unde hauserat. Et verò non multo post vaticinio fidem adstruxere cursores initæ pacis nuntii. Cujus quidem beneficium, secundum Deum Sancto quoque

Xaverio acceptum referendum est: quippe à Regni Baronibus his turbatissimis temporibus in totius gentis patronum, *Protektoris* titulo electo & invocato. Sanè obstrinxerant se illi communi consensu ad præstandum ejus honori quidquid eorum nomine Vincentius Divo vovisset. Vovitque ipse, jejunium, & stipem pervigilio festæ illius lucis largiendam; ipsa verò luce sacram Synaxim, & quot diebus consuetam orationem ad Divum, itémque Dominicam & Salutationem Angelicam, quæ pietatis officia, pace obtenta, ex voti religione obeunda eis significavit.

Antonio Rosico apud Brutios orto, brachium sinistrum catapultæ glande gravissimè læsum erat. Quippe osse confRACTO; unde jam duodecim fragmenta variis temporibus fuerant educta. Post duos curationis & cubatûs menses, tædiî tam diuturni levandi causâ, tametsi hiante adhuc plaga, quam chirurgus coïre posse desperabat, domo egressus est. Exinde brachium illud dolor invasit ingens, nulla quietis parte permissa. Sed Antonius nactus aliquando Vincentium in ædibus

D.

D. Joannæ Fontanarolæ, pro ea opinione, quam de illius sanctimonia conceperat, post Patris tergum se insinuans, chlamidis ejus extrema malo appressit; eodemque temporis momento simul discussus dolor, simul brachio sanitas & vis restituta: itaque eo deinceps usus est, ut numquam malè affecto: licet chirurgus eductis adhuc ante binas horas duobus ossis fragmentis affirmasset, si fors curaretur, plagam tamen in fistulam perennem mutatum iri.

Ut feminæ Principis in suburbiis Chiaiaæ degentis confessioni aurem præberet, conscendit Vincentius minorem cymbam, quam pueri duo, & tertius aliquis vel vir vel juvenis propellebant, æstuabat tunc temporis patentioribus locis mare, sed procella ingredientibus vix parebat. Et Vincentii socius studio celeriter præternavigandi, ei confirmarat (temerè tamen, quippe inscius) nihil admodum subesse periculi. Sed ad Castrum Ovi provecti, atque adeo ad os pontis ei adjacentis, formidabiles cymbulæ fluctus, & remigibus illis insuperabiles invenerunt: cùmque nec provehi

Gg 3

longiùs,

longius, nec recedere valerent, cum aperto naufragii discrimine aliquamdiu fluctibus illic obluctati sunt. Interea Vincentius pallio se operiens (sic enim solitus erat dum coram aliis precari lubebat) totum se ad preces collegit. Crescebat tamen periculum crescente procella; adeo ut Vincentii socius, illius metu exterritus, spectantium è muro, quo iter ad S. Luciam cingitur, & rei eventum expectantium, cum clamore opem imploraret. Tum verò vir sanctus ardentibus oculis, altaque & imperiosa voce, *Cymba*, inquit, *provehere*: & illa continuo divinitus impulsâ aliquantum provecta, substitit. Iterat ergo Vincentius idem imperium, & hæc denuo paret; tumque iterum hæret. Tertiùm instat ille, ut progrediatur: eaque progrediente, & tandem tuto loco ad pedem rupis fixè subsistente, facile exscendunt. Inde respicientes iter à se peractum, navim conspiciantur à sex fortissimis juvenibus propulsam idem illud iter insistere; sed illi cum ad illud os pontis accessissent, collatis frustra viribus fluctus subigere conati, tandem redire coacti sunt.

Victoria

Victoria Miloni sexagenaria, bimestri spatio acerrimos dolores in maxilla perpeffa, cùm jam præ eorum acerbitate nec cibum nec potum capere, & vix auram quam respirabat, ferre valeret, excellenti chirurgo Neapolitano eam ostendit. Qui dentem vitiatum deprehendens, malitique radicem, postero mane se evulsurum spopondit. Interea gliscente dolore singula temporis momenta ut ipsa quidem testata est, mille annorum spatium illi visa. Quare eam miserata domestica puella, Vincentii jam mortui chirographum maxillæ ut imponeret, speraretque viri illius sancti meritis sanitatem, rogavit. excitatâ igitur fiduciâ illud admovit, hisce omnino verbis precata: *Sancte mi Pater, per tuum viventis in Deiparam amorem, perque gaudium quod ex eius præsentia in celo capis, sana hunc meum dolorem.* Vix oraverat, cùm voti compos effecta est, adeo ut vesperi ejusdem diei, durissimos cibos commolere, & sine ullo doloris sensu bibere potuerit; & noctu placidam ceperit quietem. Mane dum dentem putridum manu tentat, num doleat, an vacillet, sitnè extrahendus,

fortem & stabilem sine dolore sentit, jamque inde à Novembri anni 1650. ad Augustum anni sequentis, quo hæc legitime confirmavit, omni liberum dolore, nec minus aliis utilem experta est.

D. Isabella de Palma lethali malo in dies ingravescente, atque omnem Medicorum artem eludente, ad extrema venerat. Jam æternitatis viaticum illi quærebatur, imò quia Medici ex arteriæ pulsu vicinam mortem præsentiebant, alter nuntius ad Curionem properabat, ut hunc ad maturandum iter urgeret, nisi immunitam vellet obire. Tantis in angustiis unica spes ejus marito D. Michaëli Gomez superabat in ope P. Vincentii. Ad hunc ergo fratrem suum Carolum properè misit, quantocyus adesset; nec enim discrimen ac necessitatem moram ullam permittere. Induerat Vincentius vestes sacerdotales ad proximè faciendum, dum nuntius hic afferebatur. Confestim igitur iis exutus domum D. Michaëlis festinat, qui ad imos scalarum gradus eum avidè præstolabatur. Hunc igitur lacrimis perfusum Vincentius cernens, earum causam quæsit. Respondit ille

ille illicò, eam sibi maximam esse, cui cum uxore peritura sint actutum omnia, quæ sibi cura in orbe; nimirum illam emori, & jam unum alterumque ad Curionem excurrisse, Viaticum ut accelerent. Tum Vincentius pleno divinæ fiducia vultu, *Non, inquit, non est ei quidquam tale metuendum. Fube sine mora Curioni renuntiari nec cum Viatico veniat, nihil enim illo opus est.* Inter ea adest, qui Curionem in via esse refert; atque adeo proximè Viaticum adfuturum. At Vincentius in sententia perstans, voluit mitti, qui reditum Curioni persuaderet, quod statim est præstitum ob eximiam Vincentii existimationem. Fuit qui deinde Vincentio renuntiaret revera Isabellam emori. Ad quem ipse, *An ignotum est, ait, me, dum verè periculum adest, instare solitum, ut satisfiat huic sumendorum Sacramentorum obligationi? Hic verò nihil omnino illis opus est, D. Isabella pro more suo (nimirum semel intra octiduum communicandi) ad JESU ædem veniet ipsa met, & divinis epulis accumbet.* Dicta porrò sunt hæc omnia, priusquam ægræ cubiculum iniret. Quod deinde ingressus,

G g s

cūm

cùm eam propè animam agentem vidisset, afferri sibi iussit cantharum grandem aqua plenum, quam tamen medici agræ dari prorsus inhibuerant; quòd natura morbi esset ejusmodi, ut eam illi præbere, & occidere eadem esse affirmarent: nihilominus cùm allata esset, & illa vi sibi factâ hausisset aquæ nonnihil, è vestigio ad vomendum provocatur, evomit, & humoribus tetris ac fætentibus amplum pelluvium complet: meliùs habet, & intra octiduum in templo nostro Angelicæ mensæ assidet, uti disertè vaticinatus erat Vincentius.

Illustrissimum Dominum Archiepiscopum Surrentinum, cùm interesset justis funebribus, quæ Vincentio reddebamus in templo nostro Neapolitano, inceserat cupido habendæ vel exiguæ phialæ quam quispiam è Patribus nostris Vincentii sanguine plenam habebat, vel certè papyraceæ nativitatis Christi icunculæ eodem sanguine circumtinctæ, medium palmum magnitudine non superantis. Hanc obtinuit, accepitque cum intimo sensu pietatis. *Et dum eam deoscularemur*, ait ipse „ in juridico suo testimonio, *tam suavem*,
adco

adeo sensilem, ac indubitatum lilii odo-
 rem percepimus, ut & animus permul-
 ceretur singulari voluptate, neque odo-
 ratum à tam grato odore abstinere posse-
 mus. Advocavimus ad nos D. Angelum
 Massari Sacerdotem Neapolitanum, unū
 è Capellanis nostris, eumque ex impro-
 viso jussum istam imaginem odorari, po-
 poscimus qualem odorem ex ea percipe-
 ret, responditque, lilii fragrantissimi. Et
 tamen papyrus, qua icuncula involveba-
 tur, ejusmodi odorem nequaquam emit-
 tebat. Recepimus nos in Domicilium
 nostrum Neapolitanum, & variis eam-
 dem imaginem odorandam præbuimus,
 qui propè omnes confirmarunt (nec enim
 poterat negari, cū sensum acriter feri-
 ret) sentire se ex eā lilii odorem. Eam-
 dem ea papyro involutam, qua nunc te-
 nemus, Surentum reduces vesperi loca-
 vimus super conclavis nostri mensula,
 postero mane armario concludendam:
 & ex ipsa lectica nostra lilii odorem per-
 cepimus; non capientes quā fieri posset,
 ut odor ille papyro clausus per cubicu-
 lum totum usque ad cubile se diffunde-
 ret. Atque alias variis occasionibus tra-
 didimus

didimus permultis eandem iconem odorandam, qui omnes affirmarunt illum lili suavem odorem ab ea exhalari. Haftenus Illustrissimus. Faxit dulcissimus animarum Sponsus, *qui pascitur inter lilia*, ut suavis ille castusque odor animos nostros impleat, unde in sermones atque actiones diffusus, & ab iis quibuscum versari contigerit perceptus, omnes castimoniae sincerique Superum amoris afficiat desiderio.

Sequens relatio ex Auctoris voluntate huic editioni Latinae addita est iis ipsis verbis quibus ad me missa, sub eadem approbatione, & ut vocant, protestatione, quam ipse initio operis praefixit.

DUaci mense Junio anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi tertii, Cæcilia Catharina de Lannoy filia sexennis D. Florentii de Lannoy, Fiscii in Atrebatensi ditione Curatoris ex Domina Antonia Vainet conjuge, pervigilio Sancti Joannis Baptistæ sub vesperam cum esset sub dio, subito videre desiit, five ex catharro in opticos nervos & oculos illapso, five ex fulgetra, quæ tunc erat frequentior.

quentior. Ea cæcitas explorata postridie parentes affecit eò gravius, quòd eorum filia altera & natu maxima Maria Margarita, annorum quinque & viginti, virgo cœlibem vitam agens, insolenti juxta atque ancipiti morbo pridem laborabat. Siquidem ab octava die Decembris anni millesimi sexcentefimi quinquagesimi primi ruptâ venarum aliquâ, conficiebatur vomitione ferè quotidiana sanguinis, eâ copiâ, ut quandoque ad tres pintas, ut vulgo loquuntur, hoc est, ad uncias medicas triginta sex, ut cùm minimè pintam unam duodecim nimirum unciarum in dies singulos ejectaret. Neque per id tempus viginti ferè mensium quies intercerferat ulla, nisi subinde ad unum atque alterum, summum ad tres dies, si caniculares excipias, quibus ad undecim remisit malum. Accedebant dolores corporis, ad pectus & latera præsertim, acutissimi, usque adeo ut jacere in lectulo non valens, sedentis habitu in eodem quiescere cogeretur: insuper defectiones varias ex ea tanta sanguinis exinanitione sustinebat, cum aliis symptomatis quæ plerumque post ipsam vomitionem

erant

erant graviora. Neque verò pepercerunt curis aut sumptibus parentes optimi filiam carissimam ut curarent. Medicos peritissimos quà Duacenos Academicos, quà externos, Leodiensem, Cameracensem, Bergensem, Hesdinensem, Athenensem adhibuerunt, qui omnes tentatis frustra, quæcunque ars ipsis suggerebat remediis, denique uno ore conclamarunt malum esse immedicabile, brevi tempore tabe corporis, neque multo post morte & fortassis subitâ finiendam. Afflictis igitur summopere ob primogenitâ istam filiam parentibus, dolorem ingentē addidit filiolæ natu minimæ repente excecatae fors miseranda. Quare huic saltem curandæ remedia omnia quæsiuerunt. ac primo loco Deum Opt. Max. ac Cœlites, & maximè Deiparam Virginem votis, peregrinationibus, novemdiabibus precibus, placandos, propitiandosque susceperunt. Ab his ad homines ventum est, Medicos urbis & Academiae celeberrimos. ii ex artis suæ placitis, purgatione, phlebotomia, scarificatione per tres fere hebdomadas admotis, omnino nihil profecerunt, & apparebat malum
omni

omni medicinâ esse potentius; nam & puellula ex eo adeo nihil dum videbat, ut vel ardentem candelam ob oculos positam non perciperet. Tetigit geminata illa familiæ honestissimæ ac peramicæ calamitas P. Hubertum Wiltheim Collegii Duacensis Societatis JESU Rectorem, qui stimulos subdi sibi sensit ad illam adeundam solatii gratiâ, novumque remedii genus suggerendum: Vitam itaque R. P. Vincentii Carafæ ejusdē Societatis Generalis sanctæ memoriæ recenter Gallicæ impressam cum reliquiis ejus, parte nimirum diaphragmatis balsamo conditæ, quam R. P. Florentius de Montmorency, illius nuper Assistent, & post obitum Vicarius Generalis, Româ allatam ipsi donaverat, ad illos secum detulit. Atque domum ingressus primum omnium matrem (patre absente) materteram, sorores, ipsamque adeo parvulam cæcam in unum locum convocatas paucis allocutus, nonnulla ex dicto libro prodigia legit, ut in spem ac fiduciam omnes erigeret, sanitatis ejusdem viri Dei meritis obtinendæ: deinde reliquias ipsas pio ante osculo ab omnibus salutatas,

salutatas, oculis parvulæ applicuit, hortatus ad extremum ut eisdem honorem haberent, adeoque novemdialem comprecationem nuncuparent. Paruit piissima familia persanè diligenter, & omisis tantisper ex ejusdem Rectoris consilio medicamentis reliquis, ac nominatim cauterio duplice, altero in collum, in brachium altero destinato, qui ultimus erat artis conatus, tota in pietatem incubuit. Aderant quotidie omnes quas dixi unà cum parente certo tempore, in Oratorio domestico, atque cæca ipsa prædictas reliquias oculis applicans insigni simplicitate identidem inclamabat: *Beate Pater Carafa cura oculos meos.* audisse innocentiae vocem visus est Pater; siquidem altero aut tertio susceptæ orationis novemdialis die, videre iterum, at non sine quadam caligine cœpit, quâ magis magisque discussâ in dies, ante finem novemdialis spatii pristina & perfecta facultas videndi est consecuta, hodieque integra perseverat. Ad hoc domesticum, seu veriùs cœleste lumen, oculos quoque aperuit & fiduciam excitavit majorem Maria Margarita sororum maxima,

maxima, quam depositam ante à Medicis diximus, quæ & ipsa unà cum parentibus & reliquâ familiâ novemdiales preces persolvebat: cumque nonus & is ultimus adesset dies, suoque inveterato malo, & quidem solito gravius conflictaretur, ingenti in Patrem Carafam fiduciâ conceptâ votum piorum quorundam operum ad honorem ejus præstandorum fecit; simul è lecto prorepens ejus reliquias in Oratorio collocatas accepit, & secum detulit, tum ope ejus piè ardenterque implorata, pectori, in quod maximus incumbibat dolor, illas applicuit; sensit cœlestem manum vis mali; nam continuo, non sine convulsione & acerbo cruciatu ejecto per os copioso sanguine, qui duas pelves implevit, omnis præter morem cessavit & evanuit doloris sensus. Virgo corpus ipsum, & interiora præsertim cum tota valetudinis habitudine plane commutata persentiscens, mox salvam se ac valentem esse exclamat, & jam lecti ac moræ impatiens exsilit, veste se induit, atque è vestigio in templum Societatis JESU non parum à domo sua distans, gratiis Deo, ac Patri Carafæ pro

H h

recepta

recepta fanitate habendis properat. Ex eo, hoc est undecimo die Julii, anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi tertii, usque ad hodiernum, nullo relicto pristini mali vestigio, ne sanguinis quidem guttam ore ejecit: quin etiam postridie ad eundem Rectorem venit, ei que indubitanter asseveravit, sanam se ac fospitem esse, quando aliter planè atque antea & corpore & pectore constitutam se sentiret. Et fidem auget quòd ab eo tempore non modò vires ei restitutæ sunt, verùm etiam vividus corporis orisque color & habitus perseverat. Quæ omnia in hac postrema relatione descripta RR. Domini Vicarii Generales Sedis Episcopalis Atrebatensis vacantis, auditis, exacto priùs jurejurando, & coram visis & examinatis, tum parentibus ac filiabus suprà nominatis, tum duobus Medicinæ Doctoribus & Professoribus in Academia Duacena, qui puellis curandis artem frustra intenderant, tum denique prædicto Collegii Societatis JESU Rectore, & alio ejusdem Societatis Sacerdote S. Theologiæ Doctore, qui omnes curationes illas vires naturæ

VINCENTII CARAFÆ. Lib. II. 483
naturæ excedere censuerunt, vera hæc
esse compererunt, & manu ac sigillo suo
confirmarunt undecima Decembris anni
millesimi sexcentefimi quinquagesimi
tertii.

*Laus DEO, Immaculata Deipara,
amantissimoque Angelo Tutelari.*

F I N I S.

E R R A T A.

Menda

pag. 18 lin. 25 mihi

pag. 45 lin. 11 Dupios

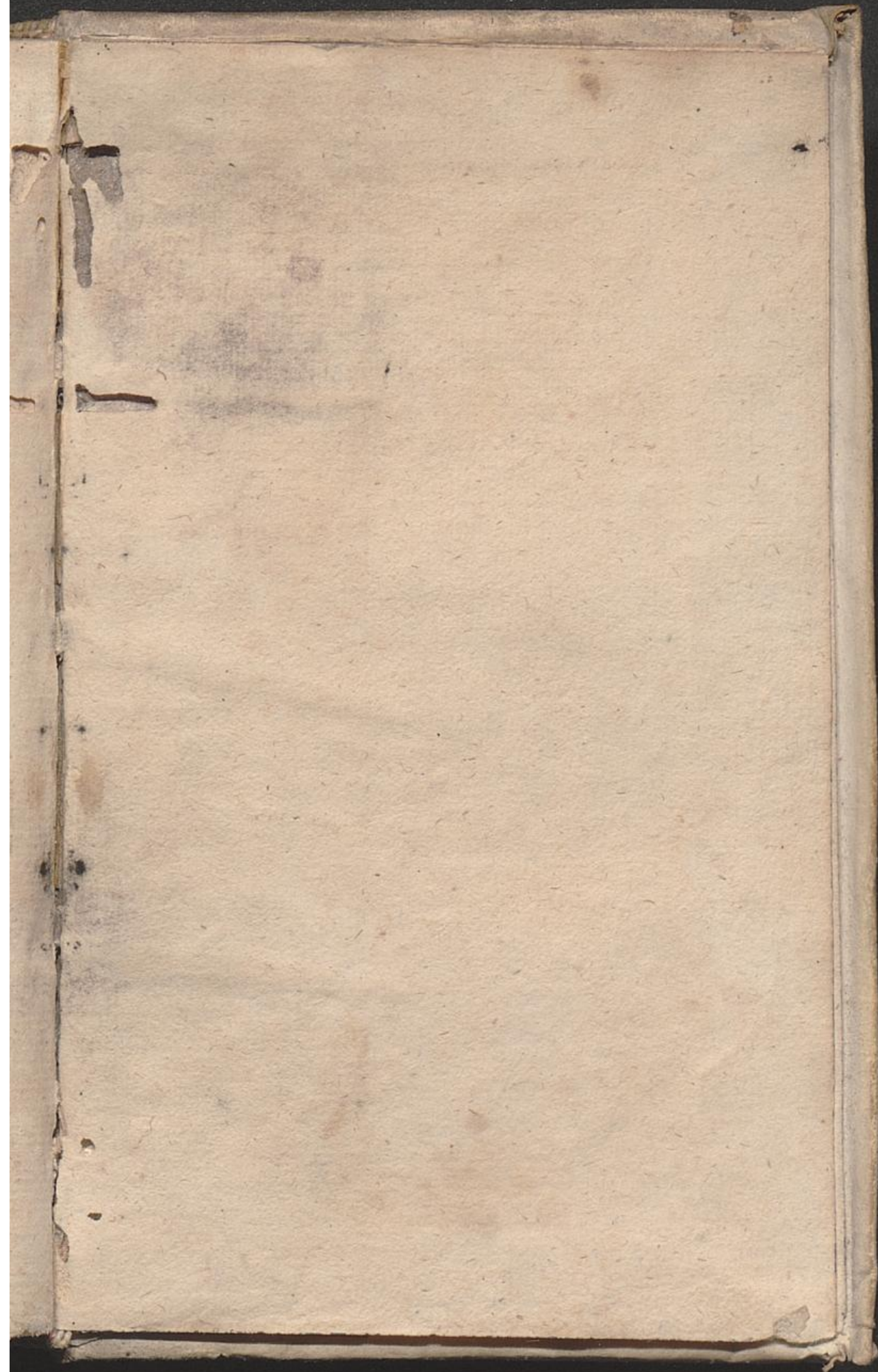
pag. 431 lin. 7 vingenitum

Emenda

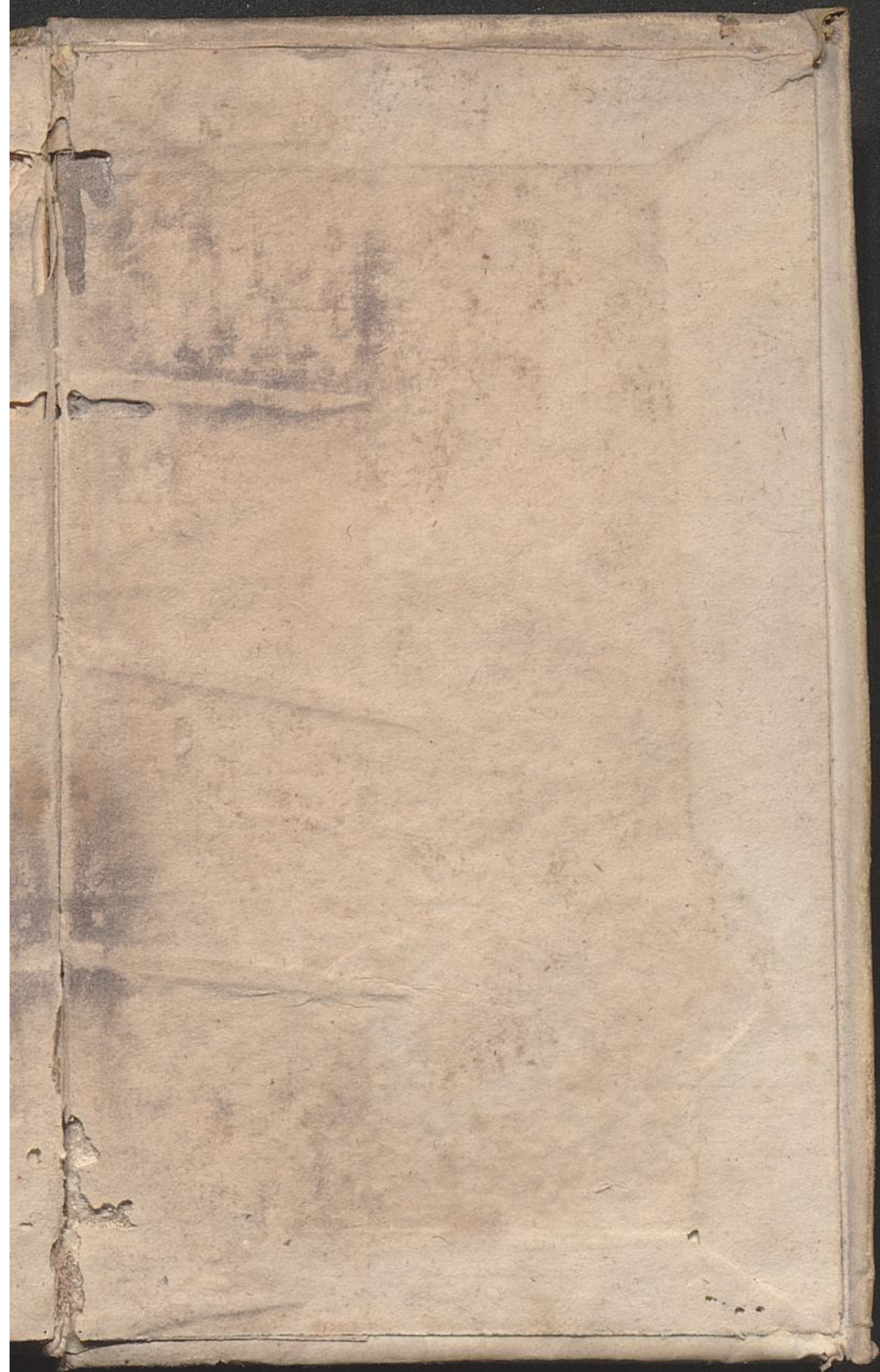
mihi

Lupios

unigenitum

Vita
Vincentij
Cai...

Th

2444